

ליקוט

מענות קודש

~ ה'תשכ"ז-ה'תשכ"ט ~

פתח דבר

בקשר עם יום הבהיר ראש חודש כסלו –

הננו מוציאים לאור בזה "ליקוט מענות קודש – תשכ"ז-תשכ"ט", הכולל את מענות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א שכתבם במשך השנים תשכ"ז-תשכ"ט.

*

"פון איין תורת נשיא דורנו גייט מען צו נאך א תורת נשיא דורנו" (שיחת ש"פ תזו"מ תנש"א – בלתי מוגה). כמה "חלקים" ישנם לתורת נשיא דורנו כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בין החלקים השונים בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א, "חלק" מיוחד ישנו, והוא: "מענות קודש", הם אלפי המענות אשר כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א במענה להשואלים:

החל מהשנים הראשונות לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א, הנה לצד ה"אגרות" ששלח להפונים אליו, נענו רבים מהמכתבים ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א בכתב יד קדשו על מכתב השואל, כאשר לאחר מכן נמסרים הדברים להנמען.

בשנים הראשונות הי' זה באופן מצומצם לפי-ערך, כאשר אלו שהיו נמצאים בסמיכות מקום קיבלו את מענה קדשו על גליון מכתבם.

וככל שעברו השנים – הלך הדבר והתרחב יותר ויותר, עד שהי' לאופן העיקרי בו עונה כ"ק אדמו"ר שליט"א להכותבים אליו.

על אף היותו של "חלק" זה בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א – חלק עיקרי, נדמה, כי חלק זה אין מוסבת תשומת הלב אליו ככל הדרוש.

טעם העיקרי לדבר הוא, ככל הנראה, כיון שמפוזרים מענות הקודש על פני כמה וכמה מקומות שונים, ועד עתה לא נמצא להם גואל שילקטם לפונדק אחד.

צורך זה באנו למלאות בליקוטים אלו.

עד עתה הופיעו חוברות "ליקוט מענות קודש" דשנים: ה'תשי"ב – ה'תשכ"ו; ה'תש"מ – ה'תשנ"ב¹,

ובתכניתנו להוציא ליקוטים נוספים בסדרה זה, להרוות צמאון אנ"ש והתמימים.

*

תודתנו נתונה לכל אלו שהואילו למסור את מענות הקודש שבידם לפרסום בליקוט זה, וזכות הרבים תלוי' בהם.

במיוחד תודתנו נתונה למערכת אפליקציית "מפתח" על עזרתם.

וכאן המקום לבקש בבקשה כפולה ומכופלת מכל מי שיש בידו מענות קודש שטרם פורסמו, למוסרם לידי המערכת על מנת לפרסמם, ויהיו בזה ממזכי הרבים.

כתובת הדוא"ל של המערכת: likkutkatyak@gmail.com.

*

(1) "ליקוט מענות קודש – ה'תשי"ב-ה'תשי"ט" (יום הבהיר כ"ח סיון, ה'תשפ"א); "ליקוט מענות קודש – ה'תש"כ-ה'תשכ"ג" (כ"ף מנחם-אב, ה'תשפ"א); "ליקוט מענות קודש – ה'תשכ"ד-ה'תשכ"ו" (וא"ו תשרי, ה'תשפ"ב); "ליקוט מענות קודש – ה'תש"מ" (יום הבהיר יו"ד שבט, ה'תשפ"א); "ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"א" (יום הבהיר ר"ח כסלו, ה'תשפ"א); "ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ב" (וא"ו תשרי, ה'תשפ"א); "ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ג" (כ"ף מנחם-אב, ה'תש"פ); "ליקוט מענות קודש – ה'תשד"מ" (יום הבהיר כ"ח סיון, ה'תש"פ); "ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ה" (י"ג אייר, ה'תש"פ); "ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ו" (יום הבהיר י"א ניסן, ה'תש"פ); "ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ז" (יום הבהיר יו"ד שבט, ה'תש"פ); "ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ח" (יום הבהיר ר"ח כסלו, ה'תש"פ); "ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ט" (הוצאה ראשונה – כ"ג סיון ה'תשע"ח; הוצאה שני' – יום הבהיר יו"ד שבט ה'תשע"ט); "ליקוט מענות קודש – ה'תש"נ" (יום הבהיר י"א ניסן, ה'תשע"ט); "ליקוט מענות קודש – ה'תנש"א" (יום הבהיר כ"ח סיון, ה'תשע"ט); "ליקוט מענות קודש – תשנ"ב" (וא"ו תשרי, ה'תש"פ); "ליקוט מענות קודש מילואים ח"א (ה'תשמ"ט-ה'תנש"א)" (ה' אלול, ה'תשע"ט). "ליקוט מענות קודש מילואים ח"ב (ה'תש"מ-ה'תשנ"ב)" (יום הבהיר י"א ניסן, ה'תשפ"א).

ליקוט מענות קודש - ה'תשכ"ז-ה'תשכ"ט

ויהי רצון שיחוס וירחם השי"ת עלינו, ונזכה להתראות עם כ"ק אדמו"ר שליט"א תיכף ומיד ממש, ותחזינה עינינו בהתפשטות מלכותו על כל באי עולם, תיכף ומיד ממש!

מערכת "ליקוט כתבי יד קודש"

יום הבהיר ראש חודש כסלו, ה'תשפ"ב
שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ"י.

צילומי כתי"ק

— פרסום ראשון —

ב"ד. אלתרמן, כ"ט אלול, תש"א. מנחה כ"ט אלול, תש"א. בענין היתחה שבפירוש"י
 דסוף הסדרה. לא חפסנו הכוונה
 א. א"ל ב"מ"ט (בע"ב) "מקוצר הזמן כו"ן. האם צוגעטראפן בעל החצע"ג כו"ן
 דלכאורה, (א) גם להפירוש שנת" בהסיחה, שהכוונה ב"מ"ט רס"י רשעה הוא מלטון
 רשע (ר"י"ט בחיריק), ^{עד יולי 4} חפסנו בהסיחה "רשעה" היא מצד זה שמתלת היחה מרשעה
 כמסנ"ח בהסיחה (העקנו בע"ב קטע המתחיל אח"כ נחבאר). ^{אולי 5} חפסנו חפסנו החילוק ב
 הפירוש של בעל החצע"ג להפירוש שבהסיחה הוא רק אין דגם שייטת (והניקוד)
 של חיבה רשעה, אבל לכל האופנים, היחה מחלת מרשע, ומתי הכוונה ב"מ"ט
 האם צוגעטראפן בעל החצע"ג. הענין נזה יותר מלא היחה מרשעה"ך
 (ב) מ"ט כ"ט אלול, תש"א "מקוצר הזמן כו"ן" הוא א"ל מנחה (כמו
 שנסמן בקו המקום של הענין) על מה שנאמר בהסיחה "ויובן זה בהקדם כו"ן". מה
 שהקדים כל אריכות הביאור (שלפי דעה עשו- הציווי ללכת לפד"א ולא תקח בו"
 מבנות כנען, היו ב" ענינים) לביאור מיר"י א"ל "הוסיף רשעה כו"ן". ולכאורה,
 מה שנת" בהסיחה בפירוש"י "הוסיף רשעה" הוא לפי שמתלת היחה מרשעה. וההוכחה
 של זה שהיחה מרשעה הוא מ"ט" על נסיו", שגם היא היחה מרשעה כנשואו"
 הקודמות. ומה נובע לזה כל האריכות שנחבאר בהסיחה?
 ב. (בע"ב) על שאלה הד', ענה "לבאר ב" הענינים א) אי הליכתו לפד"א
 (ב) הליכתו ליסמעאל [וביותר שהם לכאורה בסתירה זל"ן]. לכאורה עדיין א"מ
 בשביל מה נאמר "וישמע יעקב וכו'". דלכאורה, דאס וואס עט האט ארויסגערוסן
 אזל עשו שילך ליסמעאל הוא ציווי של יצחק "לא תקח בו" מבנות כנען", שפוח
 הבין אשר רעות הן בעיני אביו, ורצה להראות אן ער גיט נאך יצחק. (אלא
 ש"מ לא הלך לפד"א, כי חשב שזה קשור בהברכות. ולכן הוצרך לכתוב "וירא עט
 כי ברך בו" ושלח, בכרי להרץ אי הליכתו של עשו לפד"א). אבל בשביל מה נאמר
 "וישמע יעקב וכו'". ש"א"י הדקדוק הק"ב צ"ל (לפי א"ל א"ל ע"ג ע"ג ה"ו) ^{עד יולי 4}
 "וישמע יעקב וכו'". (ב) ע"כ הי' תלמוד צ"ל א"ל ע"ג ע"ג קטן ע"ג. ^{עד יולי 4}
 א"ל הברכה, אשר הליכת עשו ליסמעאל היחה (לא רק להראות עושה רצון
 אביו, כי אם גם) להראות שלא נופל הוא מיעקב. ומכיון שראש וישמע יעקב, רב
 להראות אשר א"ל גם הוא שומע בקול אביו [ועוד יותר מיעקב, כי (א) יעקב עט
 זאת א"ל (לדעתו) רק בכרי לקבל הברכות. (ב) יעקב נצטווה, והוא לא נצטווה,

לקמן מענה יט

- ב -

הבין טרעות גו'. (ג) יעקב נטא רק מטסתחת אברהם, והוא נטא בח בנו של אברהם] וכפ"ס רש"י "והלך גם הוא אל ישמעאל", שמצאצאצאצא שסטמע מזה, אסר רצה לעקוב מטסתאצאצא נאכטאן אח יעקב. אס נכוין?

ג. בנוגע לטאלה הה' (בע' ג'), לא חטטנו ט"ש כ"י אדמו"ר שליט"א "מבואר לעיל". דלכאורה, פירושו של רש"י אסר עפ"י הבנה עשו היו ב' ענינים (בכדי להרץ אח אי הליכתו לפד"א, אף סהלך אל ישמעאל) נוגע להכתוב "וילך עשו וגו'" ומה זה נוגע ל"ויסמע יעקב"? (דמה שנוגע לרש"י לבאר על "ויסמע יעקב" הוא לכאורה רק אסר כוונת הכתוב כאן אינו לספר בנוגע לעקב לייעבב אסר סמע אל אביו גו', כי אס, ססטופר כאן מה ראה עשו - "מהובר לענין של

מלה הנוכח וירא עשו כו'. אבל מה שסטיים רש"י "וכי רעות בנוח כנען, והלך גם הוא אל ישמעאל", שכוונתו בזה לבאר החילוק דב' הענינים - הליכה לפד"א

ואי לקיחה אשה מבנות כנען - מה זה נוגע ל"ויסמע יעקב"?

באס מה שכתבנו מקודם (אסר עשו רצה לחקות אח יעקב) נכוין, אולי יש לומר, אסר בהפסוק "ויסמע יעקב" ווערט די קטיא; מכיון שרצה לחקות אח יעקב ויעקב הלך לפד"א, למה לא הלך גם הוא? ועל זה מתרץ רש"י, אף שלדעתו, הם ב' ענינים. אס נכוין? עדיין חסר ביאור למה אינו כותב רש"י "ויסמע יעקב ב' ד. מהו פירוש הכתוב "ואל אמו" אס הכוונה, למה שאמרה רבקה ליצחק

קצחי בחיי גו'. דלפניו א"מ קצח פירוש "ויסמע יעקב אל אמו", שהרי אמרה זו ליצחק ולא ליעקב. א"מ הכוונה, שעשו ידע טמה שאמרה ^{קצח} ליעקב "קום ברח לך"

ולפיו ז' יש להסביר מ"ס "ואל אמו" (אף שבתחילת הענין כתיב וירא עשו כו' ברך יצחק וטילה גו') הוא בכדי לבאר דעתו של עשו, מה שחשב אודות אצא יעקב אסר הליכתו לפד"א לא היחה בכדי לקיים הציווי, כי אס, בכדי לקבל הברכות

(- אל אביו), ובכדי להציל את חייו (- ואל אמו). אס נכוין? או ק' קצח יצחק וטילה גו' הוא בכדי לבאר דעתו של עשו, מה שחשב אודות אצא יעקב אסר הליכתו לפד"א לא היחה בכדי לקיים הציווי, כי אס, בכדי לקבל הברכות

לקמן מענה יט

ליקוט מענות קודש - ה'תשכ"ז-ה'תשכ"ט

Tel: HYacloth 3-9251
PResident 8-4270

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

Central Office
לשכת המרכזית
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

צעירי אגודת חב"ד
תחת נשיאות
כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

ב"ה

רשימת ההורמים עבור צעירי אגודת חב"ד בעד חדש אדר א', ה'תשכ"ז, והשלכות

לקמן מענה נב

Tel: HYacloth 3-9251
PResident 8-4270

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

Central Office
לשכת המרכזית
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

צעירי אגודת חב"ד
תחת נשיאות
כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

ג' כ"א שבט, ה'תשכ"ח

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מוסג"פ דו"ח בענין 'מבצע חפילין' מזמן האחרון.
הפעולות בזה מתרחבות ת"ל, והננו מבקשים ברכה
כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה.

משה פסח גאלדמאן
דוד ראסקין

לקמן מענה קסח

Tel: HYasfath 3-9251
President 8-4270

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

Central Office ליטת המרכז
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

צעירי אגודת חב"ד
תחת נשיאות
כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

ג' כ"ו אדר, ה'תשכ"ח

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ומה לך הפסוק

הננו להודיע בשמחה שהבנין של המקוה באטלאנטיק סיטי נגמר ת"ל בשעתו"מ והמקוה נפתחה לקהל. במשך השנים האחרונות ביקרו באטלאנטיק סיטי משלחות צאגו"ח בקשר עם בנין המקוה יותר מחמישים פעמים. יש לציין לטוב את ר' מרדכי שי" קאלמענסאן שהתמסר והשחדל הרבה בזה ונתן מזמנו וכחו בהרבה נסיעות לשם וכך בקשר מתמיד בשיחות טלפוניות עם העוסקים בזה וכן לאחרונה גם הרב מאיר שי" גרינבערג שעסק בזה במרץ.

יעזור השי"ת שנוכל תמיד לבשר בשו"ס,
ומוס"פ דו"ח מהנסיעה האחרונה לאטלאנטיק סיטי.

משה פסח גאלדמאן
דוד ראסקין

אשר

לקמן מענה קעה

Tel.: HYacinth 3-9251
PResident 8-4270

TZEIREI AGUDAS CHABAD

LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION

Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

Central Office לשכת המרכזית

770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

צעירי אגודת חב"ד

חזת נשיאות

כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

ב' ס"ו אייר, ה'תשכ"ח

כ"ק אדמו"ר שליט"א

בהמשך להצעה שהועלתה (ע"י ר' אהרן קליין) בהתערות חברים שהתקיימה ביום ב' אייר העבר לחזק ביחד שאת אח מבצע תפילין בימי הספירה ע"י שכירת מכונית לנסוע ולבקר במקומות שונים בעיר, התבררנו עם ר"ז טורניק לעסוק בזה. שכרנו מכונית משא והלינו עלי' שלטים שונים בקשר עם מבצע תפילין. ר"ז טורניק נוהג בה וכל יום מצטרפים אליו מתנדבים לסייע בזה.

על המכונית הוחזקו רם קול, ור"ש שרגא משתדל בהשגה הרשינונת לעצור במקומות שרוצים.

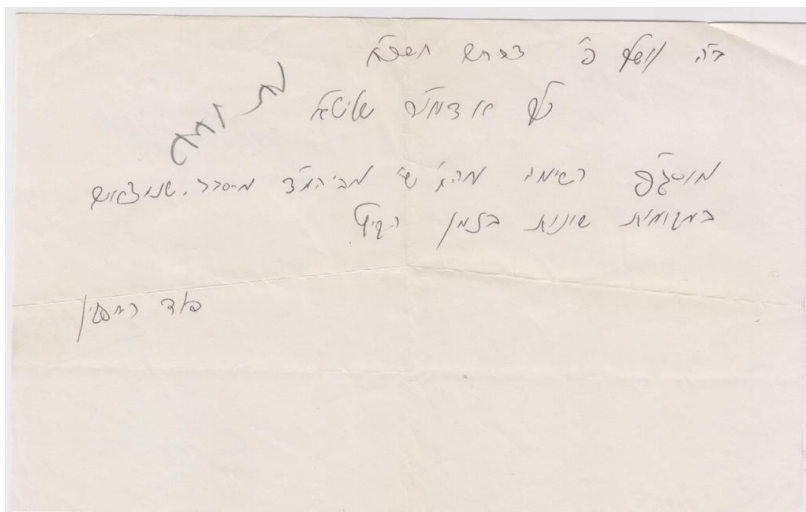
ההחלטה הייתה ביום ועש"ק העבר ונסעו לברוקלין ספנטער של האנג איילנד יוניוואירסיטי וכן לברוקלין קאלעדזש. הנוסעים לקחו עמם מי סודה ומזונות לחלק למנתי תפילין, דבר שעזר הרבה. בברוקלין קאלעדזש הניחו כ-100 סטודנטים. הנוסעים: ר"ז טורניק, ר"א קליין, ש"ס פאלאש, חניני גורג, ו"א שמו סג"מ.

ביום א' (אחמול) ביקרו ברחוב דילענסי קאר. עסקים סט, באיטס סייד ג.י. כן ביקרו אצל 5 עוו. לייברערי (5 עוו. קאר. 42 סט. נ.י.) ואח"כ עזרה המכונית ע"י המלון בו התקיימה התערוכה של צאגו"ח, ולבסוף ביקרו בברעניש ווילעדזש בנ.י. בכל המקומות הניחו עם אנשים שונים אבל ההצלחה העיקרית הייתה בברעניש ווילעדזש שם חולק ג"כ מי סודה ומזונות והניחו עם קרוב למאה איש. הנוסעים: ר"ז טורניק, ר"ח לאזאר, ר"י נעמס, אר שטיינ, יאכין ט"ל, שמו ביגלן.

והננו מוקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה,

מ"ד תשכ"ח
אדמו"ר שליט"א

משה פסח באלדמאן
דוד ראסקין

לקמון מענה רטו

לקמון מענה רצג

ליקוט מענות קודש

– ה'תשכ"ז-ה'תשכ"ט –

ליקוט מענות קודש

– תשכ"ז –

א

[לאחר ש"פ האזינו, ג' תשרי, תשכ"ז]

מענה להמניחים שכתבו "כמה ענינים שלא תפסנו בהשיחות דש"פ האזינו תשכ"ז" (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חיי"ט ע' 564-566. חכ"ו ע' 433-431):

[1] במכתבם כתבו :

"הקשה במ"ש רש"י בנוגע הסתלקותו של משה "אין אנו מניחים אותו", דלכאורה, איך שייך לומר בזה "אין אנו מניחים", הרי בענין נטילת נשמה אין אדם שליט כו'? לא תפסנו, מה הי' התירוץ לקושיא זו?

אח"כ, בסיום השיחה, בהחלק ד"יינה של תורה" שבפירש"י, נתבאר אשר בכחם של ישראל הי' לבטל את הגזירה ע"י תשובה, כי כחם של ציבור (גם בכל השנה) הוא כמו כח של יחיד בעשי"ת. אבל ענין זה נתבאר רק בסיום השיחה בהחלק דיינה של תורה, ולא תפסנו, אם הכוונה, שזהו גם התירוץ עפ"י פשט. באם זהו התירוץ גם עפ"י פשט, אינו מובן לכאורה

משנ"ת בהשיחה שמצד כבודם של ישראל כתב רש"י רק "וכו" ואינו כותב הענין בפירוש, כי לכאורה, ביטול גזירה ע"י תשובה ותפלה וכדומה, אי"ז כנגד רצונו של מקום, ואדרבה, כך נצטוינו, שאל יתייאש אדם עצמו מן הרחמים אפילו כשחרב חדה כו'. וענין הבקשה ותפלה כו' הרי זה אפילו מבלעדי הטעם דכפוי טובה, ואפילו אם משה לא הי' עושה להם שום טובה, שייך לכאורה שיתפללו עבורו או שיבטלו הגזירה ע"י תשובה, וכדומה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "לא תפסנו, מה הי' התירוץ לקושיא זו", כתב:

בפשטות – שצ"ל בכל הג' מקומות בשוה "אף כאן" – שינוי ממקום למקום (העלי' להר) – אין מניחים.

(ב) על מה שכתבו: "אח"כ, בסיום השיחה, בהחלק ד"יינה של תורה" שבפירש"י, נתבאר אשר בכחם של ישראל. . אבל ענין זה נתבאר רק בסיום השיחה בהחלק דיינה של תורה, ולא תפסנו, אם הכוונה, שזהו גם התירוץ עפ"י פשט" – סימן בעיגול את מה שכתבו: "אשר בכחם של ישראל. . כח של יחיד בעשי"ת", וכתב:

איפוא נמצא כ"ז [עפ"י פשט]!?

[2] במכתבם כתבו:

"הקשה על מה שרש"י משנה את סדר הענינים מהספרי, וכותב ענין "ונתן לנו את התורה" לבסוף? לא תפסנו התירוץ על זה.

כמדומה שנאמר בהשיחה, שבתחילה מונה רש"י את כל הטובות בגשמיות, ואח"כ, טובה ברוחניות. אם נכון?".

על מה שכתבו: "כמדומה שנאמר בהשיחה, שבתחילה מונה רש"י את כל הטובות בגשמיות, ואח"כ, טובה ברוחניות" – כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "כמדומה ש", "שבתחילה"; וכתב:

[נאמר בהשיחה] **שבספרי מונה ע"ס החשיבות – משא"כ רש"י מונה ע"ד הפשט – ע"פ סדר הזמנים.**

[3] במכתבם כתבו:

"בשביל מה צריך רש"י למנות את כל הטובות שעשה משה. הרי הטעם דכפוי טובה כו' הוא אפילו אם הי' עושה להם רק טובה אחת, והי' מספיק שיכתוב רש"י רק ענין אחד ויוסיף תיבת "וכו"!".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "הרי הטעם דכפוי טובה כו' הוא אפילו אם הי' עושה להם רק טובה אחת", כתב :

– א"כ למה בבכורים דוקא מז' מינין

ובכלל למה לא תספיק טובת הכניסה לארץ סתם !?

(ב) על מה שכתבו : "והי' מספיק שיכתוב רש"י רק ענין אחד ויוסיף תיבת "וכו"ו", כתב :

– כדי 1) להקל הענין והקושיא איך זה ימנעו את מרע"ה לקיים מ"ע מפורשת, 2) לבאר שהשתדלותם למנוע העלי' – תהי' ביותר וביותר.

[4] במכתבם כתבו :

"נתבאר הטעם מה שרש"י מסיים "וכו"ו" ואינו כותב להדיא "וכל מי שיש בו כח כו"ו", כי מצד כבודם של ישראל, לא רצה רש"י לכתוב זאת בפירוש.

שאלה : לכאורה, ענין כבודם של ישראל הוא בעיקר בזה שאמרו "אין אנו מניחין אותנו", שאמירה זו היא כנגד רצונו של הקב"ה. משא"כ מענה הקב"ה "כל מי שיש בו כח למחות יבוא וימחה" מבטא בעיקר את העדר היכולת שלהם, שאין ביכולתם למנוע רצון הקב"ה. וא"כ חסר ביאור, מפני מה, ענין האמירה שלהם "אין אנו מניחים אותנו", שרצו למנוע את רצון הקב"ה ולעשות הפכו, כותב רש"י בפירוש, וענין אמירת הקב"ה "מי שיש בידו כו"ו" שמבטא את העדר יכולתם, מרמז רש"י רק בתיבת "וכו"ו"?

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "ענין כבודם של ישראל הוא בעיקר בזה שאמרו "אין אנו מניחין אותנו", כתב :

זוהי ל' נקי' (אין בהל' ענין הפכי)

(ב) על מה שכתבו : "משא"כ מענה הקב"ה "כל מי שיש בו כח למחות יבוא וימחה" – סימן קו תחת תיבת "למחות", וכתב :

בהקב"ה – כי רוצה למחות בה' – היפך דל' נקי' בנוגע לבנ"י.

[5] במכתבם כתבו :

"מהו הטעם לשינוי לשון רש"י, שבנוגע לנח כותב "וכל מי שיש בידו כח למחות כו"ו", ובנוגע למצרים "וכל מי שיש בו כח למחות כו"ו"?

על התיבות: "שבנוגע לנח כותב "וכל מי שיש בידו כח למחות כו"י", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

באם יש בו כח אבל ידו חלושה – לא יוכל לבקע התיבה (כמפורש ברש"י).

[6] במכתבם כתבו:

"נתבאר, שזה מה שבספר שמות לא הוצרך רש"י לפרש הטעם מ"ש "בעצם היום הזה", כי שם מובן כבר (גם בלי פירושו) הכוונה בתיבות אלו, מזה שפירש בספר בראשית לענין בעצם דנח. משא"כ בפרשתנו, הוזקק רש"י לפרש מ"ש "בעצם" ואינו סומך על מה שפירש בספר בראשית, כי אלולי פירושו, לא היו יודעים זאת, כי קשה מאד לומר שישראל רצו למנוע את רצונו של הקב"ה. (שמטעם זה, הוצרך רש"י להכריח כן מ"בעצם" דנח ודמצרים).

ואח"כ נתבאר הטעם מה שרש"י מביא כאן הפסוק בעצם השני (שמות יב, נא) ולא דלעיל מיני (שם, מא), כי פירוש זה שאמרו מצריים "אין אנו מניחים" הוא דחוק, שהרי בעת מכת בכורות אמרו "קומו צאו מתוך עמי" וקשה לומר, שבמשך כמה שעות, התחרטו ואמרו "אין אנו מניחים". ולכן "בעצם" הראשון מפרש רש"י שלא עיכבן כהרף עין. ורק "בעצם" השני, להיותו מיותר, מוכרח רש"י לפרש שאמרו "אין אנו מניחים כו", אף שאי"ז מובן כ"כ בפשטות הענינים.

שאלה:

(א) מכיון שגם בספר שמות קשה לומר בפשטות שהמצרים לא היו מניחים אותם, כי בתחילה אמרו "צאו מתוך עמי", הוצרך רש"י גם שם לפרש הכוונה במ"ש בעצם היום הזה, ולא לסמוך על מה שפירש בספר בראשית, מכיון שאי"ז דבר פשוט לומר שעיקבום מלצאת ממצרים, שהרי בכמה שעות קודם אמרו קומו צאו?

(ב) השאלה מתחזקת יותר, שהרי כתיב "כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה". הרי שלא רק בעת מכת בכורות שהי' בלילה אמרו קומו צאו, אלא גם י"ח או כ"ד רגעים קודם יציאתם, גרשו אותם ממצרים (וכמ"ש רש"י (שם יב, לד) לא הניחום לשהות כדי חימוץ), ואיך אפשר לומר שלא הניחום לצאת ממצרים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "וקשה לומר, שבמשך כמה שעות, התחרטו ואמרו "אין אנו מניחים""", כתב:

אף שבמשך ימים אחדים כן התחרטו

(ב) על מה שכתבו: "אף שאי"ז מובן כ"כ בפשטות העניינים", כתב:

[אף שאי"ז מובן כ"כ בפשטות העניינים], **אבל ג"ז "מונח" בפשטי' דקרא, שהרי [אף שבמשך ימים אחדים כן התחרטו]**

(ג) על מה שכתבו: "השאלה מתחזקת יותר כו" – סימן את כללות השאלה; סימן בעיגול תיבת "השאלה", וכתב:

!?

כ"ז אינו שייך כלל להשיחה – כ"א קושיא על פרש"י והספרי.

[7] במכתבם כתבו:

"הקשה בהשיחה, למה אינו מונה רש"י את מלחמת סיחון ועוג. ובפרט שבתחילת ספר דברים כתוב "אחרי הכותו גו" ופירש"י שהוכיחן אחרי שהטיב להם דוקא? ותירץ, שטובה זו היתה רק עבור בני גד ובני ראובן וחצי שבט מנשה, ולא לכל ישראל.

שאלה:

(א) הרי כיבוש סיחון ועוג הי' נוגע לא רק לכיבוש הארץ, אלא גם לקיומם של ישראל, שהרי עוג רצה להרגם, כדפירש"י ס"פ חוקת "עקר טורא בר תלתא פרסי וכו", וענין זה, הי' נוגע לכל ישראל (וכן נתבאר בארוכה מאז בהשיחה)?

(ב) גם בנוגע לכיבוש הארץ, מוכרח לומר לכאורה, שכיבוש ארץ סיחון ועוג הי' נוגע לכל ישראל, כי סיחון ועוג היו שומרים את ארץ כנען, וע"י שכבשו אותם, הי' אפשר ליכנס לארץ ז' עממין. דאם נאמר, אשר כיבוש ארץ סיחון ועוג הי' טובה רק עבור בני גד וראובן, במה בטול הטענה "מה לזה עלינו, מה הטיב לנו". ולכאורה, ממ"ש רש"י "המתין עד שהפיל סיחון ועוג לפניהם והוריש את ארצם ואחר כך הוכיחן" מוכרח לומר לכאורה, שגם בנוגע לכיבוש הארץ, הי' זה טובה לכל ישראל, שלכן, אחרי כיבוש ארץ סיחון ועוג, הי' יכול להוכיח את כל ישראל?!

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "שאלה", וכתב:

וההסברה דהחילוק – בפשטות – דטובה הכי גדולה ומקבל הטובה הודה ע"ז – שוב אינו כפוי טובה (ופשיטא דלא – הבאים אחריו). ולכן

חשיב רש"י רק הטובות שביום עליית משה להר – קבלו ג"כ טובה זו בפועל. וכיון ד"לאחר זמן" (בלי הגבלה – וכבפשטות (גם לולא הפי' דאחר זמן) דכי ישאלך אמר משה גם להנולדים במדבר וש'יענו ואותנו הוציא, הרי שגם יצי"מ בסוג זה.

[8] במכתבם כתבו :

"הקשה, למה אינו מונה רש"י את המתקת המים דמרה. ותירץ, שטובה זו, היתה עבור דור שיצאו ממצרים ולא לדור שנכנסו לארץ. והקשה, דלפי"ז, גם יצי"מ לא היתה טובה עבור דור שנכנסו לארץ? ותירץ, עפ"י פירש"י (ואתחנן ו, כ) "יש מחר שהוא לאחר זמן", שיציאת מצרים היא טובה לכל הדורות. וכמבואר בהגדה, שאילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים.

שאלה : לכאורה, בפשטות הענינים, הסברא ד"אילו לא הוציא כו"י אינה רק בנוגע יצי"מ אלא גם בנוגע כל הניסים הקשורים בקיום עם ישראל: המתקת המים שבמרה, ונתנת המים ברפידיים, דאל"כ, היו מתים בצמא כו"י."

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "שאלה", וכתב :

בפשטות הענין "אותנו הוציא" נאמר רק בנוגע ליצי"מ, אבל לא בנוגע
[המתקת המים שבמרה, ונתנת המים ברפידיים, דאל"כ, היו מתים בצמא כו"י]

ב

[ז' תשרי, תשכ"ז]

מענה לשאלה – בקשר להשתתפות במגבית שנערכה בהתועדות וא"ו תשרי לטובת "קרן חנה" (אגרות-קודש חכ"ד ע' רכט. "התקשרות" גליון אישג ע' 11-12) :

והרי בכיו"ב אפשר תמיד להשתתף. ואלה שישתתפו קודם ה"חותם" דהושענא רבא – הרי בידם גם המעלה דכאילו השתתפו בזה בהמגבית דמוצאי יום היאצ"ט. ודבר בעתו מה טוב. ובפרט כשה"עת" – הימים ד"בהמצאו" ו"בהיותו קרוב" – קירוב המאור. כמשנ"ת בהתועדות.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה להודיע את הדברים גם לאה"ק].

ג

[מוצאי יום הכיפורים, תשכ"ז]

מענה להתי' שלום אהרן הלוי בלאנק (תשורה בלאנק ו' אלול תשע"ז ע'
: (8)

[1] במכתבו שאל האם להתחיל להניח תפלין דרבינו תם.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת השאלה, וסימן בחץ תיבת
"Should".

[2] במכתבו ביקש ברכה לחברותא בלימוד.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ.

ד

[לאחר ש"פ בראשית, כ"ד תשרי, תשכ"ז]

"צעטל" בכת"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים, בו מראי-
מקומות בקשר להמדובר בשיחת ש"פ בראשית – התועדות ב – ע"ד
"הקהל" (מצילום כת"ק – ריש תו"מ התועדויות חמ"ח (תשכ"ז ח"א)):

הקהל

אברבנל וילך חתן תורה – זכר למלך בהקהל

ס' המנהיג חג סי' נז: קהלת בשמעצ – דקראה שלמה בהקהל בחה"ס
וכן מנוה"מ סי' קנג. מקורם – קה"ר בתחלתו.

פי' טפ

ירוש' ריש חגיגה

נקודת קובץ הקהל (ירות"ו, תש"ו) המחוייבים בעשיית זכר להקהל

ה

[לאחר ש"פ בראשית, כ"ד תשרי, תשכ"ז]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בשיחת ש"פ בראשית (התועדות ב):

"נתבאר אשר שייך לעשות זכר להקהל גם אחרי ט"ז תשרי, כי התכלית בהקהל היא כמפורש בכתוב למען ילמדו גוי' לעשות את כל דברי התורה הזאת. וענין זה ה"ה גם אח"כ, והובא הוכחה לזה ממ"ש בספר המנהיג שנוהגים לקרות קהלת בשמע"צ.

שאלה: לכאורה אינו מובן,

(א) "למען ילמדו גוי' לעשות" היא לכאורה רק תכלית המצוה, אבל עשיית המצוה – ההקהלה, הרי יש לה זמן קבע, והזכר ה"ה ל"ההקהל"?

(ב) באם אזלינן בתר תכלית המצוה, הרי אין לזה הגבלה כלל, וא"כ אפשר לעשות הקהל גם בזמן אחר? בשנים שלאחרי מוצאי שנת השביעית? – מספר המנהיג ישנו רק הוכחה לזה, אבל מהי ההסברה בזה?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חמ"ח (תשכ"ז ח"א)):

[1] על מה שכתבו: "נתבאר אשר שייך לעשות כו" – מחק את התיבות: "גם", "והובא"; וכתב:

[נתבאר אשר שייך לעשות זכר להקהל גם אחרי ט"ז תשרי, כי התכלית] שנמשכת מהפעולה דהקהל (בלי הפסק בנתיים, כמובן) [בהקהל היא כמפורש בכתוב למען ילמדו גוי' לעשות את כל דברי התורה הזאת. וענין זה ה"ה] בא [אח"כ]. (וב ענד [הוכחה] מפורשת [לזה ממ"ש בספר המנהיג שנוהגים לקרות קהלת בשמע"צ], זכר להקהל

[2] על מה שכתבו: "מספר המנהיג ישנו רק הוכחה לזה, אבל מהי ההסברה בזה", כתב:

בס' המנהיג י"ל 1) שכמה תנאים-סימנים לזמן הקהל בכתוב ועד שמע"צ כולם ישנם לבד מאחד "בבוא"

2) ההקהלה עצמה הרי נמשכת בודאי בנוגע להמחוייבים בראי', ועפ סברא – גם בנוגע להשאר עד לאחרי היו"ט (כולל שמע"צ), כדמוכח מזמן השאלה כשיגיע כו'.

ועוד י"ל ואכ"מ

ו

[כ"ח תשרי, תשכ"ז]

ממענה להתי' שלום אהרן הלוי בלאנק (תשורה בלאנק ו' אלול תשע"ז עי' : (9)

[1] במכתבו כתב ששאל בעצת ר' ישראל אבא פליסקין בנוגע ללימוד שו"ע יורה דעה, ובכללות הי' שבע רצון עם ההצעה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת מה שכתב (בתרגום מאנגלית): "בכללות הי' שבע רצון עם ההצעה".

[2] במכתבו שאל האם ללמוד בחברותא גמרא או שו"ע יורה דעה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות (בתרגום מאנגלית): "גמרא או", וסימן בחץ ובקו את התיבות "יורה דעה"; וציין: (3)

[3] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ (4)

ז

[שלהי תשרי, תשכ"ז]

מענה להתי' דוד קרץ (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב: "אבקש את הוראתו האם עלי לנסוע לארץ ישראל מיד עכשיו או להשאר כאן עוד תקופת זמן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ע"פ הוראת הנהלת הישיבה

[2] במכתבו כתב: "רצו"פ סך . . . סענט לקרן השנה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "סענט לקרן השנה".

[3] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ

ח

[לאחר ש"פ נח, בדר"ח מרחשון, תשכ"ז]

מענה להמניחים שכתבו "שאלות בהשיחה ביאור פירש"י הראשון דפי נח" (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" ח"ל ע' 393-394):

[1] במכתבם כתבו:

"הקשה על פירוש הראשון "הואיל והזכירו סיפר בשבחוי", הרי הזכיר את נח גם בפי בראשית. וכן למה לא סיפר בשבחם של חנוך ומתושלח בפי בראשית. וכן למה לא סיפר בשבחם של אברהם יצחק ויעקב, מיד כשמזכירם? ותירץ – לענין נח חנוך ומתושלח – עפ"י פירש"י (בראשית ה, א) "זו היא ספירת תולדות אדם", והיינו שבפרשת בראשית מזכירם רק בתור תולדותיו של אדה"ר, ולכן א"צ לספר בשבחם.

שאלה: מהו התירוץ בנוגע אברהם יצחק ויעקב?."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– שכן מזכיר בשבחם, ואדרבה – לא רק מזכיר, כ"א מספר באריכות בפי' לך ועד סוף ויחי

[2] במכתבם כתבו:

"הקשה, דלכאורה הי' אפשר לו לרש"י לפרש גלאטיקערע פירושים. והם: (א) ש"תולדות" פירושו קורות ומאורעות (כפירוש הראב"ע, רד"ק וספורנו). (ב) ש"ינח איש צדיק" בא בהמשך למ"ש קודם "ונח מצא חן בעיני ה'", ונותן טעם לזה – כי "ינח איש צדיק וגו'".

ותירץ: בנוגע לפירוש הראשון – כי רש"י ס"ל אשר פירוש "תולדות" הוא כפשוטו (תולדות בגשמיות, או עכ"פ תולדות רוחניים מה שהאדם מוליד, מעשים טובים). וכדמוכח מפירושו בר"פ תולדות (יעקב ועשו האמורים בפרשה) ומפי' וישב (לו, ב) (שכותב "ואלה של תולדות יעקב"). בנוגע לפירוש השני – כי לשון הכתוב הוא אלה תולדות נח, וכל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים, ובמילא א"א לומר, שבא בהמשך לפרשה הקודמת. ועפ"י תירץ בהשיחה מה שרש"י מעתיק תיבת "אלה" – דלכאורה, הוצרך להעתיק רק "תולדות נח איש צדיק" – כי מבלעדי תיבת "אלה" הי' אפשר לפרש שזה בא בהמשך ל"ונח מצא חן גו'", ותיבת "אלה" מכריח לרש"י לפרש כמו שפירש.

שאלה: איך אפשר לפרש אשר "ינח איש צדיק" בא בהמשך והוא נתינת טעם על "ונח מצא חן", דלכאורה, לפי"ז מה מפסיק באמצע בהתיבות

"אלה תולדות נח"?! – פירוש זה, נמצא ב"לבוש האורה" (ומפרש כן בפירש"י), ומפרש אשר "אלה תולדות נח" הכוונה היא קורותיו, או שפירוש "תולדות" הוא סיבות. אשר אז דוקא מובן המשך הכתוב. אמנם, לפי משנ"ת בהשיחה, שרש"י ס"ל ש"תולדותיו" הוא כפשוטו, שלכן אינו מפרש כפירוש הרב"ע, הרי פירושו של ה"לבוש נשלל במילא, וגם מלבעדי תיבת "אלה" אי"א לפרש שזה בא בהמשך למ"ש ונח מצא חן, וא"מ למה הוצרך רש"י להעתיק תיבת "אלה"?!".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כי רש"י ס"ל אשר פירוש "תולדות" הוא כפשוטו (תולדות בגשמיות, או עכ"פ תולדות רוחניים מה שהאדם מוליד, מעשים טובים) – מחק תיבת "כפשוטו", וכתב:

[כי רש"י ס"ל אשר] **בדרך הפשט** – [פירוש "תולדות" הוא] **אך ורק** [תולדות בגשמיות, או עכ"פ תולדות רוחניים מה שהאדם מוליד, מעשים טובים]

(ב) על מה שכתבו: "פסל את הראשונים" – מחק את התיבות: "פסל את הראשונים", וכתב:

בלי וא"ו המוסיף – מתחיל [.] חדש

(ג) על מה שכתבו: "ועפ"ז תירץ בהשיחה מה שרש"י מעתיק תיבת "אלה" – מחק את התיבות: "תירץ בהשיחה מה", וכתב:

[ועפ"ז] **יומתק** [שרש"י מעתיק תיבת "אלה"]

(ד) על מה שכתבו: "כי מבלעדי תיבת "אלה" הי' אפשר לפרש שזה בא בהמשך ל"ונח מצא חן גו"ו", כתב:

(להצילו מן המבול) ואלה שני [.] ולמה [.] כו" (נח איש צדיק

[3] במכתבם כתבו:

"נתבאר במ"ש רש"י "ללמדך" – דלכאורה, כוונת הכתוב הוא לספר תולדותיו של נח, אשר תולדותיו הוא זה מה ש"נח איש צדיק", ולא שכוונת הכתוב הוא "ללמדך" בנוגע תולדותיהם של צדיקים **בכלל**, ומהו פירוש ללמדך – שבתובה זו מתרץ רש"י קושיא. והוא: מכיון שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים, הרי בכל צדיק וצדיק שמסופר בתורה תולדותיו, הוצרך לכתוב תחילה את מעשיו הטובים ואח"כ את תולדותיו הגשמיים, ולמה רק בנח כתיב "נח איש צדיק"?

וקושיא זו מתרץ רש"י בתיבת "ללמדך", שמפסוק זה לומדים אנו בנוגע כל הצדיקים, אשר עיקר תולדותיהם הוא מעשים טובים, ולכן לא הוצרכה התורה לספר עוד פעם, בכל צדיק וצדיק, תולדות אלו, כי זה אנו יודעים כבר מפסוק זה.

שאלה: עדיין אי"מ לכאורה, כי תיבת ללמדך (בשני למ"ד) פירושה לכאורה (אינו), אשר מפסוק זה לומדים אנו, כי אז הוצרך לכתוב למדך (בלמ"ד אחד), כי אם) אשר כוונת הכתוב הוא בכדי ללמדך. ולכאורה, הרי כוונת כתוב זה הוא לספר תולדותיו של נח, אלא שמוזה לומדים אנו במילא בנוגע לתולדותיהם של כל הצדיקים (שלכן לא הוצרך הכתוב לספר זאת בכל צדיק וצדיק, כי יודעים אנו כבר זאת מנח). ומהו פירוש "ללמדך"?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "דלכאורה, כוונת הכתוב הוא כו", כתב:

[**ולא אמר ללמדך בפי' הא' ועוד**] דלכאורה, כוונת הכתוב הוא לספר תולדותיו של נח, אשר תולדותיו הוא זה מה ש"נח איש צדיק", ולא שכוונת הכתוב הוא "ללמדך" בנוגע לתולדותיהם של צדיקים בכלל, ומהו [פירוש ללמדך]

(ב) על מה שכתבו: "הרי בכל צדיק וצדיק שמסופר בתורה תולדותיו" – מחק את התיבות: "שמסופר", "תולדותיו"; וכתב:

[הרי בכל צדיק וצדיק] **שנאמר עליו** [בתורה] **אלה תולדות (וכיו"ב)**

(ג) על מה שכתבו: "ולכן לא הוצרכה התורה לספר עוד פעם" – מחק תיבת "עוד", וכתב:

[ולכן לא הוצרכה התורה לספר] **בכל** [פעם]

(ד) על מה שכתבו: "ולכאורה, הרי כוונת כתוב זה הוא לספר תולדותיו של נח, אלא שמוזה לומדים אנו במילא בנוגע לתולדותיהם של כל הצדיקים", כתב:

והול"ל ולהתחיל [. . .] **נח"**

ט

[לאחר ש"פ נח, בדרי"ח מרחשון, תשכ"ז]

מענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדות ש"פ נח :

"בשיחת ש"פ נח דהאי שתא (השיחה שעל פירש"י, אמסור בל"ג אחרי שבת) נתבאר שרש"י ס"ל, אשר בדרך הפשט, פירוש "תולדות" הוא אך ורק תולדות בגשמיות או עכ"פ תולדות רוחניים מה שהאדם מוליד, מעשים טובים. והובא הוכחה על זה (א) מפירש"י ר"פ תולדות – "יעקב ועשו האמורים בפרשה". (ב) מפירש"י בפי' וישב "ואלה של תולדות יעקב".

בשיחת ש"פ תולדות תשכ"ה (מוגהת, יצאה לאור בקופיר) מקשה מהו ההכרח לרש"י לפרש תולדות יעקב ועשו כו', ולא תולדות לשון מאורעות, וכמו שפירש רש"י עצמו ע"פ אלה תולדות יעקב יוסף? ומתרץ שם: (א) הוכחה משם הסדרה, שנקראת "תולדות" ולא יצחק. (ב) ממ"ש ואלה תולדות (ואלה בוא"ו) מוכח שבא בהמשך למ"ש תחילה אלה תולדות ישמעאל, ופירוש תולדות שם הוא כפשוטו.

לכאורה, זה סותר למשנ"ת בשיחת ש"פ נח ש.ז. בשתים: (1) בכללות שיטת רש"י בפירוש "תולדות", אם הוא דוקא תולדות או גם מאורעות. (2) בפירושו ע"פ אלה תולדות יעקב. – אם משנ"ת בש.ז. ומשנ"ת אז הוא שני פירושים בדרך הפשט, או שזה משנ"ת אז אינו ע"ד הפשט ממש (כי סגנון השיחות בכלל, לא היו אז ע"ד הפשט כ"כ כמו עכשיו)?

לפי משנ"ת עכשיו, שרש"י ס"ל שפירוש תולדות הוא אך ורק תולדות, למה אינו מפרש מאומה עה"פ אלה תולדות השמים והארץ. ואם הכוונה דזה מ"ש רש"י "אלה – האמורים למעלה" כוונתו לומר, שכל פרטי הנבראים שמונה למעלה, הם התולדות של שמים וארץ, מה ששמו"א הולידו, והיינו שהשמש וירח הם תולדות השמים, ושאר הנבראים – תולדות הארץ, וכמ"ש בכמה נבראים "ותצא הארץ". אם נכון?!

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – סי' "שערי ישיבה גדולה" ח"ל ע' 395):

[1] על התיבות: "וכמו שפירש רש"י עצמו ע"פ אלה תולדות יעקב יוסף", כתב:

וגם כאן מוסיף בפי' הכתוב תיבת של

[2] על התיבות: "שזה משנ"ת אז", כתב:

1) אפילו את"ל שרש"י ס"ל כשאר הפשטנים שאפל"פ מאורעות 2) גם לשאר הפשטנים – כאן שאני

[3] על מה שכתבו: "למה אינו מפרש מאומה עה"פ אלה תולדות השמים והארץ" – סימן קו תחת תיבת "מאומה", וכתב:

!?! – הרי מפורש הוא (ברא' א, יד) בפרש"י שם פעמיים.

[4] על מה שכתבו: "ואם הכוונה דזה מ"ש רש"י "אלה – האמורים למעלה" כו", כתב:

כן מסרו לי שהקשו על פרש"י זה, מהכלל דואלה – פסל את הראשונים (רש"י ר"פ משפטים) וכאן מפרש אלה – האמורים למעלה. וזוהי מהקושיות שבהשקפה ראשונה – חזקה כברזל ובהשקפה שני' – אין לה שחר לגמרי: הכלל הנ"ל תוכנו – שכשאומר ואלה המשפטים (או כיו"ב) . . כי תקנה גו' ה"ז מוסיף על המשפטים דלא תגנוב גו' שנאמרו בפ' שלפני'.

את השוה"א – אינו מוסיף אח"כ כל תולדות כלל (לפרש"י). ובמילא אין על מה שתחול השאלה: האם פוסל קודמיו או מוסיף עליהם.

י

[מוצש"ק לך, ח' מרחשון, תשכ"ז]

מענה לר' אפרים וואלף שכתב:

"מצרפים אנו לכאן תמונת בנין המגורים בית לעזר-רב במוסדנו בכפר-חב"ד. כפי שכתבנו במכתבינו הקודמים חשבנו לגשת לבנות בימים אלו בנין נוסף כפי התמונה המצורפת בזה, ליד הבנין הקיים, וכפי שכתבנו כבר הגענו להסכם עם הקבלן ואנו נגשים מיד לבני'.

אולם זה עתה שמענו שיש גילוי דעת מכ"ק אדמו"ר שליט"א שלא לבנות בנינים בעלי רב קומות בכפר חב"ד. ע"כ הננו בשאלת חו"ד הק' אם אמנם נבנה הבנין כפי שחשבנו וכבתמונה המצורפת, או בצורות אחרות, ומכיון שנוגע לנו הענין בימים אלו הננו בשאלתנו בדחיפות ע"י מי מאנ"ש שי"י.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' יימי תמימים" ח"ג ע' 410, 412. והעתקת המזכיר):

כיון

1) ש[כבר הגענו להסכם עם הקבלן ואנו נגשים מיד לבניי] ונגשים מיד לבנות

2) אין זה בנין פרטי כ"א צבורי וכו' –

ימשיכו באופן הנ"ל. ובודאי יזדרזו וד"ל.

ובודאי כ"ז בהסכם ועד כחב"ד.

יא

[י"ב מרחשון, תשכ"ז]

מענה לר' שמואל לו ששאל כמה עליו לשלם עבור הפסוק "אתה הראת גוי" שקנה "על דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א" (תשורה לו אסחה"ש תשפ"א ע' 51):

יו"ד פעמים ח"י שקל

יב

[יו"ד מרחשון, תשכ"ז]

מענה להנהלת ישיבת תו"ת המרכזית באה"ק שכתבו:

"הלימודים החלו ב"ה הן בישיבה בכפר חב"ד והן בישיבה קטנה בלוד, ונראה איזה התקדמות במספר התלמידים הן בלוד והן בכפר חב"ד ב"ה.

בקשר לישיבה קטנה בלוד, עד עתה היתה ההנחה אצלנו שביום מן הימים תצטרך בע"ה הישיבה קטנה לעבור לכפר חב"ד בסמיכות לישיבה גדולה, וכן חשבנו שטוב הדבר גם מבחינה כספית, כי זה יהי בסמיכות לישיבה גדולה ולא נצטרך להחזיק ב-2 מטבחים נפרדים וממילא ב-2 צוותות עובדים נפרדים, וכן שמשרדנו יעבור לכפר חב"ד.

אולם עתה עם חזרת אני"ש שיי שמענו שבעת היחידות של ידידינו הרה"ח ר' זוסיא שיי וילמובסקי היתה חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א שאין לעזוב את לוד וצריכים להישאר בלוד (מתחלה חשבנו להשאיר בלוד רק את הכתות הנמוכות עד להתחלת גמרא).

ואם אמנם חווי"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א שעל הישיבה קטנה ובמתכונתה הנוכחית דהיינו הכתות עד לזאל צריכים להישאר בלוד, א"כ יש צורך להתחיל לחשוב לבנות בנין חדש וטוב עבור הישיבה קטנה, כי במבנים הנוכחים אי אפשר להמשיך לשהות, הן מסיבת מיקומם שאינו טוב והן מפני שזה פזור על כמה מבנים והן מפני שהם ישנים כבר.

ע"כ הננו בשאלת חווי"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם להשאיר את הישיבה קטנה דהיינו הכתות שעד לזאל בלוד, וא"כ אם להתחיל לחשוב ע"ד בניית בנין לישיבה קטנה בלוד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (סי' יימי תמימים" ח"ג ע' 413):

סימן בעיגול את התיבות: "שאין לעזוב את לוד וצריכים להישאר בלוד", וסימן קו תחת התיבות: "וצריכים להישאר בלוד"; וכתב:

איזה כיתות וכו' – צ"ל ההחלטה על אתר, אלא שבאתי לשלול ההנהגה . . דעשי' לצאת יד"ח שמיעה בקול כו' – כי כוונתי שתהי' ותשאר לוד – עיר מוסדות חב"ד. ובאם באמת אין הרצון או היכולת ע"ז – אין כדאי פאפירן זיך מיט דעם.

יג

[מרחשון, תשכ"ז]

מענה לר' יוסף הלוי וויינברג שכתב – בקשר לשיעורים בס' התניא שמוסר ברדיו (שער היחוד והאמונה פ"ב):

"בהראי' שמביא מקרי"ס, הנה מאחר שהמינים כופרים באותות ומופתת התורה, הראי' מקי"ס להשיב להם, לכאוי' היא רק באופן שגם הם מודים שבדבר כזה צריך להיות באופן כזה (או שנאמר שהם כופרים רק בהאות ומופת שבוה ולא בעצם העובדא שהי' הענין דקי"ס). ולכאוי' להשיב להם הלא הי' יותר מתאים להביא הראי' המובא בדא"ח מזריקת אבן למעי' שהוא ענין מוחשי אף שאין בזה הפלא דקי"ס, ובפרט לפי המבואר בנתת ליראיך תשי"א אשר גם בעליית האבן למעי' בעת עלייתו אין בהאבן כלל הטבע דמנוחה וכו' ואז הלא הוא כמו שמדגיש כאן בקרי"ס שנצבו כמו נד וכחומה (ולא רק שלא ירדו במורד וכו'). ואם לומר שיש לחלק בין מעשה אנוש דזריקת האבן לפעולת ה' שהוליד ה' את הים וכו' ובכל זה אם הי' נפסק הרוח וכו' מיד היו חוזרים ונגרים וכו', הנה באם יש מקום לחלק בזה אף בענין של חידוש יש מיש, מדוע היא בלי ספק שהיו חוזרים וכו' הלא יש מקום (לדידם) לומר באופן אחר. ומהמבואר בהמשך מים

רבים כוונת הראי' היא להסביר אשר אף לפי דמיונם שמדמין וכו' הנה בענין של חידוש אפילו יש מיש צריך להיות כח המחדש תמיד וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה שטרן ט"ו אד"ר תשס"ה ע' 65):

מחק את התיבות: "ב(הראי)", "הראי' (מקיי"ס)"; סימן קו תחת התיבות: "כופרים באותות ומופתי כו'", וכתב:

בפשטות – [הראי' שמביא מקרי"ס, הנה מאחר שהמינים כופרים באותות ומופתי התורה] כולל גם [קיי"ס] אין זה מכוון אליהם – שהרי אומרים להד"ם – כ"א זהו מעין מאמר המוסגר, המבאר אליבא דאמת – איך שזהו פלא גדול וכו'.

[כן בזה מסולקת קושיא עצומה לכאורה ודוקא אצל המאמינים דאין לדמות מעשה ה' עושה שו"א למעשה כו' ולכן מעשיו עצמאים לגמרי לאחר שבראם – אלא שקרי"ס שהוליד ה' מוכיחה שאינו.

יד

[לאחר ש"פ תולדות, ער"ח כסלו, תשכ"ז]

ממענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ תולדות (מצילום כתי"ק – "יחי המלך" גליון תלט ע' 15-14):

[1] במכתבם כתבו:

"לכאורה הכוונה בדברי המדרש (ב"ר פס"ד, ו): ממה שכתוב "וימצא גוי מאה שערים" מובן שאמדזה שני פעמים. פעם אחת – אמדו את השדה, קודם שעשתה התבואה, וזהו פירוש "שערים". פעם שני – אחר שעשתה, ומדדו את התבואה, ומצאו שעשתה מאה פעמים כמה שהאמידוה, דזהו פירוש "וימצא". וקושיית המדרש "והלא אין הברכה שורה כו' מפני מה סדר אותה" הוא על מדידה השני ד"וימצא", שעל מדידה זו דוקא מקשה "והלא אין הברכה שורה כו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על תיבת "מובן", וכתב:

!?

(ב) על מה שכתבו: "שאמדה שני פעמים" – תיקן תיבת "שני" שהיא כתוב "שתי"; סימן תיבה זו בחץ, וכתב:

למה!?

(ג) על התיבות: "פעם שני", כתב:

א"צ מדידה; ומספיק כשיראה שחלק (הכי קטן) של השדה עשה ק' פעמים יותר משיערו אותו – וממדידה הקודמת ידוע גודל השדה – ובמילא ידוע הסה"כ. ופשוט.

(ד) על התיבות: "הוא על מדידה השני" ד"וימצא", כתב:

גם זה אינו – כי (לפירש"י) וימצא אין ענינו מדידה (ומה שייך מציאה למדידה). ועפ"י מתורצת הקושיא (חזקה, לכאורה) – וכנראה גם ע"ז לא עמדו – דרש"י 1) לא העתיק תיבת וימצא. 2) אומר "ועשתה" ולא כל' הכתוב "וימצא" (וכיו"ב) שעל מדידה זו דוקא מקשה "והלא אין הברכה שורה כו".

[2] במכתבם כתבו:

"משא"כ על אומדנא הראשונה, אין להקשות מפני מה אמדה, והלא אין הברכה שורה כו, כי (א) דבר פשוט, שכשקונים שדה וזורעים אותה משערים כמה תבואה תעשה, אם כדאי לקנותה ולזרוע אותה. כמשנ"ת בהשיחה. (ב) באומדנא הראשונה – "שערים", אינו מוכרח כלל אשר יצחק אמד, ואפשר לומר שסתם בני"א שיערו אשר שדה זו תעשה כך וכך תבואה. (משא"כ במדידה השני – "וימצא", הרי תיבת וימצא קאי על יצחק, אשר יצחק מצא (ע"י שמדד) מאה שערים)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "דבר פשוט" – מחק תיבת "פשוט", וכתב:

רגיל

(ב) על מה שכתבו: "משערים כמה תבואה תעשה", כתב:

ע"י מדידה, אבל אינו מוכרח, כי אפשר לקנות בהשערה בעלמא (ובפרט שדה – סמוכין בהלכה שלכן קרקעות אין להם אונאה). בחיי ילד – שדבר שמתאוה ביותר "כל חפצך לא ישוו בה"

(ג) על מה שכתבו: "ואפשר לומר שסתם בני"א שיערו", כתב:

גם אז אין הברכה שורה – והי' ליצחק למנוע זה

[3] במכתבם כתבו :

"ועפ"י מובן דיוק לשון המדרש "מפני מה מדד אותה" ולא "מפני מה אמדוה".

ועל זה מתרץ המדרש "מפני המעשרות", אשר יצחק מדד אותה (ענין – "וימצא" בכדי לדעת כמה מעשרות להפריש, כי אין מעשרין באומד. ולפי"ז, הרי גם במדרש ("רבותינו") הפירוש ד"שערים" הוא כפירוש הראשון דרש"י, ומנ"ל לרש"י שהכוונה ב"רבותינו אמרו" שהאומד ד"שערים" הוא בשביל המעשרות, והיינו שאחרי שכבר מדדו את התבואה להפריש מעשר, נתרבה בה מאה פעמים ככה (דלפי"ז הוצרך לומר במדרש "אלא מפני המעשרות")?

– בפירוש רש"י א"א לפרש שמ"ש "ורבותינו אמרו" כוונתו לתת טעם על המדידה ד"וימצא", כי (נוסף על זה מה שבדרך הפשט אין צורך בנתינת טעם לזה, כי כל קושיית המדרש הוא "והלא אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין", ובדרך הפשט אין יודעים כלל מזה, כמשנ"ת בהשיחה) מלשון רש"י "אומד זה למעשרות הי"י מוכח דקאי אדלעיל מיני, על האומד ד"שערים" (ולא על "וימצא"). אבל עדיין א"מ (א) מנ"ל לרש"י לפרש כן ב"רבותינו"? (ב) למה כותב "אומד" ולא "מדידה"?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "בפירוש רש"י א"א לפרש", כתב :

[בפירוש רש"י] פשוט ש[א"א לפרש]

(ב) על מה שכתבו : "שמ"ש "ורבותינו אמרו" כוונתו לתת טעם על המדידה ד"וימצא" – מחק את התיבות "המדידה ד".

(ג) מחק את מה שכתבו : "כי . . . "אומד" ולא "מדידה"; ובמקום זה כתב :

– שהרי (באם) יביטו – הבטה בעלמא – בפרש"י יראו שלא הביא כלל "וימצא"!!

טו

[לאחר ש"פ תולדות, ער"ח כסלו, תשכ"ז (1)]

מענה להמניחים שכתבו "שאלות בשיחת ש"פ תולדות, תשכ"ז" (מצילום כתי"ק – סי' ישערי ישיבה גדולה" חל"ג ע' 96-94):

[1] במכתבם כתבו:

"הקשה על לשון רש"י "יעקב ועשו האמורים בפרשה", מדוע מקדים יעקב לעשו. ובפרט, אשר הלשון ואלה בוא"ו מורה שבא בהמשך לפרשה הקודמת "ואלה תולדות ישמעאל", והשייכות דתולדות יצחק לתולדות ישמעאל הוא מצד עשו (וכמבואר בשמו"ר פ"ל, ג). וא"כ הוצרך להקדים את עשו. ונתבאר התירוץ על זה בהקדם, אשר גם התחלת פרשה הקודמת הוא ואלה (תולדות ישמעאל) בוא"ו, והיינו שבאה בהמשך לפרשה הקודמת "ויוסף אברהם וגו'". [והשייכות של ב' פרשיות אלו הוא: כמו שבני קטורה האבן ניט געטויגט, שלכן "וישלח מעל יצחק", כן תולדות ישמעאל האבן ניט געטויגט, שלכן "משמת אברהם נפלי"]. ומכיון שפרשתנו באה בהמשך לפרשת ואלה תולדות ישמעאל אשר היא באה בהמשך לפרשת ויוסף אברהם, נמצא שפרשתנו באה בהמשך גם לפרשת "ויוסף אברהם".

ועפ"י? נתבאר מה שהקדים רש"י יעקב לעשו, ובב' אופנים:

א) בפרשת "ויוסף אברהם" כתיב יצחק וישמעאל, שהכתוב מקדים את יצחק לישמעאל (דאי"ז רק מה שישמעאל הקדים (הוליד) את יצחק לפניו, כי אם, מה שהכתוב הקדימו) לפי שיצחק הי' חשוב יותר מישמעאל. ולכן, גם בפרשתנו מונה רש"י את תולדות יצחק כסדר חשיבותם ומקדים את יעקב לעשו, כי מכיון שכתוב ואלה בוא"ו, צריך לדמות עניני פרשה זו לפרשת "ויוסף אברהם", ככל מה שאפשר.

ב) בפרשת "ויוסף אברהם" מסופר אשר כל בני הגר (לבד ישמעאל) שלח אברהם מאתו, והתולדות שנשאר אצלו, היו רק יצחק וישמעאל, שהיו שניהם צדיקים (כי גם ישמעאל עשה תשובה). וא"כ, ההמשך של פרשתנו – תולדות יצחק, לפרשת ויוסף אברהם, הוא מצד יעקב דוקא. ולכן מונה רש"י תחילה את יעקב".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על תיבת "ובפרט", כתב:

– שסותר עצמו מיני' ובי' (דאמורים בפ' "עשו ואח"כ יצא אחיו". ועוד

(ב) על התיבות: "והשייכות תולדות יצחק לתולדות", כתב:

שאינם צדיקים – "נפל"

(ג) על התיבות: "והשייכות של ב' פרשיות אלו הוא", כתב:

לכאורה

(ד) על התיבות: "נמצא שפרשתנו באה בהמשך גם לפרשת "ויוסף אברהם""", כתב:

(וגם לפ' דישמעאל?)

(ה) על מה שכתבו: "ועפ"י? נתבאר מה שהקדים רש"י יעקב לעשו, בב' אופנים" – מחק את התיבות: "בב' אופנים", "א", "ב) בפרשת... תחילה את יעקב".

(ו) על מה שכתבו: "מה שהכתוב הקדימו, לפי שיצחק הי' חשוב יותר מישמעאל", כתב:

היינו שמאשר הקדימה – [לפי שיצחק הי' חשוב יותר מישמעאל]

(ז) על מה שכתבו: "ולכן גם בפרשתנו כו" – מחק את התיבות: "ולכן, גם בפרשתנו מונה", "את", "כסדר חשיבותם ומקדים את"; וכתב:

ומבאר [רש"י] דגם בזה (נוסף על עוד פרטים) דומה ומוסיף [תולדות יצחק] על תולדות אברהם שהצדיק (מעיקרא) קודם, כי תולדות יצחק הם (1) ג"כ ב', (2) סדרם [יעקב] ו[עשו]: [כי מכיון שכתוב ואלה בוא"ו, צריך לדמות עניני פרשה זו לפרשת "ויוסף אברהם", ככל מה שאפשר]

[2] במכתבם כתבו:

"שאלה:

(א) מכיון שההמשך של פרשת ואלה תולדות ישמעאל לפרשת ויוסף אברהם הוא לענין (שאר) בני קטורה דוקא וואס האבן ניט געטויגט, ולא לענין יצחק וישמעאל שהיו צדיקים (כי גם ישמעאל עשה תשובה), איך אפשר לומר, שההמשך של פרשתנו לפרשת ויוסף אברהם הוא לענין "יצחק וישמעאל". דלכאורה, עיקר שייכותה של פרשתנו הוא לפרשת ואלה תולדות ישמעאל (שבסמיכותה), אלא שבמילא שייכת גם לפרשת ויוסף אברהם, מצד זה אשר הפרשה ואלה תולדות ישמעאל באה בהמשך לפרשת ויוסף אברהם. וא"כ איך אפ"ל אשר פרשתנו שייכת לענין "יצחק וישמעאל" בה בשעה שאומרים אשר גם פרשת "ואלה תולדות ישמעאל" אינה שייכת לענין "יצחק וישמעאל".

אם הכוונה, אשר ההמשך של פרשתנו (המרומזת ב"ואלה" בוא"ו) הוא מלכתחילה לפרשת ויוסף אברהם. והיינו שבפרשת "ויוסף אברהם" – שני ענינים: (א) "ויוסף אברהם גוי ותלד לו גוי וישלחם גוי אל ארץ קדם" – בני אברהם וואס האבן ניט געטויגט ושילחם מאתו. (ב) "ואלה ימי שני חיי אברהם גוי יצחק וישמעאל בניו גוי" (עד "באר לחי רואי") – עניני אברהם, ובניו הצדיקים שנשארו אצלו. ובהמשך לשני ענינים אלו, באים אח"כ שני הפרשיות "ואלה תולדות ישמעאל", "ואלה תולדות יצחק". "ואלה תולדות ישמעאל" – בהמשך לענין הראשון שבפרשת ויוסף אברהם. "ואלה תולדות יצחק" – לענין השני. (ובפרט אשר סיום ענין השני הוא ויברך גוי את יצחק, הנה בהמשך לזה, מספר תולדותיו של יצחק). – גם השפתי חכמים מפרש שהמשך פרשה זו הוא לענין בניו של אברהם.

אם נכון?

(ב) מהו הפירוש במה שנאמר בהשיחה "שקדימת יצחק לישמעאל, אי"ו רק מה שישמעאל הקדים את יצחק לפניו, כי אם, מה שהכתוב הקדימו, כי מונה אותם דרך חשיבותם". דלכאורה, מלשון רש"י "והולך את יצחק לפניו" משמע שענין קדימת יצחק לישמעאל בכתוב (אינו בנוגע היחוס שלהם, כי אם, שהקדימה) היא בענין הפעולה ד"ווקברו", אשר יצחק הלך הראשון, כי ישמעאל נהג בו כבוד והולכך לפניו (וכ"ה גם בגמרא (ב"ב טז, ב): "ודילמא דרך חכמתן כו"").

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ולא לענין יצחק וישמעאל שהיו צדיקים (כי גם ישמעאל עשה תשובה)" – מחק את התיבות "ו(ישמעאל)", "שהיו צדיקים", "גם"; וכתב:

[ולא לענין יצחק] **אבל כן** – [ישמעאל כן] **1** [ישמעאל עשה תשובה] **רק לאחר זמן 2** **גם הוא בן פלגש 2** **לרש"י** – **דבדידי' עסקינן כולם בני הגר (זו קטורה).**

(ב) על מה שכתבו: "דלכאורה עיקר שייכותה של פרשתנו כו"ו" – מחק את התיבות: "דלכאורה, עיקר", "הוא", "וא"כ איך אפ"ל אשר פרשתנו שייכת לענין "יצחק וישמעאל" בה בשעה"; וכתב:

[שייכותה של פרשתנו] **י"ל: א** **שהיא** [לפרשת ואלה תולדות ישמעאל (שבסמיכותה), אלא שבמילא שייכת גם לפרשת ויוסף אברהם, מצד זה אשר הפרשה ואלה תולדות ישמעאל באה בהמשך לפרשת ויוסף אברהם] **ב** **לפ' ויוסף** . . **יצחק וישמעאל בניו** . . **ואלה תולדות ישמעאל** . . **ואלה תולדות יצחק** . . **וראה לקמן: עשו**

תולדות עשיו . . וישב יעקב . . (ופרש"י: אחר שכתב לך ישובי עשו . . . פירש לך ישובי יעקב) ולעיל: ובני חם כוש ומצרים . . ובני כוש . . הוא הי' הגדול ומצרים גו'

(ג) סימן בעיגול תיבת "אינה", וכתב:

!?

מבהיל

הרי נאמר ואלה תולדות ישמעאל ובני קטורה ולאן שייכת!?! ולשיטתי' ישמעאל מאן דכר שמי'?

(ד) על מה שכתבו: "אינה שייכת כו'", כתב:

אינה [שייכת ל]כל [ה]ענין [ד]י"צחק וישמעאל"י] כ"א רק ל"ישמעאל" ולבני קטורה.

(ה) מחק את מה שכתבו: "אם הכוונה . . אם נכון?".

(ו) על מה שכתבו: "כי אם, מה שהכתוב הקדימו" – מחק תיבת "מה", כתב:

[כי אם] גם [הכתוב] מאשר [הקדימ]ה

[3] במכתבם כתבו:

"בתחילת השיחה הקשה על לשון רש"י שמקדים יעקב לעשו שני קושיות: א) לאיזה צורך מונה אותם רש"י שלא כסדר לידתם (דמכיון שפירושו של רש"י הוא על התיבות "תולדות יצחק", הוצרך למנותם כסדר לידתם ולא כסדר חשיבותם)? ב) אפילו, אם יש לו לרש"י איזה טעם למנותם בסדר זה דוקא, א"מ, איך אפשר למנות "תולדות יצחק" בסדר הפוך מהסדר שנולדו? ונתבאר על זה: התירוץ לקושיא הראשונה – כי בא בהמשך ל"יצחק וישמעאל", כנ"ל. והתירוץ לקושיא השני – כי יעקב נוצר מטיפה ראשונה. וא"כ בענין "תולדות יצחק" (משא"כ בענין תולדות רבקה) יעקב הוא הראשון.

שאלה:

(א) למה הוצרך בהשיחה לכל אריכות הביאור, שבא בהמשך לענין "יצחק וישמעאל", מדוע אינו מספיק הביאור אשר מכיון שיעקב נוצר מטיפה ראשונה, הרי הוא הראשון ב"תולדות יצחק"? – אם הכוונה, שמטעם זה עצמו לא הי' מקדים רש"י את יעקב לעשו, כי אף שנוצר מטיפה ראשונה, הוא רק ראשון ביצירה ולא ראשון בתולדה, ובענין "תולדות יצחק" ראוי

להקדים את עשו (וכמ"ש בד"ה (א, לד) בני יצחק עשו וישראל. דאף שכתוב בני יצחק, מקדים את עשו, כי הוא הי הראשון בלידה). (ולכן, הענין שנוצר מטיפה ראשונה הוא רק טעם שאפשר להקדים את יעקב, אבל, מ"מ ראוי להקדים את עשו). ולכן הוצרך להביאור שבא בהמשך לענין "יצחק וישמעאל", שמטעם זה יש צורך להקדים את יעקב (אלא שגם טעם זה עצמו אינו מספיק, כי באם לא הי נוצר מטיפה ראשונה, לא הי אפשר להקדימו, אף שיש צורך בזה). אם נכון?

(ב) על הכתוב (בראשית ה, לב) את שם את חס ואת יפת פירש"י "בתחלה אתה דורש את שהוא צדיק כו". והיינו, שמונה אותם כסדר חשיבותם. ולפי"ז, הרי לכאורה, אם היו בני יצחק נמנים בכתוב, היו נמנים לפי חשיבותם – "יעקב ועשו". (ובפרט שב"ואלה תולדות" מסופר רק אשר אלה היו בניו, ואינו מוכרח כ"כ למנותם כסדר תולדותם. ואם ב"ויולד נח" (ש"ויולד" הוא פעולה ההולדה) אפשר למנותם כפי חשיבותם, הרי במכ"ש שכן הוא ב"ואלה תולדות"). וא"כ א"מ לכאורה, מהו הקושיא כ"כ מ"ש רש"י "יעקב ועשו" (וצריך על זה שני ביאורים: הצורך לזה – בכדי לדמות ל"יצחק וישמעאל", והאפשרות לזה – לפי שנוצר מטיפה ראשונה), למה א"א לתרץ בפשטות, שפירש"י הוא כאילו משלים את לשון הכתוב, וגם אם היו נמנים בכתוב הי נאמר "יעקב ועשו", כבשם חס ויפת?

– מהקושיא שבהשיחה משמע, אשר ענין "שם חס ויפת" אינו שום דמיון לכאן (וכן מוכח בד"ה, אשר אף שכתוב שם (א, ד) נח שם חס ויפת (ובמצודת שם: כאילו אמר נח הוליד את שם ואת כו'), בני אברהם יצחק וישמעאל (שם כח), מ"מ בענין בני יצחק כתוב (שם, לד) עשו וישראל). מהו הביאור בזה?

גם למה א"א לתרץ מ"ש רש"י "יעקב ועשו", עפ"י מ"ש במדרש רבה (פס"ה, ד): שהדבר תלוי בה. וכ"ה בספורנו וכלי יקר, שעשו נולד מצד רבקה אחות לבן, ולא מצד יצחק. (ולכאורה הו"ע שעפ"י פשט, כי בטבע, בן דומה לאביו, וא"כ אין מקום לומר שעשו יהי נולד מצד יצחק). וא"כ יש לומר לכאורה [.].

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "אם הכוונה, שמטעם זה עצמו כו" – מחק את התיבות: "אם", "רש"י", "כ"י", "ובענין"; וכתב:

[הכוונה, שמטעם זה עצמו לא הי] משנה רש"י מהסדר בפרשה ובפרט שמזכירה תומ"י.

ו[מקדים את יעקב לעשו] ו[אף שנוצר מטיפה ראשונה]: (א) – מהי השייכות לבאר זה בפשט דפסוק זה, (ב) [הוא רק ראשון ביצירה ולא ראשון בתולדה] ופשוטו ד"תולדות יצחק" הוא הפכו – הנולד ראשון ולא הנוצר (אלא דכאן יומתק עי"ז ואו דואלה).

(ב) על מה שכתבו: "אם נכון?" – מחק תיבת "אם" וסימן-השאלה, והשאיר תיבת "נכון".

(ג) על מה שכתבו: "והיינו שמונה אותם כסדר חשיבותם" – סימן קו תחת תיבת "והיינו", וכתב:

!?

סברת עצמו – ולא דרש"י בחומש –

(ד) על מה שכתבו: "והיינו שמונה אותם כסדר חשיבותם", כתב:

– א"כ הול"ל יפת קודם לחם

ועכצ"ל שאפילו בפסוק זה עצמו מונה כסדר שהי' "ויולד נח . . .] ופשוט זה עד כדי כך – שלא הוצרך רש"י לתרץ אף שנמצאו במפרשי רש"י כאן ובפ' נח שקו"ט בכ"ז וכן במפרשי הש"ס ואכ"מ. (ואפי' ברמז) קדימת חם ליפת) ורק לתרץ זה . . .] ש"בתחלה" דלרש"י בחומש חם הוא הקטן – מפורש בנח (ט, כה) בפרש"י.

(ה) על מה שכתבו: "היו נמנים לפי חשיבותם", כתב:

– האומנם לדעתם זהו דרך הפשט הפשוט!?

ורק במקרים הכי מועטים נמנים בהיפך סדר לידתם וצ"ל הוכחה (חזקה) ע"ז בכל פעם ופעם שאאל"פ כפשוטו (ואפילו בפשט שבש"ס (ראה סנה' (סט, ב) תדע) ואכמ"ל בכ"ז. (ויש להעיר מהמדובר מאז בפרש"י דבנות צלפחד) וסדר מנין השבטים יוכיח (ראה רש"י ויגש מז, ב). כן בפרש"י בראשית (ב' יד) החשוב – ונמנה רביעי ופשוט.

(ו) על מה שכתבו: "ובפרט שב"ואלה תולדות" מסופר רק אשר אלה היו בניו" – מחק את התיבות: "ובפרט ש", "רק", "היו בניו"; וכתב:

[ב"ואלה תולדות" מסופר אשר אלה] נולדו מיצחק

(ז) על מה שכתבו: "ואינו מוכרח כ"כ למנותם כסדר תולדותם", כתב:

לטעמי' – עוד פחות מוכרח בדה"י דכתיב "בניו" ובכ"ז "עשו" בתחלה.

(ח) על מה שכתבו: "מהקושיא שבהשיחה משמע, אשר ענין "שם חס ויפת" אינו שום דמיון לכאן", כתב:

[מהקושיא שבהשיחה משמע, אשר ענין] **הסדר** ["שם חס ויפת"] **(לבד מדבראשית ה, לב)** [אינו שום דמיון לכאן]

(ט) על מה שכתבו: "מהו הביאור בזה" – מחק תיבת "מהו" וסימן-השאלה, וכתב:

[הביאור בזה] **כי (אפילו) בדרך הפשט מיותר להזכיר חס ויפת (לאחרי שהזכירם פעם א')** כיון שעיקר הסיפור להודיע השתל' הדורות מאדה"ר עד אברהם, ולכן בכאו"א נזכר **בפי'** רק שם זהממשיך ההשתל'. ופשיטא דכשמאיזה טעם מפרשים כולם – **הוא העיקר (וי"ל שזהו ג"כ כוונת "ושאברהם יצא ממנו (רש"י בראשית שם))**.

(י) על מה שכתבו: "גם למה א"א לתרץ מ"ש רש"י "יעקב ועשו", עפ"י מ"ש במדרש רבה (פס"ה, ד): שהדבר תלוי בה" – מחק את התיבות: "גם למה", וכתב:

(1) איפוא נרמז זה בפרש"י? (2) מהי שייכות בי' זה לפשט כתוב זה? (3) [.] עצמו תומ"י באמרו "האמורים בפרשה" – שסדרם הפוך. (4) בפשטות הכתובים לא הי' כן בנדו"ד, כי "רבקה [.]

(יא) על מה שכתבו: "וכ"ה בספורנו וכלי יקר, שעשו נולד מצד רבקה אחות לבן", כתב:

זה חידוש רש"י בוארא (ו, כג). ומדגיש – מכאן.

טז

[לאחר ש"פ תולדות, ער"ח כסלו תשכ"ז (2)]

מענה להמניחים על מכתבם – בהמשך להמענה שקיבלו על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ תולדות (מצילום כתי"ק – סי' "שערי ישיבה גדולה" חל"ג ע' 97-98):

[1] במכתבם כתבו:

"בהשיחה דש"פ תולדות, בענין הקושיא מה שרש"י הקדים יעקב לעשו, שאלנו מפירש"י (בראשית ה, לב) שמפרש הטעם מה ששם נמנה תחילה כי "בתחילה אתה דורש את שהוא צדיק וכו'". ומהקושיא שבהשיחה משמע אשר ענין הסדר ד"שם חס ויפת" אינו דמיון לכאן. (וכן מוכח

בדברי הימים, אשר אף שכתוב שם (א, ד) נח שם חם ויפת (וכן שם כח: בני אברהם יצחק וישמעאל), מ"מ בענין בני יצחק כתוב (שם, לד) עשו (ישראל).

וענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(על מה שרצינו להוכיח מזה שכתוב שם קודם לחם ויפת אשר נמנים בכתוב כסדר חשיבותם), אשר גם בפסוק זה גופא הקדים חם ליפת – אף שמפורש בקרא, בפשוטו דקרא, שיפת חשיב מחם (וכקושיית התוספות ד"ה אלא סנהדרין סט, ב) – וע"כ צ"ל שאפילו בפסוק זה עצמו מונה בסדר שהי' "ויולד נח" – וראה רמב"ן ס"פ בראשית. ופשוט זה עד כדי כך, שלא הוצרך רש"י לתרץ (ואפילו ברמז) קדימת חם ליפת. (אף שנמצאו במפרשי רש"י כאן ובפי' נח שקו"ט בכ"ז וכן במפרשי הש"ס ואכ"מ). ורק לתרץ זה ש"בתחלה" שם.

אח"כ הוסיף כ"ק אדמו"ר שליט"א: "דלרש"י בחומש חם הוא הקטן, מפורש בנח (ט, כה) בפירש"י".

על מה ששאלנו מדוע הסדר דשם חם ויפת (מה שנמנה שם בראשונה מצד חשיבותו, אף שהי' קטן מיפת) אינו דומה לכאן, ענה:

ענין הסדר דשם חם ויפת (לבד מדבראשית ה, לב) אינו דמיון לכאן, כי אפילו בדרך הפשט מיותר להזכיר חם ויפת (לאחרי שהזכירם פעם א') כיון שעיקר הסיפור להודיע השתל' הדורות מאדה"ר עד אברהם, ולכן בכאו"א נזכר בפירוש רק שם דהממשיך ההשתל'. ופשיטא דכשמאיזה טעם מפרשים כולם – הוא העיקר (וי"ל שזהו ג"כ כוונת "ושאברהם יצא ממנו (רש"י בראשית שם))."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "וראה רמב"ן ס"פ בראשית", כתב:

[וראה רמב"ן] (נח ו, י) ותו"ש [ס"פ בראשית] **צ"יין למדרז"ל חלוקים**
(בזה)

(ב) על מה שכתבו (מלשון המענה): "ופשיטא דכשמאיזה טעם מפרשים כולם – הוא העיקר", כתב:

[ופשיטא דכשמאיזה טעם מפרשים כולם] – **גם אז** [הוא העיקר]

[2] במכתבם כתבו – "שאלות":

"מ"ש "וראה רמב"ן ס"פ בראשית", אם הכוונה לפירוש הרמב"ן נח ו, יו"ד, או שהוא רמב"ן אחר?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "ס"פ בראשית, אם", "או שהוא רמב"ן אחר?"; השאיר את התיבות: "מ"ש וראה רמב"ן הכוונה לפירוש הרמב"ן נח ו, יו"ד"; וסימן בחץ את התיבות: "נח ו, יו"ד".

[3] במכתבם כתבו:

"מה שמוכיח מפירוש רש"י בפי' נח ט, כה. אם הכוונה למ"ש רש"י "של אלו הגדולים", שמזה מוכח אשר גם שם הי' גדול מחם. אם נכון? ולפי"ז, מה שפירש רש"י (שם, כד) "בנו הקטן – הפסול והבזוי", אינו כמ"ש השפתי חכמים בשם המהרש"ל "דקשה לי, והלא שם הוא הקטן", כי אם, שהוקשה לי לרש"י, דהן אמת אשר חם הי' הקטן, מ"מ, מאי נ"מ בפסוק זה לכתוב "בנו הקטן", ולכן פירש שכוונת הכתוב "בנו הקטן" אינו (רק) קטן בשנים, כי אם – פסול ובזוי. אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו (בפעם הא'): "אם נכון?" – מחק תיבת "אם", וסימן בחץ ובעיגול תיבת "נכון".

(ב) על מה שכתבו (בפעם הב'): "אם נכון?" – מחק תיבת "אם" וסימן-השאלה, והשאיר תיבת "נכון".

[4] במכתבם כתבו:

"הטעם מה ששם הוא העיקר ולכן נמנה בראשונה, ביאר בכ"ק "כי אפילו בדרך הפשט מיותר להזכיר חם ויפת (לאחרי שהזכירם פעם א'), כיון שעיקר הסיפור להודיע השתל' הדורות מאדה"ר עד אברהם". לכאורה, בפרשה נח פרק יו"ד מפורש בכתוב גם בני יפת ובני חם (וכן בבני שם נמנים כמה מבניו ובני בניו שאינם נוגעים להשתל' הדורות דאברהם), בכדי לסיים "אלה משפחות בני נח גוי' ומאלה נפרדו הגוים גוי". ובכל זה, גם בתחילת פרשה ז', הסדר הוא "שם חם ויפת", ששם נמנה הראשון?".

על התיבות: "בפרשה נח פרק יו"ד מפורש בכתוב גם בני יפת ובני חם", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

וזהו הטעם כאן שמפרט כולם – וכדלעיל – גם אז הוא העיקר וכדמפורש לעיל

[5] במכתבם כתבו:

"בכ"ק כתב, אשר "אפילו בדרך הפשט מיותר להזכיר חם ויפת, לאחרי שהזכירם פעם א'". ופשיטא דכשמאיזה טעם מפרשים כולם – הוא

העיקר". שלכאורה, מהתיבות "לאחרי שהזכיר פעם א"י משמע, שבפעם הראשון, מכיון שאינם מיותרים, אין כל הכרח אשר שם הוא העיקר, וא"כ צריכים למנותם כסדר תולדותם. [וכן משמע ממ"ש בכ"י "ענין הסדר דשם חס ויפת (לבד מבבראשית ה, לב) אינו דמיון לכאן". שמה משמע, אשר ב"בראשית ה, לב" הוא כמו כאן בתולדות יצחק, אשר אלולי וא"י המוסיף, הי' כותב רש"י "עשו ויעקב", כסדר תולדותם]. וא"מ, מהו הכוונה בזה: הרי גם בפעם הראשון, נמנה שם הראשון מטעם זה, וכמו שמסיים בכ"י "שזהו ג"כ כוונת "ושאברהם יצא ממנו" שברש"י ה, לב"י".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו (מלשון המענה): "אפילו בדרך הפשט מיותר להזכיר חס ויפת, לאחרי שהזכיר פעם א"י, כתב:

[אפילו בדרך הפשט מיותר להזכיר חס ויפת, לאחרי שהזכיר פעם א'י] **שאז אינו מיותר [וא"י? שייך לענין דהסדר]**

(ב) על מה שכתבו: "משמע, שבפעם הראשון, מכיון שאינם מיותרים – מחק את התיבות: "מכיון ש", וסימן קו תחת התיבות: "אינם מיותרים".

(ג) על מה שכתבו: "אפילו בפעם הראשון, נמנה שם הראשון מטעם זה", כתב:

ולכן זהו דמיון לכאן (בענין דיוק בהסדר)

[6] במכתבם כתבו:

"עדיין לא תורץ מה שבדה"י נאמר יצחק וישמעאל, כסדר חשיבותם. ובכ"ז בבני יצחק כתיב עשו וישמעאל? – אחדים רצו לומר, אשר לזה כיון בהשיחה מה שאמר שיצחק הוא בן הגבירה וישמעאל בן פלגש. שהחשיבות דבן גבירה על בן פלגש שאני מחשיבות דצדיק על רשע. אם נכון, ומהו הביאור בזה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ובכ"ז בבני יצחק כתיב עשו וישמעאל" – תיקן שיהי כתוב: "עשו וישראל".

(ב) על מה שכתבו: "אחדים רצו לומר, אשר לזה כיון בהשיחה כו"י – מחק תיבת "אשר", וסימן בחץ את התיבות "לזה כיון בהשיחה", וסימן קו תחת התיבות "מה שאמר שיצחק הוא בן הגבירה וישמעאל בן פלגש".

(ג) על מה שכתבו: "שהחשיבות דבן גבירה על בן פלגש שאני מחשיבות דצדיק על רשע" – מחק את התיבות: "שהחשיבות", "שאני מ"; וכתב:

דיתרון [דבן גבירה על בן פלגש] **אינו כלל הגדר של** [חשיבות דצדיק על רשע] **כ"א נוגע בהשייכות שלו לאברהם – בתור בן. וכפשטות הכתוב "לא יירש בן האמה הזאת עם בני (כא, יוד)" וכמפורש בפרשי שם: בני אפלו אם אינו הגון כיצחק. ופשוט**

יז

[לאחר ש"פ תולדות, ער"ח כסלו תשכ"ז (3)]

מענה להמניחים על מכתבם – בהמשך להמענות שקיבלו על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ תולדות: "אם הכוונה, אשר בכל המקומות, שאחרי פעם הראשון, שנזכרו חס ויפת, מיותרים הם. ובמילא מה שנמנה שם בראשונה, אין זה שום דמיון כלל לעניינינו, כי באם לא הי' איזה טעם, לא היו חס ויפת נמנים כלל, והי' כתוב רק שם. משא"כ בפעם הראשון, חס ויפת אינם מיותרים. ובמילא, הוא דמיון לעניינינו, וקשה: מכיון שבכל התורה, המנין הוא כסדר תולדותם, למה נמנה כאן שם הראשון, וכמו שמקשה רש"י "והלא יפת הגדול הוא". ועל זה מתרץ רש"י "בתחילה אתה דורש כו", וכותב בזה כמה ענינים ואינו מסתפק בזה ש"אברהם יצא ממנו", כי טעם זה עצמו מספיק רק בכל המקומות שאחרי טעם הראשון. שבהם, מכיון שחס ויפת מיותרים, העיקר הוא שם, כי הוא הממשיך השתל' הדורות עד אברהם. משא"כ בפעם הראשון, א"א לומר טעם זה (וכמו שמוכח מפ' נח (יוד, כב) שארפכשד נמנה השלישי). ולכן כותב רש"י עוד טעמים. אם נכון, כי עדיין צריך ביאור. " (מצילום כתי"ק – סי' "שערי ישיבה גדולה" חל"ג ע' 99):

[1] במכתבם כתבו: "מה בכך שישנם כמה מעלות בשם (צדיק, נולד מהול ואברהם יצא ממנו), דסוכ"ס, מכיון שאופן המנין צ"ל כסדר התולדות ולא כסדר החשיבות (וכבפסוק זה גופא, שחס נמנה קודם ליפת), למה נמנה שם הראשון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) ללמדך [שישנם כמה מעלות בשם] **(2) ועיקר אינו דומה כמה מעלות למעלה אחת (ולהעיר מפרש"י: הקטן הפסול והבזוי (ט, כד)).**

[2] במכתבם כתבו: "מהי ההוכחה ממ"ש "לא יירש בן האמה הזאת עם בני", אשר בן הגבירה משתייד יותר לאברהם בתור בן מאשר בן הפילגש.

דלכאורה, הרי שרה קראו "בני", שהוא בנה של שרה, ומהי ההוכחה מכאן שמתייחס יותר לאברהם? אם הכוונה, דמכיון שהמדובר בהכתוב הוא בענין ירושת אברהם, מוכח מזה, שבנה של שרה – בן הגבירה – הוא יותר בנו של אברהם מאשר בן האמה (דאל"כ, מהי השייכות ד"עם בני" לענין "לא יירש" בנכסיו של אברהם). אם נכון?":

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "מהי ההוכחה ממ"ש "לא יירש בן האמה הזאת עם בני" – מחק את התיבות: "מהי ה", וכתב:

[הוכחה] נוספת [ממ"ש "לא יירש בן האמה הזאת עם בני"] כי פשוט בעיני ילד קטן שבן אמה ושפחה פחות בדרגא כו'. ולהעיר מפרש"י (כב, ז)

(ב) על התיבות: "אשר בן הגבירה", כתב:

אינו (בהענין דבן) בדרגת בן שפחה

(ג) על מה שכתבו: "דמכיון שהמדובר בהכתוב הוא בענין ירושת אברהם, מוכח מזה כו", כתב:

[דמכיון] (א) שמדגיש האמה (דהול"ל בן הזה) – מוכח דזהו גדר מיוחד בהענין דבן ב) [שהמדובר בהכתוב הוא בענין ירושת אברהם, מוכח מזה כו']

יח

[לאחר ש"פ וישלח, י"ג כסלו, תשכ"ז (1)]

ממענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ וישלח:

"מהו הפירוש במה שאמר "ויובן זה בהקדים כו". דלכאורה, התירוץ מה שסיים בהשיחה, שמכיון שהיתה מרשעת לא הוצרך לקחת אותה, וכן מכיון שנשותיו הקודמות היו מרשעות הוצרך לגרשן, אי"ז שייך כלל לכל אריכות הביאור בענין ב' הציוויים?

– אם הכוונה של "ויובן זה בהקדים" הוא להקושיא שבהשיחה, שלכאורה עשה כרצון אביו. ועל זה נתבאר, שאין לומר דאכתי לא עשה כרצון אביו בזה שלא הלך לפדן ארס, כי מה שלא הלך לפדן ארס הוא לפי שחשב שהוא בשביל הברכות. אבל בנוגע להענין "לא תקח מבנות כנען", הרי עשה כרצון אביו, ואף שלא נצטווה. אם נכון?":

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – "יחי המלך" גליון רפג ע'
: (14-15)

על התיבות: "מהו הפירוש במה שאמר "ויובן זה בהקדים כו"י". דלכאורה
כו"י, כתבך

מקוצר הזמן לא נדבר בזה אבל בהבנת רש"י יש בזה עוד ענין עקרי (ויש
בזה אריכות גדולה): האם צוגעטראפן בעל החצע"ג לכוונת רש"י (ע"פ
פשט) א"ל. פשטות: 1) הענין נוח יותר שלא הייתה מרשעת 2) ל' רש"י
(שלא כתב "מרשעת" או "רשעותיו") ג"כ מורה כן. ואם צוגעטראפן –
צריך לתרץ ב' הני"ל, וההכרח בזה ע"פ פשט. וכו' וכו'. – אלא שככתבי
מאז – נראה שאפילו בנוגע לפשט פירש"י, אין שמים לב (לע"ע?).

יט

[לאחר ש"פ וישלח, י"ג כסלו, תשכ"ז (2)]

מענה להמניחים שכתבו: "מצורף כאן, מענת כ"ק אדמו"ר שליט"א
בענין השיחה שבפירש"י דסוף הסדרה. לא תפסנו הכוונה. " (מצילום
כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש
שי וזכות הרבים תלוי בו):

[1] במכתבם כתבו:

"במ"ש (בעי' ב') "מקוצר הזמן. . האט צוגעטראפן בעל החצע"ג כו"י
דלכאורה, (א) גם להפירוש שנת' בהשיחה, שהכוונה במ"ש רש"י רשעה
הוא מלשון רשע (רי"ש בחיריק), בהכרח לומר שה"רשעה" היא מצד זה
שמחלת היתה מרשעת כמשנ"ת בהשיחה (העתקנו בעי' ב' קטע המתחיל
אח"כ נתבאר). וא"כ, כל החילוק בין הפירוש של בעל החצע"ג להפירוש
שבהשיחה הוא רק אין דעם טייטש (והניקוד) של תיבת רשעה, אבל לכל
האופנים, היתה מחלת מרשעת, ומהי הכוונה במ"ש "האט צוגעטראפן
בעל החצע"ג. . הענין נוח יותר שלא הייתה מרשעת"?

(ב) מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א "מקוצר הזמן כו"י הוא מענה (כמו שנסמן
בקו המקום של הענין) על מה שנאמר בהשיחה "ויובן זה בהקדם כו"י".
מה שהקדים כל אריכות הביאור (שלפי דעת עשו, הציווי ללכת לפד"א
ולא תקח גוי מבנות כנען, היו ב' ענינים) לביאור פירש"י "הוסיף רשעה
כו"י. ולכאורה, מה שנת' בהשיחה שהיתה מרשעת הוא כמ"ש "על נשיו",
שגם היא היתה מרשעת כנשותיו הקודמות. ומה נוגע לזה כל האריכות
שנתבאר בהשיחה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "גם להפירוש שנת' בהשיחה" – מחק את התיבות :
"גם", "בהכרח לומר שה", "וא"כ, כל"; וכתב :

[להפירוש שנת' בהשיחה, שהכוונה במ"ש רש"י רשעה הוא מלשון רשע (רי"ש בחיריק)] ע"פ **אופן הא'** [רשעה"י היא מצד זה שמחלת היתה מרשעת כמשנ"ת בהשיחה . .] **ולאופן זה** [החילוק בין הפירוש של בעל החצעי"ג להפירוש שבהשיחה הוא רק אין דעם טייטש (והניקוד) של תיבת רשעה, אבל לכל האופנים, היתה מחלת מרשעת]

ואופן הב' של החילוקים שביניהם לא נתבאר

(ב) מחק את כל המשך הדברים (עד "ומה נוגע לזה כל האריכות שנתבאר בהשיחה").

[2] במכתבם כתבו :

"(בעי' ג') על שאלה הד', ענה "לבאר ב' הענינים (א) אי הליכתו לפד"א (ב) הליכתו לישמעאל [וביותר שהם לכאורה בסתירה זל"ז]". לכאורה עדיין א"מ, בשביל מה נאמר "וישמע יעקב וגו'". ולכאורה, דאס וואס עס האט אויסגערופן אצל עשו שילך לישמעאל הוא ציווי של יצחק "לא תקח גו' מבנות כנען", שמזה הבין אשר רעות הן בעיני אביו, ורצה להראות אז ער גיט נאך יצחק. (אלא שמ"מ לא הלך לפד"א, כי חשב שזה קשור בהברכות. ולכן הוצרך לכתוב "וירא עשו כי ברך גו' ושלח", בכדי לתרץ אי הליכתו של עשו לפד"א). אבל בשביל מה נאמר "וישמע יעקב וגו'?"

אם הכוונה, אשר הליכת עשו לישמעאל היתה (לא רק להראות שעושה רצון אביו, כי אם גם) להראות שלא נופל הוא מיעקב. ומכיון שראה שוישמע יעקב, רצה להראות לאביו אשר גם הוא שומע בקול אביו [ועוד יותר מיעקב, כי (א) יעקב עשה זאת (לדעתו) רק בכדי לקבל הברכות. (ב) יעקב נצטווה, והוא לא נצטווה, הבין שרעות גו'. (ג) יעקב נשא רק ממשפחת אברהם והוא נשא בת בנו של אברהם] וכמ"ש רש"י "והלך גם הוא אל ישמעאל", שמשמע מזה, אשר רצה נאכטאן את יעקב. אם נכון?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "אבל בשביל מה נאמר "וישמע יעקב וגו'", כתב :

שבמילא הברכות הם כבר דיעקב (משא"כ באם לא שמע יעקב – הי' הולך לפד"א וכו'. (נפשוט) 2) שכך הי' המציאות דראית עשו בעיני זה.

מהיכא תיתא (3) [אם הכוונה כו']

[3] במכתבם כתבו :

"בנוגע לשאלה הה' (בע' ג'), לא תפסנו מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א "מבואר לעיל". דלכאורה, פירושו של רש"י אשר עפ"י הבנת עשו היו ב' ענינים (בכדי לתרץ אי הליכתו לפד"א, אף שהלך אל ישמעאל) נוגע להכתוב "וילך עשו וגו'" ומה זה נוגע ל"וישמע יעקב"? (דמה שנוגע לרש"י לבאר על "וישמע יעקב" הוא לכאורה רק אשר כוונת הכתוב כאן אינו לספר בנוגע ליעקב אשר שמע אל אביו גו', כי אם, שמסופר כאן מה ראה עשו – "מחובר לענין של מעלה וירא עשו כו"'. אבל מה שמסיים רש"י "וכי רעות בנות כנען, והלך גם הוא אל ישמעאל", שכוונתו בזה לבאר החילוק דב' הענינים – הליכה לפד"א ואי לקיחת אשה מבנות כנען – מה זה נוגע ל"וישמע יעקב"?

באם מה שכתבנו מקודם (אשר עשו רצה לחקות את יעקב) נכון, אולי יש לומר, אשר בהפסוק "וישמע יעקב" ווערט די קשיא : מכיון שרצה לחקות את יעקב ויעקב הלך לפד"א, למה לא הלך גם הוא? ועל זה מתרץ רש"י, שלדעתו, הם ב' ענינים. אם נכון? עדיין חסר ביאור למה אינו כותב רש"י "וישמע יעקב וגו'".

על התיבות : "שכוונתו בזה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א :

להדגיש שזהו ענין שני (אף שנזכר גם ביעקב) – השייך ל[.].

[4] במכתבם כתבו :

"מהו הפירוש הכתוב "ואל אַמֹּן" : אם הכוונה, למה שאמרה רבקה ליצחק קצתי בחיי גו'. דלפ"ז א"מ קצת פירוש "וישמע יעקב אל אמו", שהרי אמרה זה ליצחק ולא ליעקב. או הכוונה, שעשו ידע ממה שאמרה יצחק ליעקב "קום ברח לך", ולפ"ז יש להסביר מ"ש "ואל אמו" (אף שבתחילת הענין כתיב וירא עשו כי ברך יצחק ושלח גו') הוא בכדי לבאר דעתו של עשו, מה שחשב אודות יעקב אשר הליכתו לפד"א לא היתה בכדי לקיים הציווי, כי אם, בכדי לקבל הברכות (- אל אביו), ובכדי להציל את חייו (- ואל אמו). אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "או הכוונה, שעשו ידע ממה שאמרה יצחק ליעקב "קום ברח לך" – מחק את התיבות : "או", "יצחק" ; וכתב :

פשוט יותר [הכוונה, שעשו ידע ממה שאמרה] רבקה [ליעקב "קום ברח לך"]

(ב) על מה שכתבו: "אף שבתחילת הענין כתיב וירא עשו כי ברך יצחק ושילח גוי", כתב:

[אף שבתחילת הענין כתיב וירא עשו כי ברך יצחק] **כי רק הוא ברך**
[ושילח גוי]

(ג) על מה שכתבו: "הוא בכדי כו", כתב:

[הוא] **א** [בכדי לבאר דעתו של עשו, מה שחשב אודות יעקב אשר הליכתו לפד"א לא היתה בכדי לקיים הציווי, כי אם, בכדי לקבל הברכות (-) אל אביו], ובכדי להציל את חייו (-) ואל אמו). אם נכון? **או ב** **שכך, המציאות דוירא עשו (וכנ"ל), או ג' עוד טעם לאי הליכתו לפד"א לא ציוותה אותו רבקה**

כ

[לפני י"ט כסלו, תשכ"ז]

מענה להתי' דוד קרץ (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב: "כשהרב גייקאבסאן שמע ממני שעלי להתענין . . אך לאחרונה לא שמעתי ממנו דבר נוסף בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי יכול לשאלו בזה 1

[2] במכתבו כתב: "לפעמים בלימוד . . וגם מה לעשות כדי לרכז את המחשבה בהתמדה . . בשמיעת השיחות והמאמרים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ע"פ התדברות עם המשפיע שי' 2

[3] במכתבו כתב ע"ד הפרעות בראי'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ 3

[4] במכתבו כתב: "ידידי . . . כתב שהוא במצוקה בכסף בקשר לקניית דירה ובקש לעזור לו . . . שנשלח מכתבים מודפסים לרבנים וכתובות שונות בבקשה לעזור למשפחה נחוצה בארץ ישראל. שאלתנו האם לעשות זאת".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

באם אחרים בדוגמתם עושים כזה ובאופן כזה 4

כא

[לאחר ש"פ וישב, כ"ף כסלו, תשכ"ז]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ וישב (מצילום כתי"ק – סי' "שערי ישיבה גדולה" חכ"ח בהוספות):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר בפירש"י ד"ה הבוא נבוא, שבי' הענינים שכתב – (א) והוא לא הי' יודע שהדברים מגיעים לבלהה כו', (ב) ורבתינו למדו מכאן, שאין חלום בלא דברים בטלים – הוא לפי פירוש אחד. (ודלא כמ"ש מפרשי רש"י, ש"ורבתינו למדו" הוא פירוש שני, ופירוש הראשון דרש"י ס"ל שיעקב סבר שהחלום אינו אמת. דלפ"ז יהי' מוכרח לומר, שמ"ש רש"י בד"ה שמר את הדבר "הי' ממתין ומצפה מתי יבוא" הוא להפירוש דרבתינו, ולא לפירוש הראשון, כמ"ש בלבוש האורה).

והיינו דרש"י ס"ל שזה מוכרח לומר אשר יעקב סבר שהחלום יתקיים [כי (א) א"א לומר שיעקב טעה ח"ו בנוגע ענין מלכותו של יוסף, שהו"ע עיקרי. (ב) כמ"ש בפסוק שלאחריו "ואביו שמר את הדבר"]. ומזה למדו רבתינו שאין חלום בלא דברים בטלים. דאלי"כ, איך סבר יעקב שהחלום יתקיים, מכיון דלפי דעתו, מוכרח שלא יתקיימו כל הפרטים, שהרי "הוא לא הי' יודע כו"'. ומה שאמר "הבוא נבוא גו"ו" נתכוון להוציא הדבר מלב בניו, שהם לא ידעו אשר אין חלום בלא דב"ט. אבל הוא עצמו, ידע מזה. אלא שמ"מ הוכרח רש"י לפרש "והוא לא הי' יודע שהדברים מגיעים לבלהה", דבאם הי' יודע שהדברים מגיעין לבלהה, הרי אמירתו "הבוא נבוא אני ואמך – והלא אמך כבר מתה" הוא דברי שקר, כי בנוגע לבלהה, הרי אפשר שתבוא. ולכן מוכרח אשר "לא הי' יודע".

שאלה: (א) מלשון רש"י "והוא לא הי' יודע שהדברים מגיעין לבלהה" מוכח, אשר רק יעקב לא הי' יודע מזה. אבל לפי אמיתית הענין, הנה הדברים מגיעין לבלהה. ולפי משנ"ת בהשיחה, אשר כל דברי רש"י הם

פירוש אחד וסי"ל שאין חלום בלא דב"ט, למה הוצרך רש"י לפרש "שהדברים מגיעין לבלהה", דלכאורה אפ"ל שהדברים מגיעין לרחל, ודברים אלו לא נתקיימו, כי אין חלום בלא דב"ט?

(ב) הרמב"ן הקשה על פירש"י "שהדברים מגיעין לבלהה" כי ממ"ש (ויגש מו, כו) "מלבד נשי בני יעקב", ולא כתב נשיו, מוכח דבלהה וזלפה מתו קודם שירד יעקב למצרים. מהו התירוץ על קושייתו?

אפילו באם נאמר שבלהה ירדה למצרים, לא מצינו בכתוב שהשתחוה ליוסף?!"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "דבאם הי' יודע שהדברים מגיעין לבלהה, הרי אמירתו "הבוא נבוא אני ואמך – והלא אמך כבר מתה" הוא דברי שקר" – מחק תיבת "אמירתו", וכתב:

[דבאם הי' יודע שהדברים מגיעין לבלהה, הרי] פשט הכתוב (תמיהתו) (הבוא נבוא אני ואמך) אינה מובנת כלל.

(ב) על מה שכתבו: "ולפי משנ"ת בהשיחה, אשר כל דברי רש"י הם פירוש אחד כו" – מחק את התיבות: "למה", "(ל)פרש", "שהדברים מגיעין לבלהה", "דלכאורה אפ"ל שהדברים מגיעין לרחל, ודברים אלו לא נתקיימו, כי אין חלום בלא דב"ט?"; שינה את סדר התיבות "הוצרך רש"י שיהי' כתוב "רש"י הוצרך"; וכתב:

[רש"י הוצרך ל]חד[ש] שלא הי' יודע אחרי שמפורש לעיל "ואנא ארבי . . ויתן לי בן" (ויצא ל, ג-ה) [ובכ"ז יעקב לא הי' יודע כו' – וי"ל בכמה אופנים: שמעיקרא לא הסכים ע"ז שרחל אמרה ויתן לי בן; יותר קרוב – שזהו דיוק רש"י (שלכאורה הל' מוזר) שהדברים מגיעין – ואכמ"ל כיון שכנראה – בכלל לא "עמדו" על כל הענין.

וסימן בחץ את התיבות "שלא הי' יודע".

(ג) על מה שכתבו: "הרמב"ן הקשה . . מהו התירוץ על קושייתו", כתב:

מהי השייכות להמדובר בהתועדות?!

מהי הקושיא מלכתחילה ע"פ פשט?! הרי גם יעקב לא נמנה ומהו ההכרח שימנה נשיו?!

(ד) על מה שכתבו: "אפילו באם נאמר שבלהה ירדה למצרים, לא מצינו בכתוב שהשתחוה ליוסף?", כתב:

כמו שלא מצינו בכתוב שהעוף אכל כו' (ס"פ וישב) [דמאי קמ"ל שיכתוב זה בפי'] וכנראה שלמדו הקושיא "במה מצינו" מהמדובר בנוגע ליעקב שלא מצינו כו' – וכמובן שאינו דומה כלל לפרש"י שהרי ביעקב מפורש בפרש"י שלא השתחוה – תעלי' 1) בעידני' 2) סגיד – הוא רק על ראש המטה.

[2] במכתבם כתבו:

"נתבאר בהשיחה, שנוסף בנוגע ל"אמך", הנה גם בנוגע ליעקב לא נתקיים החלום. כי השתחוואה שלו היתה רק על ראש המטה (ויחי מז, לא) ולא ארצה (ופירוש "השמש גוי' משתחווים ליי" הוא השתחוואה ארצה, וכמו שאמר יעקב "הבוא נבוא גוי' להשתחוות לך ארצה"). דזהו דיוק לשון רש"י "אין חלום בלא דברים בטלים", דברים בטלים לשון רבים, כי גם בנוגע ליעקב לא נתקיים החלום.

שאלה: מהלשון "אין חלום בלא דברים בטלים" לשון רבים, מוכח שבכל חלום מוכרח שיהיו כמה דברים בטלים. וממ"ש רש"י "והוא לא הי' יודע שהדברים מגיעין לבלהה" מוכח שבנוגע לבלהה – ירח, נתקיים החלום. וא"כ מה הם ה"דברים בטלים" לשון רבים שהיו בחלומו של יוסף, דלכאורה הי' רק דבר אחד בטל, והוא בנוגע ליעקב לבד? (אם הכוונה, שאף אשר "הדברים מגיעין לבלהה", וגם היא ירדה למצרים והשתחוה ליוסף, מ"מ לא השתחוה אליו ארצה?).

גם מה הם ה"דברים בטלים" בחלומו הראשון דמאלמים אלומים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "והוא בנוגע ליעקב לבד", כתב:

מבהיל!! מפורש בכתוב נבוא, ומפורש בפתרונו: ויקרא לבנו ליוסף – שיוסף בא אליו.

(ב) על מה שכתבו: "גם מה הם ה"דברים בטלים" בחלומו הראשון דמאלמים אלומים", כתב:

מבהיל!! מפורש בכתוב 1) אנחנו מאלמים – והשבטים לא צברו בר 2) בתוך השדה (דלכאורה מיותר – אם לא שזהו דיוק בהחלום) ובפועל מפורש – שהשתחוו בעיר.

[3] במכתבם כתבו :

"למה א"א לפרש ש"ורבותינו למדו" הוא פירוש שני. ולפי פירוש הראשון שברש"י, אין דברים בטלים בחלום אמיתי (ואם יש בו דבר אחד שהוא בטל, הרי זה מוכיח, שבטל כולו). אלא שמ"מ "שמר את הדבר – היי ממתין ומצפה מתי יבוא", מצד החלום דמאלמים אלומים, שבו נרמז רק השתחואת אחיו?".

על התיבות: "מצד החלום דמאלמים אלומים", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מבהיל!! הרי מפורש בכתוב שחלום זה לא סיפרו ליעקב כלל [ב"החלום הזה"]

כב

[לאחר ש"פ מקץ, כ"ז כסלו, ג' דחנוכה, תשכ"ז]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ מקץ :

א. נתבאר הטעם לזה שפירושו של ר' יהודא ב"אברך" – אב בחכמה ורך בשנים – לבד, אינו מספיק: כי בפשטות הכתובים קשה לומר ד"רך" היינו שלשים שנה (וכמ"ש הילדים רכים (וישלח לג, יג)), ונתבאר שזהו ג"כ הטעם במה שחולק ר' יוסי בן דורמסקית על ר' יהודא, ובמה שאומר "עד מתי אתה כו".

ב. אח"כ – בשיחה הב' – נתבאר הטעם לזה שפירושו – דר' יהודא – הוא אך ורק "בדברי אגדה דרש" ולא בפשטות הכתובים, מכיון שהמדובר כאן הוא בנוגע לענין המלוכה שביוסף, ולא בנוגע לחכמתו.

שאלה: לכאורה משמע, שבנוגע לענין הא' – זה שפירושו לבד אינו מספיק – צריכים דוקא לביאור הא' – ד"רך" אינו שלשים שנה – ובנוגע לענין הב' – זה שהוא בדרוש ולא בפשטש"מ – צריכים דוקא לביאור הב' – שכאן נוגע ענין המלוכה כו' – ולכאורה הרי ביאור השני אפ"ל ג"כ בנוגע לענין הא' – שלכן אין פירושו מספיק – ושזה יהי ג"כ הטעם מה שחולק ר' יוסי על ר' יהודא ובמה שאומר "עד מתי אתה כו"?

אם נאמר אשר ביאור השני אי אפש"ל בהטעם מה שחולק ר' יוסי, ובמה שאומר עד מתי כו', כי: לפי זה לא יתכן לבאר מחלוקותם – כפי שהוא בכ"מ – אם דנים ומתחשבים בעיקר על הרעיון הכללי של הפרשה, או על

התיבה פרטית, כמו שנת' בהשיחה, כיון שלפייז הרי הטעם מה שחולק על ר' יהודה אינו מצד תיבה הפרטית, אלא מצד סגנון הכתובים.

וא"כ עדיין י"ל לכאורה ההיפוך, אשר ביאור האי' יסביר ג"כ ענין הב', דלכן הוא דרוש ולא פשט (כיון ש"רד" אינו שלשים שנה), ולמה צריכים לביאור הב' [וכמו שנת' בנוגע לר' יוסי, שאותו טעם המבאר ענין האי' – מה שאינו מספיק – מכיון שהוא השפלה כו', מסביר ג"כ ענין הב', למה אי אפשר להיות בפשטות הכתובים]?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה ישיבת ליובאוויטש מנשסתר ה' טבת תשנ"ו ע' 17):

[לפי זה לא יתכן לבאר מחלוקותם] בדרך הפשט

היינו שהפשט לר"י – שתוכן הענין דוחה דיוק הכתוב על אתר. וכאן הלי': דרש ר"י [.]

כג

[כ"ח כסלו, ד' דחנוכה, תשכ"ז]

מענה לא' ששאל האם ללכת להתפלל על ציון אדמו"ר מהרי"ץ – נדפס באגרות-קודש חכ"ד ע' רסג.

כד

[תחלת טבת, תשכ"ז]

מענה להנהלת ישיבת תו"ת המרכזית באה"ק על דו"ח מאסיפתם (ס' י"מי תמימים" ח"ג ע' 424):

[1] במכתבם כתבו ע"ד תכנית שליחת תלמידים משיבת תו"ת כפר חב"ד ללמוד בישיבת תו"ת קרית-גת, מסוגים שונים של תלמידים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א.

עפ"ז יהיו מתי מספר מכל סוג וא"כ מי יהיה (1) החברותא בלימוד עצמאי שלהם ש.ס. (2) המגיד שיעור שלהם.

[2] במכתבם שאלו מי יהיו התלמידים שיעורו ללמוד בישיבת תו"ת קרית-גת.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

איך שלא יהיה ההחלטה בנוגע לאופי התלמ' שי' שישעו לקר"ג מובן התערבותי היא רק בנוגע לכללות הענין (שנכון הוא במאד) אבל מי ומי הנוסעים – על ההנהלה שעל אתר לבחור ולקבוע.

[3] במכתבם שאלו ע"ד נסיעת התלמידים הצעירים ללמוד בחצרות קדשנו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

ע"פ התייעצות הנהלת הישיבה דשם וכאן.

[4] במכתבם כתבו הצעת אישיות מסויימת בתור נושא-ונותן בלימודים בישיבה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

תלוי בהידיעות אודותו בתור [נושא ונותן בלימודים]

ואולי (באם נהוג כזה בארה"ק ת"ו) – תקופת נסיון.

כה

[ה' טבת, תשכ"ז]

מענה להתי' דוד קרץ שכתב ע"ד הצעת שידוך מסויימת, וכתב: "אבקש את ברכת הרבי אם ללכת להתראות, ואם להתעניין בהצעה זו" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "אם . . . ואם", השאיר את התיבות "ללכת להתראות" – וכתב:

1 [ללכת להתראות], **ובהתאם להתוצאות יחליט** [להתעניין בהצעה זו].

2 אזכיר עה"צ לכהנ"ל

כו

[ה' טבת, תשכ"ז]

מענה לא' התמימים שכתב: "נפגשתי ב"פ עם בתו של הרב . . ונתדברנו לפגוש עוה"פ ביום ב' הבעל"ט, וכפי שקבלתי הידיעה ע"י הממוצע ר"ד ש"י ראסקין שהיא מסכימה לבוא להענין יותר רציני. והנני שואל אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א אם לבוא להענין יותר רציני" (מהעתקה). המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי בהם):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אם", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות: "לבוא לענין יותר רציני".

כז

[ח' טבת, תשכ"ז]

מענה לא' התמימים שכתב: "נתדברתי עם מרת . . בתו של הר' . . בנוגע בית חסידותי כפי הוראות ורצון כ"ק אדמו"ר שליט"א, והסכמנו בינינו על השידוך באם תהי' הסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א על השידוך. הוריי ש"י מסכימים על השידוך. והנני שואל הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה). המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי בהם):

ויהא בשעה טובה ומצלחת בכל

כח

[אור לט"ז טבת, תשכ"ז]

מענה להתי' דוד קרץ שכתב: ". . ביחידות בקיץ האחרון אמר לי שעלי לנסוע לארץ-ישראל אחרי החגים. למרות זאת כשעבר זמן שאלתי עוד פעם ונשלחתי להנהלת הישיבה . . נמסר לי בשם ההנהלה . . וגם אמרו שכן דעת הרבי, שקודם שאסע שאלמד ואקבל סמיכת-רב" (מהעתקה). המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי בהם):

מכבר עניתיו – שבכ"ז עליו לדבר ולעשות כהוראת הנהלת הישיבה.

כט

[ט"ז טבת, תשכ"ז]

מענה לר' אפרים וואלף על מכתבו בקשר להצעת רבנות מסויימת עבור א' מאנ"ש, בצירוף מכתב של הנ"ל (ס' "ימי תמימים" ח"ג ע' 428-427):

[1] במכתבו כתב: "האם להתעניין ולשמוע ולקבל הצעות כאלה?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "האם", וכתב:

[להתעניין ולשמוע ולקבל הצעות כאלה], **באם לדעת הנהלת הישיבה מתאים לזה.**

[2] במכתבו כתב: "האם אפשר להיכנס כחבר במזרחי?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אפ"ל חבר באותה מפלגה – שהשקפותיו הם השקפותיה, והאומנם לדעתו יש לייסד ולהתחיל עניין דרבנות – בגניבת דעת כל הציבור!?

[3] במכתבו כתב: "אם לעשות ולפעול למען ההצעה הנ"ל?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת: "אם", והשאיר את התיבות: "לעשות ולפעול למען ההצעה הנ"ל".

ל

[כ"ף טבת, תשכ"ז]

מענה להשליח הרב משה יחיאל פעלער ששאל – בקשר לנסיעתו מטעם "צעירי אגודת חב"ד" להשתתף ולנאום באסיפת ה"טשאפליין"ס" (קציני-דת בצבא ארצה"ב) המתקיים בלייקוואוד – מה עליו להדגיש בנאומו (מצילום כתי"ק – תשורה סימפסון י"א אד"ר תשס"ה ע' 3. אגרות-קודש חכ"ד ע' רפב. והעתקה, באדיבות משפחת הנמען שי):

(1) **יבקש בהמזכ' העתק הנוסח לאנשי צבא באהקת"ו**

(הנקודות: פתגם הבעשט שכל ענין שרואים כו' = הוראה במילוי תפקיד האדם; עאכו"כ ענין תמידי (הנמשך כו"כ זמן).)

נקודת הצבא ויסוד קיומו – קב"ע. אפילו בפקודה שכלית – אסור לחכות במילואה עד שיתבונן ויבינה בשכלו (ועי"ז יכול לסכן כל הצבא והמלחמה) – כ"א העיקר ה"נעשה"

כ"ז הוא גם בנוגע לחיל שהוא חכם גדול בתכסיסי מלחמה – מוכרח נעשה קודם לנשמע.

כ"ז הוא אפילו אם המפקד הוא בעל מוס ר"ל ומלא חסרונות וכו' ובלבד שיש לו "סמיכה" (שהועמד כמפקד) ע"י הג'נרל ראשי

וכנ"ל – בקיום כ"ז תלוי גורל כל המדינה.

ואם במפקד בו"ד כך עאכו"כ בממה"מ הקב"ה].

(2) ת"ח ת"ח על הבשו"ט.

לא

[כ"ג טבת, תשכ"ז]

מענה לר' אפרים וואלף על מכתבו עבור ר' גרשון העניך הכהן כהן (ס' יימי תמימים" ח"ג ע' 430):

[1] במכתבו שאל – בקשר להדפסה החדשה דשו"ע אדמו"ר הזקן ע"י הוצאת ספרים "קה"ת" באה"ק – האם כ"ק אדמו"ר שליט"א מסכים להדפיס לעילוי-נשמת הרבנית הצדקנית מרת חנה נ"ע.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

באם יתרום אחוזים מההכנסה לקרן חנה (לערך 10%).

[2] במכתבו ביקש ברכה עבור בת-אחותו ובן-אחותו של הנ"ל.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

לב

[לאחר ש"פ וארא, כ"ה טבת, תשכ"ז]

מענה להמניחים שכתבו "שאלות בהשיחות דש"פ וארא" (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חכ"ח בהוספות):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר במה שהוצרך רש"י (בפי' ויחי, ד"ה כי באפס הרגו איש) לשני פירושים (ומה שמקדים "מדרשו" ל"פשוטו"), כי בכל אחד מהם איז עפעס שווער.

הקושיות בפירוש הראשון: (א) איש לשון יחיד, מורה בפשטות על איש אחד, ולא על רבים גם כשהם חשובים כאחד. (ולכן קורא רש"י לפירוש זה בשם "מדרשו" – אף שבנוגע כללות תוכן הכתוב הוא פשוטו של מקרא (ואדרבה: נאך גלאטיקער מפירוש השני, שלכן מקדים רש"י לפירוש זה) – כי בנוגע תַּיַבַּת "איש" (לשון יחיד), פירוש זה הוא מדרשו). (ב) (אפילו באם לשון יחיד נופל גם על רבים החשובים כאחד), בשביל מה צריך הכתוב לקוראם בלשון יחיד לרמז שהיו חשובין כאחד, דמה נוגע לענין גנותם של שמעון ולוי (– תוכן הכתוב) שהיו חשובין כאחד, והרי אדרבה: ע"ז מקטין את גנותם? (ג) מפשטות הכתובים משמע שאנשי שכם היו חשובים ותפסו מקום אצלם. שלכן באו על העיר בהיותם כואבים דוקא. ומצד ג' קושיות אלו, צריך רש"י לפירוש השני.

אלא שגם פירוש השני קשה. כי (א) קשה לומר שהי' אצלם אותו הכעס ולא נשכך כָּלֵל, עד להריגת איש האחרון. והוא נגד החוש. (ב) לפירוש זה, צריך לומר אשר בהריגת אנשי העיר הי' אותו הכעס כמו בהריגת חמור (שהרי גם חמור נכלל ב"איש"). ומזה שבכתוב (וישלח לד, כה-ו) נאמר בְּ הריגות (1) ויהרגו כל זכר. (2) ואת חמור ואת שכם בנו הרגו לפי חרב, מוכח שהריגת כל אנשי העיר לא היתה באותו הכעס של הריגת חמור. ולכן צריך רש"י לפירוש הראשון.

שאלות:

(א) מהו התירוץ על הקושיא, מדוע אינו מפרש רש"י שמ"ש איש לשון יחיד הכוונה הוא לשם המין, כמו שמפרש בפי' וישלח לענין "שור וחמור"?

בהשיחה לא נאמר תירוץ על זה בפירוש. אחדים רצו לומר שהתירוץ על זה הוא: מכיון שיעקב רצה לגנותם על מה שהרגו, הוצרך לומר "אנשים" לשון רבים, בכדי להגדיל את הטענה עליהם שהרגו הרבה אנשים (ולא לקרוא את כולם איש בלשון יחיד על שם המין).

אבל, באם זֶהוּ הטעם על מה שרש"י אינו רוצה לפרש על שם המין, הרי לא תיקן זה כלל בפירושו הראשון. כי גם בזה שקוראם בלשון יחיד לפי שאינן חשובין אלא כאחד, ממעט את גנותם (כמו שנאמר בפירוש בהשיחה, בקושיא הב' שעל פירוש הראשון)?

על התיבות: "מהו התירוץ על הקושיא, מדוע אינו מפרש רש"י שמ"ש איש לשון יחיד הכוונה הוא לשם המין, כמו שמפרש בפי' וישלח לענין "שור וחמור"?", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

**כיון שבאותו המאורע – הי' באותו המין שלא הרגו באפס (שכס). ובה
יומתק ההמשך "אלו חמור ואנ"ש (ולא שכס – וזה מכריח דפי' יחיד)
ואינו כו"י."**

[2] במכתבם כתבו:

(ב) מדוע פירוש הראשון איז גלאטיקער מפירוש השני. דלכאורה, אף שקושיא האי' (שעל פירוש הראשון, שהקשה בהשיחה) היא רק בנוגע לתיבה אחת (תיבת איש), אבל קושיא הב' [שלתוכן הכתוב כאן אינו נוגע שלא היו חשובין, ואדרבה, בזה ממעט את גנותם, היפך תוכן הכתוב] היא לכאורה קושיא גדולה יותר?

(בשלמא בנוגע לקושיא הג', יש לומר שאינה קושיא חזקה כ"כ. כי אף שכולן היו חשובין לפנייהם כאיש אחד, בכל זה הרי גם מלחמה עם איש אחד היא מלחמה, ולכן באו על אנשי העיר בהיותם כואבים, שאז הי' בטחונם יותר. אבל קושיא הב', ה"ה לכאורה בנוגע כללות תוכן הכתוב?).

ואולי הקושיא שעל פירוש השני, שהיא כנגד החוש, היא תמי' גדולה יותר מקושיא זו"י.

על התיבות: "מדוע פירוש הראשון איז גלאטיקער מפירוש השני", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

**– עס לייגט זיך ניט בלל (ובפרט בבני יעקב, שמטתו שלמה – פרש"י
בפרשתנו. וכן בוישלח לה, כב) שהיו כו' (כקושיא א' על פי' הב').**

[3] במכתבם כתבו:

(ג) מדוע הוצרך רש"י להביא הכתוב "סוס ורוכבו רמה ביס", והרי גם לעגל מיני' כתיב (בשלח יד, כג) "כל סוס פרעה", ופירש"י "וכי סוס אחד הי' . . . חשובין כולן כסוס אחד", ולמה מביא רש"י פסוק שלאחר זה?.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על כללות הענין, כתב:

**הרי נאמר בפני' בהתועדות שרש"י גם מחדש בזה (שלילת הפי' דקאי
על רוכב העקרי – פרעה)**

(ב) על מה שכתבו: "והרי גם לעיל מיני' כתיב . . כל סוס פרעה", כתב:

מהכתוב עצמו – אינו ראי' ודומה כלל, שהרי מפורש [כל]

(ג) על מה שכתבו: "וכי סוס אחד הי' . . חשובין כולן כאחד", כתב:

אדרבה פרש"י זה צריך ביאור, וכקושיית מפרשיו

[4] במכתבם כתבו:

"ד) בפרשת בשלח שם (יד, כג), וכן בפי' שופטים (כ, א), מסתפק רש"י עם פירוש זה ואינו מחפש פירוש אחר. וגם אינו כותב על זה שהוא "מדרשו". ומזה מוכח לכאורה שגם על דרך הפשט אפשר לקרוא לרבים החשובים כאחד בלשון יחיד. ואיך זה יתאים עם משנ"ת בהשיחה, אשר (1) אחד הטעמים מה שרש"י צריך לפי שני, הוא לפי שקשה לומר שרבים החשובים כאחד יקראו בלשון יחיד. (2) שלשון יחיד לרבים החשובים כאחד, הוא "מדרשו"?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "בפרשת בשלח שם (יד, כג), וכן בפי' שופטים (כ, א)", כתב:

ותיכף מפרש הפשט שבכתוב – עם רב (אלא שצריך לתרץ ע"פ דקדוק אבל בפסוק עצמו אין שום ספק בהפשט)

(ב) על מה שכתבו: "וגם אינו כותב על זה שהוא "מדרשו"', כתב:

מבהיל! שהרי מפורש פשט – כל סוס

(ג) על מה שכתבו: "וגם אינו כותב על זה שהוא "מדרשו"', כתב:

בכ"מ סומך רש"י על מש"כ לפני זה.

[5] במכתבם כתבו:

"– אולי הכוונה בשני קושיות הראשונות שבהשיחה היא לא אשר הם שתי קושיות (כמו שזכרנו בחזרה), כי אם, ששניהם קושיא אחת. והיינו דמכיון שבנוגע לתוכן הכתוב אינו נוגע להדגיש אשר אינן חשובין אלא כאחד (ואדרבה, בזה מקטינים את הגנות), הרי מוכרח לומר (לפי פי' הראשון של רש"י), אשר זה מה שנקראים הם בלשון יחיד, הוא לפי שענין החשיבות והאיכות נוגע בעצם לכללי הלשון, שלכן קוראים הכתוב בלשון יחיד (אף שאינו נוגע כאן להורות שאינם חשובים), כי מכיון שבאיכות הם רק אחד, נקראים (בעצם) בלשון יחיד (כמו שאיש אחד בכמות נקרא

בלשון יחיד, גם כשאינו נוגע להדגיש שהוא רק אחד). ופירוש זה אינו ע"ד הפשט ורק "מדרשו". כי דוקא בדרך הדרוש יש לומר שהעיקר הוא הפנימיות (איכות). ולכן גם כשבכמות – חיצוניות – הם רבים, נקראים בלשון יחיד. משא"כ ע"ד הפשט, מתחשבים עם הכמות.

ולכן, אין להקשות על מ"ש רש"י כאן על פי הראשון שהוא "מדרשו" ממ"ש בפי בשלח ובפי שופטים, כי שם קוראם הכתוב במכוון בלשון יחיד, בכדי להורות שאינן חשובין אלא כאחד (וכמ"ש רש"י בפי בשלח "מגיד כו", וכן בפי שופטים מודע הקב"ה לישראל שאף שבעיניך הוא רב הנה בעיני חשובין רק כאחד). והפירוש שנקראים בלשון יחיד בכדי להורות שאינן חשובין, הוא גם ע"ד הפשט. וגם אינו פירוש דחוק כלל, שלכן מסתפק שם רש"י בפירוש זה, וא"צ לפירוש שני.

ועפ"י יתורץ מה שהוצרך רש"י להביא הוכחה מהכתוב סוס ורוכבו רמה בים, ולא מהכתוב "כל סוס פרעה" שלפני זה – כי בהכתוב כל סוס פרעה "מגיד" שאין כולם חשובין כו". ולכן אי"ז הוכחה לנדו"ד. משא"כ בהכתוב סוס ורוכבו, אין לומר שהכתוב בא להורות שאין חשובין (שהרי כבר הגיד זה בפסוק "כל סוס פרעה"), ולכן הוא ממש כמו בנדו"ד. (אם נכון, כי אף שהכתוב הגיד כבר שאין חשובין בפסוק "כל סוס פרעה", מ"מ הרי זוהי שירת משה ובניו שמשבחים את הקב"ה, וא"כ יש לומר שאומרים במכוון לשון יחיד, לשבחו גם בזה שאין חשובין לפניו אלא כסוס אחד?).

ועפ"י יובן גם מה שפי הראשון איז גלאטיקער מפי השני, כי להפירוש ד"מדרשו" אשר העיקר הוא האיכות, הרי הקושיא [שהענין ד"חשובין כו" אינו נוגע לכאן ואדרבה מקטין את גנותם] ליתא מעיקרה כלל. דמכיון שהעיקר הוא האיכות, הרי מוכרח לקראם בלשון יחיד (אף שע"י מקטין את גנותם).

ועפ"י יש לומר גם מה שרש"י ממאן לפרש ש"איש" לי יחיד הוא ע"ש המין, כי בנוגע לשם המין הרי אין הכרח לקראם ע"ש המין. ואפשר גם לקראם ע"ש האישים פרטים בלי רבים. ובהיות שע"י קריאתם ע"ש המין בלי יחיד, מקטינים את גנותם, צריך לקראם בלי רבים. משא"כ לפי פי הראשון ברש"י ("מדרשו"), אין שייך להקשות שיהי כתוב אנשים לי רבים מצד הכמות, כי לפי "מדרשו" מוכרח לקראם ע"ש האיכות, כי האיכות הוא העיקר.

אם נכון (כל הנ"ל)?:

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אם" וסימן-השאלה, וכתב:

ה[נכון (כל הנ"ל)] ומובן לגדול ועאכו"כ – לבן חמש למקרא!?

[6] במכתבם כתבו :

"אפילו אם הנ"ל נכון, עדיין יוקשה, איך אפשר לומר שעפ"י פשט א"א לקרוא לרבים החשובים כאחד בלי יחיד, דא"כ מהו הפירוש בהכתוב "כי בא סוס פרעה" [בנוגע הכתוב "סוס ורוכבו רמה בים", יש לומר, כדלהלן אות ב']. שמפירש"י בפי שופטים מוכח שגם ע"ד הפשט, מ"ש סוס לי יחיד הוא לפי שחשובין כאחד. ושם א"א לתרץ שכוונת הכתוב הוא להודיע שאין חשובין כו' (כבהכתוב "כל סוס פרעה"), כי כבר הודיע בהכתוב "כל סוס פרעה" אשר כל סוסי מצרים [משא"כ במ"ש "וראית סוס ורכב" בפי שופטים, אינו מדבר בענין סוסי מצרים] חשובין כאחד (ובאם שייך שהכתוב יודיע זאת עוד פעם, מהו הוכחתו של רש"י מהכתוב סוס ורוכבו)?"

על מה שכתבו : "דא"כ מהו הפירוש בהכתוב "כי בא סוס פרעה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א :

[דא"כ מהו הפירוש בהכתוב "כי בא סוס] – המין – [פרעה"]

[7] במכתבם כתבו :

"נתבאר בהשיחה הטעם מה שהוצרך רש"י לכתוב תיבת "במצרים", כי הי' אפשר לפרש שהכוונה ב"סוס ורוכבו" הוא לסוס אחד של פרעה, כי פרעה הוא הי' עיקר הרודף אחרי בני"י. ולכן כותב במצרים.

שאלה : באם אפשר לפרש, שהכוונה בסוס ורוכבו הוא לסוס אחד של פרעה [וכן מוכח בתרגום אונקלוס, שתרגם שם (טו, א. טו, כא) "סוסיא ורכבה" לי יחיד. (ולא כמו שתרגם (בשלח יד, ט. שם כג. שופטים כ, א) "סוסות", "רתכ"י. (וגם ב"שור וחמור" שבפי וישלח תרגם "תורין וחמרי" לי רבים)], מהו ההכרח לפרש שקאי על סוסי מצרים, ונקראים בלשון יחיד לפי שחשובין כאחד?

בזכרון אחדים, שנאמר בהשיחה אשר אחרי שמצינו ב"הרגו איש" (לפי פי הראשון דרש"י) שרבים החשובים כאחד נקראים בלי יחיד, איז גלאטיקער צו לערנען גם ב"סוס ורוכבו" שקאי על סוסי מצרים, ונקראים בלשון יחיד, לפי שנחשבין כאחד. (אבל אי"ז מוכרח בהכתוב, די ש לפרש שקאי על סוס פרעה, וכן צריך לפרש שם, לפי פירוש השני דרש"י). אם נכון?

[באם הנ"ל נכון, יש לומר, הטעם מה שרש"י בפי שופטים מביא הכתוב כי בא סוס פרעה ולא הכתוב "סוס ורוכבו" שלפני זה – כי "סוס ורוכבו" אפשר לומר שקאי על סוס פרעה. משא"כ "כי בא סוס פרעה" קאי על סוסי רבים (סוסי מצרים) כדמוכח מת"א. – אם נכון?

אלא שעדיין א"מ: למה לא הביא הפסוק "כל סוס פרעה" שלפני זה".

על מה שכתבו: "מהו ההכרח לפרש שקאי על סוסי מצרים, ונקראים בלשון יחיד לפי שחשובין כאחד", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– כנראה אשר פשט הכתוב אינו נוגע להם כלל (היפך מרש"י דבי' עסקינן)!. וז"ל הכתוב: כי גאה (ולא עוד, אלא) גאה (ולקס"ד שלהם במה היא הגאות הנפלאה – לא ביד הגדולה וכו' כ"א בזה – אשר) פרעה המלך וסוסו – איש אחד – רמה בים!! ולא עוד – אלא שרש"י כאן מדגיש ההוכחה: סוס ורוכבו (בנוגע ובענין ד) רמה בים (זהו החידוש ולא נצחון המלחמה וכו"ב – שתלוי בהמלך ומפלתו. וק"ל).

[8] במכתבם כתבו:

"נתבאר בהשיחה הטעם על מה שהוצרך רש"י לכתוב תיבת "בגדעון", כי בלא"ה הי' אפשר לומר, שא"א להביא הוכחה משם לכאן, כי שם הי' זה מצד הקב"ה. ולכן כותב רש"י "בגדעון" שנאמר בן והכית, אשר גדעון הכה אותם כאיש אחד.

ומטעם זה, ההוכחה מהכתוב סוס ורוכבו הוא רק בנוגע הלשון (שישנו חבר במקרא על זה מה שרבים החשובים כאחד נקראים בלי יחיד), אבל לא על הענין שאינן חשובין כו'. כי בקי"ס הי' זה מהקב"ה, אשר הקב"ה "רמה בים", ואי"ז הוכחה לענין שמעון ולוי, אנשים.

(שאלות: א) מה מועיל רש"י במה שהוסיף תיבת "בגדעון". דלכאורה, אף שגדעון הכה אותם, ה"ז הי' בכחו של הקב"ה ובאופן נסי, ומהי ההוכחה לנדו"ד?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "זה הי' בכחו של הקב"ה", כתב:

ילד זוכר (אפילו כשהגדול אומר כוחי ועוצם גוי) שברך בבוקר: הנותן ליעף כח – ובכ"ז מרגיש שנפק"מ בין רבים ליחיד

(ב) על מה שכתבו: "ובאופן נסי", כתב:

זה הי' "בחרב איש ברעהו"

(ג) על מה שכתבו: "ומהי ההוכחה לנדו"ד", כתב:

ג"כ היו בטוחים בכחו של זקן (לפי' אחד)

[9] במכתבם כתבו :

ב) למה הוצרך רש"י להביא התיבות "רמה ביס"? – אחדים רצו לומר, אשר בהתיבות שנאמרו בהשיחה "אשר הקב"ה רמה ביס", כיוון לתרץ קושיא זו. והיינו שרש"י מביא התיבות "רמה ביס", בכדי לבאר הטעם מה שצריך להוכחה מגדעון ואינו מספיק הכתוב "סוס ורוכבו", כי מכיון אשר הקב"ה רמה ביס, אין להוכיח משם (על הענין) לנדוד.

אבל לכאורה אי"ז נכון. כי מסגנון הלשון דרש"י משמע לכאורה, שתיבות אלו הם בכדי לחזק הוכחה זו (שאליו רש"י מכוון), ולא בכדי לשלול הוכחה אחרת?."

על התיבות : "למה הוצרך רש"י להביא התיבות "רמה ביס", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א :

מזה מוכח דלא קאי על פרעה, כנ"ל.

[10] במכתבם כתבו :

ג) מהו כללות הפלא כ"כ ש"אינן חשובין אלא כאיש אחד", עד שצריך להוכחה על זה מגדעון. דלכאורה, מכיון שתיבת "איש" באה בסמיכות ובהמשך ל"הרגו", הכוונה היא (לא שבעצם היו חשובין לפניו כאיש אחד, כי אם) אשר הריגתם את אנשי שכס היא באופן ד"איש", כאיש אחד. והרי הריגתם את אנשי שכס היתה בהיותם כואבים, וא"כ מהו הפלא כ"כ במה שלא היו חשובין (בעת הריגתם, בהיותם כואבים), עד שצריך להוכחה על זה מגדעון?."

על התיבות : "והרי הריגתם את אנשי שכס היתה בהיותם כואבים", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א :

כנראה שאין גבול כלל בהחידושים דהקושיות! האומנם יש בנמצא פעוט אחד – שלדעתו אין כל נפק"מ בין כחם דאלף כואבים – לכחו דאחד כואב?!

[11] במכתבם כתבו :

"בשיחת ש"פ וישלח תשכ"ה (סעיף כד) נתבאר בארוכה בפירוש "כי באפס הרגו איש", שטענתו של יעקב עליהם לא היתה על עצם ההריגה, כי אנשי שכס היו מחוייבים מיתה, כמבואר ברמב"ם ורמב"ן, ורק על שהרגו "באפס", שע"יז באו לכלל טעות, להרוג אותם במרמה (שיכול להביא לחילול השם) ולא בגלוי. ומבאר שם בהשיחה שמי"ש רש"י "אינן חשובין כולם אלא כאיש אחד" הוא לבאר את טענתו של יעקב, דמכיון שלא היו חשובין, לא התייראו מאנשי שכס, והוצרכו להרגם בגלוי.

ולכאורה, משנ"ת בשיחה זו, קושיא הב' שעל פירוש הראשון דרש"י דמה שאינן חשובין כו' מקטין את גנותם, הוא בסתירה לשיחת פי' וישלח הנ"ל? [גם ממה שנאמר בהשיחה הטעם מ"ש רש"י "אלו חמור ואנשי שכס" ומשמיט את "שכס", כי הריגת שכס היתה לא "באפס" רק לפי שהי' מחוייב מיתה מצד גילוי עריות – מוכח לכאורה, שבשיחה זו ס"ל שחמור ואנשי שכס לא היו מחוייבים מיתה, ע"ד הפשט].

נוסף להסתירה מהשיחה דשנת תשכ"ה, צריך ביאור לפי שיחה זו (דשנת תשכ"ז): איך מפרש מה שהטענה על שמעון ולוי היתה רק על ש"לא נטלו עצה הימנו" ו"עכרתם אותי גו", ולא על עצם מעשה הרציחה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול תיבת "ורמב"ן", וכתב:

!?!

(ב) על מה שכתבו: "דמכיון שלא היו חשובין, לא התייראו מאנשי שכס, והוצרכו להרגם בגלוי", כתב:

– יש לקשר ב' פי' אלו בב' הפי' שבבטח (בהחלט מפני זכותו כו', או רק יחסית מפני דכואבים)

(ג) על מה שכתבו: "מוכח לכאורה, שבשיחה זו ס"ל שחמור ואנשי שכס לא היו מחוייבים מיתה, ע"ד הפשט", כתב:

וגם בהלכה שתי דעות בזה, כנ"ל.

(ד) על מה שכתבו: "מה שהטענה על שמעון ולוי היתה רק על ש"לא נטלו עצה הימנו", כתב:

!?

ה"ז לא כתוב כלל בהטענה!! ויל"פ שבאם היו נוטלים עצה – הי' 1) משכך אפס, או 2) לא הי' במרמה.

(ה) על מה שכתבו: "ו"עכרתם אותי גו", כתב:

תלוי בב' הפי' שבפרש"י עה"פ

(ו) על מה שכתבו: "ולא על עצם מעשה הרציחה", כתב:

ומסיימים בטוב.

לג

[אור לכ"ח טבת, תשכ"ז]

מענה להתי' דוד קרץ (מהעתיקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב: "ר' דוד ראסקין הציע לי הצעה לשידוך, המדוברת היא... אבקש הוראת הרבי אם להתעניין בהצעה זו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אם", וסימן קו תחת התיבות "להתעניין בהצעה זו".

[2] במכתבו כתב: "עדיין לא ביררו מה דעתם על נסיעה לארץ-ישראל, והיות שהרבי אמר לי שעלי לנסוע לשם אבקש הוראתו אם צריך מלכתחילה להעמיד זאת כתנאי".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "מלכתחילה", וכתב:

לא [להעמיד זאת כתנאי]

[3] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ

לד

[תחלת שבט, תשכ"ז]

מענה לא' התמימים על מכתבו בהמשך ל"יחידות" אלי' זכה, בה הורה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א ש"עליו לחזור לאהקת"ו, להסתדר שם בענין של פרנסה ולהשתדך"; וביקש אשר כ"ק אדמו"ר שליט"א יזכהו בשליחות –

נדפס באגרות-קודש חכ"ד ע' רפב.

לה

[ועש"ק בשלח, ט' שבט, תשכ"ז]

מענה להתי' דוד קרץ על מכתבו בעניני שידוכים (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי בהם):

על מעטפת המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ

לו

[לאחר ש"פ בשלח, יום הבהיר יו"ד שבט, תשכ"ז]

"צעטלי" בכת"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים בו ציין את המראי-מקומות למאמר ד"ה באתי לגני שנאמר בהתועדות יו"ד שבט (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חכ"ט (תשכ"ז ח"ב)):

פי"ז דהמשך באתי לגני

צאו"ר תרנ"ד

ועתה ישראל תקסב

שהי"ח פי"א

אוה"ת בשלח ע' תערג

ועתה יגדל תרכ"ו.

אתם נצבים (המשך תערג)

מאור ענים יתרו

אור תורה עקב

לז

[י"ב שבט, תשכ"ז]

מענה להנערה בתי' שם-טוב (אזימאוו) – העובדת במוסד חב"ד בפילדלפיה – שכתבה ע"ד משרה בתלמוד-תורה המקומי בפילדלפיה שהתפתה והוצעה לה. במכתבה כתבה שיש מזכירה במשרה מלאה במוסד חב"ד שתטפל בעבודתה, ושאלה האם לקחת את התפקיד החדש (סי' "שליחות כהלכתה" ע' 348):

על מה שכתבה שיש מזכירה במשרה מלאה במוסד חב"ד שתטפל בעבודתה – כתב:

1. באם כשרה היא.

על שאלתה האם לקחת את התפקיד החדש – כתב:

2. באם לא יוזק על ידי זה בעניני עבודתה עתה (כי תמצא ממלא מקום וכיוצא בזה).

לח

[י"ג שבט, תשכ"ז]

מענה לר' אפרים וואלף שכתב: "קבלנו תשובת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקשר לשליחת התלמידים לתת"ל בקרית גת. הוסכם לשלוח את התמימים יצחק גורוויץ, שמואל הבר, אברהם אייזנבך, זלמן גופין, אלי' קוק, גרשון קוק, משה לויטין, גרשון סודקביץ, יעקב פינטו, יעקב אוחנה, ארי' לוי. ביחד 12 תלמידים. עוד לפני החלטה זו התעוררו תלמידים אלו בעצמם לנסוע, וכאשר יסודרו הענינים הגשמיים עם הנהלת תת"ל קרית גת, יסעו מיד לשם. כמו"כ הוחלט בינתיים לא לקבוע מי יהי המשגיח או הר"מ שם, ויקבעו בינתיים לעצמם אחד מהם שיהי ממונה על הנגלה ואחד הממונה בסדר החסידות. וחושבים אנו אולי לדבר עם הרב שמואל ברוך אליעזרוב שיסע לשם להיות הר"מ, או אולי לקבוע כעין תורנות שכל שבוע או זמן קצר יסע אחד מכל המועמדים הרוצים לשמש שם כר"מ" (סי' "ימי תמימים" ח"ג ע' 437-438):

אזכיר עה"צ.

לט

[לפני שי"פ משפטים, כ"ד שבט, תשכ"ז]

מענה לר' יוסף הלוי וויינברג ששאל – בקשר לשיעורים בס' התניא שמוסר ברדיו: "מה מוסיף פרק ה' [בשער היחוד והאמונה בתניא] בכללות הענין, והלא לכאור' אחר פרק ד' צריך לבוא ההמשך דפרק ו' ומה מוסיף הביאור אשר ב' המדות הם למע' אפי' משכל נשמה דאצי', ובפרט מה שמביא כל הענין דמתן שכרם של צדיקים בגן עדן היא השגת התפשטות וכו' וענין הרקיע והטל ושהתורה היא מזון והמצוות לבושים" (מצילום כתי"ק – "צדי"ק למלך" חוברת א ע' 133):

יש בזה אריכות הן בהצעת הקושיות (חזקות כברזל – לכאורה) ובהתירוץ ב[פרק ה'] ועוד

ובל"נ בהתועדות דשק הבע"ל

מ

[ועש"ק משפטים, כ"ג שבט, תשכ"ז]

מענה להרב משה דובער ריבקין (מצילום כתי"ק – תשורה סימפסון ו' ניסן תשע"ח ע' 11):

אזכיר עה"צ להנ"ל.

לכאורה ברור דבכל טיפול רפואי כהנ"ל (ושבלאה"כ דוחין אותו לכמה ימים) צ"ל הניתוח לא יאוחר מיום ג' בשבוע – ראה מג"א לאו"ח סו"ס שלא וש"ך ליו"ד סו"ס רס"ו (דמילה שלא בזמנה ג"כ "מצוה גדולה" היא) והארכת' בזה במ"א ואינו עתה תח"י. [ואף שלכאורה ראי' להיפך משתיקת "הפוסקים" דימינו אלו בארצה"ב וכיו"ב – קם להו בדרבי' מיני' – מהשתיקה ועד להתיר הנסיעה באניות ישראליות ועד – לנסיעה בעצמם, אף שבזה שקו"ט דאיסור סקילה ר"ל. ואין פוצה פה. וד"ל.

מא

[ועש"ק משפטים, כ"ג שבט, תשכ"ז]

מענה לר' יוסף וואלדמאן שביקש שיודיע כ"ק אדמו"ר שליט"א את הפרש"י שיתבאר בעת ההתועדות דש"ק ("כפר חב"ד" גליון 634 ע' 21-22. יומן הרב אברהם יצחק ברוך שי' גערליצקי):

בדרך כלל נחלט הני"ל לפני ההתועדות, או בשבת עכ"פ, בשבת זו (בקשר עם אסיפת הגמ"ח) קרוב לומר על הפסוק אם כסף תלוה.

מב

[לאחר ש"פ משפטים, כ"ד שבט, תשכ"ז]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ משפטים (מצילום כתי"ק – קובץ "פלפול התלמידים" ישיבת תו"ת כפר חב"ד חכ"ד ע' 596-597):

[1] במכתבם כתבו:

"בעי' א' שיטה ג' מלמטה. במי"ש "ומכ"ש – צום תוכן פון כללות הספר": מזה משמע לכאורה, שנוסף להתוכן של כל חלק (התוכן ד"ק רוב מאד" של חלק א', והתוכן של ענין יחוד של ח"ב), ישנו תוכן כללי של כללות ספר התניא (ושני ענינים הני"ל – ענין קרוב מאד וענין היחוד – הם רק פרטים מכללות התוכן של ספר התניא), ואשר כל פיסקא ופיסקא שבתניא שייכת לא רק לתוכן הפרק ולתוכן החלק אלא גם להתוכן של כללות הספר. אם נכון, ומהו הביאור בזה?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "מזה משמע, לכאורה" – מחק תיבת "לכאורה"; סימן קו תחת תיבת "מזה"; ועל התיבות: "מזה משמע", כתב:

?

הרי פירש כן אדה"ז על אתר שקראם: חלק א', ב' (וגם אגה"ת חלק) ג'

(ב) על מה שכתבו: "אם נכון, ומהו הביאור בזה" – מחק תיבת "אם", וכתב:

הרי מפורש בהקדמת המלקט שלקו"א (הכולל גם ח"ב) הוא עצות בעבודת ה'. והשייכות לח"ב ג"כ הרי מפורש בסוף חינוך קטן שצ"ל

אהוי"ר וגם באופן השייך לנער ולזה צ"ל: ראשית הדברים כו' יחודו כו'. וכן מפורש בח"א (פ"כ ואילך) אלא ששם הוא בקצרה כו'

[2] במכתבם כתבו :

"בתחילת ע' ה' : מדוע הקושיא מה שישנם ריבוי אותיות הוא לפי הביאור שבתניא דוקא. דלכאורה, החידוש שבתניא הוא אשר "לעולם גוי' דברך נצב בשמים", אבל בנוגע להתהוות שבשי"ב, הרי כולם מודים ש"בעשרה מאמרות נברא העולם", ומכיון שהנבראים הם הרבה יותר מעשרה, הרי מוכרח שהאותיות דעש"מ באים ע"י חילופים ותמורות כו', עד שמהוות כל פרטי הנבראים. וא"כ הרי אותה הקושיא הוא גם להאומרים שהבריאה היתה רק בשי"ב, דסוכ"ס, בעת הבריאה היו ריבוי כחות שבראו את ריבוי הנבראים? אם הכוונה, שלשיטתם, הכחות דעש"מ הם נבדלים ממנו, דאף שהוא אחד הפשוט, נאצלו ממנו ריבוי כחות כו'. משא"כ להשיטה שבתניא, הרי כל כחות אלו הם משם הוי, וכמו שמבאר בקטע המתחיל "מען קען".

דרך אגב: מהו ההמשך בפ"א מה שמקשה "ואף שלא הוזכר שם אבן בעש"מ שבתורה", דלכאורה, קושיא זו אינה שייכת לשיטת הבעש"ט דוקא. כי החידוש שבפי הבעש"ט הוא אשר הבריאה צריכה תמיד להכח האלקי, וקושיא זו היא גם בנוגע להבריאה שבשי"ב?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "דלכאורה, החידוש שבתניא הוא אשר "לעולם גוי' דברך נצב בשמים", אבל בנוגע להתהוות שבשי"ב, הרי כולם מודים ש"בעשרה מאמרות נברא העולם", ומכיון שנבראים הם הרבה יותר מעשרה כו" – מחק את התיבות : "אבל", "הרי", "ומכיון",

["לעולם גוי' דברך נצב] ואשר [בשמים", בנוגע להתהוות שבשי"ב, הרי כולם מודים ש"בעשרה מאמרות נברא העולם"] ואפ"ל באופן דאמר מלכא (ועבדו) עקר טורא [שהנבראים הם הרבה יותר מעשרה כו']

(ב) על מה שכתבו : "כי החידוש שבפי הבעש"ט הוא אשר הבריאה צריכה תמיד להכח האלקי", כתב :

ואשר דברך – בשמים

[3] במכתבם כתבו :

"בע' ט' סעיף ח' : לפי המבואר בהשיחה, כל הביאור של המדרש משתייך להמבואר בהחצאי ריבוע שבספ"ד, אשר הצמצום "נקרא בשם כלים", היינו שהוא מציאות. ועל זה מביא הוכחה מהמדרש שהי אפשר להיות

ההתהוות ממדת הדין, שמזה מוכח שמדה"ד – צמצום – הוא מציאות. צריך ביאור קצת: (1) לפי"ה, סיום החצאי ריבוע הוצרך להיות אחרי תיבת "שבתורה". (2) מדוע מפסיק כאן בפרק חדש?!

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

העדר השימת לב – מבהיל. הרי בכלל חסר הסיום בדפוסנו. וזה הול"ל להקשות!!

[4] במכתבם כתבו:

"בעי' יו"ד קטע המתחיל "ועפ"י איז אויך פארשטאנדיג". כן זכרו בשעת החזרה, אשר כוונת אדה"ז בהבאת המדרש וביאורו הוא רק להוכיח מתחילת דברי המדרש, אשר הצמצום – מדה"ד – הוא מציאות. אלא שמצד זה, מוכרח גם לבאר סיום דברי המדרש, אשר הכוונה ב"מדת הרחמים" הוא לבחי' האור שלמעלה מציוור אותיות. אם נכון, כי לכאורה אפשר לומר, שהביאור בסיום דברי המדרש נוגע כאן גם מצד עצמו. דמזה ששיתף בו מדת רחמים, והיינו שהבריאה והאותיות עצמם שיתף התגלות אלקות שלמעלה מאותיות (כמבואר בסעיף ט') הרי זה מוכיח שאין הצמצום מסתיר לפניו (דאל"כ, לא הי' אפשר להתלבש בהאותיות, בחי' אור שלמעלה מהם), ולכן גם לאחרי הצמצום נשאר הוא באחדותו?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "הוא רק להוכיח מתחילת דברי המדרש" – מחק תיבת "רק", וההדגשה דתיבת "מתחילת".

(ב) על מה שכתבו: "כי לכאורה אפשר לומר, שהביאור כו" – מחק את התיבות: "כי לכאורה אפשר", וכתב:

וכן [לומר, שהביאור כו"]

(ג) על מה שכתבו: "והיינו שהבריאה והאותיות עצמם כו" – תיקן שיהי' כתוב "שבהבריאה".

(ד) על מה שכתבו: "הרי זה מוכיח שאין הצמצום מסתיר לפניו" – מחק תיבת "לפניו", וכתב:

[הרי זה מוכיח] **שבאמת** [אין הצמצום מסתיר]

[5] במכתבם כתבו :

"בעי יד וט"ו : מהמבואר בהשיחה משמע שכל ענין התומ"צ שייך רק לפי שאין מרגישים איך שהנברא כלול תמיד במקורו. ולכאורה, הרי ידוע מה שאמר אדמוה"ז שאיני רואה דעם באלטן רק את כח הפועל שבו – וכן איתא בהתמים ח"ג אשר מ"ש בתניא אילו ניתנה רשות לעין לראות הכוונה הוא דוקא בלא עבודה, אבל דורך עבודה ניתנה רשות לראות – ומהו"ע התומ"צ באלו שניתנה להם רשות לראות?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : הרי ידוע מה שאמר אדמוה"ז שאיני רואה דעם באלטן כו" – תיקן שיהי כתוב "באלקן".

(ב) על התיבות : "אבל דורך עבודה ניתנה רשות לראות", כתב :

ע"ך (ואינו הענין ממש, כמובן) שע"י – קיום המצוה – הנחת התפלין, וזדכך ונתעלה הקלף והדיו, ובת"ת נתייחד המשכיל והמושכל

עיקר הביאור (שכנראה לא תפסו הנקודה שבהמבואר לעיל והביאור) – שאף שמבואר שעניי בשר אין רשות לראות, הנה כן הוא בכל עולם ועולם (לפי ענין המציאות שבעולם ההוא) ועד לעת"י – בכ"מ שיש גבו' נעשית מציאות (המקור – מוסתר). וזהו החידוש "שאמרו בזהר דלעילא כו' ימינא (התפשטות המקור, וביחד ע"ז) שממלא (מוסתר)).

ובמילא שייכות תומ"צ בנשמה דאצי', וגם כפשוטו – הנחת תפלין כיון שנמצאת (אף שבלי שינוי) בעולם העשי'

מג

[כ"ו שבט, תשכ"ז]

מענה לתלמיד שכתב :

"לפני כשלוש שנים, הנה זכיתי להכיר מקרוב את האור והחיות שבתורת החסידות והתקשרתי מאז בקשר אמיץ בלימודה. בהמשך הזמן חשבתי לא פעם אודות העברה לשיבת תות"ל כפר חב"ד, הייתי כבר בכמה התוועדויות ורכשתי לי ידידים, והחלטתי לכתוב את מבוכתי לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

נמצא אני בישיבת . . בשנה החמישית, במשך השנים נרדפתי לא פעם על שלמדתי בשיעורי החסידות, וכידוע ששם אין דעה חיובית על תות"ל,

וכך נכנס הספק בליבי מבלי שאדע מה לעשות . . מצד אחד זוכר אני את דברי הרבנים שטוענים שה"לומדות" פחות בחב"ד ממקום אחר. משם יוצאים בעה"ב טובים ועסקנים טובים לחיזוק היהדות אך לא למדנים. וגם שבתב"ד שמים את הדגש על חסידות ולא על הנגלה. ומצד שני שומע אני מחברי שלומדים בכפר-חב"ד שב"ה יש שם בחורים שאינם נופלים כלל בלמדנותם מבחורים בישיבות אחרות ואע"פ שלומדים חסידות מ"מ אינו גורע מלימוד הנגלה . .

ולכן הבאתי לשאול מכ"ק אדמו"ר שליט"א הלכה למעשה: א. האם להמשיך בישיבות הליטאיות או לעבור לתומכי תמימים? ב. אם כן לעבור לתו"ת – מתי לעבור האם כעת, בפסח הבעל"ט, או בזמן אלול?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה סגל ו' כסלו תשנ"ט ע' 9):

כשיהי' ברור בעיניו שטוב לפניו ללמוד בתו"ת – אז לעבור לשם.

ע"פ פס"ד ברור – האיסור דלשון הרע ומוציא שם רע הוא גם על השומע, ולכן פלא ומצער ששומע כל הנ"ל.

ואין צועקין על העבר – כ"א בנוגע מכאן ולהבא.

מד

[תחלת אד"ר, תשכ"ז]

מענה לר' שניאור זלמן גורארי ור' מנחם מענדל מאראזאוו על דו"ח ע"ד נסיעתם לעיר דעטראיט לאסיפת כספים לטובת ה"מרכז לעניני חינוך" (יומן הרב אברהם יצחק ברוך שי גערליצקי):

ת"ח על הבשו"ט. והלואי שיהי' סוף סוף כעין זה עכ"פ בנויארק.

מה

[לאחר ש"פ תשא, ט"ו אד"ר, תשכ"ז]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ תשא (מצילום כתי"ק – קונטרס שי"ל ע"י "פרוייקט לקוטי שיחות" ש"פ תשא תש"פ ע' 3-5):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר בהשיחה שזה מה שמביא רש"י הכתוב (ישעי' ג, כב) והמטפחות והחרטים – ואינו מסתפק עם ההוכחה מהכתוב (מלכים ב ה, כג) "ויצר ככרים כסף בשני חרטים" (אף שעיקר ההוכחה היא ממלכים, כי שם נאמר גם תיבת "ויצר", משא"כ בישעי' נאמר רק חרטים) – כי מהכתוב "ויצר גוי חרטים" עצמו, אין שום הוכחה מהו הפירוש חרט, ויש לפרשו כפירוש השני דרש"י כאן. ומאי אולמא הפסוק שבמלכים מהפסוק שבפרשתנו "ויצר אותו בחרט". ולכן מביא הכתוב "והמטפחות והחרטים", ששם מוכח ש"חרט" הוא לשון סודר (כי "חרטים" הם דוגמת ד"מטפחות"). ואחרי שידועים אנו ש"חרט" הוא לשון סודר, מוכח שפיר מהכתוב "ויצר גוי חרטים", ש"ויצר" הוא לשון קשירה.

שאלה: בישעי' שם פירש"י "והחרטים – תרגומו מחכיא דפוס של בית הרחם כו". הרי ששם עצמו מפרש שחרטים אינו לשון סודר. ואיך מוכיח בפרשתנו בפשיטות מישעי' שחרט הוא לשון סודר?

במלכים שם מפרש רש"י "בשני חרטים – מיני בגדים וסודרין, כמו המטפחות והחרטים". ואח"כ כותב רש"י: "כך חברו מנחם, אבל יונתן תרגם זה פלדסין ואת שבספר ישעי' תרגמו מחכיא". וצריך ביאור:

(א) מהלשון "כך חברו כו' אַבְל יונתן כו" (ולא "ויונתן") משמע לכאורה שרש"י נוטה יותר לפירושו של יונתן, וכמו שמפרש רש"י בישעי'. וזה סותר לכאורה לפירושו שבפרשתנו?

(ב) "פלדסין" קרוב יותר לכאורה ל"סודר" מל"דפוס" (כי סדינים תרגם יונתן פלדסין. כ"כ הרד"ק שם). הרי שגם לפי תרגום יונתן שמפרש בישעי' "מחכיא" מ"מ מפרש במלכים "פלדסין". ואיך זה מתאים עם האמור בהשיחה ש"חרטים" דישעי' פשוט יותר שהוא לשון סודר מחרטים דמלכים, וכל ההוכחה ב"חרטים" דמלכים הוא מחרטים דישעי'?

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "הרי ששם עצמו מפרש שחרטים אינו לשון סודר. ואיך מוכיח בפרשתנו בפשיטות מישעי' שחרט הוא לשון סודר", כתב:

הרי מדגיש רש"י (ולא פשוטו) [תרגומו]

(ב) על מה שכתבו: "מהלשון "כך חברו כו' אַבְל יונתן כו" (ולא "ויונתן") משמע כו" – על תיבת "ויונתן", כתב:

(אין מחברו עם ישעי') כי [תרגם] [ולא פשוטו] [זה פלדסין ואת שבספר ישעי' תרגומו מחכיא]

(ג) על מה שכתבו: "כי סדינים תרגם יונתן פלדסיין", כתב:

בזה מובן שלא חברו יונתן לישי' – כי בישי' כתוב אח"כ סדינים בפ"ע.

(ד) על כללות השאלות, כתב:

כהנ"ל הן עוד קושיות וסתירות בפרש"י – אבל אין זה צרור וקשור להשיחה

[2] במכתבם כתבו:

"נתבאר הטעם מה שרש"י אינו מביא הוכחה מהכתובים (מקץ מב, לה. בא יב, לד) "צרור כספוי" (ובפירש"י שם: "קשר כספוי"); "צורת בשמלות" – כי שם כתיב בשני רישיין ואילו וייצר הוא ברי"ש אחד.

"מדוע א"א להוכיח מהכתוב "וצרת הכסף בידך" (ראה יד, כה); "וצרת אותם בכנפך" (יחזקאל ה, ג)?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "נתבאר הטעם מה שרש"י אינו מביא הוכחה מהכתובים כו" – מחק את התיבות "מביא הוכחה מ", וכתב:

[נתבאר הטעם מה שרש"י אינו] **נוטה להפי' הא' יותר מלהב' (כיון שע"ע הובא רק פי' הא' ב[הכתובים] . . . או שעכ"פ הי' צ"ל טעם למה אינו מכריע כן כי לקמן נמצא גם כפי' הב' –**

(ב) על מה שכתבו: "מדוע א"א להוכיח מהכתוב "וצרת הכסף בידך" – מחק את התיבות "מדוע א"א להוכיח מ", וכתב:

גם שם אפ"ל ב' הפי' (וע"ד הלימוד ע"פ הלכה – ב"מ מז, ב)

(ג) על כללות הענין, כתב:

להזכירם הכתוב דראה: ע"פ משנ"ת בפירש"י (לפי' הב') "אותיות ושקדים" – יש לקשר זה עם פס"ד הרמב"ם (מעש"ש ד, ט) "צורה או כתב שנא' וצרת". וראה תו"ת בראה.

מו

[לאחר ש"פ תשא, ט"ו אד"ר, תשכ"ז (1)]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ תשא (מצילום כתי"ק – קונטרס שי"ל ע"י "פרוייקט לקוטי שיחות" ש"פ תשא תש"פ ע' 6-7):

[1] במכתבם כתבו :

"נתבאר (בש"פ תשא) בפירש"י ד"ה ויצר אותו בחרט (לב, ד) שגם לפירוש השני שבפירש"י, שהוא לשון צורה, מ"מ לא עשה אהרן עי"ז שום איסור, כי הרי אהרן לא קנה את הזהב, וכמו שאמר להם: "ותביאן אליי" (שם, ב), ולא נתינת, וגם הם אמרו לו "עשה לנו" (שם, א), וא"כ אין אדם אוסר דבר שאינו שלו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על תיבת "נתבאר", כתב:

בהקדמה שאומר ר"פ – ובטח יעיינו וכו' מי מהשומעים אח"כ.

(ב) על מה שכתבו: "מ"מ לא עשה אהרן עי"ז שום איסור" – מחק תיבת "שום", וכתב:

[מ"מ לא עשה אהרן עי"ז איסור] דע"ז

(ג) על מה שכתבו: "כי הרי אהרן לא קנה את הזהב", כתב:

[כי הרי אהרן] **מצדו לא רצה ובמילא גם** [לא קנה את הזהב]

(ד) על מה שכתבו: "וגם הם אמרו לו "עשה לנו" – מחק תיבת "וגם", וכתב:

ואפילו [הם אמרו לו] **מתחלה** ["עשה לנו" (שם, א)] **[אף שאח"כ מצדם הי' "ויתנו לי"]**

[2] במכתבם כתבו :

"שאלה: לכאורה, הרי מבואר בגמרא (ע"ז נג, ב) [לגבי ענין העגל] דהיכא דגלי דעת' דניחא, שפיר יוכל השני לאסור, וא"כ גם הכא, הרי ישראל גלו דעתם דניחא להו, וכבר אמרו מקודם עשה לנו גוי, וא"כ למה לא אסר אהרן בזה, גם כשלא הי' שלו?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "דהיכא דגלי דעת" דניחא" – סימן קו תחת תיבת "דעתי", וכתב:

ע"י שפּלחו (מעשה) – וי"ל שזהו בדוקא כבנדו"ד (והדיבור דאלה אלקיך – מועיל רק לפרש המעשה. ועיי"ש (מו, א) דצ"ל זקיפה (וברמבם זקיפתו מעשה) ודביצה – מיבעיא לי). ובפרט בנדו"ד דמה ש[אמרו מקודם עשה לנו] תלו בתנאי מפורש דזה משה גו' לא ידענו גו' (הא אם יודיעום כו').

כן להעיר מכמה דעות שצ"ל שליחות (נסמן ביד אברהם – בשו"ע יו"ד ס"ד ס"ד).

– כן להעיר עפמשנ"ת בס' שהובאו בדרכי תשובה ביו"ד שם ובס' קלט ס"א בסופו

ועוד יש להעיר בזה.

(ב) על מה שכתבו: "שפיר יוכל השני לאסור" – סימן קו תחת תיבת "יוכל", וכתב:

אבל אומרים דלא נתכוון לע"ז באם אינו מומר – ובפרט בנדו"ד שבפי' אמר – חג לה'.

מז

[לאחר ש"פ תשא, ט"ו אד"ר, תשכ"ז (2)]

מענה להמניחים על מכתבם – בהמשך להמענה שקיבלו על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ תשא:

"על השאלה – על מה שנתבאר (בש"פ תשא) אשר אהרן לא עשה איסור דע"ז, כי לא קנה את זה וכו', ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו וכו' – דלכאורה הרי מבואר דהיכא דגלי דעתי דניחא לי שפיר מהני וא"כ גם כאן וכו'.

ענה ע"ז בתחלה וזלה"ק: אבל אומרים דלא נתכוון לע"ז באם אינו מומר – ובפרט בנדו"ד שבפי' אמר חג – להוי'. עכלה"ק.

משמע מזה לכאורה דהוא ענין בפ"ע ממה שנתי אח"כ, והיינו דגם אם גלו דעתייהו, מ"מ לא עבר אהרן.

ולכאורה לפי זה, מה זה שייך דוקא להענין ד"אין אדם אוסר דבר שאינו שלוי" (שהטעם בזה הוא כמבואר ברמב"ם פ"ב מהל' שחיטה הכ"א, דאמרינן לצעורי קא מכוון (נוסף לכאורה למה שמבואר בקרית ספר פ"ח מהל' עבוד"ז דילפינן זה מ"לאסור אסר על נפשו", נפשו דוקא, דמשמע לכאורה מזה שהו"ע עצמי, שאין כת לאסור דבר של חברו) ולכן, היכא דהבעלים גלי דעתייהו דניחא להו, דלייש לצעורי קא מכוון אז מהני (וכמבואר כ"ז ביד אברהם)) וא"כ הכא מכיון דישאל גלו דעתם, הרי מצדם לא הי' שום מניעה, וא"כ ממה נפשך: אם אהרן לא כוון לע"ז עד שאמר בפ"י ההיפוך, "חג להוי", א"כ גם אם הי' שלו, לא הי' עובר לכאורה, ומה זה מקושר דוקא לאין אדם אוסר דבר של חברו?

אח"כ כתב וזלה"ק: דגלי דעתייהו ע"י שפלתו (מעשה) – וי"ל שזהו בדוקא, אפילו כבנדו"ד, (והדיבור דאלה אלקיד – מועיל רק לפרש המעשה. ועיי"ש (מו, א) דצ"ל זקיפה, (וברמב"ם זקיפתו מעשה) ודביצה – איבעי לי. עכלה"ק בנוגע ללהלן.

ולכאורה למה לא נחשב מה שהביאו לו את הזהב למעשה? כמו [.]".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קונטרס שי"ל ע"י "פרוייקט לקוטי שיחות" ש"פ תשא תש"פ ע' 8-9):

[1] על מה שכתבו: "ולכאורה לפי זה, מה זה שייך דוקא להענין ד"אין אדם אוסר דבר שאינו שלוי" – סימן בעיגול את התיבות: "לפי זה", וכתב:

ה"ז קושיא על הדין (למה לא נאמר דיש לו כוונה צדדית – גם בשלו. וכו"ב כוונות שאינן ע"ז – ישנן. וראה תניא ספי"ט) ואין שייך למה שכתבתי

[2] סימן בעיגול את מה שכתבו: "ולכאורה למה לא נחשב מה שהביאו לו את הזהב למעשה", וכתב:

ה"ז קושיא על הש"ס דקאמר [שפלתו] (אף שי"ל דעדיפא מיני' קאמר. ודוחק כי המביאים – "כל העם" ופלתו רק מקצת).

אין נזם זהב ראוי לע"ז ולא עוד אלא ששללו זה בפ"י – עשה גו' היינו שעדיין מחוסר מעשה (ואין הע"ז במצאות עדיין).

מח

[לאחר ש"פ תשא, ט"ו אדר תשכ"ז (3)]

מענה להמניחים על מכתבם – בהמשך להמענות שקיבלו על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ תשא :

"על מה שנתבאר בש"פ כי תשא בפירש"י ד"ה ויצר אותו בחרט, דאהרן לא עשה איסור דע"ז כי לא קנה את הזהב וכו' וא"כ אין אדם אוסר דבר שאינו שלו.

שאלה : לכאורה הרי מבואר בע"ז נא, ב, דעבוד"ז של ישראל אינה אסורה עד שתיעבד, וכמבואר ג"כ ברמב"ם פ"ד מהל' עבוד"ז הל' ד'. וא"כ גם אם ה"י שלו, הנה ע"י העשי' לבד לא ה"י אוסר את זה?

אם י"ל דמ"מ גם לפי ההלכה אומרים "למיקם גברא בחטא" (שם נב, א) (דאם לא כן, מה יעשה לכאורה ר"ע מזה שמביא ר' ישמעאל), ולכן הנה דוקא ע"י שלא ה"י שלו, לא עבר איסור דע"ז.

כי לכאורה משמע שבהשיחה מדובר ג"כ בנוגע ללאסור את העגל, ולא רק בנוגע לאהרן, וכפי פשטות הענין, דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו?."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קונטרס שי"ל ע"י "פרוייקט לקוטי שיחות" ש"פ תשא תשי"פ ע' 10) :

[1] על כללות המכתב, כתב :

כמדומה הוזכר בפני' בהתועדות שאז קבלו בפני' עשה"ד שמפורש לא תעשה לך פסל גו' [בש"ס מביא קראי אחריני כי בהם מפורש יותר כו' וק"ל]

[2] על מה שכתבו : "כי לכאורה משמע שבהשיחה מדובר ג"כ בנוגע ללאסור את העגל, ולא רק בנוגע לאהרן, וכפי פשטות הענין, דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו", כתב :

– ג"כ פורש (כמדומני) שבמילא אין בזה תעשה לך

מט

[ועש"ק ויקהל, כ"א אד"ר, תשכ"ז]

מענה להתי' חיים שלום דובער ליפסקער שביקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך שלו עב"ג חנה מאיעסקי (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

ויהא בשעטומו"צ בגו"ר

נ

[כ"ה אד"ר, תשכ"ז]

מענה להתי' חיים שלום דובער ליפסקער שכתב שהתדברו לקבוע את ה"ווארט" שלו עב"ג חנה מאיעסקי ליום א' ויקרא אדר"ח אד"ש (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "התדברנו", וכתב:

בוודאי כוונתו – שני הצדדים – ויהא הנ"ל בשטומו"צ בגו"ר

נא

[כ"ז אד"ר, תשכ"ז]

מענה לאחת שביקשה להכנס ל"יחידות" להתייעץ בקשר לניתוח "קאטארק" שזקוקה לעבור על עיניי (מצילום כתי"ק – ריש אגרות-קודש חכ"ד (עי' שז)):

לטלפנה בשמי – שתבקר דר. קירזנער שי' (האָדרעס וטלפון שלו – אצל דובינסקי שי') תתייעץ עמו ותעשה כהוראתו. השמות ואזכיר עה"צ.

לדבר אתי – אין כל צורך כלל, כי המענה כנ"ל.

נב

[לאחר חודש אד"ר, תשכ"ז]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שהכניסו את "רשימת התורמים עבור צעירי אגודת חב"ד בעד חדש אדר א' ה'תשכ"ז, והשלמות" (מצילום כתי"ק - נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי בהם):

נת'

אזכיר עה"צ

נג

[ג' אד"ש, תשכ"ז]

מענה לאי התמימים שכתב שרוצה להצטרף להתלמידים שלוחי כ"ק אדמו"ר שליט"א לישיבה גדולה מלבורן (אגרות-קודש חכ"ד ע' שיט. יומן הרב אברהם יצחק ברוך שי' גערליצקי):

אין שולחים עתה תלמידים לשם, וגם בעתיד באם ישלחו, יהי' כאלו שלומדים בהתמדה ושקידה ומתנהגים ביר"ש, וממלאים כל הוראות הנהלת הישיבה.

נד

[ח' אד"ש, תשכ"ז]

מענה לר' אפרים וואלף שכתב:

"זה זמן שאנוכי חבר במועצה הדתית של העיר לוד, ואני חבר במועצה הדתית כנציג של אגודת ישראל.

לאחרונה הציעה הנהלת המועצה הדתית שאכנס להנהלה של המועצה הדתית, וזאת, מכיון שאחד מחברי ההנהלה (נציג של פועלי אגודת ישראל) אינו רוצה לשתף פעולה עם ההנהלה (שאינם מספקים דרישותיו) וע"כ עומדים הם בסכנה שישארו במיעוט נגד מפלגות המערך וחרות. וע"כ רצונם שאכנס להנהלה, והענין הוא עתה מאד דחוף אצלם כי יש עוד 10 ימים עד הזמן האחרון לאישור התקציב לשנה הבאה.

באתי בדברים עם אחד מחברי ההנהלה ואמרתי, לפני שאחליט אם להיכנס או לא, הרי תביעותי הם כדלהלן: שיתנו הקצבה של 5000 ל"י עבור הישיבה בלוד (כל השנים לא נתנו כמעט כלום, רק לפני בחירות סכומים זעומים) וכן שישתתפו בהוצאות החזקת התלמודי תורה שלנו שנוסדו לאחרונה בלוד בסך של 6000 ל"י (כל הני"ל מדובר לשנה זו).

ע"כ הנני בשאלת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם להיכנס להנהלה עם תנאים הני"ל או לא".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (סי' יימי תמימים" ח"ג ע' 459):

על מה שכתב: "אם להיכנס להנהלה כו"ו" – מחק תיבת: "אם", וסימן בעיגול תיבת "להיכנס"; וכתב:

באם אין בכניסה זו ענין (שיתפרש כ)מלחמה בפועלי אגוד"י.

נה

[לאחר חג הפורים, תשכ"ז]

מענה לר' שניאור זלמן דוכמאן על גליון הפתקא שמסר בהתועדות מוצאי פורים בעת ה"מגבית" (יומן הרב אברהם יצחק ברוך שי גערליצקי):

ור"ד!?

נו

[לאחר חג הפורים, תשכ"ז]

מענה להתי ישראל רוזנפלד על מכתבו – בהמשך לזה שבעת התועדות מוצאי פורים הורה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א להחזיר את בקבוק המשקה שהביא אל המשלחים, אנשי צבא ארצה"ב (יומן הרב אברהם יצחק ברוך שי גערליצקי):

על תיבת "להחזיר", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ח"ו (שהרי זה עלבון וכו') – כ"א להודיעם שכל הבקבוק נתקבל כאן (ובמילא נעשה משקה דההתועדות דכאן, ולכן) קצת מהמשקה דההתועדות דכאן שולחים להם – לשתף גם אותם בהמתועדים כאן וכו'.

נז

[כ"ה אד"ש, תשכ"ז]

מענה לא' על מכתבו (להמזכיר הר"נ מינדל) בו כתב:

"איך האלט יעצט ביי א מאמר: "דאיתא בכתבי האר"י הקדוש: למה טובלין הלחם במלח ג' פעמים – דהנה מלת לחם בגימטריא ע"ח כמנין ג' הויות חסדים – ומלת מלח גם כן בגימטריא ע"ח שהיא במספר של ג' הויות של גבורות, ועל ידי שאנו מטבילין הלחם במלח ג' פעמים נמתקים ה' הויות של גבורות על ידי ג' הויות של חסדים".

איז אויב מעגליך מיר אנצווייזן: א) וויא און וועלכע כתבי האר"י. ב) וואס מיינט ג' הויות חסדים. ג) ג' הויות של גבורות. ד) וואס מיינט ה' הויות של גבורות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קובץ "ניצוצי אור" ע' 3-4. לקו"ש חלי"ט ע' 266):

[1] על מה שכתב: "ועל ידי שאנו מטבילין הלחם במלח ג' פעמים נמתקים ה' הויות של גבורות על ידי ג' הויות של חסדים", כתב:

[ועל ידי שאנו מטבילין הלחם במלח ג' פעמים נמתקים ה' הויות של גבורות על ידי ג' הויות של חסדים]

[2] על מה שכתב: "וויא און וועלכע כתבי האר"י", כתב:

ס' אור צדיקים ס' יב נזכר ג"כ דג"פ לטבול. בשאר כהאר"י"ל (שעהמ"צ פ' עקב ובכוונות האכילה – שבפע"ח, סידורו וכו') לטבול סתם.

[3] סימן בעיגול את מה שכתב: "וואס מיינט ג' הויות חסדים", כתב:

מובא כ"פ בקבלה ודורש בי' ארוך ואכ"מ.

בכללות: כל הבריאה לפרטי' ע"י הוי' (ל' מהוה. בדבר ה' שמים גו'. שער היחווה"א) בפרטיות יותר: רצה לברוא ולגלות (הוי' דחסד) רצה שתהי' הבריאה לאַ כמו הבורא, להבדיל, שהוא א"ס, כ"א מוגבלת (הוי' דגבו') מצירוף שני אלה (אף שלכאורה הפכים (הוי' ג' דת"ת)

בכהנ"ל ב' אופנים: כשהקב"ה דן זון בחסד או בדין, בעת רצון או להיפך, כשישראל מקיימים תומ"צ או כו'

וזהו ג' הויות דחסדים או דגבו'

מיתוק – ע"ד שגם ב"ד שלמע' יסכים פס"ד שלו להמתיק

[4] על מה שכתב: "וואס מיינט ה' הויות של גבורות" – מחק תיבת "ה'", וכתב:

כנראה צ"ל הג'

נח

[אד"ש, תשכ"ז]

מענה לא' מאנ"ש ששאל ע"ד ניצול תלמידים השלוחים דישיבה גדולה מלבורן – לפעילות בעיר (אגרות-קודש חכ"ד ע' שיח. יומן הרב אברהם יצחק ברוך שי' גערליצקי):

יכול לבקש תל' הישיבה בכלל – אבל לא מאותם הששה שנסעו מכאן בתור שלוחים ובשליחות מיוחדת (ולפלא הספק) לבד באם יהי' מחוץ לזמני הסדר שלהם לגמרי.

נט

[חורף, תשכ"ז]

מענה לא' התמימים שכתב שעומד להיפגש שוב – לאחר הפסק – עם הנערה שפגש כמה פעמים למטרת שידוך (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ

ס

[שלהי חורף, תשכ"ז]

מענה להת' דוד קרץ על מכתבו בו ביקש ברכה עבור אמו, ועבור ידידו ר' ישע"י הרצל (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

אזכיר עה"צ

סא

[וי' ניסן, תשכ"ז]

מענה להתי' דוד מאיר דרוקמן שכתב: "הועלתה הצעה שהיות שישנם בתו"ת – כפ"ח, וכן בכמה ישיבות ליטאיות – שאינם מבינים שיחות כ"ק אד"ש באידיש, לתרגם שיחות כ"ק אד"ש דשנה זו ללה"ק, ויהי זה תועלת לתמימים הנ"ל וכן להפצת המעינות. ושאלתי היא: (א) האם ראוי ונכון הדבר? (ב) האם ראוי ונכון שהתי' יחזקאל סופר וכן הח"מ יעשו במלאכת התירגום" (אגרות-קודש חכ"ד ע' של. "דרך תמים" גליון ד ע' 33):

[1] מחק את התיבות: "ושאלתי היא: (א) האם", וכתב:

[ראוי ונכון הדבר] **באם יהי' מתרגם** [ראוי ונכון]

[2] על מה שכתב: "האם ראוי ונכון שהתי' יחזקאל סופר וכן הח"מ יעשו במלאכת התירגום", כתב:

– כ"פ נדבר ונת' שביאתם לכאן בתנאי וע"מ ללמוד בהתמדה וכו' וכו'
– וע"פ פס"ד הרמב"ם. ותמי' גדולה על שאלתו הנ"ל.

סב

[לפני חג הפסח תשכ"ז]

מענה להתי' דוד קרץ שכתב ע"ד חולה מסויים שיתכן שיצטרך לעבור ניתוח פרוסטטה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "לניתוח", וכתב:

באופן המותר ע"פ שו"ע

אזכיר עה"צ

סג

[לאחר חג הפסח, תשכ"ז (1)]

מענה לר' בן ציון שם-טוב על מכתבו בקשר להפצת השיחות (אגרות-קודש חכ"ד ע' שכו. יומן הרב אברהם יצחק ברוך ש"י גערליצקי):

אין ליסד משרד וכיו"ב כי ישנם די והותר, להפיץ השיחות אין מוגהות ומחוץ לת' תו"ת יכולות השגיאות שייחסום אלי למרות כל ההזרות שבזה – להביא לתוצאות בלתי רצויות וד"ל, משא"כ ספרי רבותינו שמוציאים לאור, שנוסף על קדושתם ואמיתתם באמת לאמיתו – שזהו סו"ס העיקר, הרי הם גם מוגהים וכו'. ועד"ז בנוגע להג"ה ע"ד השמועסען טאלקס, אידישע היים וכו'.

סד

[לאחר חג הפסח, תשכ"ז (2)]

מענה לר' בן ציון שם-טוב על מכתבו בו כתב בארוכה בהמשך להמענה שקיבל – ובין הדברים כתב סברא (ששמע מהמזכיר הרחמ"א חדקוב), אשר העיקר שבו תלוי הדבר הוא הלומד, היינו שבאם המלמד השיחות ברבים הוא בר-סמכא ויודע ללמוד, אז יוכל ללמד את השיחות (יומן הרב אברהם יצחק ברוך ש"י גערליצקי):

אעה"צ בכהנ"ל

סה

[לאחר חג הפסח, תשכ"ז]

מענה להתי' חיים שלום דובער ליפסקער שכתב ע"ד הצעת שליחות בבאסטאן, ושאל: (א) אם לקבל ההצעה, ואם כן בתור נסיון; (ב) מתי לנסוע, אם לפני החתונה או לאחר החתונה. וביקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען ש"י וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] מחק תיבת "אם", והשאיר את התיבות "לקבל ההצעה".

[2] על מה שכתב: "מתי לנסוע כו'", כתב:

בזמן ובאופן דלגמור הנסיון – הבירור [לפני החתונה]

אזכיר עה"צ

סו

[ועש"ק קדושים, כ"ה ניסן, תשכ"ז]

מענה לאי מאנ"ש שכתב: "היות ובתי . . תחי' תגיע למצוות בעז"ה בעש"ק ח' סיון הבעלי"ט, אבקש בזה הסכמת כקא"ש בנוגע לנסיעה עתה לכקא"ש. כי לפני שלוש שנים בעת שהי' לה ל"ע ול"ע המיחוש בגרון (ואז הודענו ע"ז לכקא"ש וגם קבלנו מכקא"ש ברכת קדשו להצלחה ולרפואה בנוגע להטיפול וברכת מרבין בשמחה) . . וגם הי' אז סברא אצל המשפחה על נסיעה לרופאים לחו"ל באשר היו נבהלים וכו' ותל"ית על העבר שהכל ב"ה בסדר . . ובהיות וכמדומה שהי' אז אצלי במחשבה וכמדומה גם בדיבור בלי"נ כאשר יעזור השי"ת ניסע איתה לכקא"ש לרגל הגיעה למצוות . . חפצי ובקשתי לבוא עם בתנו תחי' לכ"ק אד"ש . . ואחכה להסכמה וברכה" (מצילום כתי"ק – "צדי"ק למלך" חוברת ז ע' 355-356. אגרות-קודש חכ"ד ע' שכת-של):

נסיעה מאה"ק לחו"ל – אינו ענין פשוט כלל ובפרט בנוגע לנערה בגיל זה.

ולמה להכנס לכ"ז?!

[נוסף על ההוצאות בממון – שאפילו כשכל הסכום ישנו במזומן – לכמה דברים שאין ספק שנחוצים הם, יש לנצלו. וק"ל].

ואזכירם עה"צ והרי כוונתו רצוי'.

סז

[מוצש"ק קדושים, כ"ו ניסן, תשכ"ז]

מענה להשליח ר' שמעון לזרוב – מנהל קעמפ "גן ישראל" דעטראיט – שכתב שישנו אי' שמוכן לתת בנין, בו יוכלו להשתמש הן ה"קעמפ" והן חב"ד במישיגן בכלל. וכתב שדיבר על כך עם השליח ר' שלום דובער שם-טוב וגם הוא סבור שהבנין יביא תוצאות טובות, הן לחב"ד במישיגן והן עבור ה"קעמפ" (סי' "שליחות כהלכתה" ע' 279. "כפר חב"ד" גליון 1900 ע' 44. והעתקה, באדיבות מערכת הספר "שליחות כהלכתה"):

פשוט ששייך להר"ר שד"ב שי' שם טוב [שהרי . .] חלק מהפעולות ולא מלוכה בפ"ע] אזכיר עה"צ.

סח

[לאחר ש"פ קדושים, כ"ו ניסן, תשכ"ז]

"צעטלי" בכת"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ קדושים (מצילום כתי"ק – תשורה שטרן ט"ו אד"ר תשס"ה ע' 48):

בפרש"יעוד קושיא חזקה וגם פשוטה

כ"פ בפ' זו פרש"י שבדבר המסור ללב מוסיף כאן ויראת מאלקיך, דוקא בזה, ושמודגש כמוך בנוגע לאהבה (רגש שמקורו בלב) אין אזהרה זו!

מתורץ בההדגשה שזהו כלל גדול דוקא, ובהכללים (סתם) שנכללו בו – כאלו שצ"ל ויראת מאליך – נאמר כן, ואלה שאין צ"ל – לא.

להתועדות

סט

[לאחר ש"פ קדושים, כ"ו ניסן, תשכ"ז]

מענה לר' יעקב יהודה העכט בקשר לנסיעתו לאה"ק (מצילום כתי"ק – תשורה סימפסון כ"ח אד"ש תשע"א ע' 8):

מהמשקה שקיבל בהתועדות ש"פ קדושים תהיו – המשך ההתועדות דאחש"פ: למסור – ביחד עם מסירת נקודות (עכ"פ) מהמדובר בהתועדות – מתוך התועדות: (1) לעולים החדשים שבכחב"ד וסביבותי ביחד עם כל התושבים שי'. (2) לתו"ת דכחב"ד (ביחד עם תו"ת דלוד וקרית גת). (3) לתו"א (הת', הר"מ ור"י, המשפיעים, המשגיחים וההנהלה). ולמסור נקודה מיוחדת ושייכת לכאו"א מהנ"ל: שתקותי חזקה שמכאן ולהבא (מתחיל מזמן לימודים דקייץ דשנת הקהל זו, ובכל השנים הבע"ל) יעשה כאו"א מהנ"ל כל התלוי בו לביסוס והתרחבות תו"א, מתוך קבלת עול כ"ק מו"ח אדמו"ר (הבעה"ב של תו"א) ומתוך מסירה ונתינה המתאימות לזה, וביחד עם זה – מתוך שמחה ומרץ גדול – כדרוש כ"ז בהתחלת הבנין החדש (כפשוטו, וגם – ברוחניות) ולא יוגרע כלל בכ"ז אפילו באם יהיו או ישנם טענות ותרעומות למי שהוא. וזהו טובתם בזה ובבא. ומיוסד על הפס"ד דזכין לאדם שלא בפניו – הנני מוסר כ"ז עה"צ של כ"ק מו"ח אדמו"ר. (4)

לתלמידי תו"ת שנבחרו עתה לנסוע וללמוד בתו"א בתור שלוחי להיות ת' תו"א ולעשות גם הם כל התלוי בהם להרחבתה וכו' [ושהנהלת תו"א בודאי תודיעני שמותיהם (בצירוף שם האם דכאו"א) בהקדם להזכירם עה"צ לברכה מיוחדת].

ע

[כ"ז ניסן תשכ"ז]

מענה להת' דוד קרץ שביקש ברכה עבור אחותו ללידה מוצלחת וקלה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי בהם):

אזכיר עה"צ

עא

[כ"ח ניסן, תשכ"ז]

מענה לר' אפרים וואלף (סי' "ימי תמימים" ח"ג ע' 464-465):

[1] במכתבו כתב:

"בזמנו הזכרנו את . . . זוגי של מר . . . המפקח ממשרד החינוך באזורנו לרפ"ש לחשש של . . . מר . . . הודיע עתה שלאחר שהרופאים החליטו לנתח ולפני הניתוח הם ערכו צילומים נוספים והתברר שאין כל סימן לזה והכל ב"ה בסדר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליטי"א:

ת"ח על הבשו"ט.

[2] במכתבו כתב:

"בקשר לבית הספר בשכונת הרכבת בלוד, מציע מר אמיר שהיות ומספר התלמידים אצלנו הם מועטים, רק בכתות ז' ח' רשומים הרבה תלמידים – בהיותם תלמידי הישיבה – ולפי דברנו עתה שמקוים אנו שלשנה הבאה יהי' בכתה א' גם מספר ניכר של תלמידים,

לפי זה הוא מציע להעביר את כתות ו' ז' ח' מבי"ס שלנו לבי"ס בשכונת הרכבת, וכתות ב' ג' ד' ה' משכונת הרכבת להעביר לביה"ס השני שלנו.

לדבריו הוא מציע זאת מטעמים חינוכיים, וייצא שלשנת הלימודים הבא יהי בשכונת הרכבת הכתות אי' ו' ז' ח' ובביה"ס השני יהי כל הכתות מלבד אי' ו' ז' ח'.

הננו בבקשת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם לקבל הצעה זו או לדחותה ולעמוד על כך שישאר כמו עתה. הצעה זו מבוססת על הסכם שנעשה בזמנו עם מר רכבי והרב דוד שי' חנוין בענין ויסות פנימי בין 2 בתי ספר חב"ד בלוד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

על אנ"ש שהשתתפו בכל המו"מ הנ"ל – להחליט.

עב

[כ"ח ניסן, תשכ"ז]

מענה לרי אפרים וואלף (סי' יימי תמימים" ח"ג ע' 465):

[1] במכתבו כתב: "בן ציון בן שרה מילמן יעבור ניתוח ביום ג' השבוע, הננו להזכירו לרפו"ש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

אזכיר על הציון.

[2] במכתבו כתב: "הרישום לבתי הספר מתקיים עתה בארה"ק ת"ו, ואנו תקוה בע"ה להצלחה ברישום. לבית הספר שבשכונת הרכבת בלוד נרשמו עד עתה 20 ילדים לכתה א', ועתה התעוררו גם החינוך העצמאי שבלוד לעבודה ושולחים בנות מבני ברק וכו'. בקשר לזה הננו בשאלת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם יש מקום לנסוע אל ראשי החינוך העצמאי ולדבר אתם שיבטלו בית ספרם שבלוד, מאחר שהם עושים עתה קימוצים, ומכיון שגם בבית ספרם אין הרבה תלמידים (וכן אין להם ענין פוליטי בלוד מאחר שאין להם נציג בעיריה). ע"כ הננו בשאלת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם אמנם להתדבר אתם בקשר לזה, או אולי לשלוח מתווכים (כגון המרכז לחינוך הדתי של המפד"ל – הציעו את עצמם) או אחרים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

על אנ"ש שי' שעל אתר להעריך הסיכויים ולפעול בהתאם.

עג

[ניסן, תשכ"ז]

מענה לתלמידים שהודיעו ע"ד חלוקת לימוד משניות לע"נ ר' אברהם
זושא זיסקינד ע"ה שנלב"ע ביום ר"ח ניסן –

נדפס באגרות-קודש חכ"ד ע' שכז.

עד

[אדר"ח אייר, תשכ"ז]

מענה להתי' יהושע מונדשיין (תשורה פרידמן אדר"ח מרחשון תשע"ט ע'
26):

[1] על מה שכתב ענין מסויים ששמע מפי הרב יעקב לנדא, כתב:

ת"ח על הודיעו כהנ"ל (1)

[2] על בקשת ברכה, כתב:

אזכיר עה"צ

עה

[בדר"ח אייר, תשכ"ז]

מענה להתי' יהושע מונדשיין שהכניס אוסף מנהגי חב"ד שערך (פתח-דבר
לסי' "אוצר מנהגי חב"ד – אלול-תשרי". תשורה פרידמן אדר"ח מרחשון
תשע"ט ע' 26-27):

נת' (וכל המצו"ב) ות"ח ת"ח.

[על המעטפה, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א: **התי' יהושע שי' מונדשיין**].

עו

[בדר"ח אייר, תשכ"ז]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "הננו בזה לרשום את התכנית שבדעתנו לסדר בקשר עם ההתועדות-חברים שתתקיים אי"ה היום בערב בשעה 9:00 בביהמ"ד של כ"ק אדמו"ר שליט"א . . ." (מצילום כתי"ק – "א חסידישער דערהער" ניסן תשע"ד (גליון 18) ע' 42. אגרות-קודש חכ"ד ע' שכט):

על תיבת "התכנית", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ותהא בשטומו"צ ולפירות ופ"פ וכו' במשך כל הימים הבע"ל.

והרי ת"ת – קו האמצעי עולה בפני' הכתר, אשר שם הוא הקהל בתכלית ועד – לאחה"פ.

אזכיר עה"צ.

עז

[י"א אייר תשכ"ז]

מענה להתי' דוד קרץ שכתב: "ביום ג' שעבר ו' אייר, נולד לאחותי רחל בת דבורה תחי' בן . . . לגדלו לתורה . . ." (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

אזכיר על הציון

עח

[לפני ח"י אייר, ל"ג בעומר, תשכ"ז]

מענה לאי' ששאל – בקשר עם זה שיום הולדתו השלישי של בנו חל בחודש סיון – האם להקדים את גזיזת השערות לל"ג בעומר (סי' "מקדש מלך" ח"א ע' 47. אגרות-קודש חכ"ד ע' שלד):

באם אין מנהג מיוחד בזה, לחכות ולעשות ביום הולדת שלו.

עט

[כ"ף אייר, תשכ"ז]

מענה לא' שכתב: "כבר עברו עשר שנים וחדשים אחדים מאז שאמי לא הלכה לקבר אמה ע"ה אשר ב. . אחת הסיבות לזה היה חלישות בריאותה, עכשיו היא רוצה ללכת ומצטערת מאד אם לא תוכל ללכת" (מצילום כתי"ק – סי' "מבית המלכות" ח"א ע' 149-150. אגרות-קודש חכ"ד ע' שלח):

[1] על התיבות: "אמה ע"ה", כתב:

(1) שמה ושם אבי'

[2] סימן קו תחת התיבות: "ומצטערת מאד אם לא תוכל ללכת", וכתב:

עפ"ז תוכל ללכת" בער"ח ולאחרי טבילה במקוה באותו יום, אלא שתוסיף מקודם לזה בעניני כבוד הנפטרת ע"ה [תיקון המצבה – באם צורך בזה. והעיקר: דינגען באיזה מוסד (כולל חב"ד וכיו"ב) שישמרו יאצ"ט שלה וכו'.

ביום הליכתה – תפריש לצדקה לפני ההליכה ולאחרי'.

(* ע"פ דרכי חיים ושלוש סי' תתריב (ושם הביא ג"כ משו"ת שם משמעון ס"ד). שו"ת יוסף דעת סי' שנה (והביא ראי' מכלב – סוטה לד, ב.

פ

[כ"ה אייר, תשכ"ז]

מענה לרי' דוד ראסקין שכתב:

"בקשר עם שיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א בש"ק העבר, ולאחר ההתיעצות עם הר"י שי' כהן, ור"צ שי' גאנסבורג ורש"מ שי' בוטמאן, שלחתי מטעם צאגו"ח מברק זו אתמול לילה.

וזה הנוסח:

"ליבאוו גאנסבורג

כפר חב"ד

בהתועדות היום הדגיש אד"ש ממנחות לה שתפילין פועל פחד נבהלו אלופי אדום וכי' השתדלות מבצע תפילין נוגע לכל ישראל שיהי' מזכה השני.

צא"ח".

לא רצו להדגיש במברק בפירוש בנוגע אנשי צבא שיניחו תפילין מפני חשש הצענזער, ורצו לשלוח עוד אתמול כדי שיבא הידיעה לשם היום, שיוכלו היום לפרסם.

ויתן השי"ת שיביא לפועל בפירות טובות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

סימן בעיגול את התיבות "שתפילין פועל", וכתב:

זהו בברכות

פא

[אייר, תשכ"ז]

מענה לר' יעקב יהודה העכט שכתב שהוא חושש לשלום בנו הת' שלום דובר הלומד באה"ק, מפני המצב שם (סי' "היכל מנחם" ח"ב ע' קטו. אגרות-קודש חכ"ה ע' שלג):

פשיטא שאין לפחד ולא יפחידוהו וגם לא את עצמם, ויקויים ונתתי שלום בארץ וגו'.

פב

[אייר, תשכ"ז]

מענה לר' משה פנחס הכהן כ"ץ ששאל מה לעשות בנוגע לחתונת בנו הת' זאב יחזקאל הכהן, העומדת להתקיים באה"ק ביום י"ג סיון – מפני המצב שם (סי' "היכל מנחם" ח"ב ע' קטו. אגרות-קודש חכ"ד ע' שלג):

הנישואים יהיו בשטו"מ בזמנם בארץ הקדש כי שם ציוה ה' את הברכה חיים עד העולם.

פג

[לאחר ש"פ בהעלותך, ט' סיון, תשכ"ז (1)]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ בהעלותך :

"בהשיחות דש"פ בהעלותך נתבאר במ"ש רש"י (אמור כג, כד) "זכרון תרועה – זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל", שכוונתו בזה הוא, שפירוש "זכרון תרועה" הוא שצריך להזכיר ענין עקידת יצחק שקרב תחתיו איל, שזהו פירוש תרועה שבכתוב (כי לא מצינו בכל התורה, עד לפרשת פנחס, שצריך לתקוע בשופר בר"ה, ולכן מוכרח לפרש ש"תרועה" הו"ע עקידת יצחק שקרב תחתיו איל), והזכרה זו היא ע"י פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות. ובה תירץ מ"ש רש"י "לזכור לכם עקידת יצחק כו" (דלכאורה, בשביל מה הוצרך רש"י לפרש כאן הטעם על אמירת פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות), שכוונתו של רש"י אינו לפרש הטעם, כי אם, אדרבה, פירוש הכתוב "זכרון תרועה" הוא לזכור לכם עקידת יצחק כו', אלא שהזכרה זו היא ע"י פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות.

שאלה :

א) עפ"י פשטות, הרי אין הכרח מפשטות הכתובים לכאורה, שהזכרת עקידת יצחק תהי' ע"י פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות דוקא. דלכאורה, אפשר להיות הזכרה זו ע"י אמירת פרשת העקידה וכדומה, ומהו ההכרח שהזכרה תהי' ע"י פסוקי זכרונות ושופרות דוקא?

ב) בכל העשרה פסוקים דשופרות, לא נזכר (בפשטות הענינים) ענין עקידת יצחק, ורק ענין השופר דמ"ת, דגאולה העתידה, אבל לא ענין עקידת יצחק?

ג) גם אם נאמר, שמכיון שכתוב בתורה "זכרון תרועה", צריך להזכיר ענין של (תרועה) שופר בפועל (ולא רק עקידת יצחק, שלא הי' שם שופר בפועל, ורק שקרב תחתיו איל, שמהאיל באה התרועה דשופר), עדיין אינו מובן, למה צריך לומר פסוקי זכרונות. דלכאורה, הוצרכו רק לומר פסוקי שופרות וגם פסוקים ע"ד עקידת יצחק, אבל לא פסוקי זכרונות (שלא מדובר בהם בענין עקידת יצחק)? – בעת החזרה זכרו, שנאמר בהשיחה "דמכיון שנאמר בכתוב זכרון תרועה, הנה הזכרת ה"תרועה" הוא ע"י פסוקי שופרות. אבל מכיון שנאמר בכתוב "זכרון תרועה", צריך לומר גם פסוקי זכרונות". אם נכון כמו שחזרנו, דלכאורה, כפי משנ"ת בהשיחה, פירוש "זכרון תרועה" הוא זכירת ענין העקידה (שקרב תחתיו איל, שהו"ע "תרועה"). היינו ש"זכרון" ו"תרועה" אינם ב' ענינים, כי אם,

שתיבת "זכרון" בא בהמשך לתיבת "תרועה", שצריך להזכיר את התרועה. וא"כ, מהו המקור לאמירת פסוקי זכרונות?

(ד) לפי משנ"ת בהשיחה שפשט הכתוב "זכרון תרועה" הוא "לזכור לכם עקידת יצחק כו'", אלא שהזכרה זו היא ע"י פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות, הרי בתחילה הוצרך רש"י לכאורה לפרש את פשט הכתוב – זכירת העקידה שקרב תחתיו איל, ורק אחרי פירוש התיבות שבכתוב, לבאר את אופן ההזכרה?

(ה) לשון רש"י הוא "זכרון פסוקי זכרונות כו'". (הרמב"ן, בהעתקתו את לשון רש"י, אינו מעתיק תיבת "זכרון". אבל ברש"י שלפנינו, הגירסא היא כנ"ל). מה כוונת רש"י בזה?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קונטרס שי"ל ע"י פרוייקט לקוטי שיחות" ש"פ בהעלותך תש"פ ע' 6-3):

[1] על מה שכתבו (מפרש"י): "זכרון תרועה – זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל" – על תיבת "לכם", כתב:

(נ"א: להם)

[2] על מה שכתבו: "שכוונתו בזה הוא, שפירוש "זכרון תרועה" כתב:

"לכם" ציווי על ישראל – כמו שבתון ומק"ק

[3] על מה שכתבו: "הוא שצריך להזכיר" – מחק תיבת "שצריך", וסימן קו תחת תיבת "להזכיר"; וכתב:

בכמה דפוסים הגירסא בפרש"י "להם" – למעלה

[4] על מה שכתבו: "ענין עקידת יצחק שקרב תחתיו איל, שזהו פירוש תרועה", כתב:

[ענין עקידת יצחק שקרב תחתיו איל]!!! [שזהו פירוש תרועה]!!!

[5] על מה שכתבו: "דלכאורה, אפשר להיות הזכרה זו ע"י אמירת פרשת העקידה וכדומה", כתב:

[דלכאורה, אפשר להיות הזכרה] **תרועה** [זו ע"י אמירת פרשת העקידה וכדומה]!?

[6] על מה שכתבו: "בכל העשרה פסוקים דשופרות, לא נזכר (בפשטות הענינים) ענין עקידת יצחק" – על תיבת "דשופרות", כתב:

היינו תרועה

[7] על מה שכתבו: "אבל מכיון שנאמר בכתוב זכרון תרועה" – על תיבת "זכרון", כתב:

(ע"ד זכור את יוה"ש וכיו"ב)

[8] על מה שכתבו: "היינו ש"זכרון" ו"תרועה" אינם ב' ענינים" – מחק את התיבות "היינו ש", וכתב:

["זכרון" ו"תרועה" אינם ב' ענינים] כמוכרח מההניקוד (ע"ד הפשט).

[9] על כללות המכתב – על מה שכתבו (בתחלתו): "נתבאר במ"ש רש"י (אמור כג, כד)", כתב:

[[נתבאר במ"ש רש"י (אמור)] (כג, כד)]

(* והובא בהתועדות פ' בהעלותך רק בדרך אגב (ובמילא גם בקיצור).

ובקצרה: הקושיא העקריית בפ' אמור: זכרון תרועה – תיבות רגילות בלה"ק, ומה הזקיקו לרש"י לפרש מה בזה כלל?! ועכצ"ל דרש"י פארטייטש תוכן (וטעם) הציווי הכי תמוה (משא"כ "שבתון" "מקרא קדש") זה שיזכרו תרועה [דלא כטעות הרושם, שרש"י מפרש ע"ד הפשט הפשוט – שהרי לא מזכיר רש"י "ור"ד" וכיו"ב: זכרון תרועה – זכרון עקדת יצחק!!!]

– וגם אין לתרץ (בדוחק עכ"פ) שיזכרו (זכות קיומם) מצות תק"ש בר"ה, שעדיין לא נצטוו ע"ז.

ומפרש"י (ע"ד זכור את יוה"ש "תנו לב לזכור" את יוה"ש) דזכרון תרועה יהי' באופן דיזכירו פסוקי זכרונות (ע"ד הנ"ל, אלא שכאן הוא בנוגע לתרועה, ולכן צ"ל) ופסוקי שופרות [אלא דבשבת ל"ג הגבלה בזמן – ולכן פרש"י "תמיד" (ובמילא הוכרח גם להוסיף: דאם נזדמן כו') בשר המשקים מוגבל "כאשר ייטב לך" וכאן "בחדש הז' בא' לחודש"]

עפהנ"ל מתורץ ג"כ: 1) דלא העתיק רש"י בפנים תיבת תרועה. 2) הקס"ד דרמב"ן להקשות למה לא כ' רש"י גם ע"ד פסוקי מלכיות (ובפרט שתיכף מוסיף שזה נלמד ממק"א!) 3) הגירסא ברש"י (אלא שהקשו עלי' במפרשי רש"י) המוסיפה גם פסוקי מלכיות (דזהו שייך לפעולות זכרון תרועה (וכמו קול שופר דמתן תורה. ו"הפסקת הקול" "סילוק שכינה") והנפעל מזכיר את הפועל).

ועוד.

פד

[לאחר ש"פ בהעלותך, ט' סיון, תשכ"ז (2)]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ בהעלותך :

"מועתק כאן קטע ממענה כ"ק אדמו"ר שליט"א בביאור פירש"י דפי אמור. וז"ל :

ומפרש"י (ע"ד "זכור את יום השבת" "תנו לב לזכור" את יוה"ש) דזכרון תרועה יהי באופן דיזכירו פסוקי זכרונות (ע"ד הנ"ל, אלא שכאן הוא בנוגע לתרועה, ולכן צ"ל) ופסוקי שופרות. [אלא דבשבת לא נאמר הגבלה בזמן – ולכן פירש"י "תמיד" (ובמילא הוכרח גם להוסיף: דאם נזדמן כו'), בשר המשקים מוגבל "כאשר ייטב לך", וכאן "בחודש הז' בא' לחודש"].

לא תפסנו הכוונה במ"ש "דזכרון תרועה יהי באופן דיזכירו פסוקי זכרונות (ע"ד הנ"ל כו)". דמכיון שע"ד הפשט פירוש זכרון תרועה הוא (כמוכרח מהניקוד) דערמאנען די תרועה (היינו ש"זכרון" אינו ענין בפני עצמו, ורק בא בהמשך ל"תרועה", שצריך להזכיר את התרועה), מהו"ע אמירת פסוקי זכרונות? ולמה אינו מספיק זכרון התרועה באמירת פסוקי שופרות (כמו בזכור את יום השבת שאין שם שום ענין לזכרון בפני עצמו, ורק שצריך לתת לב לזכור את יום השבת)?

כן לא תפסנו הכוונה במ"ש: בשר המשקים מוגבל "כאשר ייטב לך" – דמלשון זה משמע לכאורה שפירוש הכתוב (וישב מ, יד) "כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך" הוא שבשעה זו ("כאשר") שייטב לך אז "זכרתני". דלכאורה מפירש"י שם "מאחר שייטב לך כפתרוני" משמע שמפרש שבקשתו של יוסף אינה שיזכיר אותו בשעה זו שייטב לו (וכמ"ש מפרשי רש"י שם שא"ז מדרך המוסר), כי אם, דמכיון שייטב לך כפתרוני, יגמול לו טובה תחת טובה ויזכיר אותו. ומהו הכוונה במ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א "בשר המשקים מוגבל כאשר ייטב לך"? אם הכוונה, דאף שרש"י מפרש ש"כאשר" אין פירושו בשעה כ"א "מאחר", שהוא נתינת טעם, מ"מ מובן, אשר מיד כשיהי' "ייטב לך", הטעם על "זכרתני", צריך להיות גם המסובב מהטעם (ודלא כמ"ש מפרשי רש"י שאין זה מדרך המוסר). אם נכון?."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קונטרס שי"ל ע"י "פרוייקט לקוטי שיחות" ש"פ בהעלותך תשי"פ ע' 7-9) :

[1] על מה שכתבו (מלשון המענה): "ולכן פירש"י "תמיד", כתב:

ה"ז צ"ל תמיד ומוכרח הל' זכור; בשר המשקים – ה"ז לאחר כמה זמן (כשיצא מביה"ס ותהי' הזדמנות מתאימה לדבר בכיו"ב עם המלך – כטוב לך המלך וכיו"ב) לאחר מאורע ושינוי גדול בחייו – שכ"ז מטריד האדם וכו' ועוד שרוצה בנדו"ד לא לדבר עד"ז, וכמש"נ את חטאי אני מזכיר. ולכן צ"ל זכירה שימת לב וכו'.

[2] על מה שכתבו: "דמכיון שע"ד הפשט פירוש זכרון תרועה הוא (כמוכרח מהניקוד) דערמאנען", כתב:

באופן דזכרון ושימת לב כו'

[3] על מה שכתבו: "ולמה אינו מספיק זכרון התרועה באמירת פסוקי שופרות", כתב:

א"כ אין כלל וכלל מקום לזכרון ושימת לב – כיון שהמדובר רק למשך יום אחד. והול"ל "אמירת תרועה" וכיו"ב (דמתי ישבח!) וע"כ דמרבה – נוסף על העיקר שופרות – גם זכרונות. (ומעורר כח הזכרון שימת הלב וכו' ואף שאינו נוגע כאן – בהתכלית: לזכור להם כו'. – כ"ז לשופרי' דמילתא).

[4] על מה שכתבו: "כמו בזכור את יום השבת" – מחק תיבת "כמו"; וציין בחץ ההמענה לעיל 1.

[5] על מה שכתבו (מלשון המענה): "בשר המשקים מוגבל "כאשר ייטב לך", כתב:

לאחרי שיצא מביה"ס

[6] על מה שכתבו: "מפירש"י שם "מאחר שייטב לך בפתרוני", כתב:

מתרץ דהול"ל [כי אם זכרתי אתך] "אז" (היינו כשישא פרעה ראשו – דבפסוק הקודמו, דמיני' בא) ותו ל"מ.

[7] על מה שכתבו: "משמע שמפרש שבקשתו של יוסף אינה שיזכיר אותו בשעה זו שייטב לו (וכמ"ש מפרשי רש"י שאי"ז מדרך המוסר), כי אם, דמכיון כו" – מחק את התיבות: "בשעה זו", "דמכיון"; וכתב:

[משמע שמפרש שבקשתו של יוסף אינה שיזכיר אותו] תיכף [שייטב לו (וכמ"ש מפרשי רש"י שאי"ז מדרך המוסר), כי אם] לאחר זמן (כ"פ בש"ח. ואינו מובן דא"כ הול"ל לאחר ו"כפתרוני" מיותר) ועכצ"ל כנ"ל [מתרץ דהול"ל כו'] וזהו טעם.

[8] על מה שכתבו (מלשון המענה): "בשר המשקים מוגבל כאשר ייטב לך", כתב:

[בשר המשקים מוגבל] שיהי' לאחר זמן (עד שישתנה המצב ויהי' שייך)
[כאשר ייטב לך]

[9] על מה שכתבו: "אשר מיד כשיהי' ייטב לך" – מחק את התיבות "מיד כ", וכתב:

[אשר] לאחרי [שיהי' ייטב לך]"

פה

[לאחר ש"פ בהעלותך, ט' סיון, תשכ"ז]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ בהעלותך והתועדות יום ב' דחג השבועות (מצילום כתי"ק – תשורה עמאר ט"ו סיון תשנ"ח ע' 37):

[1] במכתבם כתבו:

"בהשיחות דש"פ בהעלותך, נתבאר שייכות סיפור דהבעש"ט בענין האתרוג לחג השבועות, עפ"י דברי התוספות (שבת פח, א ד"ה פרו) ש"תפוח היינו אתרוג". ובהמשך הדברים נאמר בהשיחה, אשר "פרי הוי"ע של טעם – הבנה והשגה, "נשמע", ו"עלה" אין בו טעם – בחי "נעשה". וזהו השייכות דהקדמת נעשה לנשמע לתפוח".

לא תפסנו הכוונה. שהרי בגמרא (שבת שם) "מה תפוח זה פרו קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע"? (בחדא"ג מהרש"א שם, שמדמה המעשה לפרי והשמיעה לעלה, כי המעשה הוא העיקר)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "וזהו ה", "דהקדמת"; וכתב:

["]אף דבמק"א מבארים – [פרי הוי"ע של טעם – הבנה והשגה] וצ"ל דהוא ה[נשמע", ו"עלה" אין בו טעם –] וצ"ל הוא [בחי "נעשה"] כאן [שייכות] אחרת ד[נעשה לנשמע לתפוח"] כמבואר בסוגיא".

(* הכוונה: הסוגיא (משא"כ בס' מוסר וחסידות) עומדת על החילוק דנעשה ונשמע (לא בנוגע להבנה וטעם וכו', כ"א) בנוגע לסדר (הרגיל) בקדימה ואחור (מצד הטבע – באילנות, או גם – בתור סיבה ומסובב) פזיזא דקדמיתו – בהסיפור שבהמשך להמשל דתפוח. [אלא דקדימה

הרגילה דנשמע לנעשה – הוא רק בעבודה הרגילה ע"פ טו"ד – ובזה בא הפי' ע"פ חסידות]

[2] במכתבם כתבו :

"בהשיחות דחגה"ש כשנתבאר בענין ג' המאורעות שבחגה"ש – זמן מ"ת, דוד והבעש"ט – נאמר הלשון אשר "אף שמשו"ע רבינו הזקן ריש סי' תצד משמע שאמירת "זמן מתן תורתנו" הוא רק כשחל עצרת בו' סיון, מ"מ ידוע אשר החג דעצרת (גם כשחל בה' או בז') שייך למ"ת, כדמוכח בירושלמי.

– כן זכרו הלשון בשעת החזרה. ולכאורה, הכוונה היא לירושלמי ר"ה פ"ד סה"ח (הובא כבר כמה פעמים בהתועדויות דשנים הקודמות) "ובעצרת כו' עול תורה". אבל אינו מובן, למה הוצרך להוכיח מירושלמי, והרי גם בבבלי (ולכאורה, בבבלי הוא מפורש יותר) פסחים סח, ב: הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכס מ"ט יום שניתנה בו תורה הוא (וכמו שהוכיח בדברי נחמי' בהשלמה לשו"ע אדמוה"ז סי' תקפא), ולמה הוצרך להוכיח מהירושלמי דוקא?!"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "אשר החג דעצרת (גם כשחל בה' או בז')", כתב :

שגם אז מביאים השעיר

(ב) על מה שכתבו (מגמרא ירושלמי) : "ובעצרת כו' עול תורה", כתב :

[ובעצרת] **אין כתוב – היינו מפורש בתושב"כ** – [כו' עול תורה]

(ג) על מה שכתבו (מגמרא בבלי) : "הכל מודים בעצרת כו'", כתב :

"לפי חשבון המסור בידנו" כל' [שו"ע רבינו הזקן ריש סי' תצד]

פו

[כי סיון תשכ"ז]

מענה להתי' דוד קרץ שהכניס בקשת ברכה עבור משפחה מסויימת באה"ק לבריאיות אמם (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם) :

אזכיר עה"צ

להחזיר המצו"ב

פז

[כ"ו סיון, תשכ"ז]

מענה להתי' דוד קרץ שכתב ע"ד הצעת שידוך מסויימת, וכתב: "הנני מבקש חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם להתענין בזה" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי בהם):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אם", וסימן תיבת "להתענין".

פח

[ד' תמוז, תשכ"ז]

מענה להתי' דוד קרץ שכתב: "הנהלת הישיבה מסכימה שהיות שלא אסע לפני י"ב תמוז, על-כן כדאי שאנסה ללמוד במשך זמן זה למצוא ולהכיר שעטנו בבגדים. מר . . מוכן ללמד זאת חנם אך רוצה התחיבות שלא לגלות בלא רשותו את אופני הבדיקה. מוסג"פ דוגמא מטופס ההתחיבות" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי בהם):

[1] סימן קו תחת התיבות: "הנהלת הישיבה מסכימה", ותחת התיבות "למצוא ולהכיר שעטנו בבגדים", וכתב:

א"כ יעשה כן

[2] סימן בעיגול את התיבות: "מוסג"פ דוגמא מטופס ההתחיבות", וכתב:

גם בזה ע"פ [הנהלת הישיבה מסכימה] **כמובן**.

להחזיר המצו"ב

פט

[ו' תמוז, תשכ"ז]

מענה להנהלת ישיבת תו"ת המרכזית באה"ק שכתבו :

י"עם ההתעוררות בקשר למבצע תפילין הננו בבקשת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א בקשר להשתתפות תלמידי הישיבה במבצע זה, אם יש מקום להשתתפותם במבצע זה גם בזמן סדר הלמודים והתנדבותם למבצע זה. בישיבה קטנה בלוד סודר שהתלמידים התנדבו למבצע בשעות הפנויות, אולם בכפר חב"ד יש צורך לשלוח התלמידים למקומות מרוחקים בכדי להניח תפילין".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (סי' "כפר חב"ד" ח"ב ע' קסח. והעתקת המזכיר) :

אך ורק בשעות הפנויות

צ

[י"א תמוז, תשכ"ז]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו : "מוסג"פ פראוו מבראשור בנוגע לסדר מעמבערס עבור צאגו"ח, הבראשור נסתדר ע"י ר"מ שי' קלמאנסאן והוגה ע"י רח"י שי' קרינסקי. והננו שואלים אם ישנם הערות" (מצילום כתי"ק; קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ פנחס תשע"ז ע' 13) :

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אס", סימן בחץ ובעיגול תיבת "ישנם", סימן קו תחת תיבת "הערות" – וכתב :

רק "קטנה" – שאין איש מזכיר דבר שבהמטרות ומחלקות ישנו גם (משהו – עכ"פ) שצריך אויפטאן מיט . . . זיך, וגאר כפשוטו (לא להעשות גענעראל יותר גדול – כ"א להיות מתאים לשם חבר (היינו – חלק מ)"חב"ד".

"ת"ח" על שיעתיקו את הנ"ל בכתב ומימיוגרף – אבל כלל לא לזה ובהזו כוונתי. וק"ל.

להחזיר המצו"ב

[וראה לקמן מענה צט].

צא

[לאחר ש"פ פנחס, י"ד תמוז, תשכ"ז]

מענה לא' על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ פנחס :

"בההתועדות דש"ק בשיחה הראשונה כאשר דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהנוגע להמאורעות בענין עצרת שפירושו ארעסטירט והוא שייך לשם "יוסף" בשייכות לשמיני עצרת – הנה מתחלה הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א "שבלי חכמים נק' עצרת" ואח"כ תיכף הסביר בהנוגע לשמע"צ כו'.

והנני לשאול אם הכוונה היתה בהנוגע לחג השבועות שהוא כנגד יצחק ונק' בלי חכמים עצרת שעפ"ז ב' השמות שייכים לענין המאסר. כפי שזוכרים בעת ה"חזרה" כו' הי' ההסבר רק בהנוגע לשם הראשון "יוסף" ואם הנ"ל נכון נמצא שברמז הי' הסבר גם בהנוגע לשם השני".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות ח"נ (תשכ"ז ח"ג)):

[1] על מה שכתב: "ואח"כ תיכף הסביר בהנוגע לשמע"צ כו" – מחק תיבת "בהנוגע", וכתב:

[ואח"כ תיכף הסביר] **שבתושב"כ** – [לשמע"צ כו']

[2] סימן בעיגול את התיבות: "בהנוגע לחג השבועות שהוא כנגד יצחק"; מחק את התיבות "בהנוגע ל" וסימן בחץ את התיבות "חג השבועות שהוא כנגד יצחק"; וכתב:

אבל זהו רק עפמדרז"ל דחה"ש ושמע"צ (דבזה מדבר הכתוב) עינים אחד (תנחומא עה"פ)

[3] סימן בעיגול את התיבות: "ברמז הי' הסבר גם בהנוגע לשם השני".

צב

[מוצש"ק מטות, כ"א תמוז, תשכ"ז]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ב הלוי קליין: "לפני שבועים מסר דוד קרץ מכתב מ... - וכמדומה לו הי' בענין שידוך, כעת הגיע המברק המוסגי"פ" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת ר' דוד קרץ ע"ה וזכות הרבים תלוי' בהם):

שמות אנ"ש שי' באירופא – ינדע דוד קרץ במזכ' ויכול להודיעו.

כן יעתיק השמות ואזכיר עה"צ.

להחזיר כל המצו"ב.

! ? מהיר

צג

[לאחר ש"פ מסעי, כ"ח תמוז, תשכ"ז (1)]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ מסעי (מצילום כתי"ק – תשורה גליצנשטיין ט"ו אלול תשי"ע ע' 37-22):

[1] במכתבם כתבו:

ב"ה. שאלות בהשיחות דש"פ מסעי תשכ"ז.

נתבאר בהשיחה, שבפ' חקת שמדבר אודות עמלק, שהוא "רצועה מרדות כו"ו ואם יש לו רק אפשריות להלחם בישראל הוא לוחם (ואין נוגע לו אם יש לו רשות על זה אם לאו), העיקר מה שנוגע הוא – סילוק ענני כבוד. כי ע"י הסילוק נעשה האפשריות להלחם. (וענין מיתת אהרן אינו נוגע מצד עצמו, ורק שע"י מיתת אהרן, נסתלקו ענני הכבוד). משא"כ בפ' מסעי, שמדבר בענין "כסבור שניתנה רשות כו"ו, נוגע בעיקר ענין מיתת אהרן (ולא ענין סילוק ענני הכבוד), כי כל זמן שאהרן חי, ידע שמצד זכותו של אהרן אין לו רשות להלחם בישראל, וכשמת אהרן, סבר שיש לו רשות. ומה שרש"י מוסיף התיבות "שנסתלקו ענני הכבוד" הוא לפי (אין זוכרים התיבות שנאמרו בזה).

מה נאמר בהשיחה לענין מה שרש"י מוסיף התיבות "שנסתלקו ענני הכבוד"? אם כוונת רש"י היא לבאר: מדוע סבר שמצד מיתת אהרן ניתנה הרשות להלחם, והרי ישנו זכותו של משה? ועל זה מבאר רש"י, דמכיון

שמקודם היו ענני הכבוד ולא היתה האפשריות להלחם וכשמת אהרן נסתלקו העננים ונעשה האפשריות להלחם, הנה מכיון שראה שמשמת אהרן סילקו מלמעלה את העננים, שעייז נעשה האפשריות להלחם, לכן סבר שנתנו רשות מלמעלה על זה. אם נכון?

בזכרון אחדים שנאמר בהשיחה, שכוונת רש"י בתיבות אלו הוא צו באווארענען: מה בכך שסבר שיש לו רשות, דמ"מ, מכיון שהיו העננים הרי לא היתה לו האפשריות להלחם, ומה מועיל הרשות כשאין לו האפשריות? ולכן מוסיף רש"י "שנסתלקו ענני הכבוד", ובמילא הי' לו (נוסף על הרשות) גם האפשריות. אם נכון?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות: "בהשיחות דש"פ מסעי", "שבפ' חקת"; וכתב:

רוב הנ"ל – בפ' חוקת!

(ב) על התיבות: "בהשיחות דש"פ מסעי", וכתב:

ה"ז [בהשיחות דש"פ מסעי] לא בפ' חוקת ולא נתפרשו אלא בהנוגע לפרש"י דמסעי

(ג) על מה שכתבו: "וענין מיתת אהרן אינו נוגע מצד עצמו" – מחק את התיבות: "נוגע מצד עצמו", וכתב:

[וענין מיתת אהרן אינו] העיקר

(ד) על מה שכתבו: "ומה שרש"י מוסיף התיבות "שנסתלקו ענני הכבוד" הוא לפי" – מחק את התיבות "הוא לפי", וכתב:

[ומה שרש"י מוסיף התיבות "שנסתלקו ענני הכבוד"] כי זוהי הוכחה מוחלטת שתומ"י נסתלקה שייכות אהרן לישראל ובפרט בעיני הגנה

[קושיא הכי גדולה על קושיות הרושם – שדבר הפשוט בתכלית – לא שם לב כלל לו]

(ה) על מה שכתבו: "הנה מכיון שראה שמשמת אהרן סילקו מלמעלה את העננים, שעייז נעשה האפשריות להלחם, לכן סבר שנתנו רשות מלמעלה על זה. אם נכון?" – מחק את התיבות: "הנה", "שמשמת אהרן סילקו מלמעלה את העננים, שעייז נעשה האפשריות", "אם נכון?"; וכתב:

עפ"ז [מכיון שראה] ש[נסילקו מלמעלה את העננים, שעייז נעשה האפשריות להלחם, לכן סבר שנתנו רשות מלמעלה על זה] **ומה נוגע לו שמת אהרן?!**

[2] במכתבם כתבו :

"מדוע מעתיק רש"י (בין בפי חוקת ובין בפי מסעי) התיבות "וישמע הכנעני", דלכאורה, פירושו הוא רק על תיבת "וישמע", ומדוע מעתיק גם תיבת "הכנעני"?

בפי מסעי אפשר לומר שכוונתו בזה לרמז שהמלחמה שלו היתה גם באם היא כנעני (ולא עמלקי, כי "והוא (בוא"י המוסיף) יושב בנגב" הוא ענין נוסף), כי סבר שניתנה לו רשות. אם נכון? מדוע מעתיק תיבת "הכנעני" גם בפי חוקת?!"

על מה שכתבו : "דלכאורה, פירושו הוא רק על תיבת "וישמע", ומדוע מעתיק גם תיבת "הכנעני", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א :

הרי בפי "הכנעני" תלוי האם שמע שנסתלקו ענה"כ, או – שנתנה רשות וכסיום רש"י בכ"מ לפי ענינו

[3] במכתבם כתבו :

"מהו כוונת רש"י במ"ש (בפי חוקת) "שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד כו' כדאיתא בר"ה". שאינו מובן :

(א) מה כוונתו בתיבת "כו'". דלכאורה, התיבות שבגמרא (אחרי התיבות "שמע . . כבוד" שרש"י מעתיקים) הם "וכסבור שניתנה רשות להלחם בישראל", ותיבות אלו הם היפך פירש"י "ועמלק מעולם רצועה כו'", שהו"ע שלוחם תמיד ואינו נוגע לו אם יש רשות אם לא?

(ב) בשביל מה הוצרך לציין למס' ר"ה? אם אפשר לומר, שכוונתו בזה, לפי שבמס' תענית (ט, א) מובא זה לענין מעלתו של אהרן [ענין בזכות אהרן . . מה אהרן נסתלקו ענני כבוד שנאמר וישמע הכנעני כו"], וזהו מה שרש"י מדייק "כדאיתא בראש השנה", ולא בתענית, כי ענין מעלתו של אהרן מדובר בפי מסעי ולא בפי חוקת. אם נכון?!"

על מה שכתבו : "דלכאורה, התיבות שבגמרא (אחרי התיבות "שמע . . כבוד" שרש"י מעתיקים) הם "וכסבור שניתנה רשות להלחם בישראל", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א :

והיינו דכתיב ויראו כל גו' (חוקת) דמוכיח כפרש"י, ולא כקושיית התוס' ולכן [הוצרך לציין למס' ר"ה] משא"כ במדרש וכו'.

וסימן בחץ תיבת "חוקת".

[4] במכתבם כתבו :

"בהשיחה נתבאר שכוונת רש"י במ"ש "ועמלק מעולם רצועה מרדות כו' לפורענות" הוא לבאר שעמלק אינו מתחשב עם שום ענין שבעולם (אינו נוגע לו אם יש לו רשות, אינו נוגע לו אם ישראל עוברים דרך ארצו אם לאו, וכדומה), רק לוחם תמיד בישראל, אם יש לו רק אפשריות.

עדיין לא נתבאר האריכות שבלשון רש"י "מעולם רצועה מרדות לישראל מזומן בכל עת לפורענות?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

[עדיין לא נתבאר האריכות שבלשון רש"י] (1) "מעולם רצועה מרדות לישראל מזומן בכל עת לפורענות" [מה זה שייך למסעי?!] בזמן מות אהרן היו ב' סיבות להלחם בישראל: (1) סתם שנאה לישראל (מעולם) (2) זמן לפורעניות (רש"י חוקת כ, כג) – ובשניהם מצטיין עמלק וכמו בפעם הא' (1) דרך קדם לשאר או"ה במלחמתו (רש"י בשלח יז, יד) זמן לפורעניות (שם יז, ח).

[5] במכתבם כתבו :

"נתבאר בהשיחה תירוץ לקושיית התוספות (ר"ה ג, א ד"ה וישמע) שבפי חקת "מפרש דשמע כי בא ישראל דרך האתרים", כי ב"וישמע הכנעני" – ב' ענינים: (א) וישמע. (ב) הכנעני (וואס אים האט עס דערנומען). וס"ל לרש"י, אשר "כי בא ישראל דרך האתרים" מוסב לא לענין "וישמע" ורק לענין "הכנעני". והיינו שהשמועה היא – מיתת אהרן (כמו שמוכרח מפ' מסעי, שאינו מזכיר שם כלל ענין "בא דרך האתרים"), וזה מה אשר אים האט עס דערנומען הוא לפי שבא דרך האתרים – דרך הנגב, ארצו של עמלק.

שאלה: הרי נתבאר בהשיחה בענין "עמלק מעולם רצועה כו'", שבאם יש לו רק האפשריות להלחם, הוא לוחם גם כשלא עוברים דרך ארצו, וכמו שלחם ברפידים וכו'. וא"כ, למה צריך לטעם ד"כי בא גוי דרך האתרים?".

על מה שכתבו: "והיינו שהשמועה היא – מיתת אהרן (כמו שמוכרח מפ' מסעי, שאינו מזכיר שם כלל ענין "בא דרך האתרים"), כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א :

ואיך הגיעה אליו השמועה – כי בא ישראל דרך ארצו

[6] במכתבם כתבו :

"על פירושו השני של רש"י "דרך התייר הגדול כו" הקשה בהשיחה, איזה טעם הוא על "וילחם", דלכאורה, אדרבה, מצד זה הוצרך להתיירא מישראל? ומה שתירצו מפרשי רש"י שהכוונה בדרך האתרים הוא שהתייר עצמו הלך בלא העננים, א"א לומר כן. שהרי לשון הכתוב הוא "דרך האתרים", שתיבת "האתרים" מוסב לענין "דרך" ולא לענין "בא ישראל". ובנוגע להדרב, הנה גם קודם שנסתלקו ענני הכבוד הי' רק הארון, שהרי הארון הי' נוסע לפניהם דרך שלשה ימים?

אין זוכרים, איך נתבאר בהשיחה השייכות ד"כי בא ישראל דרך האתרים" ל"וילחם" (בזכרון אחדים שנתבאר, שהכתוב בא להשמיענו את גודל שנאתו וכו' של עמלק. דאף ששמע אשר בא ישראל דרך התייר הגדול, מ"מ, לא נמנע עצמו מלהלחם בהם. אם נכון, כי לכאורה ליגט עס ניט בפשטות לשון הכתוב)."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "הנה גם קודם שנסתלקו ענני הכבוד הי' רק הארון" – מחק תיבת "רק", וכתב :

[הנה גם קודם שנסתלקו ענני הכבוד הי'] דרך [הארון] שהוא הקובע הדרך ולא העננים.

(ב) על מה שכתבו : "אין זוכרים, איך נתבאר בהשיחה השייכות ד"כי בא ישראל דרך האתרים" ל"וילחם", כתב :

למה בא ישראל בדרך עמלק שנכוו בו (פרש"י שלח יג, כט) ומגדילים הסכנה – מפני שתייר הגדול קבע כן.

[7] במכתבם כתבו :

"בפירש"י ד"ה דרך האתרים, כפי שלומדים בהשקפה ראשונה הוא, שכוונת רש"י הוא לפרש דעם טייטש פון דרך האתרים, ולפי"ז אינו מובן : (א) הוצרך להעתיק רק תיבת "האתרים" ולהשמיט תיבת "דרך". (ב) התחלת פירושו הוצרך להיות "שהלכו בה המרגלים" (כי זהו הטייטש של "דרך האתרים"), ורק אחרי זה להביא הוכחה לפירושו מזה שמוכן (דא"כ, מאי נ"מ שהי' "יושב הנגב") שהלכו דרך הנגב ובמרגלים כתיב עלו בנגב. (ג) בפירושו השני כותב "דבר אחר, דרך האתרים דרך התייר כו". ולכאורה, שבביל מה כותב עוד פעם "דרך האתרים". – מצד כל הנ"ל מוכרח לכאורה, שרש"י בא לפרש לא רק דעם טייטש של "דרך האתרים" אלא גם הענין של דרך האתרים, והשייכות דכי בא ישראל

דרך האתרים לוילחם. ולכן (א) מעתיק גם תיבת "דרך". (ב) מתחיל בהתיבות "דרך הנגב", כי בזה מבאר שייכות דרך האתרים לוילחם (דלהיות שהלכו דרך ארצו, לכן האט עס אים אנגעריט). (ג) בפירושו השני מעתיק עוד פעם "דרך האתרים", כי בא לפרש לא רק דעם טייטש פון ווארט אלא גם את כללות הענין.

אם נכון? באם נכון, הוצרך רש"י שטעלן זיך לא רק על "דרך האתרים" אלא גם על "כי בא גוי דרך האתרים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) בפיסקא: "בפרש"י ד"ה דרך האתרים, כפי שלומדים בהשקפה ראשונה כו"ם – מחק את כל הענין ("כפי שלומדים . . . כתיב עלו בנגב"); סימן בעיגול את התיבות: "דרך האתרים", וכתב:

קושיא הפשוטה על פרש"י: לכאורה כשאר השמות שבתורה אין זקוק לפי' בכלל, וכמו שאינו מפרש ערד (אף שפי' הש"ס בר"ה שרש"י מביאו). אלא שכאן קשה שהרי בא בהמשך ליושב הנגב – ולכאורה "פתח בכד וסיים בחבית" ולכן בהתחלת ההסברה, דהיינו הך (לא) שהאתרים היינו נגב, אלא שדרך האתרים – היינו דרך הנגב) ואיך זה? שהלכו כו'.

(ב) על מה שכתבו: "ולכאורה, בשביל מה כותב עוד פעם "דרך האתרים", כתב:

כי זהו פי' השולל תוכן פי' הא' [כנראה לא תפסו חילוק זה כלל!] היינו שבתיבת דרך האתרים אין אלא רק הענין דרך התייר – ולא הלכו בנגב. [וזהו ג"כ מהטעמים דלא ניחא פי' הא': דאך זה עתה קורא נגב ותיכף משנה להאתרים]. והדרא קושיא דפתח בכד כו' ולזה מפרש כו' שהלך לפניהם שנא' דרך ג' ימים ובמילא הגיעה השמועה לעמלק גם מרחוק (וע"ד שברפידים – בא מרחוק).

(ג) על מה שכתבו: "מתחיל בהתיבות "דרך הנגב", כתב:

באם הי' כותב: ד"א דרך התייר כו' – אפ"ל שהכוונה בהמשך ל"דרך הנגב" (היינו) דרך התייר כו'.

[8] במכתבם כתבו:

"בשביל מה מעתיק רש"י התיבות "דרך שלשת ימים", דמה זה נוגע לכאן, דלכאורה, נוגע לכאן רק תיבת "לתור?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "רק", וכתב:

[נוגע לכאן תיבת] דרך – ג"כ כפשוט. וראה לעיל בנוגע ג' ימים.

מה שלכאורה אינו מובן כלל כאן – התיבות "להם מנוחה". אבל, כדרכם, דוקא ע"ז אין כל הערה!!

וי"ל שבא להורות חוצפתו גדולה דעמלק דאף שתייר הגדול תר להם מנוחה בהר ההר בא להלחם בהם שם

[וראה לקמן מענה צד].

[9] במכתבם כתבו :

"גם לא נתבאר בהשיחה (ע"ד הפשט) דיוק לשון רש"י "דרך התייר הגדול"?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

אמרתי כי ישנו (מבין הרושמים) עכ"פ אחד השומר חת"ת ע"מ לזכור. ובמילא יתרוץ בפשטות הנ"ל וכן – המקור ע"ד הפשט לה"גדול".

והוא דלכאורה אפילו בדוחק אא"פ לפרש דקאי על הארון דהאתרים – ל' רבים. וע"ז התירוץ דהמדובר בתייר הגדול, וע"פ פרש"י ורא (כ, יג). אלא שכיון שלא נמצא לו חבר (בתיירות) – חוזר לפי' הא'.

[10] במכתבם כתבו :

"נתבאר שרש"י אינו יכול לפרש שעמלק שינה גם את לבושו ללבושי כנען, כי לפי"ז מוכרח שמה שישראל נסתפקו שהם עמלקים (ולא כנענים) הוא מצד פרצוף פניהם, ולפי פירש"י (וישלח לו, יב) שעמלק הי' ממזר, א"א לומר כן. כי פרצופו של כל אחד מהעמלקים שונה מחבירו.

שאלה : בפירש"י וישלח שם מבואר רק אשר עמלק עצמו הי' ממזר, ולא יוצאי חלציו. ולכאורה, מדוע לא יהי' פרצוף אחד לכל יוצאי חלציו?

– בהשיחה נזכר הלשון "שכולן בני ממזרות היו". אם הכוונה הוא לפירש"י וישלח לו, ב, כי לכאורה אינו מדבר שם בענין עמלק (לא בענין עמלק עצמו, ומכ"ש, לא בענין יוצאי חלציו של עמלק), שהרי מדבר שם בענין נשי עשו ולא בענין בניו ובני בניו?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "כי פרצופו של כל אחד מהעמלקים שונה מחבירו" – מחק את התיבות : "כל אחד מה(עמלק)ים שונה מחבירו", וכתב :

[כי פרצופו של עמלק] **עצמו הי' מעורב וגם כולן (שבפרשה הני"ל) בני**
ממזרות היו]

(ב) על מה שכתבו: "שהרי מדבר שם בענין נשי עשו ולא בענין בניו ובני בניו", כתב:

ע"ד הפשט – שאין סומכין על הנס – בשכל דורו – השייכים – לעשו בני ממזרות היו, גם יוצ"ח יתנהגו ככה

(ג) על מה שכתבו: "שהרי מדבר שם בענין נשי עשו ולא בענין בניו ובני בניו", כתב:

– א"כ מנ"ל לרש"י דכולן – ולא רק אלה שמפורש בהן?! ועכצ"ל דקשה לרש"י למה הודיע הכתוב בת ענה גו' – ומתרץ "והודיעך הכתוב שכולן כו' כי זוהי הנהגתן כו' וע"ד שהראה עשו הדרך וצודה וכו' [ע"ד "ויראו בני האלקים גו' (בראשית ו, ב) ואותו ענין עצמו מבארו (שם ו, יב) כל בשר – כי מובן דגופא בתר רישא אזיל] ומכש"כ מפרש"י שם (לו, כד) דנתוסף דאפי' בעולם הביא פסולין

[11] במכתבם כתבו:

"בהשיחה נאמר הטעם מה שעמלק שינה רק את לשונו ולא את לבושו, כי שינוי הלבוש צריך לכל אנשי הצבא וזה כרוך עם שוועריקייטן, משא"כ שינוי הלשון רק להמפקדים.

לכאורה עדיין א"מ: איך לא חשש עמלק, שכשישראל יראו שהם לבושים בלבושי עמלק, ידעו שאינם כנענים, ומכיון שחשש לתפלתן של ישראל, הוצרך צו באווארענען את כל הענינים, גם הלבושים, אף שיש בזה הוצאות מרובות?

לכאורה הי' אפשר לומר, שעמלק הי' סבור, שמספיק גם שינוי הלשון עצמו, כי כשיראו ישראל שלבושיהם הם של אומה אחת ולשונם של אומה אחרת, לא ידעו איך להתפלל (און דאס איז אים ניט איינגעפאלן, שיאמרו "את העם הזה" סתם). אבל מלשון רש"י "כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם" מוכח שרצה שיחשבו ישראל בודאי שהם כנענים (שאז דוקא, אינו חושש לתפלתם, כי יתפללו לתת כנענים בידם והם אינם כנענים). וא"מ, למה לא חשש, שמצד הלבוש וועלן אידן כאפן זיך שאינם כנענים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "משא"כ שינוי הלשון רק להמפקדים", כתב:

וכיו"ב – והשאר ישתקו.

(ב) על מה שכתבו: "ומכיון שחשש לתפלתן של ישראל, הוצרך צו באווארענען את כל הענינים, גם הלבושים, אף שיש בזה הוצאות מרובות", כתב:

גלאַט געטשעפט זיך: הרי צ"ל האפשריות והיכולת – דכ"כ לבושים במציאות מן המוכן וכו'.

משא"כ בנוגע ללשון – הרי מספיק שיהי' אחדים שרייער והשאר – ישתקו.

(ג) על כללות הענין, כתב:

לחידודי יש להוסיף – כי (עיקר) חילוקים (החיצוניים) דמשפחות (אומות) ב"נ הם, כמקרא מפורש "נפרדו . . בארצותם, ללשונו, למשפחותם" ולא לבושים. וקסבר עמלק שיראו (העיקר) – סימנא דקרא. – ובפרט לפרש"י צפנני' (א, ח) דאפילו בני"א אין מחוייבים להיות מובדלין (מאור"ה) בלבוש. ראה שו"ת צ"צ יו"ד סצ"א ובהשמטות – אלא שלישראל לאחר מ"ת, הרי בפק"נ אפילו לס"ס וכו' (ניט גלאַטקייט) חוששין, לכן התפללו סתם. – ויש להאריך. וגם בענין 1) דמעליותא בתפלה לפרטה 2) שצ"ל ודאות (עבדך בן אמתך – האם). ואכ"מ.

צד

[לאחר ש"פ מסעי, כ"ח תמוז, תשכ"ז (2)]

"צעטלי" בכת"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים – בהמשך להמענה שקיבלו על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ מסעי (מצילום כתי"ק – תשורה גליצנשטיין ט"ו אלול תשי"ע ע' 32):

הסיום דהבי' שרש"י מעתיק גם התיבות לתור להם מנוחה

. . חוצפת עמלק כו'. ועוד ועיקר – הטעם שסיכנו בני"א א"ע וחנו בהר ההר (בשכנות עמלק) – כי התייר הגדול קבע חני' זו.

ויש להוסיף שזהו בכלל מהטעמים שפי' הא' (דהאתרים) מוקשה: כיון שעמלק רצועה כו' איך העמידו בני"א א"ע בסכנה פרש"י ויגש מד, כט) ומתרץ בפי' הב' – שקובע התייר הגדול.

צה

[לפני חודש מני"א, תשכ"ז]

מענה לא' על שאלתו בקשר לקביעת זמן חתונה, שמפני סיבות אינם יכולים לקבוע בחודשים תמוז ואלול, ורוצים לקבוע בחודש מני"א –

נדפס באגרות-קודש חכ"ד ע' שענו.

צו

[ר"ח מני"א, תשכ"ז]

מענה להרב מרדכי מענטליק על מכתבו בקשר למסכת שילמדו בישיבות תומכי תמימים ברחבי תבל ב"זמן" הבע"ל –

נדפס באגרות-קודש חכ"ד ע' שענה.

צז

[ר"ח מני"א, תשכ"ז]

מענה להתי' דוד קרץ שכתב ע"ד הצעת שידוך מסויימת, וכתב: "שאלתי היא האם להתענין בהצעה זו" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "שאלתי היא האם", והשאיר את התיבות "להתענין בהצעה זו".

צח

[ב' מני"א, תשכ"ז]

מענה לר' דוד קרץ ששאל – בקשר להצעת שידוך מסויימת: "אבקש הוראת הרבי שליט"א אם להמשיך להתענין בזה" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

תלוי בהמשך הלב שלו

צט

[ג' מנ"א, תשכ"ז]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "בקשר עם מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א [לעיל מענה צ] להוסיף בבראשור המוסג"פ ע"ד "עבודה עם עצמו", בדעתנו להוסיף את הקטע המוסג"פ. כן הננו חושבים לסדר במקום חברים בצאגו"ח, שיהי' חברים של ידידי צאגו"ח. והננו מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה" (מצילום כתי"ק – תשורה מונדשיין י"ד מנ"א תשע"ג ע' 43. קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ פנחס תשע"ז ע' 13):

[1] על מה שכתבו: "בקשר עם מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א להוסיף בבראשור המוסג"פ ע"ד "עבודה עם עצמו", כתב:

עיקר כוונתי לא ע"ד [בראשור] כ"א בהבפ"מ

וסימן תיבת "עיקר" בחץ ובעיגול.

[2] על מה שכתבו: "בדעתנו להוסיף את הקטע המוסג"פ", כתב:

– בהתייעצות עם המבינים בל' ובסגנון והעיקר בתוכן

[3] על מה שכתבו: "והננו מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה", כתב:

אזכיר עה"צ

להחזיר המצו"ב

ק

[ז' מנ"א, תשכ"ז]

מענה לר' אפרים וואלף שכתב: "לקראת פתיחת הכיתה לתלמידי הרשת שהיו בקייטנה שליד הישיבה, התעוררה בעי' של שפת האנגלית בלימודי החול שלהם. בישיבה קטנה לומדים לימודי חול שעה ומחצה כל יום אולם אנגלית לא לומדים. בקשר לילדי הרשת יש דרישה מהתלמידים ללמוד גם אנגלית בטענם שבהמשך לימודם ברשת הם ילמדו אנגלית, ויתכן שאם לא ילמדו כאן אנגלית ימנע הדבר מביאת כמה תלמידים לישיבה. הננו בבקשת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם יש להתייחס

להוראת שפת האנגלית כאל שאר לימודי חול, או אם יש למנוע הוראת שפות" (סי' יימי תמימים" ח"ג ע' 494-493):

החלטה על אתר.

קא

[ח' מנ"א, תשכ"ז]

מענה לא' התמימים על מכתבו בקשר ליום הולדתו, בו כתב בין השאר שאינו חי בשלום עם הוריו (סי' "משבחי רבי" ע' 48):

בנוגע להענין דכבוד אב ואם – ילמוד בע"פ פסוק מצוה זו שבפרשת שבוע זה ויאמרו ג' פעמים ערב ובקר וצהרים בכל יום – עד שיתוקן המצב.

חת"ת.

קב

[י"ד מנ"א, תשכ"ז]

מענה להתי' דוד קרץ על מכתבו בעניני שידוכים (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי בהם):

כבר עניתני. אזכיר עה"צ

קג

[ט"ז מנ"א, תשכ"ז]

מענה לר' דוד ראסקין שכתב: "היום נתמלא ד' שנים לאורך ימים ושנים טובות לבתי דוואניע תח' בת חוה עלקא תח', ואבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א עבורה" (תשורה כ"ץ יו"ד כסלו תשע"ט ע' 11):

אזכיר עה"צ

קד

[לפני כ"ג מנ"א, תשכ"ז]

מענה להמזכיר הר"ל גראנער שכתב – בהמשך לתאונת דרכים שאירעה לזוגתו מרת יהודית בעת שהותה בנאות-דשא: "זוג' תי' טלפנה מדירתה בנאות דשא שחזרה כבר מהבי"ר ואמרו שהכל בסדר – לא עשו צילומים באמרם שאין צורך בזה. האסון קרה בצד ימין של האוטו ולא בצד שמאל שם ישבה" (מצילום כתי"ק – ס' "המזכיר" ח"א ע' 380):

לא הי' א[סון] כלל וכלל כ"א מקרה בעלמא – אבל בהשגח"פ (אולי נסעה בהיותה עיפה וכיו"ב. ולהזהר)

קה

[כ"ו מנ"א, תשכ"ז]

מענה לר' משה אהרן קליין שכתב – בקשר להרחבת בית הכנסת ובית המדרש 770:

"מצו"פ ח"י שקנין הבית על יוניאן סטריט, שיוגמר ביום ג' הבע"ל, יהי כשורה.

מצו"פ עוד ח"י לזכות הרחבת הבית המדרש ב770, שבאיזה אופן שתהי' יוגמר הענין עד ר"ה הבע"ל. היות שכמו שהוא כעת דחוק מאד הביהמ"ד בגשמיות און אנ"ש שיחיו זיינען ווערט צו האבן א הרחבה'דיקען ביהמד".

מכל העסטימייטס שקיבלתי לע"ע יש רק אחד שמעונין בהבניה כ"כ שאם יחתמו עמו קאנטראקט ימים אלה מוכן הוא לגשת להעבודה בפועל בשבוע הבע"ל, ויעבוד כל הזמן תחת השגחת ארקטעקט, ומוכן לחתום אגרימענט שיערוך עו"ד שלנו, ומקבל עליו כל המיני אחריות.

ביום א' הבע"ל יהיו כאן עוד שני קאנטראקטס שיתנו עסטימייטס".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "בית חיינו 770" (הוצאת תשפ"א) ע' 282. "התקשרות" גליון שצא ע' 11-12):

2 קבלות.

אזכיר עה"צ להצלחת כהנ"ל.

[וראה לקמן מענה קיג. ליקוט מענות קודש תשכ"ח מענה קצו. תשכ"ט מענה רנט].

קו

[שלהי מני"א, תשכ"ז (1)]

מענה לא' ממנהלי מוסדות חינוך חב"ד – בקשר להעסקת חתנו (מצילום כתי"ק – תשורה צפתמן ח' סיון תשע"ב ע' 9-10):

א

(1) כיון שהזמן כבר מתחיל,

(2) הוא מרעיש עולמות וגם מרעיש את הבני"א אשר סביבו,

(3) דוקא לאחרי ההצלחה ביותר ב[. .]. [בענין המגרש וכו' וכו'] שאפשר להרחיב ביותר כל הענינים אשר שם

משקיע מרצו בענינים אשר גם אחר יכול לעשותם, ובמילא מוזנחים הענינים שרק הוא מסוגל להביאם בפועל

אשתדל בתכנית הבאה – אף שחשש יש בה – באם הוא ישתף פעולה במלוא מובן המילה, בלא טעמפער, כ"א בשמחה ובטוב לבב:

אציע לחתנו ובתו – [. .] – שיחיו שיעתיקו ל[. .]. ויקבל המשרה.

אבל בכדי (1) שיצליח (2) שלא יגע כלל בהשלום בית (ששכינה שרוי' בין איש לאשתו) מוכרח:

שתהי' לו אַוטונומיא גמורה ואמתית בעבודתו – היינו שלאחרי שיתדברו ברור ובפרטיות ע"ד תפקידו לא יתערבו כלל בעבודתו (לבד באם הוא יבקש בעצמו את זה) – לא הוא ולא זוגתו ולא בתו ([. .]) שיחיו.

– וע"ד שהבטיח בזמנו מבלי שיבקשוהו עד"ז לקרובו של [. .] שי' –

משכורותו ושאר התנאים – עכ"פ כפי שהוצע להנ"ל [אף שלדעתי איז אַ חבד'ניק מער ווערט ווי אַ מוסר'ניק]

בנוגע לבתם [. .] תי' – ג"כ עד"ז?

כהנ"ל – בתורת נסיון למשך שנה אחת. ולאח"ז – אין כל טענה כלל באם א' מהצדדים לא ירצה להמשיך, וכאילו לא הי' כל הענין במציאות מעולם.

– אלא שבטוחני שבאם יעמדו בתנאים הנ"ל ככל הדרוש, הרי גם חותן וחתן – יצליח שיתופם ככל הדרוש ועוד יותר. והמוסד יעלה מעלה מעלה. וזכות מייסד המוסד תעמוד לכאן"א מהם.

קז

[שלהי מני"א, תשכ"ז (2)]

מענה לאי מאני"ש – חתנו של מקבל המענה דלעיל (מצילום כתי"ק – תשורה צפתמן חי סיון תשע"ב ע' 10):

א כיון (1) שהמוסד ב. [. הוא של כ"ק מו"ח אדמו"ר (2) וזקוק הוא לעובדים בו המסורים ונתונים לרצונות כ"ק מו"ח אדמו"ר (3) ובפרט שעתה שעת הכושר להרחיבו וכו' וכו']

ב כיון שע"ע לא הסתדר לא הוא ולא זוג' תי' ושנת הלימודים כבר מתחילה ורק משרות גרועות (ע"פ רוב) פנויות עדיין – כדאי שיתענינו בהצעת [. .], אלא שיתדברו ברור: (1) מהו תפקידם (2) שלא יתערבו בתפקידם (לבד באם בעצמם יבקשו עד"ז) (3) ברור גם ע"ד המשכורת (4) בברור שזהו רק בתור נסיון לשנה אחת – ולאח"ז כ"ז כענין חדש לגמרי (5) ידורו בפ"ע (ולא בבית חותנו – אבי' שי'). – וזכות מייסד המוסד תעמוד לכאו"א מהם.

קח

[שלהי מני"א, תשכ"ז]

מענה להת' דוד קרץ (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי בהם):

[1] על ענין מסויים שכתב, כתב:

1 א"כ יסיח דעת מזה

[2] במכתבו כתב שנוסע בשליחות המל"ח לבתי-כנסת בין מנחה למעריב, וקבלתה הייתה באופן שלא תפריע באם יצטרך לנסוע וכדומה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליטי"א:

עניתי מכבר ששייך להנהלת הישיבה 2

קט

[ער"ח אלול, תשכ"ז]

מענה כ"ק אדמו"ר שליטי"א (אגרות-קודש חכ"ד ע' שעח. סי' י"היכל
מנחם" ח"ג ע' מה):

**הקב"ע ג"כ צריך להיות ע"י קב"ע הפי' ע"י ידיעה ולא הרגש כי הרגש
הוא היפך קב"ע.**

קי

[ער"ח אלול, תשכ"ז]

מענה לא' התמימים בקשר לנסיעתו – יחד עם קבוצה מתלמידי ישיבת
תו"ת המרכזית – לחתונת חברם הת' אברהם הלוי לויטנסקי (אגרות-
קודש חכ"ד ע' שעח-שעט. "התקשרות" גליון אישסב ע' 11-12.
והעתקה):

**בודאי יתפשטו בכל העיר כולה (היינו ביקור בהישיבות, ביהכנ"ס ואצל
הר"י והרבנים – ע"מ לדבר בנגלה ובמקום המתאים גם בחסידות, בנוגע
למבצע תפלין ובעניני אלול) וכאו"א מהם ישתתף בהנ"ל בפו"מ בענין
אחד עכ"פ ומה טוב – בכמה וה' יצליחם ויבש"ט בכ"ז.**

קיא

[תחלת אלול, תשכ"ז]

מענה לר' אפרים וואלף על מכתבו בקשר לבניית שיכון חב"ד בלוד, בו
שאל האם יש להכנס לחובות לשם כך (סי' יימי תמימים" ח"ג ע' 503. סי'
"עבד מלך" ע' 305):

**יבקשו את הרע"ז שי' סלונים שילמדם – איך אפשר לבנות שיכון
חב"ד:**

1) במשך זמן קצר. 2) מבלי כל שותף. 3) מבלי כל הלואה ועזר מחו"ל.
4) מבלי כל התערבות מחוגי הממשלה ועד להגבוהים וגבוה ביותר. 5)
מבלי כל נחיצות לשלוח כמה פעמים איש מיוחד מחו"ל אף מינטערען
און פירן פארן האנט ולומר עם מי צריך לדבר ומה צריך לדבר וכו'
(וכמובן תיכף כשנוסע – "נסגר תיק הבניה" עד ביאתו פעם שניה, או

עד יתקבל מכתב רוגזא ו'גזירה קשה" מכאן) – ומכאן ולהבא – הרי, כנ"ל, בכל הספקות ילקחו לקח מהררעז"ס שי' ויעשו כהוראתו.

והלואי שסו"ס תחול תזוזה אמיתית בבניית דשיכון חב"ד בלוד, ועד שיהיה מקום לתקוה שלאחרי שנה ושנתיים וג' שנים וד' שנים ויותר – יהיה מעין – עכ"פ – דשיכון חב"ד בירות"ו.

קיב

[אדר"ח אלול, תשכ"ז]

מענה להת' דוד קרץ (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב: "להיות שדעת ההנהלה שאסע עכשיו, אני מתכוון לטוס מחר, יום ד', בלילה, דרך פריז, לארץ ישראל. . . ואת ברכתו לחיזוק ההתקשרות אליו, ושלא אפול במרה שחורה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1 אזכיר עה"צ

[2] במכתבו כתב: "בבואי לארץ-ישראל, שמזה שנאמר לי. . . לעסוק בחינוך, אבקש הוראה לאיזה מהמוסדות לפנות. . . והאם להעדיף לימוד על הדרכה, ולמודי קודש על חול".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "והאם", "לימוד על הדרכה, ו"; וכתב:

2 אין נפק"מ כ"כ אבל [להעדיף למודי קודש על חול] באם תהיינה שתי האפשרויות.

[3] במכתבו כתב: "איך אדע מלכתחילה באיזו הצעה של שידוך שתוצע לי, עלי להתחיל להתענין. והאם היות שהמוצעת אינה חסידית, מספיק כדי לדחות את ההצעה?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "והאם היות", "מספיק כדי לדחות את ההצעה?"; ועל התיבות: "שהמוצעת אינה חסידית", כתב:

באם היא יר"ש – להתענין 3

[4] במכתבו כתב: "למדתי לבדוק ולהכיר שעטנו בבגדים . . האם (במדה שלא יפריע לעבודה בחינוך) לעסוק בזה? ובאם כן, האם להתעכב כעת בדרכי בלונדון, ששם . . אוכל לקבל . . תוספת הדרכה . . לדעת ההנהלה אין זה כדאי כל כך".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "האם (במדה שלא יפריע לעבודה בחינוך) לעסוק בזה?" – מחק תיבת "האם" וסימן-השאלה; השאיר את התיבות: "(במדה שלא יפריע לעבודה בחינוך) לעסוק בזה", וסימן קו תחת התיבות "במדה שלא"; וציין: 4

(ב) על מה שכתב: "ובאם כן, האם להתעכב כעת בדרכי בלונדון" – מחק את התיבות: "ובאם כן, האם", וכתב:

5 [להתעכב] באם מספיק ע"ז ימים אחדים [כעת בדרכי בלונדון]

[5] במכתבו כתב: "בימים אלו יום הולדת של אבי . . ברכת הרבי שליט"א עבורו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

6 אזכיר עה"צ

קיג

[ר"ח אלול, תשכ"ז]

מענה לר' משה אהרן קליין שכתב – בקשר להרחבת בית הכנסת ובית המדרש 770:

"הננו להודיע שהיום נגמר קניין הבית שברחוב יוניון, בשעה טובה ומוצלחת.

ביום א' היו כאן עוד ב' קאנטראקטארס, בנוגע להרחבת בית-המדרש. אחד אמר שישהה הבנייה ג' חודשים, והשני אמר שישהה משישה עד שמונה שבועות. לא יוכלו להתחיל עד אחר ראש-השנה, המחירים הם מ-70 עד 80 אלפים.

הקאנטראקטאר היחידי שמבטיח להתחיל מיידי בבנייה וגם מבטיח שיוכלו להתפלל בו גם בראש-השנה, וגם מעוניין הוא לעשות המלאכה, ומקבל עליו קנסות אם לא ימלא הבטחותיו – אומר שאם רוצים שיהיה

מוכן לראש-השנה צריכים להחליט בזה היום או מחר (הנ"ל נכרי, איטליענע). המחיר לפי דבריו יהיה לערך 65 אלפים כולל סופערווישאן של מהנדס".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (סי' "בית חיינו 770" (הוצאת תשפ"א) ע' 282-284. "התקשרות" גליון שצא ע' 12-13):

[1] על כללות המכתב, כתב:

(1) ותשואות חן תשואות חן על הבשורות טובות.

(2) ותהא התחלה טובה להבאה בפועל דתכנית בהרחבה כוללת כל הבניינים – לתהילה ולשם ולתפארת מתוך שמחה וטוב לבב.

[2] על התיבות: "הקאנטראקטאר היחידי", כתב:

(3) באם יש לו שם טוב בעניינו, וגם המהנדס כן – יתענינו בהצעתו.

[3] על מה שכתב: "ומקבל עליו קנסות אם לא ימלא הבטחותיו" – על תיבת "ומקבל", כתב:

(4) – בטח באופן רשמי –

[4] על תיבת: "איטליענע", כתב:

(5) בטח יודע שאין לעבוד בשבת וכו'.

[5] על התיבות: "המחיר לפי דבריו יהיה לערך 65 אלפים כולל סופערווישאן של מהנדס" – סימן קו תחת התיבות: "סופערווישאן של מהנדס"; וצ"ל: (6)

קיד

[לפני ש"פ תצא, י"א אלול, תשכ"ז]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי על מכתבו בקשר להקמת המצבה על קבר אמו מרת עטא ע"ה (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי י"ז סיון תשע"ו ע' 21):

[1] במכתבו כתב: "בנוגע להקמת המצבה, הנה מה שאמר לי כ"ק אדמו"ר שליט"א שאינו ענין לעשות זה קודם השלשים (שיהי' בש"ק כי תצא) לא ברור אצלי אם זה בנוגע להקמת המצבה או בנוגע למה שהזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א שהבנים יתקבצו שם. היינו אם יכולים להקים

המצבה בעש"ק ולהתקבץ ביום א' שאחריו, או אם להעמיד המצבה בהזדמנות הראשונה לאחר השלשים (שיהי' זה ביום ב', י"ג אלול) ואז להתקבץ".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "אם יכולים", "אם להעמיד המצבה"; סימן בחץ את התיבות: "להקים המצבה", "בהזדמנות הראשונה"; העביר את התיבות "בהזדמנות הראשונה" שיהיו לאחר התיבות "להקים המצבה"; ["להקים המצבה בהזדמנות הראשונה בעש"ק ולהתקבץ ביום א' שאחריו"].

[2] במכתבו כתב: "ואם מה שהזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א שהבנים יתקבצו, אם זה רק הבנים או שגם הבנות יתקבצו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "שהבנים", "אם זה רק", "או שגם"; וכתב:

[שהזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א] **שהילדים** [יתקבצו, הבנים] ו[הבנות]

קטו

[לאחר ש"פ תבוא, ח"י אלול, תשכ"ז]

מענה לא' על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ תבוא (מצילום כתי"ק – תשורה ליסון כ"ד אד"ש תשס"ה ע' 20-21):

[1] במכתבו כתב:

"להנדבר בהתועדות דש"ק חי אלול אשר ביום הולדת אדה"ז התחיל הבעש"ט לומר קאפי' מח – גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו,

אם יש להעיר אשר ביום הולדת הבעש"ט, יום ב' חי אלול נח"ת – אמרו כל ישראל קאפי' זה בהשיר של יום של יום שני בשבוע".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "אדה"ז" "הבעש"ט", וחיברן; ועל התיבות: "גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו", כתב:

– **ענין דחיבור השנים, וכן – האמירה.**

[2] במכתבו כתב:

"נזכר – וכן בהתועדויות הקודמות – אשר ענין זה דבקשת רחמים בחדש אלול התחיל כבר ע"י משה רבנו דעל חדש אלול קאי זה שאמר ואתנפל לפני ה' (דברים ט, יח, כה).

ולכאורה ברש"י שם (ט, יח) וכן ברש"י שמות (לג, יא), וכן הוא ברמב"ן ובראב"ע שם (לד, כח) אשר הכתוב ואתנפל קאי על מ' ימים האמצעיים הכלים ביום כ"ט מני"א, "ישבו ביום נתרצה הקב"ה לישראל", וברמב"ן שם משמע שבארבעים ימים האחרונים עסק בלימוד התורה.

אף שאמירת י"ג מדה"ר נאמרו למחרת יום כ"ט מני"א, אבל "סדר תפלתו . . אל תשחת עמך וגו'" (רש"י דברים ט, כה) נאמר במשך מ' ימים האמצעיים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתב : "אשר ענין זה דבקשת רחמים בחדש אלול התחיל כבר ע"י משה רבנו" – מחק את התיבות : "ענין זה ד", וכתב :

[אשר] לא רק זה דמיוחדים ימים אלול – הותחל ממרע"ה, אלא גם בהענין בו מיוחדים [בקשת רחמים בחדש אלול]

(ב) על מה שכתב : "דעל חדש אלול קאי זה שאמר ואתנפל לפני ה' (דברים ט, יח, כה)" – מחק את התיבות : "(ד)על", "קאי זה שאמר"; וכתב :

ד[גם] ב[חדש אלול] ה' ע"ד [ואתנפל לפני ה' (דברים ט, יח, כה)]. [ובפרט לפדר"א פמ"ו, תדא"ז פ"ד, וכ"פ ושזהו פשוטי המקראות באדרת אליהו פ' כי תשא – דואתנפל גו' ה' במ' יום דאלול ועשי"ת. אלא שאין כן דעת רש"י עה"ת]

(ג) על מה שכתב : "ולכאורה ברש"י שם כו"ו – מחק תיבת "ולכאורה".

(ד) על מה שכתב : "וברמב"ן שם משמע", כתב :

! ? ראה רמב"ן (י, י).

(ה) על כללות השאלה, כתב :

המדובר אליב"י [רש"י ו] פשוטן של מקרא מפורש (דברים י, י'): וישמע ה' אלי גם בפעם ההיא (ולכן) לא אבה ה' השחיתך. וכן הוא בת"א "צלותי". ורק עפ"ז מובן בפשטות – דיוהכ"פ נקבע לסליחה כו' – ולא כט' מני"א. וביוהכ"פ נאמר לו (לרש"י) סלחתי בדבריך.

(ו) על מה שכתב : "אף שאמירת י"ג מדה"ר" – מחק את התיבות : "אף ש", וכתב :

ו[אמירת י"ג מדה"ר] הייתה – לפרש"י (תשא לג, יט) – ללמדך סדר תפלה (כי התפלה דעד אז – מ' האמצעיים) הזכרת כו' כסבור כו' (וצ"ל באופן נעלה יותר כפי) שאתה רואה אותי מעוטף כו'.

(ז) על מה שכתב: "נאמר במשך מ' ימים האמצעים", כתב:

אבל לא פעל בשמחה, ברצון, כדברידך

[3] במכתבו כתב:

"לרש"י ד"ה למען ייטב לך של שילוח הקן נתבאר אשר מזה שרש"י כותב לאחר זה מצוה גוררת מצוה היינו שישנה השתוות של מצות מעקה למצות שילוח הקן, ובזה גם אשר כמו בענין מעקה זהו דוקא באם בנה בית חדש, אבל אינו מחוייב לבנות, עד"ז בנוגע לשילוח הקן שאין עליו חיוב לקחת האפרוחים וכו'.

אם יש להעיר אשר לפי הביאור בדברי רש"י מצוה קלה – שהיא קלה בכל הפרטים ואין בזה שום טרחא וכו', ונתבאר שזהו החילוק דשילוח הקן למוצא מציאה כי שם יכול להיות טרחא להחזיק הדבר או הבעל חי וכו',

הרי עפ"ז לכאורה צריכים לומר לפי שיטת רש"י שגם בזה היא קלה, שאין עליו חיוב לקחת האפרוחים באם אינו רוצה, כי באם כן יש עליו חיוב לקחתם בע"כ, הרי חסרה ב"קלות" המצוה דשילוח הקן.

(כאשר מסרתי להרב צבי ש"י שכטר תוכן ביאור רש"י זה אמרתי לו בשעתו הוספה זו).

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "אשר לפי הביאור בדברי רש"י מצוה קלה", כתב:

כפשוטו – היינו שקל לקיימה

(ב) על מה שכתב: "ונתבאר שזהו החילוק ששילוח הקן למוצא מציאה כי שם יכול להיות טרחא", כתב:

ואולי גם חסרון כיס – כפשוטו, אף שאין ההלכה כן

(ג) על מה שכתב: "כי באם כן יש עליו חיוב לקחתם בע"כ" – סימן בעיגול את התיבות: "יש עליו חיוב לקחתם בע"כ", וכתב:

מהי השייכות לקלות הקיום !!! [ואדרבא – להעיר מתוד"ה גדול קידושין לא, א]

(ד) על מה שכתב: "הרי חסרה ב"קלות" המצוה דשילוח הקן" – מחק את התיבות: "הרי חסרה", וכתב:

אולי [ני] נתוסף [ב"קלות"] הקיום [המצוה דשילוח הקן]

[4] במכתבו כתב :

"עפ"י הדיוק ברש"י ד"ה לא כן נתן על התיבות ולידבק בו – דהוא"ו מורה שזהו ענין נוסף על להכיר חסדי הקב"ה,

עפ"ז – ברש"י למען ייטב איתא : אם מצוה קלה שאין בה חסרון כ"ס – נתבאר בהתועדות דזהו שתי ענינים, א' מצוה קלה, ב' שאין בה חסרון כ"ס – לכאורה ה"י צריך להיות וא"ו : ושאין בה חסרון כ"ס, ולכאורה מזה שאין וא"ו משמע שזהו ענין אחד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתב : "דהוא"ו מורה שזהו ענין נוסף על להכיר חסדי הקב"ה", כתב :

[שהרי אין (ולידבק בן) פרט ב"להכיר"]

(ב) על מה שכתב : "עפ"ז כו"ו – מחק את התיבות : "עפ"ז –", "שתי (ענינים) א' . . ב", "(לכאורה)", "צריך להיות"; וכתב :

[ברש"י למען ייטב איתא : אם מצוה קלה שאין בה חסרון כ"ס – נתבאר בהתועדות דזהו ענין נוסף ודרגא – בקלות, ב[מצוה קלה] – [שאין בה חסרון כ"ס –] ו[בא]ם [הי"י] ב[וא"ו] – אז ה"י קאי על מצוה : א) קלה ב) שאין בה חס"כ. ופשוט.

[5] במכתבו כתב :

"ברש"י ד"ה ולא כן נתן – נתבאר אשר חסדי הקב"ה קאי על הנאמר לקמן בפרשה ואולך וכו' אבל לא על הכתוב לעיל מיני אתם ראיתם וגו' – לכאורה עפ"ז תיבה ולא ה"י צריכה להיות בלא וא"ו (שהוא מוסיף על הקודם לו, וכפי שנתבאר זה בארוכה על רש"י ד"ה ואלה תולדות נח ועוד).

מצינו כמה פעמים ברש"י אשר כאשר הכתוב מדבר ע"ד ענין המובא לאחרי זה מבאר רש"י בזה, ע"ד ואלה תולדות יצחק – האמורים בפרשה. עה"פ וזאת התורה (דברים ד, מד) זו שהוא עתיד לסדר אחר פרשה זו.

עפ"ז, מכיון אשר ולא נתן קאי על הבא לאחרי זה הו"ל לרש"י להעיר ע"ז".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) סימן בעיגול את הפיסקא: "ברש"י ד"ה . . ואלה תולדות נח ועוד",
וכתב:

כנראה נחלף לו וא"ו ההמשך בוא"ו המוסיף

(ב) על מה שכתב: "נתבאר אשר חסדי הקב"ה קאי על הנאמר לקמן
בפרשה ואולך וכו' אבל לא על הכתוב לעיל מיניי אתם ראיתם וגו'" –
סימן קו תחת התיבות: "חסדי הקב"ה קאי על הנאמר", "אבל לא";
וכתב:

אבל ולא נתן גו' – בהמשך לדלעיל: אתם ראיתם גו' ובכ"ז לא נתן גו'

(ג) על מה שכתב: "מצינו כמה פעמים ברש"י אשר כאשר הכתוב מדבר
ע"ד ענין המובא לאחרי זה", כתב:

לא זה באוארענט ער, כי זהו פשוטו

(ד) על מה שכתב: "ע"ד ואלה תולדות יצחק – האמורים בפרשה", כתב:

ולא – מאורעות

(ה) על מה שכתב: "עה"פ וזאת התורה (דברים ד, מד) זו שהוא עתיד
לסדר אחר פרשה זו" – סימן שני קווים תחת התיבות: "פרשה זו",
וכתב:

שם כתוב אלה זאת. ולא הסמוך לו מלפניו

(ו) על מה שכתב: "ולא נתן קאי על הבא לאחרי זה", כתב:

היפך מכל המפרשים!

[6] במכתבו כתב:

"נתבאר אשר המסות קאי על נסיונות (כמבואר ברש"י) וזה אינו חסדי,
ונתבאר אשר ענין המן הוא בגדר חסדי ולא המסות.

לכאורה בכתוב (דברים ח, טז) המאכילך מן במדבר . . ולמען נסתך, הרי
שענין המן הוא בגדר נסיונות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "נתבאר אשר המסות קאי על נסיונות (כמבואר
ברש"י) וזה אינו חסדי" – מחק את התיבות: "(נסיונות)", "(וזה)",
("אינו"); וכתב:

[נתבאר אשר המסות] **זכאן** [קאי על נסי] **ם** [(כמבואר ברש"י)] **וב**[זה א]ן
 "[חסדי]" **החידוש**, **כ"א הנס**

(ב) על מה שכתב: "ונתבאר אשר ענין המן הוא בגדר חסדי ולא המסות",
 כתב:

(נס) – שהי' כו"כ שנים רצופות.

(ג) על מה שכתב: "הרי שענין המן הוא בגדר נסיונות", כתב:

– גם העקדה הי' נסיון (בלא נס).

קטז

[י"ט אלול, תשכ"ז]

מענה לקבוצה מתלמידי ישיבת תו"ת המרכזית על דו"ח ע"ד ביקור
 שערכו בה"ארמערי" שם הניחו תפלין עם חיילים יהודים – בהמשך
 ל"מבצע תפלין" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר'
 יצחק מאיר שי' טייטלבוים וזכות הרבים תלוי' בו):

**ות"ח. ויה"ר שמתוך שמחה וטוב לבב – יוסיפו בכהנ"ל הלך והוסיף
 ואורו וה' יצליחם בכל**

קיז

[כ"ג אלול, תשכ"ז]

מענה לרי אפרים וואלף (סי' יימי תמימים ח"ג ע' 511-510):

[1] במכתבו כתב: "הננו להזכיר את ר' . . . [מתומכי ישיבת תו"ת באה"ק].
 לדבריו הי' לו סרטן העור ליד העיניים לפני כמה שנים, ועתה הוא מרגיש
 כאבים ומוגלה בעיניים. הרופאים אומרים שאין לו כלום, הננו להזכירו
 לרפואה שלמה וקרובה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר על הציון.

[2] במכתבו כתב: "הננו בשאלת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א, היות ואנו
 משלמים כל שנה בערך 8-10 אלף ל"י עבור ביטוח המכונות והמבנים

בביסל"מ, ובי"ה עד עתה לא נצרכנו לזה. והננו בשאלה אם כדאי שנמשיך לבטח או אולי חבל על הכספים שנמסרים לחברות הביטוח".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

באם זהו מנהג המקום.

קיח

[מוצש"ק תבוא, כ"ה אלול, תשכ"ז]

מענה לא' התמימים שכתב שבמסגרת פעולותיו להפצת תומ"צ בטורונטו ערך ביקור באוניברסיטא שם, ופגש בחור יהודי שסיפר שהוריו המירו דתם ר"ל ולא מלו אותו. וכתב שקבע תור אצל מוהל רופא לערוך ברית מילה בעוד חודשיים (אגרות-קודש חכ"ד ע' שצו. "התקשרות" גליון אישסב ע' 12):

מבהיל!!! וידבר עוה"פ עם [.] ובודאי יוכל למצוא עצה שיעשה זה בהקדים הכי אפשרי כוונתי בימים – שהרי המדובר בענין שנכרתו עליו י"ג בריתות וכל מצות התורה רק ג' בריתות ועיין רמב"ם סוף הל' מילה "למרעה עלי' אפילו שעה אחת אע"פ שהי' כו"ו ובפרט לאחר מ"ת. ואם נפק"מ בהוצאות כספיות – יסולק מהמזכ'.

קיט

[לאחר ש"פ נצו"י, כ"ה אלול, תשכ"ז]

"צעטלי" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים בו מראי-מקומות להמדובר בהתועדות ש"פ נצו"י (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ כרך נ (תשכ"ז ח"ג)):

אוה"ת תתקפה

שעה"ת לאדהאמ"צ

ח"א 34

ח"ב 84, 124

קב

[אלול, תשכ"ז]

מענה להתי' אברהם יצחק הכהן טאובר ששאל (באמצעות התי' דוד קרץ) האם לנסוע לחצרות קדשנו לחודש תשרי (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת ר' דוד קרץ ע"ה וזכות הרבים תלוי בהם):

מהיר

יש לו קישויים והעלמות במשרתו – ככתבו

עבודתו עם הנוער – נחוצה ביותר בזמן ההכנות לעניני תשרי ובתשרי – ואיך זה עתה יעזוב משרתו ויסע מהמערכה!?

קכא

[אלול, תשכ"ז]

מענה בקשר לספקות שנתעוררו בקשר להצעת שידוך מסויימת, מצד שמות השוויים בנוגע הכלה, ומצד אח מבוגר בנוגע החתן –

אגרות-קודש חכ"ד ע' ת-תא.

קכב

[תשכ"ז]

מענה לא' ששאל האם להכנס לעסק מסויים בשותפות (מצילום כתי"ק – סי' נלכה באורחותיו" ע' 205. אגרות-קודש חכ"ד ע' תב-תג):

המסחר – עסק שאין לו כל ידיעה בו כלל, ומעולם לא עסק בו וכו', און ס'איז אַ גרויסער ראָד שאפשר להעלים בו כו"כ ולא ידע אפילו שהעלימו מה –

הרי אם יכנס לזה – סומך לגמרי על השותף מבלי כל אפשריות צו קאנטראלירען עם.

וצע"ג אם יש מקום לזה.

– לבד באם מצדו יכנס ג"כ מומחה, וגם הוא המומחה שלו יהי בעובי הקורה, ולא יהי מקום לחשדו וכו' וכו' –
שכ"ז רחוק מן המציאות למצוא. ולכן אין נראה לי הענין.

קכג

[תשכ"ז]

מענה לא' התמימים (מצילום כתי"ק – "צדי"ק למלך" חוברת ז ע' 360-361):

1) עניתו כו"כ פעמים, והוא חוזר עוה"פ ועוה"פ על אותם הדברים שהתחיל לכתבם (וכו"כ פעמים) מלפני כו"כ שנים, וכאילו בנתים לא קרה מאומה!?

וגם במכתבו זה סותר את עצמו בכמה עניניו:

טענותיו: שהוא יוצא מן הכלל מכל בני"י ובמילא 1) א"א שמי שהוא ירצה להשתדך אתו – בה בשעה שיודע וכותב שכו"כ הצעות היו שרצו והוא לא רצה. 2) א"א שיצליח בחינוך ובתור מורה וכו' – בה בשעה שיודע וכותב – שבכ"מ הצליח, וגם בשנה זו קיבל הצעות וכו'. ועד"ז בכהנ"ל, אלא שכתבתי ע"ד הכי עקרים.

2) תלונותיו על משרתו עתה: השגחה העליונה שלחתו למוסד חבד"י הנמצא במקום שיש בו potential (אפשריות) הכי טובה להגדלת מוסד זה ועד לאופן ד"פרצת" – ותמורת פעולתו בזה ובכל המרץ – מתלונן על מה שלא ניתן לו אַ פארטיגע זאַך ושהוא לא יהי צריך להטריח ח"ו א"ע, כ"א ללמוד השיעור לקבל השעק ואח"כ גיין זיך אפרוען מעבודה גדולה זו! באיזה תירוץ לא פעל להפרצת דהמוסד ע"ע? השמע שצ"ל פעולה כזו?

ע"פ המובן בתניא ובכ"מ ורואים במוחש – מהפיתוים של היצה"ר הכי מוצלחים הוא הענין של self-pity: כיון שהקב"ה בראני באופן כזה, כיון שמצבי הוא באופן כך, כיון שהרחמנות עלי גדולה יותר מעל כל באי עולם – הרי א"א לעשות מאומה, ופטור אני מכל ענין וכו' וכו'. ובכדי שלא יבואו בטענות אליו: היתכן וכו' וכו' – מקדימים "אני איש טוב ואיני בא בטענה, ואיני יכול לעשות מאומה, ואפילו את"ל שיכולני ואיני רוצה – הרי כך טבעי ומה יש לעשות בזה, ויודע אני כל הטענות שיש עלי אלא שכך טבעי". ובמילא – הכל "בסדר".

הנקודה בכל האמור: יגעת ולא מצאת – אל תאמין. וזהו בכל עניניו ופרטיהם.

להחזיר המצורף

קכד

[תשכ"ז]

מענה לאחת שכתבה ע"ד מצב עינה של בתה (מצילום כתי"ק – תשורה באראן כ"ד סיון תשנ"ו ע' 11. אגרות-קודש חכ"ד ע' תב):

כדאי שתסדר התייעצות של (לפחות) ב-ג רופאים מומחים ב memorial Hospital או ב Mayo-Clinic Rochester ותעשה כהוראתם – אבל אין להסכים לטיפול שיצטרכו לחתוך את nerve של הראי' – היינו עיורון, ר"ל, תומ"י.

רפוקוש לגדלה לתחומט

שמירת טהמש"פ, עכ"פ מכאן ולהבא.

השמות (דבתה ושלה) ואזכיר עה"צ.

קכה

[תשכ"ז]

מענה לאחת שכתבה: "ואם היי לי הכח לעלות ולהרעיש ולזעזע את העולמות שיאמרו למלך המשיח – תתגלה, העם זכאי!" (סי' "היכל מנחם" ח"ב ע' צ. אגרות-קודש חכ"ד ע' תא-תב):

אין שליחותו של איש ואשה מבנ"י לעלות להרעיש ולזעזע את העולמות – כ"א לעשות לו ית' דירה בתחתונים (ומתוך שמחה וט"ל) – ע"י תומ"צ והמעשה הוא העיקר [באם יוצרך לזה זעזוע עולמות במילא יזדעזעו], ובנוגע לעקרת הבית [האשה], לכל לראש בעניני הבית, ובדרכי נועם ושלוש – שהם דרך התורה, וכמש"נ דרכי' גו' שלום – ובאופן מסודר (כפשוטו) דוקא, היפך הלעו"ז "ולא סדרים", וכ"ז למטה מעשרה טפחים שלשם נתנה התורה.

קבו

[תשכ"ז]

ממענה להשליח ר' משה יצחק העכט (תשורה העכט י"ג כסלו תשס"ט ע' 28):

[. .] איך ההכנות לחתונת בתו תחי' בשעה טובה ומוצלחת? ומתוך שמחה?

קבו

[תשכ"ז]

"צעטל" בכת"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להנהלת "כולל אברכים" שע"י המזכירות – בצירוף לדו"ח שכתב א' האברכים ע"ד שמירת הסדרים וכמות הלימודים, בו כתב שלמד לעיונא מסכת גטין מההתחלה עד דף ח, א (תשורה לאבקאווסקי ט"ו תמוז תשע"ה ע' 31):

לברר סו"ס אצל הנהלת הכולל למה במשך חודש שאין בו אף יומי דפגרא אחד למד רק ו' דפים ותו לא?!

קכח

[תשכ"ז]

מענה להשליח ר' שרגא פייביש וואגעל שכתב אשר א' הבעלי-בתים התומכים ב"בית ליובאוויטש" בלונדון הציע לו משרת ניהול בא' החברות שלו – בעיקר בצורה רשמית, ולא לשם השקעה – ושאל האם לקבל ההצעה (תשורה צייטלין כ"ט טבת תשע"ח ע' 296):

לא, ולפלא גדול הספק. והרי ענינו ושליחותו באנגליא – באהלה של תורה ועסקנות בצ"צ השייכות לתורה – וכלל לא בעניני מסחר באיזה אופן שיהי'.

קכט

[תשכ"ז]

מענה להשליח ר' אברהם קארף על מכתבו (מהעתקה. המענה מתפרסם
בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] על מה שכתב ע"ד אישיות מסויימת, כתב:

יתייעץ עם המכירים את הנ"ל.

[2] על מה שכתב ע"ד קריאת שם מסויים למוסד, כתב:

**ע"י השמות כהנ"ל – הרי תומ"י ידגיש שזהו אך ורק ענין דליובאוויטש
והרי הכוונה להמשיך ת' מחוגים הכי רחבים.**

ליקוט מענות קודש

– תשכ"ח –

קל

[לאחר ו' תשרי, תשכ"ח (1)]

"צעטלי" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים בקשר להמדובר בהתועדות ו' תשרי תשכ"ח (מצילום כתי"ק – קובץ "לבקר בהיכלו" ע' 93-95):

להשיחה

כנראה איזה פרטים לא "תפסו" כו', או שלא נתבארו כדי צורכם:

א) השייכות דרש"י ל"ג" הפסוק בסיום המס' – לפרש"י

כי לפרש"י הי' צ"ל פרי מעלליו (דהצדיק) יאכלו, משא"כ לפי' הרמב"ם מדויק מש"כ "מעלליהם" [ובכ"ז אמרו לצדיק גו' – כיון שממנו למדו כו'].

2) דחולקת בדרום שייך לאשה ג"כ – אין הכוונה לחלוקת לחה"פ [בו נא' והייתה לאהרן ולבניו, ק"ק הוא]

כ"א לשאר הדברים הנחלקין שם, וכגון עורות המוספין ועוד

[דהא דאיתותב ר"י – הוא בזה ששת משמרות חולקין, אבל לא בנוגע לזה שהמשמרה "חולקין ביניהם" – כל' רש"י (נו, א) ד"ה הנכנסים]

[עוד ראוי לפרש"י מפשטות הש"ס – דבנוגע לקנס האב הל': אמר אביי אין כדאמרי; משא"כ בנוגע להמשמרה דל"ק "אין" – היינו דלא קנסינן לה, ומכש"כ – שלא בדבר דליתא בהנערה]

הא דנדבר דהאבן בקרן זוית – הוא ע"פ פרש"י כאן, שהוסיף על (גירסתנו) מש"כ בתו"כ התיבה ש"במקצוע". ויש להאריך שגם בזה לשיטתי' (דרש"י חולין קכח, ב).

(* יש לראות בד"ס (ואינו תח"י) – גי' הכתי"י.

קלא

[לאחר ו' תשרי, תשכ"ח (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ו' תשרי :

"להנדבר בדברי הרמב"ם בפיהמ"ש סוף מס' סוכה בענין טבעתה שמפרש זה לענין הפשט וניתוח, ונתבאר אשר מכיון שמקבלה ואילך בכהונה הרי הפשט וניתוח אינו בזר (וממילא גם לא בנשים), א"כ אין זה עונש להנערה.

ולכאורה, ברמב"ם הלי' ביאת המקדש פ"ט ה"ו אשר הפשט וניתוח כשרים בזר.

ואולי באשר וכי אשה בעזרה מנין – הרי בענין זה אינו דומה לשחיטה שיכולה להיות בסכין ארוך משא"כ כאן. ואף שלכאורה גם בנוגע לזר איך היא המציאות דהפשט וניתוח".

מענה כ"ק אדמו"ר שליטי"א (מצילום כתי"ק – "פרדס חבי"ד" חוברת ב ע' 31-33):

[1] על מה שכתב: "להנדבר בדברי הרמב"ם בפיהמ"ש סוף מס' סוכה בענין טבעתה כו" – מחק תיבת "וניתוח", וכתב:

[בענין טבעתה . . אשר מכיון שמקבלה ואילך בכהונה הרי] דלשחיטה שייכת ושייך בזה עונשה וקנסה

דכשרה (גם בקדשים) בנשים (זבחים לא, ב)

[משא"כ [הפשט] דנדו"ד [אינו בזר (וממילא גם לא בנשים), א"כ אין זה עונש להנערה]]:

[2] על מה שכתב: "ואולי באשר וכי אשה בעזרה מנין כו", כתב:

כמדומה הזכרתי בפני' [וכי אשה בעזרה מנין] [קדושין נב, ב. ובפרט לשיתתי' דרש"י שם. וק"ל] שלכן נאמר כאן המציאות דסכין ארוך

[3] על מה שכתב: "הרי בענין זה אינו דומה לשחיטה שיכולה להיות בסכין ארוך משא"כ כאן" – על התיבות "בסכין ארוך", כתב:

שיהי' מונח מתחלה בחלונה [באם החלון פתוח] – ויקחנו הכהן משם ויתננו להנערה

[4] על מה שכתב: "ואף שלכאורה גם בנוגע לזר איך היא המציאות דהפשט וניתוח", כתב:

– ע"ד הדלקת המנורה (ברמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ט) ה"ז) דמפורש "והוציאן לחוץ" משא"כ בנדו"ד – דמדובר בטבעת שבכותל. ופשוט.

[5] על כללות המכתב, כתב:

כנראה יש תקוה שסו"ס וועט מען זיך חאפן אף כל הקושיות שבהמדובר. והואי גם בעתיד כן

קלב

[לאחר ו' תשרי, תשכ"ח (3)]

מענה להרב יצחק רייטפארט על שאלתו בהמדובר בהתועדות ו' תשרי:

"בעת ההתועדות ביאר כ"ק אד"ש דמשפחת בילגא חולקת לעולם בדרום. מפני שנשים שייכים ג"כ לאכילת זבחים וכמו שביאר כ"ק כוונתו על שאר חלוקות ולא על לחם הפנים דבזה אין לה חלוקה.

ולפ"י צ"ל דחולקת לעולם אפי' שלא נכנס משמר אחר אלא בנייהם והרי רש"י כתב לעולם חולקת בדרום ואפי' כשהיא נכנסת – קנס הוא ויותר נכון הו"ל לרש"י לפרש דאפי' כשהם בעצמם במשמר חולקין בדרום.

ב) בנוגע להפשט ביאר כ"ק מקבלה ואילך מצות כהונה א"כ ע"כ הפשט ונתוח לא הי' בנשים, אם הכוונה מפני שאסור בנשים וזהו תמוה דהרי זר כשר כמבואר בכ"מ וברמב"ם פ"י ב"מ דהפשט כשר בזר ואדרבא בכהנת צריך מיעוט מפורש אפי' באלו שאסור בזר כדאיתי בקדושין ל"ו הגשות וכו' או הכונה מפני שא"א ליכנס לשם, כיון שמקבלה ואילך מצות כהונה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה וילהלם אדר"ח אדר תשפ"א ע' י):

[1] על מה שכתב: "מפני שנשים שייכים ג"כ לאכילת זבחים וכמו שביאר כ"ק כוונתו על שאר חלוקות ולא על לחם הפנים דזה אין לה חלוקה" – מחק את התיבות "לאכילת זבחים", וכתב:

[מפני שנשים שייכים ג"כ] להדברים שנחלקים שם (ל"ד דאכילה. וכמו עורות מוספין) אף שלא בתורת חלוקה, אלא שמקבלת מזכרי כהונה –

שהם אנשי המשמר ולא הנשים (ראה רמב"ם הל' בכורים פ"א ה"י יא).

[2] על מה שכתב: "וכמו שביאר כ"ק כוונתו על שאר חלוקות ולא על לחם הפנים דבזה אין לה חלוקה" – מחק את התיבות: "ואיזו לה חלוקה", וכתב:

ווכמו שביאר כ"ק כוונתו על שאר חלוקות ולא על לחם הפנים דבזה אינה אוכלת.

[3] על מה שכתב: "והרי רש"י כתב לעולם חולקת בדרום ואפי" כשהיא נכנסת", כתב:

אפשר לפרש: (1) כסברתו ביום שנכנסת ובכ"ז – זהו בזיון יותר (שמתחלקין ביניהן באותו המקום, ביחד, עם המשמרה היוצאת מן הקודש – ואין הדגשה זו בשאר הימים. 2) בסוג וגדר דנכנסת (היינו למיעוטי – יוצאת שמתחילה רק כשיש משמרה אחרת בביהמ"ק)

[4] על מה שכתב: "בנוגע להפשט ביאר כ"ק מקבלה ואילך מצות כהונה א"כ ע"כ הפשט ונתוח לא הי' בנשים, אם הכוונה מפני שאסור בנשים כו", כתב:

[4] על מה שכתב: "א"כ ע"כ הפשט ונתוח", כתב:

בנדו"ד (לרש"י אסור – ולד"ה בפועל)

[5] על מה שכתב: "מפני שאסור בנשים", כתב:

הכניסה למקום זה לרש"י בקידושין נב, ב)

[6] על כללות המכתב, כתב:

בבי' יותר בפתקא דהרי"ל שי' גראנער

[לעיל מענה קלא].

קלג

[ז' תשרי, תשכ"ח]

מענה להתי' דוד קרץ שכתב :

היום הובהרו לי האפשרויות הבאות לקבלת משרה.

א. בב"ס למלאכה בכפר חב"ד מוכנים לקבל אותי . . שעה אחת ביום . . ועלול להיות שאחרי החגים זה יוגדל לכמה שעות (עד 4) ועד כמה חדשים זה יכול להגיע למשרה שלימה בלימודי קודש. אך כל זה בספק והם אינם יכולים להבטיח . .

ב. בב"ס חב"ד בברוש רוצים לקבל אותי מיד במשרה הרגילה שם . . ."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה). המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

סימן בעיגול את התיבות: "אך כל זה בספק והם אינם יכולים להבטיח", וכתב:

עפ"ז יתענין ב[בב"ס חב"ד בברוש]

קלד

[לפני חג הסוכות, תשכ"ח]

מענה לר' אברהם פאריז (ס' "אחד הי' אברהם" ע' 210-213. קונטרס ועד הנחות בלה"ק חה"ס תשע"ג ע' 13):

[1] במכתבו כתב בארוכה על כך שמרבה לדבר ולנאום לפני הקהל, לעוררם בעניני אמונת צדיקים. והגם שמי הוא ומה ערכו, הנה כיון שהשם חננו בקצת אמונת צדיקים, מחובתו להשפיע לזולתו בזה. ובפרט שקיבל מכתב מאדמו"ר מהרי"ץ בשנת ה'תש"י, שנקודתו – "דו זאלסט זיך ניט איינריידען אז דו קענסט ניט ריידען" (שלא ידמה לעצמו שאינו יכול לדבר), אשר זה נתן לו "דחיפה" לשאת דברים. אמנם עתה, שהקהל מקבל אותו בחיבה יתרה, חושש הוא שמא הרצון שלו לדבר לפני הקהל מגיע אצלו מה"צד השמאלי", ובאופן כזה ספק אם יכול להשפיע על זולתו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת הפיסקא בה העתיק את תוכן המכתב שקיבל מאדמו"ר מהרי"ץ – וכתב:

(1) ולאחר כ"ז ספק אצלו הדבר?

(2) מובן שכדאי שיהי' דיבורו אורות בכלים – שהרי העבודה צ"ל בעולם התיקון.

[2] במכתבו כתב שבדעתו לשמור כאן יו"ט שני של גלויות.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) בטח יסכים רב מורה הוראה ע"ז, ונכון וטוב הוא.

(4) אזכיר עה"צ

קלה

[לאחר שבת חול המועד סוכות, תשכ"ח]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות שבת חול המועד סוכות (מצילום כתי"ק – קונטרס שי"ל ע"י "פרוייקט לקוטי שיחות" ש"פ בא תשפ"א ע' א-ו):

[1] במכתבם כתבו:

"בהשיחות דשבת חוה"מ סוכות נתבאר בענין מלאכת אוכל נפש שמותר ביו"ט, שאפשר לבאר זה ב' אופנים: (א) ש"אוכל נפש" הוא סימן, והיינו שמלאכות אלו לא נאסרו כלל מלכתחילה. (ב) ש"אוכל נפש" הוא טעם, והיינו שגם מלאכות אלו, מצד עצמם, הם אסורים, ורק שהותרו לצורך אכילת יו"ט. (ועפ"י אופן הב' יומתק לשון המשנה (ביצה לו, ב) אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד, שנאמר כאן ב' מיעוטים – א) "אין בין" (ב) "בלבד" – ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות, כי גם בהמלאכות דאוכל נפש (כמו שהם מצד עצמם, אלולי הטעם דשמחת יו"ט) שוים יו"ט ושבת).

ונתבאר, שלכאורה מלשון אדה"ז (סי' תצה ס"ב) "ומהו מלאכת עבודה, כל מלאכה שאינה נעשית באוכל כו"ו משמע ש"אוכל נפש" הוא סימן, שמלאכות דאוכל נפש לא נאסרו כלל מלכתחילה כי אינם בכלל "מלאכת עבודה" (וכמו שמוכיח ב"המועדים בהלכה" בתחלתו). אבל ממ"ש שם "שהתורה התירה לעשותה לצורך אכילת יו"ט" מוכח שהוא "טעם". והיינו דס"ל לאדה"ז שבההיתר דמלאכת אוכל נפש ישנם ב' הענינים:

"סימן" ו"טעם". והמשך הסעיף הוא: "ומהו מלאכת עבודה, כל מלאכה שאינה נעשית באוכל כו", שמלאכות אלו אסורים בכל האופנים. "אבל כל מלאכה הנעשית באוכל כו", שמלאכות אלו אינם בכלל מלאכת עבודה, ומלאכות אלו התירה התורה "לצורך אכילת יו"ט".

שאלה: כן זכרו בשעת החזרה. אם נכון, כי אינו מובן מהו הכוונה בזה?

אחדים רצו לפרש, שהכוונה הוא שבמלאכת אוכל נפש עצמם ישנם ב' סוגים: א) מלאכת שחיטה עד"מ ש"עשוי ורגילה לצורך אוכל נפש" (שמ"ק כתובות ז, א), ומלאכה זו מותרת לפי שאינה בכלל מלאכת עבודה (ענין "סימן). ב) מלאכת הבערה עד"מ, שאין כל עיקרה לצורך אוכל נפש, ולכן היא בכלל "מלאכת עבודה", אלא שמ"מ הותרה לצורך אכילת יו"ט (ענין "טעם"). אבל לכאורה, פירוש זה אינו נכון, כי בשו"ע שם כותב "כגון הקצירה והדישה כו' והשחיטה והביטול כו", הרי שמדבר במלאכות שכל ענינם הוא לצורך אוכל נפש, ועליהם מסיים "שהתורה התירה לעשותה לצורך אכילת יו"ט". (ואולי יש לדחוק שלצדדין קתני: "לפיכך נקראין כל מלאכות אלו וכיוצא בהן מלאכת אוכל נפש" (ולא מלאכת עבודה) – קאי על מלאכות שכל עיקרן הן לצורך אוכל נפש, "שהתורה התירה לעשותה לצורך אכילת יו"ט" – קאי על מלאכת הוצאה וכדומה. אבל מלשון אדה"ז משמע אשר ב' הטעמים – "נקראין כו' מלאכת אוכל נפש (ולא מלאכת עבודה); "שהתורה התירה לעשותה לצורך אכילת יו"ט – קאי על כל סוגי המלאכות שמונה שם). מה היי הכוונה בהשיחה בפירוש דברי אדה"ז?"

א) על מה שכתבו: "והיינו דס"ל לאדה"ז כו" – כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "שבהיתר דמלאכת אוכל נפש", (העניינים), "סימן" ו"טעם". והמשך הסעיף הוא: "ומהו", "שמלאכות אלו אסורים בכל האופנים. "אבל כל מלאכה הנעשית באוכל כו", שמלאכות אלו אינם בכלל מלאכת עבודה, ומלאכות אלו התירה התורה"; וכתב:

[אבל ממ"ש שם "שהתורה התירה לעשותה לצורך אכילת יו"ט" מוכח שהוא "טעם". והיינו דס"ל לאדה"ז] ש[ישנם ב'] עניינים] נפרדים בתורה: א) (באמור) כל [מלאכת עבודה] ל"ת (ובמלאכת או"נ אינו מדובר מה דינה) [ומבארו אדה"ז] [כל מלאכה שאינה נעשית באוכל כו'] ב) (בבא) כל מלאכה (סתם) – ל"ד עבודה לא יעשה בהם אך (במקצת מ)אשר יאכל גו' [ומתורץ לאדה"ז] – דל"ק בבא "עבודה" היינו ש"לצורך אכילת יו"ט"

ב) מחק את כל הקטע "אחדים רצו לפרש כו".

[2] במכתבם כתבו :

"בהשיחה נאמר שהנפקותא להלכה בין שני אופנים אלו ("סימן" ו"טעם") הוא לענין "מתוך שהותרה כו", ולענין המתענה ביו"ט.

בהשיחה לא נתפרש מהי הנפקותא לענין "מתוך". ולכאורה הנפק"מ הוא (כמו שמבאר בהמועדים בהלכה שם), שלפי אופן הראשון פירוש "מתוך" הוא לאו דוקא. והכוונה ב"מתוך" הוא מכיון. היינו, מתוך (מכיון) שהותרה לצורך ה"ז הוכחה שמלאכה זו לא נאסרה מלכתחילה, ובמילא, מותרת גם שלא לצורך. ולפי"ז, גם כשאינו צורך היום כלל, מותרת היא. משא"כ לאופן השני, לשון "מתוך" הוא דוקא: "מתוך שהותרה לצורך" הנה ענין זה הוא גורם להתיר גם שלא לצורך, ומכיון שהיתר שלא לצורך מסתעף ונמשך מתוך שהיתר שלצורך, לכן א"א שהמסובב יהי באופן אחר לגמרי מהסיבה, ובמילא, אינו מותר רק כשהוא קצת צורך יו"ט.

אם זה הי' הכוונה בהשיחה. כי (א) גם לאופן הראשון ש"אוכל נפש" הוא סימן, יש לומר שמ"מ צריך שיהי קצת צורך יו"ט, וכמו שמבאר בהמועדים בהלכה שם אשר "העבודה נגדרת לא באופי של מלאכה זו בכלל, אלא בתכלית המלאכה עכשיו". (ב) לפי מה שנאמר בהשיחה, שיש (אליבא דאמת) נפ"מ להלכה בין ב' אופנים אלו לענין מתוך (והיינו שלהאופן שאוכל נפש הוא סימן מותר גם כשאינו בו צורך יו"ט כלל), מהי כל החקירה בדעת אדה"ז (איך ס"ל בגדר אוכל נפש, אם הוא סימן או טעם), והרי פסק בפירוש (תצה, סעיף ג) "ובלבד שיהא בהן קצת צורך יו"ט?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "בהשיחה נאמר שהנפקותא להלכה בין שני אופנים אלו ("סימן" ו"טעם") הוא לענין "מתוך שהותרה כו", ולענין המתענה ביו"ט" – על התיבות "הוא לענין", כתב :

לב"ש – ודאי טעם. לב"ה ["מתוך שהותרה כו"] [לכאורה (? סימן וקצת צורך – מדרבנן) (ובדוחק יל"פ) טעם – והפי' מתוך שהותרה לצורך הותרה (כשיש בזה) גם שלל"צ (היינו קצת צורך והשאר שלל"צ)

(ב) על מה שכתבו : "הנה ענין זה הוא גורם להתיר גם שלא לצורך" – על תיבת "גורם", כתב :

!?! – אדרבא מונע)

(ג) על מה שכתבו: "אם זה הי' הכוונה בהשיחה כו" – מחק את התיבות:
"א) גם", כתב:

[אם זה הי' הכוונה בהשיחה. כי לאופן הראשון ש"אוכל נפש" הוא סימן]
א"כ [לצורך] – אינו אמת

(ד) על מה שכתבו (מס' המועדים בהלכה): "העבודה נגדרת לא באופי של מלאכה זו בכלל, אלא בתכלית המלאכה עכשיו" – סימן בעיגול תיבת "עכשיו", וכתב:

מאן דכר שמי' בקרא?

(ה) על מה שכתבו: "והרי פסק בפירוש (תצה, סעיף ג) "ובלבד שיחא בהן קצת צורך יו"ט" – כתב:

– **מה"ת, או רק דרבנן?**

[3] במכתבם כתבו:

"גם א"מ משנ"ת בהשיחה שנ"מ להלכה בין ב' אופנים אלו לענין המתענה ביו"ט. דלפי"ז, מה היתה כל החקירה בדעת אדה"ז, והרי פסק בפירוש (סתקכ"ז סעיף ל'. סתקצ"ז סעיף ד') שהמתענה אסור לעשות מלאכה ביו"ט, וא"כ מוכח שס"ל שהוא טעם ולא סימן? (בסתקצ"ז מזכיר בפירוש "לבשל". ומזה מוכח לכאורה, שגם מלאכות אלו אשר כל עינים הוא לצורך אוכל נפש, הם רק בגדר "טעם" ולא בגדר "סימן"). מה הי' הכוונה בהשיחה?"

על מה שכתבו: "שהמתענה אסור לעשות מלאכה ביו"ט", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כנ"ל

קלו

[כ"ז תשרי, תשכ"ח]

מענה להשליח הרב משה יחיאל פעלער (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בהם):

על מה שכתב: "בהשקפה ראשונה אין שום תפיסת מקום זה שהם נעשים Upset מהמצות" – מחק את התיבות: "בהשקפה ראשונה", וסימן בחץ

ובעיגול את התיבות: "אין שום תפיסת מקום זה שהם נעשים Upset מהמצות"; וכתב:

ואדרבה – ה"ז הוכחה שהחיו אותם ועד לדמעות [אך שהיצה"ר המציא פי' משונה להבכי' הנ"ל שהרי מי הכריחם לברך?]

(2) אזכיר בל"נ, כהנ"ל עה"צ

(3) [הנני למסור תמונות מענינים . . .] ות"ח

(4) ות"ח ת"ח על כל הבשו"ט

קלוז

[כ"ח תשרי, תשכ"ח]

מענה לר' אפרים וואלף (סי' יימי תמימים" ח"ד ע' 37-38):

[1] במכתבו כתב: "בחורים שרצו להישאר למשך שנה בישיבה בברוקלין קיבלו היתר יציאה רק לחודש, וזה אחרי השתדלות גם של מר לויין מהקונסוליה. הם שואלים האם כדאי לפנות דרך הקונסוליה מכאן עוה"פ ולבקש הארכה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

תלוי בנוסח השלילה באה"ק בכלל למה לא

[2] במכתבו כתב: "מתוך שיחה עם הרב קזרנובסקי שי' נרגש שחסר בהנהגת המשרד כאן בא' צעיר, אחרת קשה לפתח המשרד, והוא מתאונן שלא נותנים לו האפשרות התקציבית לזה, והוא לבד איז מסוגל מפאת גילו וענייניו האחרים שיש לו, לעשות זאת".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "שלא נותנים לו האפשרות", וכתב:

יתאספו ביחד עם אלו שחושבים אותם ויבררו האפשרויות ותכניות וכו'

[3] במכתבו כתב: "בכלל מצדד הוא במאוד באיחוד המוסדות, כי זה יקל שאחד יעזור לשני במקום ששנים צריכים ללכת אפשר לעשות ע"י אחד וכד'. גם כב' הרש"ג שליט"א אומר לי שמצידו הוא מוכן לזה ורק טוען שהתנאים שמציגים הם קשים בענין חלוקת האחוזים. הסברתי לו ההסדר שנעשה באה"ק בין המוסדות ויתכן שגם כאן אפשר לבוא להסדר קביעת אחוזים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "ההסדר שנעשה באה"ק בין המוסדות", וכתב:

כמה בפועל נגבה

[4] במכתבו כתב: "ע"ד דו"ד עם ועד הכפר – ידוע פנייתם לקרן קיימת בענין חוזה על הקרקע. . . לכן הננו שואלים איזה עמדה לקחת בזה; כי גם לבנין הישיבה זה עיכוב, כי בלי הלואה א"א לנו להמשיך בבנין – מצבנו מאוד מאוד דחוק – לוויית לפני נסיעתי יותר מ-40 אלף לירות לגלגל הענינים השוטפים בבנק – וכ"ז תלוי בשיתוף פעולה של וועד הכפר עם הנהלת המוסדות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אך שטח ישיבת תו"ת יובדל ממרות ועד הכפר. הלואות וכו' – להשתדל לסדר שסו"ס יהי' ע"ש הישיבה ולא לערב עוד גופים

[5] במכתבו כתב: "הר"ר. . . עוד מחזיק בשיטתו ועיקר הברוגז עלי. אינני יודע איך לפייסו, ומצד שני חבל לאבד מקום כמו. . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יתדברו בפני הרחמ"א שי' חודקוב

[6] במכתבו כתב: "אמנם, אולי אני טועה ובאמת צודק הר"ר. . . שי' ואני מפריע ומקלקל במקום לתקן; ונא שכ"ק אדמו"ר שליט"א יורני מה לעשות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כמובן וגם פשוט להמשיך בעבודתו בשמחה וט"ל וה' יצליחו

[7] במכתבו כתב: "בבנין החדש של הישיבה נמצאים בערך 30 ילדים מביסל"מ וקרוב 40 – מילדי רמת הדסה. הקבלן צריך עכשיו לגמור קומת הקרקע. . . ונשאלת השאלה האם בכל זאת להעביר הישיבה לבנינה החדש או להשאיר המקומות לילדי רמת הדסה. באין ברירה הי' עוד אפשרות להעביר הילדים מרמת הדסה במקום הבחורים ללוד, אבל זה יקשה מאוד כי חינוכם תלוי ג"כ בחקלאות ומלאכה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

שייך להנהלה (וכמדומה גם דנו כבר בזה) – בכל אופן עתה שעת הכושר לבצר העמדה במשרדי עלית הנוער (וכיו"ב) ע"י קליטת מספר מכסימלי

[8] במכתבו כתב: "בנין הפנימיה של שייווער והביכ"נ שלהם תלוי היום בתנאים אחרים של תשלומים לקבלנים . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

שייך להמשרד דביסל"מ דכאן שניהל השקו"ט עם שייווער

[9] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויה"ר שיהא במרץ ויהא בשטומו"צ

קלח

[אור לועשי"ק וירא, י"ד מרחשון, תשכ"ח]

מענה להת' דוד קרץ (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

על מה שכתב: "אך היות שלא קבלתי מענה מכ"ק אדמו"ר שליט"א על מכתבי ממוצש"ק פ' בראשית", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) מפני שעדיין לא הגיע התור. ולא מטעמים אחרים

(2) יתענין ויקבל משרה (מאלו שהציעו או שיציעו) = ע"פ עצת ידידים שבאהקת"ו המכירים אותו – וכמובן קדימה לזו שתסייע יותר למצוא שידוך טוב בהקדם.

(3) חדרי תורה אור באשקלון – אינו ענין בשבילו.

(4) אזכיר עה"צ. חת"ת?

קלט

[כ"א מרחשון, תשכ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ דו"ח ע"י שמואל מנחם מענדל בוטמאן מהמסיבה בביתו של מר ומרת שוראדראן בגרייט נעק" (מצילום כתי"ק – קונטרס "אילנא דחיי" ע" (55):

קראתי ות"ח

להחזיר

קמ

[כ"ה מרחשון, תשכ"ח]

מענה להרב פנחס קארף על דו"ח מעבודתו בישיבת תו"ת מאנטרעאל
(תשורה נמירובסקי י"ד אלול תשפ"א ע' 63):

הדו"ח נת' ות"ח.

קמא

[מרחשון, תשכ"ח]

מענה להתי' שלמה פליישמן שהכניס במתנה אבן שנפלה מהכותל המערבי
(סי' "היכל מנחם" ח"ג ע' קלא):

נתקבל

לברר האם מותר ע"פ דין לקחת [אבן שנפל מהכותל המערבי].

קמב

[לאחר ש"פ תולדות, ער"ח כסלו, תשכ"ח]

מענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדות ש"פ תולדות (מצילום
כת"י ק – סי' "שערי ישיבה גדולה" חכ"ז ע' 381-383):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר בהשיחה, שהקושיות שעל פירוש הראשון, הם: א) מדוע לא
הזיק העשן גם לרבקה? ב) נשי עשו לא גרו בבית אחד עם יצחק, ואיך
הזיק לו עשן? ולכן הוזקק רש"י לפירוש שני. אמנם, בהיות שגם פירוש
השני אינו גלאטיק, כי לפי"ז הוצרך להיות ותכהין בהיותו בן ל"ז, לכן
הוזקק רש"י לפירוש שלישי (ואינו חוזר לפירושו הראשון, כי אותה
הקושיא היא גם על פירוש הראשון, כי עשן של נשי עשו הי' עוד בהיות
יצחק בן מאה). אמנם, גם פירוש השלישי קשה: איך אפשר שהקב"ה
יכה את עיניו של יצחק בכדי שיטול אחר (יעקב) את הברכות, ובפרט
שכמה דרכים למקום? ולכן חוזר רש"י לב' פירושים הראשונים.

שאלות . . מהי העדיפות שבפירוש הראשון על פירוש השני? אם הכוונה,
אשר (א) פירוש הראשון קרוב יותר לפשט מהשני (לא מצד איזה קושיא

שישנה על פירוש השני, כ"א) לפי שכל הענין של דמעות המלאכים אינו ענין של פשט כ"כ, אם נכון? (ב) הקושיא למה לא הי' ה"ותכהיך" מקודם היא בעיקרה על פירוש השני. כי לפירוש הראשון יש לומר שיהיו העינים הי' מצד ריבוי העשן. וא"כ יש לומר בדוחק שכאשר יצחק הי' בן קכג הי' נשלם השיעור של ריבוי העשן שהזיק לו (משא"כ לפירוש השני, הרי מהיותו בן ל"ז עד היותו בן קכ"ג, לא הי' שום ענין נוסף שיגרום כיהוי עיניו). אם נכון?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "אם הכוונה, אשר . . פירוש הראשון קרוב יותר לפשט מהשני" – על התיבות : "פירוש הראשון", כתב :

ודאי באת"ל ש"ויהי כי זקן יצחק" מאמר המוסגר (ולא הזיק לרבקה – כבמדרש – שנוכרח לקבלו כיון שסמכם הכתוב עשן ותכהינה, ע"ד הדרש דמלאכים שמקבלו רש"י כאן

(ב) על מה שכתבו : "לפי שכל הענין של דמעות המלאכים אינו ענין של פשט כ"כ", כתב :

[לפי שכל הענין של דמעות המלאכים] **אינו במקרא – וגם** [אינו ענין של פשט כ"כ]

(ג) על מה שכתבו : "אם נכון?" – מחק תיבת "אם" וסימן-השאלה, והשאיר תיבת "נכון".

(ד) על מה שכתבו : "כי לפירוש הראשון יש לומר שיהיו העינים הי' מצד ריבוי העשן", כתב :

כג' שנה! היפך המוחש.

(ה) על מה שכתבו : "משא"כ לפירוש השני, הרי מהיותו בן ל"ז עד היותו בן קכ"ג, לא הי' שום ענין נוסף שיגרום כיהוי עיניו", כתב :

בב"ר – שכנראה מקורו דפרש"י – שהיו רשומות בעיניו, פעולה נמשכת.

(ו) מחק את התיבות : "אם נכון?".

[2] במכתבם כתבו :

"בשביל מה צריך רש"י לפירוש השני, ואינו מסתפק עם פירוש הראשון והשלישי. דלכאורה, מכיון שהקושיות אצל פירוש הראשון אינם על פירוש השלישי והקושיא שעל פירוש השלישי אינה על פירוש הראשון,

א"כ מספיקים לכאורה שני פירושים אלו, וא"צ לפירוש השני (וכמשנ"ת בהשיחה, שבאם הקושיא שעל פירוש השני לא היתה על פירוש הראשון לא היה צריך רש"י לפירוש שלישי?)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות: "ואינו מסתפק עם", וכתב:

הרי יש עדיפות בו לגבי [פירוש הראשון והשלישי]

(ב) על מה שכתבו: "והקושיא שעל פירוש השלישי אינה על פירוש הראשון", כתב:

ולא על פי' הב'

[3] במכתבם כתבו:

"מהו הכוונה בענין "בעשן של אלו" שבפירוש הראשון של רש"י: באם נאמר שכיהוי העינים נעשה מצד העשן עצמו, אינו מובן, דבא"כ, הוצרך העשן להזיק – לכל לראש – נשי עשו גופא?

בשיחת יא ניסן תשכ"ב נתבאר שמה שהעשן הזיק ליצחק הוא לפי שהי עשן של ע"ז, ובהיות שחיי יצחק היו חיים רוחניים (כמבואר באגה"ק סכ"ז בענין חיי הצדיק), לכן כהו עיניו מעשן של ע"ז (ובדוגמת הסיפור שהר"נ מטשערנאביל, לא האיר עברו הנר שהדליקו בשבת), אבל, בשיחה הנ"ל לא נתבאר הענין ע"ד הפשט (ולכאורה, ביאור הנ"ל אינו בדרך הפשט).

אם אפשר לומר, דלהיות שהע"ז הי' מורת רוח ליצחק, הנה מצד המורח רוח והעצבון, פעל העשן גם על עיניו. אם יש מקום לומר כן?."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "באם נאמר שכיהוי העינים נעשה מצד העשן עצמו" – מחק את התיבות: "באם נאמר ש", וכתב:

בפשטות [כיהוי העינים נעשה מצד העשן עצמן]

(ב) על מה שכתבו: "דבא"כ, הוצרך העשן להזיק – לכל לראש – נשי עשו גופא", כתב:

קושיא על הטבע והמוחש דעשן מזיק לעינים (משלי י, כו).

(ג) על מה שכתבו: "דבא"כ, הוצרך העשן להזיק – לכל לראש – נשי עשו גופא", כתב:

מה איכפת לי' (להמקשה) אם יכהו עיני [נשי עשו]

ובפרט דלרש"י היו רשעיות.

(ד) על מה שכתבו: "אם יש מקום לומר כן?" – מחק תיבת "אם" וסימן-השאלה, וכתב:

[יש מקום לומר כן] בדוחק הכי גדול (ואולי ג"ז לא יספיק)

[4] במכתבם כתבו:

"התיבות "שהיו מעשנות ומקטירות לעי"ז" הם בחצאי עיגול. ומשמע, שב' גירסאות בזה. מהו הביאור בפלוגתת ב' הגירסות, ואם זה שייך לשאלה הגי'?"

על תיבת "ומשמע", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

שאינם אלא תוס' בי' ולא פלוגתא

[5] במכתבם כתבו:

"נתבאר בהשיחות, ש"ותכהין" אינו ענין של סומא, שלכן כתב רש"י (ויצא לא, מג) "שכהו עיניו והרי הוא כמת" ואינו כותב הלשון "סומא" או "עור", כי מכיון שיצחק הי' עולה תמימה (רש"י תולדות כו, ב) (ומזה שגם אחרי שותכהין עיניו הוצרך להיות בא"י דוקא, מוכרח שגם אז הי' עולה תמימה), א"א לומר שהי' עור, כי עור הוא בעל מום (אמור כא, יז. כב, כב).

שאלה: בההתועדות דש"פ ראה תשכ"ז נתבאר בארוכה במ"ש רש"י (ראה יב, יז) את העורים ואת הפסחים, שקאי על יצחק ועל יעקב?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ש"ותכהין" אינו ענין של סומא", כתב:

[ש"ותכהין" אינו ענין של סומא] **ממש**

(ב) על מה שכתבו: "ואינו כותב הלשון "סומא" או "עור" – מחק את התיבות: "ואינו כותב", וכתב:

ושינה מ[הלשון "סומא"] דבפדר"א [או "עור"]

(ג) על מה שכתבו: "ומזה שגם אחרי שותכהין עיניו הוצרך להיות בא"י דוקא, מוכרח שגם אז הי' עולה תמימה" – מחק את התיבות: "הוצרך להיות", "דוקא, מוכרח שגם אז"; וכתב:

ובפשטות גם [מזה שגם אחרי שותכהין עיינו] הי' [בא"י] משמע שכל ימיו [הי' עולה תמימה]

(ד) על התיבות: "את העורים", כתב:

שכמה דרגות בזה, ומהם גם כהי' מראות. וכמו"כ בפסחים – דבפרטיות פסח אינו צולע (יעקב) וצולע [אינו] פסח (דולג – רש"י שמות יב, יא).

(ה) על התיבות: "את העורים", כתב:

לדעת היבוסים (ומאין הי' להם לדעת דרגת הותכהינה או שהוא עולה תמימה?)

(ו) על התיבות: "ואת הפסחים", כתב:

ואף שתומ"י נתרפא והי' "שלם" – הרי גם בנוגע לבנ"י נאסר גיד הנשה לעולם.

קמג

[ה' כסלו, תשכ"ח]

מענה לר' אפרים וואלף שכתב: "בזמנו כתבנו אודות ההצעה שנארגן קורסים למלאכה בין בוגרי הכולל או הישיבה, אולם עם התחלת הטיפול בדבר הובהר כי ענין הגיוס הוא דבר קשה במאד, דהיינו בהיותם (התלמידים) רשמית תלמידי ישיבה אינם רשאים להשתתף בקורס למלאכה, ובענין כזה אפשרי לארגן רק קורס לסופרות סת"ם . . . כי בכל אופן קשור הדבר בהשארות בישיבה בינתיים. דרך נוסף יש שאפשרי לארגן הקורס למלאכה באופן בלתי חוקי, דהיינו להמשיך להודיע על נוכחות התלמידים בישיבה עד לסיום הקורס, אולם מיד עם סיום הקורס יצטרכו להסתדר עם הצבא . . . הננו בבקשת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א בקשר לכל הני"ל"י (סי' יימי תמימים" ח"ד ע' 50):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "בלתי חוקי", וכתב:

מובן שאין לעשות באופן זה.

קמד

[לפני יו"ד כסלו, תשכ"ח (1)]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "במשך השבועות האחרונים דברתי כמה פעמים עם מר חיים יעקב שי ליפשיץ, וגם הייתי עוה"פ בביתו לפני כחודש, משתוקק לנסיעתו לדעטרויט וחס הוא מאד לכל עניני ליובאוויטש. בכל פעם שואל בשלום כ"ק אדמו"ר שליט"א ומבקש למסור פ"ש. שלחו הזמנה מדעטרויט גם לזוגתו תחי' ונענתה, ונוסעים שניהם יחדיו. הוא ביקש שגם אני אסע עמהם. בדעתו לבוא לכאן אי"ה להתועדות די"ט כסלו הבע"ל" (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי כ"ח סיון תשע"ג ע' 24):

על התיבות: "הוא ביקש שגם אני אסע עמהם" – כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן חץ וכתב:

ונכון הדבר במאד.**קמה**

[לפני יו"ד כסלו, תשכ"ח (2)]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "הנני להודיע שהיום בשעה 10: 2 אחה"צ טס אני עם מר ומרת ליפשיץ שיחיו, וגם זוגתי דבורה בת עטא תחי' נוסעת עמי, לדעטרויט. והנני לבקש ברכה שיהי הכל בהצלחה רבה" (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי כ"ח סיון תשע"ג ע' 24):

ויהא [הכל בהצלחה רבה]**אזכיר עה"צ****קמו**

[י"א כסלו, תשכ"ח]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "מצורפות בזה מהתמונות שעשו מהתערוכה וכו' דאתמול, י' כסלו, בערב, בדעטרויט" (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי כ"ח סיון תשע"ג ע' 25):

ראיתי ות"ח ת"ח.

קמז

[י"א כסלו, תשכ"ח]

מענה לר' אפרים וואלף שכתב: "שאלתי את מנהל מחלקת החינוך מר קירשנר אם יש מקום לשנות את מיקום בית הספר שלנו בשכונת הרכבת למקום קרוב יותר לשיכונים, לזה הוא אמר שאם נרצה את הדבר הרי יסכים לזה, וכן אמר לי מהנדס העיר שיכולים ליעד מקום עבור זה. בקשר לזה שאלתנו בבקשת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם יש מקום לפעול בכיוון זה" (סי' יימי תמימים" ח"ד ע' 52-53):

להחליט על אתר.**קמח**

[י"ב כסלו, תשכ"ח]

מענה לר' אפרים וואלף שכתב: "מצרפים אנו בזה מפה של שטח השיכונים בעיר לוד ואשר על מפה זו סומנו המוסדות בהוה ואשר יהיו בע"ה. כן סומן השטח שבו אנו מציעים להעביר בית הספר משכונת הרכבת ואשר בקשר לזה ביקשנו חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א. כן מצורפת מפה של שטח שיכון חב"ד עם תכנית בינוי חדשה, דהיינו שבמקום שעד עתה הי' תכנית בינוי ל-5 בלוקים, כולל תכנית הבינוי החדשה 8-9 בלוקים וכן מקוה ביכ"נ וגן ילדים. אנו חושבים להגיש את תכנית הבינוי לאישור המשרדים הממשלתיים הנוגעים בדבר, ומכיון אשר חלק משטח זה עדיין שטח חקלאי נבקש הפיכת השטח מחקלאי לבניה. והננו לבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה בענין" (סי' יימי תמימים" ח"ד ע' 53):

להחזיר. אזכיר עה"צ.**קמט**

[י"ט כסלו, תשכ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית (מצילום כתי"ק – "בית משיח" גליון 229 ע' 49):

[1] במכתבם כתבו: "מוסג"פ . . רשימת ההולכים לחזור דא"ח בבתי הכנסיות בימי ראש השנה וש"ק תשובה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "מוסג"פ", וכתב:

ות"ח. להחזיר

[2] במכתבם כתבו: "רשימת התורמים למען צאגו"ח עבור חדשים האחרונים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

נלקחו להזכיר, בל"נ, עה"צ

[3] במכתבם כתבו: "דו"ח הביקור בעיר אטלאנטיק סיטי על ש"ק פי ויצא העבר".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "פי ויצא העבר", וכתב:

מאז כו"ב שבועות – סו"ס פתיחת המקוה מתי?!!

[וראה לקמן מענה קעה].

קנ

[כ"ז כסלו, ג' דחנוכה, תשכ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית על דו"ח מ"מבצע תפלין" – בהמשך להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות י"ט כסלו לנצל את ימי חנוכה במיוחד לתוספת ב"מבצע תפלין" ("התקשרות" גליון חי ע' 10. אגרות-קודש חכ"ה ע' נב):

ועיקר הנמסר עד"ז למחוץ לעיר ולמדינה?

למקום שלא – אולי בכדי שיעשו לטלפנם שיפרסמו עד"ז בשק"מ, חנוכה ר"ח, וזאת חנוכה וכו'.

אלה שיקחו ע"ע לפעול בזה בימים אלה בתוס' מרץ – השמות ואזכירם, בל"נ, עה"צ ביום ה' דחנוכה וכו'.

קנא

[ער"ח טבת, ה' דחנוכה, תשכ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית על דו"ח – בהמשך להמענה שקיבלו (לעיל מענה קנ) בקשר להפעילות ב"מבצע תפלין" בימי חנוכה (אגרות-קודש חכ"ה ע' נג. וראה "התקשרות" גליון חי ע' 10):

ויהי רצון שיהא כהנ"ל באופן שיביא פירות ופירי פירות כו' עד סוף כל העולם (מלשון העלם – כמפורש בדא"ח) ועד – לונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר – ובעגלא דינן.

– והרי הימים יומין זכאין דנהוי' יגי' חשכי ובאופן דמוסיף והולך, ח' ימי חנוכה ח' נסיכי אדם ישי ושואל וכו' ומשיח ואליהו' (תו"א גל, עד).

ה' חנוכה הזכרתים – היום עה"צ.

קנב

[לאחר ש"פ מקץ, כ"ח כסלו, ד' דחנוכה, תשכ"ח (1)]

מענה לר' שרגא פייוויל רימלער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ מקץ (מצילום כתי"ק – תשורה רימלער י"ד סיון תשס"ה ע' 20-21):

[1] במכתבו כתב: "בביאור טעם שלא מל א"א עצמו עד שהי' בן צ"ט ונצטוה מפני הציווי של ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש, לכאורה בד"א כשאין בזה צד טובה לרפואת הגוף ולבריאותו, משא"כ מילה שזה טוב לגוף בגשמיות, וכ"ש מהקזה. ובפי' ואך את דמכם וגוי' לא זכיתי להבין מה שפירש"י אע"פ שהתרתי לכם נטילת נשמה בבהמה את דמכם אדרוש מהשופך דם עצמו, שלפי"ז נראה שבהורג עצמו מיירי, דומיא דבהמה, ולחונק עצמו המובא אחריו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "לכאורה בד"א כשאין בזה צד טובה לרפואת הגוף ולבריאותו" – סימן בעיגול תיבת "בד"א", וכתב:

מאין הראי'! ובפרט שעדיין לא נאמר ורפא ירפא

(ב) על מה שכתב: "משא"כ מילה שזה טוב לגוף בגשמיות" – סימן בעיגול את התיבות "טוב לגוף בגשמיות", וכתב:

מבהיל! הרי מפורש שהיו כואבים

(ג) על מה שכתב: "וכ"ש מהקזה" – סימן בעיגול תיבת "מהקזה", וכתב:

מאין נודע לבן ה' עד"ז?

(ד) על מה שכתב: "שלפי"ז נראה שבהורג עצמו מיירי, דומיא דבהמה, ולחונק עצמו המובא אחריו", כתב:

– מפרש"י בפסוק הקודם (בדם בהמה) מוכח הפכו. וק"ל.

[2] במכתבו כתב: "ובביאור על היתר נישואי בלהה וזלפה, נהי שאינן אחיות מן האב דבנות שפחה הן, אבל אחיות מאם הווי, ומפירש"י דבנותיו היו מפילגש משמע דמא' היו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "אבל אחיות מאם הווי", כתב:

א"כ איך נשא יעקב הצעירה לפני הבכירה – לאחרי שנודע שלא יעשה כן?

(ב) על מה שכתב: "ומפירש"י דבנותיו היו משמע דבנותיו מפילגש משמע דמא' היו", כתב:

י"ל דרק אתי להבדיל מלאה ורחל

[3] במכתבו כתב: "ובביאור על היתר יהודה ותמר, נהי שלפי פשט הכתובים רק אשת אב אסור גם לאחר מיתת האב, משא"כ כלתו, אבל סו"ס דין כלתו ג"כ אסור מה"ת גם אחר מיתת בנו ממה שכתוב אשת בנך היא. ולכאורה הדרא קושיא אם קיים כל התורה איך נשא כלתו. ותמר איך נישאת לחמי'. ובפרט שהכתוב מעיד כי לא ידע כי כלתו היא, משמע אילו ידע לא הי' נושאה, ובמה נתקיים ענין היבום שהי' יהודה משתדל שתתקיים, ומהו שפירש"י כי על כן לא נתתי לשלה שבדין עשתה וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "אבל סו"ס דין כלתו ג"כ אסור מה"ת גם אחר מיתת בנו ממה שכתוב אשת בנך היא" – סימן בעיגול את התיבות: "אסור מה"ת גם אחר מיתת בנו", וכתב:

ע"ד ההלכה. אבל (לפרש"י ע"ד הפשט מותרת וכדמוכח בפרש"י שם).

(ב) על מה שכתב: "ובפרט שהכתוב מעיד כי לא ידע כי כלתו היא, משמע אילו ידע לא הי' נושאה", כתב:

כיון שאנשי' מתים כפרש"י – והוי הורג עצמו

(ג) סימן את מה שכתב: "ובמה נתקיים ענין היבום שהי' יהודה משתדל שתתקיים, ומהו שפירש"י כי על כן לא נתתי לשלה שבדין עשתה וכו'", וכתב:

ית' בעתיד וכן – שהעתיק רש"י השמות א"ר אפרים כו'

[4] במכתבו כתב: "ובענין אברהם שלא מל עד שנצטווה, לכאורה מצות מילה שאני מכל המצוות בזה שהיא אות ברית. ולפי"ז לכאורה מוכרח להיות כריתת ברית בין ה' וא"א לפני שיכול להיות מציאות מצות מילה שתהי' בגדר לקיומה בגשמיות. דומיא דמצות תפילין (קודם יצי"מ) לא הי' במציאות לקיימה בתפילין גשמיים ממש. ובפשטות הכתובים ואני הנה בריתי אתך וגו', ואתה את בריתי תשמור וגו', זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם וגו'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות: "קודם יצי"מ", וכתב:

מוכח היפוכו ממה שאכלו מצות

וכן ביצחק – פסח, כפרש"י!!

[5] על כללות מכתבו והמצורף, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

קבלה

אזכיר עה"צ

[וראה לקמן מענות: קנג, קנד, קנה, קנו, קנו, קסב, קסג, קסד].

קנג

[לאחר ש"פ מקץ, כ"ח כסלו, ד' דחנוכה, תשכ"ח (2)]

מענה לר' שרגא פייוויל רימלער שכתב – בהמשך להמענה שקיבל:

"בענין א"א שלא מל א"ע עד שנצטוה ע"ז, הרי לכאורה זה דבר פשוט אפי' לבן ה' שיש להציל אדם מסכנה אפי' בא' מאבריו, ועאכו"כ כשאין נזק לאבר כ"א כאב גרידא פשיטא שיש לעשות הדבר לתועלת רפואת הגוף ובריאותו. ומשכתוב שהיו כואבים כן הדבר שבטיפול רפואי כיו"ב יש כאב זמני וכדאי הכאב זמני בשביל הטובה תמידית. ובגוף הפי' ואך את דמכם וגוי' לא זכיתי להבין עדיין.

ובענין בלהה וזלפה, מפורש שנשא יעקב שפחת רחל – שהיא הבכירה – לפני שפחת לאה – שהיא הצעירה – ובמילא עשה כמנהג המקום. ואם נאמר דרק אתי להבדיל מלאה ורחל, אז יהי בהכרח לומר שלשון רש"י [. .] – והרי לשון רש"י מדויק בתכלית.

ובענין יהודה ותמר לפי החילוק מע"ד ההלכה לע"ד הפשט, הרי לכאורה עדיין לא ידענו מכל העריות שנאסרו במ"ת, וא"כ ע"ד הפשט אין קושיא כלל בענין לע"ע. אבל כשיגיע לדיני עריות בויקרא ויהי קשה איך נשא יהודה וכו' במה יצטדק יהודה. אמת שע"ד הפשט לא יגיע להקשות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשוה רימלער י"ד סיון תשס"ה ע' 22):

כמובן צודק בשתי הערות ובל"נ יתבאר בהתועדות הבא

קנד

[לאחר ש"פ מקץ, כ"ח כסלו, ד' דחנוכה, תשכ"ח (1)]

מענה להמניחים שכתבו "שאלות בהשיחות דש"פ מקץ תשכ"ח" (מצילום כתי"ק – "יחי המלך" גליון שפט ע' 13-14):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר בענין מה שנשא יעקב את בלהה ואת זלפה – אף ששתיהן היו בנות לבן, וא"כ הרי הן אחיות (נוסף על שהן אחיות ללאה ורחל) – כי היו שתיהן בנותיו מַפְלְגָשׁ (פירש"י ויצא לא, ג), ופלגש סתם היא שפחה (כדמוכח מפירש"י וירא כב, כ). ורק גבי הגר מפרש רש"י (חיי שרה כה, ו) "פלגשים בלא כתובה", אבל בכ"מ שכתוב פלגש סתם הכוונה (לשפחה)). ומכיון שאין אישות לשפחה, אין בני' מתייחסים לאביהם (כ"א

הם כספו של האדון, כמ"ש האשה וילדי' תהי' לאדוני' ובמילא אינן אחיות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "ורק גבי הגר", כתב :

דמפורש בה ששלחה (שחררה) לנפשה

(ב) על מה שכתבו : "מפרש רש"י (חיי שרה כה, ו) "פלגשים בלא כתובה", כתב :

כהדגשתו כבדוד

[2] במכתבם כתבו :

"שאלה : (א) מלשון רש"י "בנותיו היו מפלגש" לשון יחיד, משמע שנולדו מאותה הפלגש, וא"כ אף שאינן בנותיו של לבן, אכתי הן אחיות מן האם? אם הכוונה, אשר (בדרך הפשט) בני שפחות אינן מתייחסות גם לא להאם, כי הם רק גדר כספו של האדון ואין להם יחס כלל, גם לא להאם. אם נכון?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אם" וסימן-השאלה, וכתב :

ועוד ועיקר שמוכרח לומר שלא [נולדו מאותה הפלגש] (בפתקת רימלר שי')

[לעיל מענה קנב].

[3] במכתבם כתבו :

"(ב) מכיון שאין אישות לשפחה ובני' אינם מתייחסים להאב (וכמשנ"ת בהשיחה שמה שאמר לבן "בנותי" אי"ז נכון), הרי מוכרח לכאורה – (א) ממ"ש (ויצא ל, ד) "ותתן גוי' לאשה", (ב) מזה אשר גם בני השפחות נקראים בני יעקב – ששחררו את בלהה וזלפה. וא"כ אי"מ (א) מ"ש (וישלח לה, כב) "בלהה פלגש אביו" ומכיון שרש"י אינו מפרש שם מאומה משמע שכוונת הכתוב ב"פלגש" הוא כמו פלגש בכל מקום, היינו שפחה? (ב) בפירש"י וירא (כב, כ) : ודי' בני שפחות אף . . ודי' בני פלגש?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "אי"כ אי"מ . . מ"ש", כתב :

בכתוב – ומה זה שייך לפרש"י!?

(ב) על מה שכתבו: "ומכיון שרש"י אינו מפרש שם מאומה", כתב:

כי מכבר פי' שבמקום ש"פלגש" נקרא לאשה – ה"ז כבוד

(ג) על מה שכתבו: "וא"כ א"מ (א) . . (ב) . .", כתב:

(ג) ועיקר – לטעמי' מקרא מפורש כמה פעמים בר"פ וישלח שפחות

[4] במכתבם כתבו:

"בפירש"י וישב (לח, כד) ד"ה ותשרף, לא נתבאר: (א) איך נשא יהודה את תמר, והרי היתה אסורה לו מצד איסור יבמה לשוק? (ב) בשביל מה הוצרך רש"י להעתיק "אמר אפרים מקשאה משום ר' מאיר?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בהתועדות הבע"ל, בל"נ.

[5] במכתבם כתבו:

"בענין "וטבו טבח והכן" נאמר בהשיחה, שאין לפרש שיוסף אמר למנשה שישחוט, כי סוכ"ס, מכיון שהשבטים חשבוהו למצרי, הרי לא יועיל זה מאומה. ונתבאר, שהטבח הי' בשביל המצרים ולא בשביל השבטים. (אלא שאח"כ נאמר בהשיחה, שיש לומר, שהי' עבור השבטים. כי בנוגע לזולתו אי"צ לעשות הידורים וכו').

שאלה: בפירש"י ד"ה כי תועבה היא (מקץ מג, לב) כתב רש"י "ואונקלוס נתן טעם לדבר", ובתרגום אונקלוס: "בעירא דמצראי דחלין לי כו". וא"כ איך אפשר שהטבח הי' עבור המצרים?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים תחת התיבות "דחלין לי"; ועל התיבות: "וא"כ איך אפשר שהטבח הי' עבור המצרים", כתב:

בבעירא דלא דחלין לי' (כפירש"י (לז, לו. מז, ו). ובכ"ז – למצרים לבדם, כמבואר שכן הנוהג מתמיד "כי לא יוכלון המצרים גו' העברים גו' [.] ה' מוכח דמדבר במנהגם בכלל, ולא בנדו"ד. וי"ל דאדרבה – מזה מוכח דבפעם הזאת הייתה המניעה רק מפני כי לא יוכלון – בכלל. ודו"ק.

קנה

[לאחר ש"פ מקץ, כ"ח כסלו, ד' דחנוכה, תשכ"ח (2)]

מענה להמניחים על מכתבם – בהמשך להמענה שקיבלו על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ מקץ (מצילום כתי"ק – "יחי המלך" גליון שפט ע' 13-15):

[1] במכתבם כתבו:

"לא תפסנו הכוונה במענה כ"ק אדמו"ר שליט"א על שאלתנו . .

בהשיחה נתבאר, אשר בכל מקום שנאמר פלגש סתם (מלבד במקום שישנו הכרח, כמו פלגש דהגר) הכוונה שפחה. והובא מקור לזה מפירש"י (וירא כב, כ): "מה אברהם . . וד' בני שפחות, אף אלו . . וד' בני פלגש". דמזה שמדמה "שפחות" ל"פלגש" מוכח שפלגש היא שפחה.

שאלה: בנוגע בלהה וזלפה, הרי מוכרח לומר שנשתחררו, שלכן (א) היו ליעקב לאשה (ויצא ל, ד. שם, ט). (ב) כל השבטים, נקראים בני יעקב. ומ"ש (וישלח לה, כב) "בלהה פלגש אביו", ביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בכ"ק, שאף שרש"י אינו מפרש על אתר הוא "כי מכבר פירש שבמקום שפלגש נקרא לאשה – ה"ז בבדוד". וא"כ א"מ מהו הדמיון שמדמה רש"י בפי' וירא את ד' בני פלגש (דראומה, שפירוש פלגש בה הוא – שפחה, שאין בה אישות) לד' בני השפחות (שנשתחררו והיו לאשה ליעקב, וההפרש שבינן ללאה ורחל הוא רק מה שהיו (בלהה, ומסתמא גם זלפה) פלגשות בלא כתובה)?

לכאורה, אין לומר שהדמיון מה שרש"י מדמה פלגש (דראומה) לשפחות (דבלהה וזלפה) הוא מצד העבר, שהיו שפחות קודם שנשתחררו – כי בפירש"י שם: "השוותה משפחותי למשפחות אברהם". ובענין זה (משפחות אברהם) אינו נוגע לכאורה מצבם של בלהה וזלפה, מה שהיו קודם שנישאו ליעקב?

אם הכוונה, שמכיון שנקראו (כמה פעמים בפי' וישלח) בשם שפחות, גם אחרי שנישאו ליעקב, ועד שאמר ראובן (פירש"י וישלח לה, כה-כו) "ובני בלהה שפחת רחל . . ובני זלפה שפחת לאה", ועד שהשבטים היו "מזולזלין בבני השפחות לקרותן עבדים" (פירש"י וישב לו, ב), מוכרח לכאורה שהגריעות שהיתה בהן לגבי לאה ורחל (אינה רק מצד זה שהיו פלגשות בלא כתובה, אלא גם) שנשאר איזה רושם בהרגש מהעבר, גם אחרי שנשתחררו ונישאו ליעקב לאשה. ולכן כותב רש"י "השוותה משפחותי למשפחות אברהם . . וד' בני שפחות אף . . וד' בני פלגש", כי (אף

שנשתחררו ונישאו לאשה היו נקראים (וכך הי' ההרגש) בני שפחות. אם נכון?

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א

(א) על מה שכתבו: "הרי מוכרח לומר שנשתחררו" – סימן בעיגול תיבת "מוכרח", וכתב:

! ? באם יש הכרח, ה"ז (מפשטות הכתובים) להיפך!

(ב) על מה שכתבו: "שלכן . . היו ליעקב לאשה (ויצא ל, ד. שם, ט), כתב:

כנראה שכחו המדובר ושרשמו בעצמם ברשימה הקודמת וגדולה מזו (שמות כא, ד): אשה ופרש"י שפחה כנענית (ולאחר מ"ת)

(ג) על מה שכתבו: "שלכן . . כל השבטים, נקראים בני יעקב", כתב:

גדולה מזו מצינו: הנה שפחתך בידך . . שם בנו (טז, ה, טו).

(ד) על מה שכתבו: "שאף שרש"י אינו מפרש על אתר הוא "כי מכבר פירש שבמקום שפלגש נקרא לאשה – ה"ז כבדוד" – מחק תיבת "הוא", וכתב:

[שאף שרש"י אינו מפרש על אתר] **אין מזה הכרע** ["כי מכבר פירש שבמקום שפלגש נקרא לאשה – ה"ז כבדוד"]

(ה) על מה שכתבו (מלשון המענה): "כי מכבר פירש שבמקום שפלגש נקרא לאשה – ה"ז כבדוד", כתב:

עיקר ההכרח ששם ממה שוישלחה

(ו) על מה שכתבו: "וא"כ א"מ מהו הדמיון שמדמה רש"י ב' וירא את ד' בני פלגש (דראומה, שפירוש פלגש בה הוא – שפחה, שאין בה אישות) לדי בני השפחות", כתב:

הרי הכתוב קוראן בפירוש כך ומהי אשמת רש"י?

(ז) על מה שכתבו: "וגם בנוגע לבניהם, נאמר בכתוב (וישלח לח, כה-כו) כו", כתב:

[וגם בנוגע לבניהם, נאמר בכתוב (ויצא ל, ז. ואילך (וישלח לח, כה-כו) כו']

(ח) סימן בעיגול את התיבות: "איזה רושם מההרגש", וכתב:

וכ"ז לפשט יחשב!

(ט) על כללות הענין, כתב:

פלגש – הוא מושג בנוגע לנישואין ואישות.

שפחה ועבד – בנוגע לחרות וחשיבות [גם בדרך הפשט כפשוט. ודלא כהרושם – שעשאן חד!]

[2] במכתבם כתבו:

"אם יש לדייק משינוי הלשון שבפירש"י ס"פ וירא, שכותב ודי בני שפחות . . ודי בני פלגש" (ואינו קורא גם את בלהה וזלפה בשם פלגשות), אשר בלהה וזלפה נשתחררו ונישאו לאשה, ולכן אינו כותב פלגשות, כי באם הי' כותב "פלגשות" הי' משמע שהיו פלגשות כמו ראומה. אם נכון. או שיש לדחות ולומר שמ"ש רש"י שפחות ולא פלגשות הוא לפי שלא נאמר בכתוב הלשון פלגש גבי זלפה?".

על מה שכתבו: "אם יש לדייק משינוי הלשון שבפירש"י ס"פ וירא, שכותב ודי בני שפחות . . ודי בני פלגש" – מחק את התיבות: "אם יש לדייק משינוי", וכתב:

[הלשון שבפירש"י ס"פ וירא] **כלשון הכתוב** [שכותב "וד' בני שפחות] **לג**, **ב. ו.** [. . ודי בני פלגש"]

[3] במכתבם כתבו:

"בהמענה שבכ"ק מביא ראיי שהיו בעירא דלא דחלין ליי" מפירש"י לו, לו. מז, ו.

שאלה: הרי בפירש"י מז, ו כותב "על צאן שלי" (ולא בהמות, כבפירש"י לו, לו), וא"מ: הרי "תועבת מצרים כל רועה צאן"? אם הכוונה שגם בצאן היו צאן כאלו דלא דחלין ליי?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– (ראה פרש"י ד, כ). **כן מפורש בפרש"י שמות יא ס"פ ה (דרק בכור).** ובכ"ז לא יאכלון לאכול גו' במכש"כ דסעודה בלא בשר לגמרי.

[4] במכתבם כתבו:

"בהשיחה נתבאר שבכ"מ שמביא רש"י ג' פירושים, מוכרח לומר, אשר על ב' פירושים הראשונים ישנה אותה הקושיא (נוסף על הקושיות שישנם על כל פירוש בפני עצמו, שלכן הוצרך רש"י לשניהם, מצד העדיפות שבכל אחד מהם). דבאם, הקושיות שעליהם שונות הם, לא הי'

זקוק רש"י לפירוש שלישי, מכיון שהקושיא שעל פירוש הראשון אינה לפירוש השני והקושיא שעל פירוש השני אינה לפירוש הראשון.

ועל זה שאלנו: אם כלל זה הוא גם בנוגע לפירוש הראשון והשלישי, אשר (נוסף על הקושיות שישנם על כל פירוש בפי"ע) ישנה קושיא (אותה הקושיא) על ב' הפירושים יחד, דאלי"כ, הי' רש"י מסתפק עם פירוש הראשון והשלישי ולא הי' צריך לפירוש שני".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות: "ועל זה שאלנו: אם", וכתב:

[כלל זה הוא גם בנוגע לפירוש הראשון והשלישי] **דמאי נפק"מ**

(ב) על מה שכתבו: "אשר... ישנה קושיא... על ב' הפירושים יחד", כתב:

לשניהן – 1) מדבר בגנותו, חסרונו – כביכול. – 2) עי"ז – מקורם הברכות!

קנו

[לאחר ש"פ מקץ, כ"ח כסלו, ד' דחנוכה, תשכ"ח (1)]

מענה להמניחים שכתבו "שאלות בהשיחות דש"פ מקץ" (מצילום כתי"ק – תשורה ישיבת ליובאוויטש מנשסתר ה' טבת תשנ"ו ע' 21-18):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר דאין לתרץ עפ"י פשט דזה שנשא יעקב שני אחיות, מצד "גר שנתגייר כקטן שנולד דמיי" כי: (א) בדרך הפשט לא נרמז כלל ענין זה. (ב) מובן בפשטות, דזה שקיבל אז על עצמו לשמור כל תרי"ג מצוות, הוא רק לבוא להחמיר על עצמו, ולא להקל על עצמו, וא"כ בנדו"ד אי אפשר לומר גר שנתגייר וכו', ומצד זה יוכל לשאת ב' אחיות, כיון שזהו לקולא.

שאלה: לכאורה איזה קולא הוא זה, דהרי בעצם מותר הי' אז בב' אחיות, כי בני נח לא נאסרו בב' אחיות, וכמבואר ברמב"ם פ"ט מהל' מלכים הל' ה' דחשיב וי' עריות, ולא חשיב ב' אחיות, וא"כ גם אח"כ כשנתגיירו הי' עוד מותר בהם (מצד גר שנתגייר וכו'), ואינו דומה למה שנתבאר אודות ענין המילה אשר קודם הצינו הי' מוטל עליו איסור למול, איסור דשפיכת דם, ולכן לא הי' אפשר לו להקל על עצמו בזה?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "ב)", "בפשטות", "רק", "בנדו"ד", "גר שנתגייר . . להקל על עצמו בזה"; וכתב:

[א) בדרך הפשט] בפרש"י [לא נרמז כלל ענין זה].

ב) זהו היפך פשט דהנראה במוחש.

ג) בפשטות ענין זה [מובן דזה שקיבל אז על עצמו לשמור כל תרי"ג מצוות, הוא לבוא להחמיר על עצמו, ולא להקל על עצמו, וא"כ אי אפשר] בבלל [לומר] דהמחמיר ע"ע לקיים כל התורה לפני מ"ת ה"ה כקטן שנולד שהרי תוכן ומהות פס"ד זה הוא – קולא.

ד) בדרך אפשר י"ל גם בנדו"ד בפרט: מפורש בפרש"י דב"נ הגדירו עצמן מן העריות (שלא נאסרו עליהם) (לד, ז) ז.א. שנהג אז בב"נ שאם יכניסו – מדעת עצמן – ב' אחיות בגדר עריות – ה"ז במיתה (כשכס), אף שנשאר כמקדם בגדר ב"נ – ואין צורך לזה בגירות ומספיק "הגדרה". אלא שהוספת הגירות שכקטן שנולד קס"ד שתקל בזה. דדו"ק.

ה) משונה איסור ב' אחיות – שע"ד הפשט – טעמו מפורש בקרא לצרור אחיות זל"ז ואפ"ל דע"ד הפשט – גם בב"נ ישנו האיסור כיון דישנו הטעם (ראה רש"י לב, ז).

[2] במכתבם כתבו:

"אח"כ נתבאר דברי פירש"י בפי חיי שרה (כה, ו) "ולבני הפלגשים": "נשים בכתובה פלגשים בלי כתובה כדאמרינן בסנהדרין בנשים ופלגשים דדוד".

דלכאורה אינו מובן: (א) למה לא פירש את זה לעיל במ"ש "ופלגשו ושמה ראומה" (כב, כד)? (ב) לאיזה צורך הביא מפלגשים דדוד?

ונתבאר על זה דפירוש בסתם פלגש היינו שפחה, ואין בזה שום ענין של אישות, ואלא כאן (בנוגע לקטורה) מכיון שכתוב "ויקח אשה" (כה, א), א"כ עכצ"ל דהנפק"מ הוא לגבי כתובה, ולכן מביא ג"כ מפלגשים דדוד, כי עד שם לא מצינו פלגש כזה, כי פלגש סתם היינו שפחה.

שאלה: לכאורה מהו הפירוש במ"ש "וישכב את בלהה פלגש אביו" (לה, כב) דבודאי הי' בה ענין של אישות וכמ"ש בהדיא "ותתן לו את בלהה שפחתה לאשה" (ל, ד), וא"כ למה אינו מביא רש"י גם מזה?!

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו: "מכיון שכתוב ויקח אשה" כו"ו – מחק תיבת "ש(כתוב)", וכתב:

[מכיון] שוישלחה (כא, יד) – שוב לא הייתה שפחה. וכן [כתוב ויקח אשה"]

(ב) על מה שכתבו: "שאלה: לכאורה מהו הפירוש במ"ש וישכב את בלהה פלגש אביו" (לה, כב) – מחק את התיבות: "שאלה: לכאורה מהו", וכתב:

[הפירוש במ"ש וישכב את בלהה פלגש אביו" (לה, כב)] כהפירוש ביתרה
מזו "השפחות" ג"פ זא"ז (לג, א-ו).

[3] במכתבם כתבו :

"בהמשך השיחה נתבאר אשר גם השבטים קיימו כל התורה, ד"למען יצוה את בניו ואת ביתו וגו" ומכיון דיעקב קיים תרי"ג מצוות, קיימו זה ג"כ כל השבטים.

שאלה: בפי וישב (לו, לה) מביא רש"י בפשט, דעתו של ר' יהודא: "אחיות תאומות נולדו עם כל שבט ושבט ונשאום" ומובא ג"כ אח"כ בפירש"י בפי ויגש (מו, כו) "לדברי האומר תאומות נולדו וכו"ו" ולכאורה איך הי' אפשר להם לישא את אחותם?

(בעצם הנה גם בני נח אסור באחותו מן האם כמבואר ברמב"ם הלי מלכים, ובתורה שלימה הביא דברי הרמב"ן (לח, ב) דלר' יהודא צ"ל דכאו"א נשא עם אחותו מאביו דוקא, ולא כן משמע מהלשון).

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו: "בהמשך השיחה נתבאר אשר גם השבטים קיימו כל התורה", כתב:

[בהמשך השיחה נתבאר אשר] אפ"ל – אבל לא נתפרש בפרש"י – ד[גם השבטים קיימו כל התורה]

(ב) על תיבת "שאלה", כתב:

[שאלה] בלאה"כ ואינה שייכת כלל להשיחה

[4] במכתבם כתבו :

"נתבאר בנוגע ליהודא ותמר שלא הי' שום איסור בנישואין שלהם עפ"י תורה, כי איסור כלתו (בפשטות הכתובים) הוא דוקא בחיי הבן, וכשיש עירוב זרע הבן עם זרע האב.

שאלה : לא נתבאר לכאורה מהו עם האיסור ד"לא תהי' אשת המת החוצה", שיש בזה איסור לאו?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן תיבת "שאלה", וכתב :

נרשם על גליון דרשימה הקודמת

[5] במכתבם כתבו :

"בכללות הענין נתבאר הפירוש ב"קיים כל תרי"ג מצוות" דעשה הכל כפי מה שהי' רצון העליון, וכמו במצוות מילה, הנה קודם ציווי מילה, הי' רצה"ע שלא למול, מצד שפיכת דם, ועד"ז בשאר מצוות, כמו בנין בית המקדש, ערי מקלט וכו' וכו'.

שאלה : אם הפירוש "קיים מצוות מילה" רק באופן שלילי, היינו מכיון דאסור לשפוך דם, הנה גדרו של מצוות מילה גופא הוא שלא למול, וכשאינו מל, הוא מקיים המצוה בזה גופא (דמכיון שכל מצוה כלולה מהשני, לכן הנה איסור שפיכת דמים פועל ג"כ במצוות מילה אשר גדרו שיתקיים בשלילה).

או הכוונה כפי פשטות הלשון "קיים" שהי' בזה ג"כ איזה ענין של המשכה חיובית ממצות מילה, דלכאורה איך אפשר לומר שיש בזה גם ענין חיובי, אם לפועל לא מל א"ע?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתבו : "הפירוש ב"קיים כל תרי"ג מצוות" – מחק תיבת "קיים", וכתב :

[הפירוש ב"שמר (כו, ה. פרש"י לב, ה) (כל תרי"ג מצוות")

(ב) על מה שכתבו : "דעשה הכל כפי מה שהי' רצון העליון" – מחק את התיבות "שהי' רצון העליון", וכתב :

[דעשה הכל כפי מה] **שהוא ע"פ תרי"ג מצות**

(ג) על מה שכתבו: "הנה קודם ציווי מילה, הי' רצה"ע שלא למול, מצד שפיכת דם" – מחק את התיבות: "שלא", "מצד"; וכתב:

[הנה קודם ציווי מילה, הי' רצה"ע] שאסור [למול] מצות איסור [שפיכת דם]

(ד) על מה שכתבו: "אם הפירוש "קיים מצוות מילה" רק באופן שלילי" – מחק תיבת "קיים", וכתב:

[הפירוש "שמר" [מצוות מילה" רק באופן שלילי]

כמו בנוגע ל[בנין בית המקדש, ערי מקלט וכו' וכו'] ועוד בשלילה יותר

(ה) סימן בעיגול את מה שכתבו: "הנה גדרו של מצוות מילה גופא הוא שלא למול, וכשאינו מל, הוא מקיים המצוה בזה גופא (דמכיון שכל מצוה כלולה מהשני כו", וכתב:

האומנם לזה פשט יקרא!?

קנז

[לאחר ש"פ מקץ, כ"ח כסלו, ד' דחנוכה, תשכ"ח (2)]

מענה להמניחים על מכתבם – בהמשך להמענה שקיבלו על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ מקץ:

"כ"ק אדמו"ר שליט"א ענה לבאר: דאין לומר לפירש"י הטעם איך נשא יעקב ב' אחיות, מצד גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, מחמת כמה טעמים, ומהם: בפשטות ענין זה שקיבל אז על עצמו לשמור כל תרי"ג מצוות הוא לבוא להחמיר על עצמו, ולא להקל על עצמו. . . אח"כ נתבאר וזהו לה"ק: בדרך אפשר י"ל גם בנדו"ד בפרט: . . . משונה איסור ב' אחיות – שע"ד הפשט – טעמו מפורש בקרא לצרור (אחיות זל"ז) ואפ"ל דע"ד הפשט – גם בב"נ ישנו האיסור כיון דישנו הטעם (ראה רש"י לב, ז) עכלה"ק. (דמשמע משם שענין האחווה הוא ענין של אחדות דוקא).

שאלה: לכאורה הרי נתבאר אח"כ בהשיחה, הטעם לפי האמת איך נשא יעקב ב' אחיות (רחל ולאה) כי הי' מוכרח לקחת אח"כ גם רחל, מכיון שבא' הז' מצוות דבני נח, נכלל ג"כ האיסור דרמי (והובא רא"י לזה – מפשט – ממה שטעם יעקב ללבן למה רמיתני (כט, כה) וגם לבן ענה ליעקב הטעם, כי לא יעשה כן במקומו וכו'), וא"כ מכיון אשר ליקח ב' אחיות, לא הי' אסור עליו מצד הציווג, אלא זהו מה שקיבל מעצמו

להחמיר ולקיים כל התורה, וא"כ איך יעבור על איסור רמי' שמצווה עליו, ולקיים האיסור דב' אחיות, אשר בעצם הוא מותר בהם.

והנה אם נאמר דגם בבני נח ישנו האיסור דב' אחיות (כפי משנת"ל) איך יתאים זה עם מה שנתבאר לעיל, שהי' מוכרח לזה מצד איסור רמי', והלא גם ב' אחיות הי' אסור עליו מצד הציווי, ומאי אולמי' האיסור דרמי', מאיסור ב' אחיות?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה ישיבת ליובאוויטש מנשסתר ה' טבת תשנ"ו ע' 22):

שהוא תלוי בטעם (כנ"ל – פשטות הכתוב) ומזה שמסרה הסימנים ללאה (כפרש"י כט, כה) פשיטא שלא תהי' צרה לה.

קנח

[כסלו – טבת, תשכ"ח]

מענה להתי' דוד קרץ על מכתבו בעניני שידוכים (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

מההצעות הנ"ל – קדימה לזו שיש יותר יר"ש והמשך הלב.

קנט

[י"ג טבת, תשכ"ח]

מענה להתי' דוד קרץ (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב ע"ד מצב בריאותה של אמו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"פ עה"צ.

[2] במכתבו כתב: "עדיין אינני רואה שאוכל להחליט . . . איזו היא יותר . . ."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

במקום ספק (באלו שכותבן או העתידות לבוא) – ישאל דעת ידיד (או המשפיע שי').

ויחדל ללמוד רמזים במכתבי.

[3] במכתבו כתב דו"ח ע"ד ימי חנוכה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

ות"ח על הבשו"ט. אזכירו עה"צ.

קס

[ט"ו טבת, תשכ"ח]

מענה לר' יוסף הלוי וויינברג בקשר לשידור ברדיו ע"ד "מבצע תפילין" שהוא דבר הנוגע לכלל ישראל בקשר עם המצב באה"ק – שנתעוררה השאלה לפירוש הדברים, דהלא כבר אין מלחמה באה"ק (אגרות-קודש חכ"ה ע' עא-עב. סי' "נלכה באורחותיו" ע' 208. והעתקה) :

אבל 1) צבא השונאים עומדים על גבולם מכל הרוחות הכן כו' היל"ת, ורק היראה מעכבת, וד"ל.

2) הסכנה דמצפון תפתח גו' ר"ל – גדלה יותר מאז ובהרבה, אלא שאינו ענין להפחיד את בני"י שליט"א – כ"א לעוררם ולעודדם אשר הכל תלוי בתשובה ומעש"ט שביד כאו"א – ובפרט מצוה המטלת יראה ופחד וכו'.

– [הקושיא מעיקרא תמוה 1) לכאורה צ"ל הקושיא באה מאלו שיגעו וביותר במבצע תפילין בעת המלחמה ובמילא שאילתם – האפשר עתה לנוח קצת בזה, ובאה דוקא מאלו שאז לא פעלו מאומה בזה ולא בשאר התרי"ג מצוות

2) ומבואר שברכת ה' (ופס"ד ב"ד למעלה) באה על יסוד המעש"ט שעתידים לעשות ולא רק מפני המעש"ט שבעבר. ובני"י המאמינים – מאמינים ג"כ שהנהגת או"ה למטה תלוי' בהנהגת השר שלהם למעלה והוא העיקר ובזה נוגע פס"ד שלמעלה ופועל]

ובנדו"ד שההצלחה בזה הלהיבה עוד יותר את יורשי אביגדור וכת דילי' להפצת כו' – לעומת זה דהפצת מעינות דתורת דא"ח. וד"ל.

[וראה לקמן מענה קסא].

קסא

[לאחר ט"ו טבת, תשכ"ח]

מענה לר' יוסף הלוי וויינברג שכתב – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל מענה קס): "בתחילת השידור תמול מסרתי על דבר זה שההתעוררות לנצל ימי חנוכה לחיזוק מבצע תפילין צריך להיות נמשך בכל המרחץ. . . שזה דבר הנוגע לכלל ישראל בקשר עם המצב באה"ק. . . אין ברור אצלי בזה שהואיל כ"ק לרשום בתוך דברי ק' "אלא שאינו ענין להפחיד את בניי שליט"א – כ"א לעוררם ולעודדם אשר הכל תלוי בתשובה ומע"ט וכו", אם הכוונה דמלת "אלא" הוא שלכן כ"ק אינו מדגיש זה בעת דרישת חיזוק מבצע תפילין, או שהכוונה גם שלא לדבר בזה ברבים ולא למסור מזה. ובאם הכוונה רק שלכן כ"ק אינו מדגיש זה אבל יכולים לדבר ע"ז ברבים, אז אשתדל בל"י למצוא זמן המתאים ע"ז או בשידור באמצע השבוע או בהשידור דמוש"ק. ואולי הי' כדאי למסור בכלל שאחד שאל שאלה כזאת והמענה בזה, כי זה מוסיף הדגשה בכל הענין דדרישת השעה לחיזוק מבצע תפילין" (סי' "נלכה באורחותיו" ע' 208. אגרות-קודש חכ"ה ע' עב-עג):

(1) [הכוונה] שהדיבור בזה אינו ח"ו בשביל להפחיד שאדרבא אסור ואין לצער ו[אינו ענין להפחיד את בניי שליט"א – כ"א] הכוונה אך ורק בשביל [לעוררם ולעודדם אשר הכל תלוי בתשובה ומע"ט וכו'] ולכן מ[דבר]ים [בזה ברבים] (ולמסור ב' הנקודות לפרטיהן)

(2) ו[למצוא זמן המתאים ע"ז בשידור באמצע השבוע] ו[בהשידור דמוש"ק. כדאי למסור בכלל שאחד שאל שאלה כזאת והמענה בזה כי מוסיף הדגשה בכל הענין דדרישת השעה לחיזוק מבצע תפילין]

(3) ולהוסיף בקיצור שהמתבונן בהמאורעות האחרונות ראה עוה"פ איך שמתקיים מש"נ וחסד לאומים חטאת. ושאין מקום כלל לטעות שכחי ועוצם ידי עשה גו'. וד"ל. אלא שבנ"י יעשו הצינורות והכלים לברכות ה' – תומ"צ, והשי"ת שעשה נסים גלויים בעבר יעשה כן גם עתה בטוב הנרונ"ג.

קסב

[לאחר ש"פ וארא, כ"ו טבת תשכ"ח (1)]

מענה לר' יוסף וואלדמאן שכתב: "בענין שנתבאר בהתוועדות האחרונים הרי אחרי איבערריידען עם כמה פון די גוטע צוהערערס (ובתוכם רב יוא' קאהן ורב אפרים פיקרסקי) נשאר לי בלתי מובן איזה דברים . . .". (מצילום כתי"ק – תשורה רימלער י"ד סיון תשס"ה ע' 24-26):

[1] במכתבו כתב:

"בין אם נדבר שהשבטים קיימו וכו' בין אם נדבר שרק האבות קיימו וכו' אינו מובן הליכת יודא אל תמר בפתח עיניים? ממנ"פ אם קיים וכו' הרי בוודאי קשה, אבל אפילו אם לא קיים וכו' קשה לי שהרי נאמר שחיובי בני נח – גם אלו שלקחו על עצמם – וודאי קיים, ולפי זה איך הלך אל תמר שהרי דינה היתה פנוי ועלי' מביא רש"י "שהאומות גדרו עצמן מן העריות" (ואולי נכון הביאור מה שאמר לי אחד מהנ"ל שיש לחלק בין אונס ורצון?)."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "אם קיים וכו' הרי בוודאי קשה", כתב:

! לא נמצא איסור בזה בתושב"כ. ופשיטא שאינו בתרי"ג מצות וכיו"ב
(1)

(ב) על מה שכתב: "ואולי נכון הביאור מה שאמר לי אחד מהנ"ל שיש לחלק בין אונס ורצון?" – מחק תיבת "ורצון", וכתב:

כמפורש ברש"י לענות (לד, ז) ועפ"ז יומתק מה שאמר הבה (שלכאורה מיותר) וכפרש"י (לה, טז) (2)

[2] במכתבו כתב:

"אבל בעיקר קשה עלי ומעיק אותי מה שתירץ כ"ק אדמו"ר שליט"א – לפי היסודות שהניח בענינים אלו – בשאול בן הכנענית איך זה "פשוט" עד כדי כך שרש"י אינו צריך לבארו במילים מפורשים שאחרי שנהרגו שכם וכו' הרי דינה אינה חוזרת למציאותה הראשון ומותרת לאחי'. וביותר אינו מובן לי שאפילו כשהיתה "תחת ידם" הוסיפו והפצירו בכמה מיני אופני בקשה והכנעה, ואחי דינה ענו גם פון א פאזיציע פון תקיפות ("ואם לא תשמעו אלינו – והלכנו").

איז ביי אזוי איינע וואס מען האט אזוי ווייניג רשות וכח עלי' אונד עס ריידען זיך אזעלכע דיבורים פון הכנעה וכו' פון איין צד ותקיפות מצד

השני הרי על זה יחול שם "שפחה" עם כל הגדרים שנאמרו עלי' באבידת מציאות עצמה מכל וכל עד כדי ביטול קריבותה והיתר לאחי' גם אחר שיוצאת מ"קצת שבי"י" הזה?

לכאורה נראה זה כחידוש גדול שרש"י הי' צריך להביאו במילים מפורשים?

אולי נוכל לזכות לשמוע הנ"ל ביותר ביאור?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתב: "ואחי דינה ענו גם פון א פאזיציע פון תקיפות (וואס לא תשמעו אלינו – והלכנו)", כתב:

גדולה מזה מפורש שלאחרי "שנשבה" לוט ע"י 4 מלכים אדירים סיכן אביהם את עצמו לשחררו (3)

(ב) על כללות הענין, כתב:

(4) לומר – כהקס"ד שלו – שאף שכש"ויקה" שכס את דינה בטלה השייכות דדינה עם הורי' (וכמפורש דרחל אומרת על בן שפחתה "ויתן לי בן" "יכולתי" "להיות שווה לאחותי" (פרש"י ל, ח) ונעשית נכסיו של שכס (ע"ד לוט כשנשבה) הנה כשהורגים את שכס – לא רק מבטלים את האדנות של שכס אלא "שמקשרים" אותה ע"י מיתת שכס עם הורי' – ה"ז חידוש הכי גדול.

[גם להעיר שאפילו ע"פ הלכה – קטנה שנתגרשה אינה באותה השייכות לאבי' כמו קודם שנשאת].

ועוד וג"ז עיקר (ולפלא – שאיש מהמקשים קושייתו זו – לא שם לבו לנקודה בזה המפורשת ברש"י (מו, י) שלא רצתה דינה לצאת עד כו' שישאנה היינו שיצאתה משכס (וכל הדינים המסובבים מזה) ה"ה רק באופן שישאנה שמעון.

קסג

[לאחר ש"פ וארא, כ"ו טבת תשכ"ח (2)]

מענה לר' שרגא פייוויל רימלער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ וארא (מצילום כתי"ק – תשורה רימלער י"ד סיון תשס"ה ע' 23):

[1] במכתבו כתב:

"בביאור היתר נשואי שמעון ודינה, שמכיון שנלקחה ונבעלה לכנעני נעשית שבו"י ובגדר שפחה ונפקע ממנה יחס התולדה, לא זכיתי להבין ההוכחה ע"ז מפשטות הכתובים. ואפי' אם נפקע יחס התולדה בזמן שהיא שבו"י כנ"ל, לא זכיתי להבין ההוכחה שגם אחרי שנשתחררה, ונעשית בת חורין, שעדיין נשארה במצבה שבעבר ואינה חוזרת ליחסה דמעיקרא לפני שנלקחה וכו' ובהכרח שאחרי שחרורה בהריגת שכם יצאתה מכלל שפחה דא"ל איך נמנה שאול בשבעים נפש דיעקב וא"כ לכאורה חזרה לקדמותה שהיתה אחותו מן האב ומן האם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את כללות הענין, וכתב:

בפתקת ואלדמן שי'

[לעיל מענה קסב].

(ב) על מה שכתב: "דא"ל איך נמנה שאול בשבעים נפש דיעקב", כתב:

כמו שנמנו "בני השפחות"

[2] במכתבו כתב:

"ובביאור בלהה וזלפה שנשארו שפחות גם אחרי שנישאו ליעקב שיש הוכחת הכתוב ויתן לי בן, ושהיו נקראות שפחות גם אחר"כ, לכאורה איך מתייחסים בניהן ליעקב כבני רחל ולא. ולכאורה י"ל שנשתחררו כשנשאן יעקב, והיו לו לנשים ולא לשפחות ובניהן בניו כמו בני רחל ולא. ומשכתוב ויתן לי בן, הרי לכאורה י"ל שבן זה נולד ע"י השתדלותה – שנתנה שפחתה ליעקב – ובסיבתה נולד בן ליעקב שלכן אמרה ויתן לי כמו על ידי. וכן בשרה לא מצינו כלל שיתיחס ישמעאל לשרה אע"פ שהגר היתה שפחתה גם אחרי שנתנה לאברהם. וגם לכאורה אינו מובן איך נשארו האבות שפחות כשקיימו כל התורה כולל לא יהי' קדש שלפירש"י זה קאי ג"כ על בן חורין לשפחה שכל בעילותי בעילות זנות כי אין קידושין תופסין".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתב: "ובביאור בלהה וזלפה שנשאר שפחות גם אחרי שנישאו ליעקב", כתב:

כמפורש וכמה פעמים בכתוב והילד אינו שייך להשפחה

(ב) על מה שכתב: "שיש הוכחת הכתוב ויתן לי בן, ושהיו נקראות שפחות גם אחר"כ" – מחק את התיבות: "שיש", "ושהיו"; וכתב:

[כ]הוכחת הכתוב ויתן לי בן [ו]נקראות שפחות גם אחר"כ

(ג) על מה שכתב: "ולכאורה י"ל שנשתחררו כשנשאן יעקב, והיו לו לנשים ולא לשפחות ובניהן בניו כמו בני רחל ולאח"כ – סימן בעיגול את התיבות: "י"ל שנשתחררו", "ולא לשפחות"; וכתב:

היפך הכתוב!!!

[3] במכתבו כתב:

"ובענין יהודה ותמר, נהי שלא היי חיוב ליבם מפני שלא היי המציאות של יבמה יבא מכיון שלא רצה יהודה ליתנה לשלה, אבל חליצה מיהת בעי. ומה שפירש"י כי על כן לא נתתי שבדין עשתה עדיין בלתי מובן מהו בדין עשתה".

על התיבות: "אבל חליצה מיהת בעי", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

היפך המפורש בקרא דחליצה רק באומר לא חפצתי גוי שלכן מבזין אותו כו'

קסד

[לאחר ש"פ וארא, כ"ו טבת תשכ"ח (3)]

מענה לר' שרגא פייוויל רימלער – בהמשך להמענה שקיבל על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ וארא:

"בביאור היתר נשואי האבות עם שפחות, שלפי הטעם בפירש"י כי אין קידושין תופסין, לא הבנתי החילוק בין שפחות האבות לכל שפחה, אם אצל האבות כן תפסו הקידושין בשפחות.

ובביאור ענין יהודה ותמר, כפי שנראה מתשובת כ"ק אדמו"ר שליט"א (בפתקת וולדמן שיחי) שלפי הפשט דפירש"י לא הלך יהודה לתמר

לקדשה לו לאשה. וא"כ לכאורה קשה בשתים – ובדרך הפשט. איך מתקבל על הדעת שיהודה בן יעקב – שבטי י-ה, יעשה דבר שלכאורה זה בלתי הגון כלל אפי' לאי שלא בדרגת צדקתו של יהודה. הרי ביאה שלא לשם קידושין ביאת זנות הוי. ונהי דאיסורא ליכא, בזיון איכא. והבי אחרי שכתוב בפירוש ויחשבי לזונה, איך הלך אליי יהודה – מה לו ולזונה? וזה קשה גם אם נאמר שהלך אליי לקדשה לו לאשה – ובפרט שרש"י מבאר הטעם על תמר למה היא הפקירה עצמה אצל יהודה מפני שהיתה מתאוה להעמיד בנים ממנו, אע"פ שהיא קרקע עולם, הרי מכש"כ שדורש ביאור על יהודה בהנהגתו הוא. ויהודה עצמו אומר תקח לה פן נהי לבז, ופירש"י שחשש שיתפרסם הדבר ויהי גנאי, ואם לא הי' בעצם המעשה שום ענין של גנאי למה חשש לפרסומו? הרי בהכרח כנ"ל, וא"כ קשה כנ"ל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה רימלער י"ד סיון תשס"ה ע' 27):

[1] על מה שכתב: "שלפי הטעם בפירש"י כי אין קידושין תופסין, לא הבנתי החילוק בין שפחות האבות לכל שפחה, אם אצל האבות כן תפסו הקידושין בשפחות – מחק את התיבות: "כ"י", "לא הבנתי ה", "אם אצל האבות כן תפסו הקידושין בשפחות"; וכתב:

[שלפי הטעם] **דהאיסור – שהוא דוקא באישה** [אין קידושין תופסין] **אין** [חילוק בין שפחות האבות לכל שפחה] **קודם מ"ת**

[2] על מה שכתב: "כפי שנראה מתשובת כ"ק אדמו"ר שליט"א (בפתקת וולדמן שיחי') שלפי הפשט דפירש"י לא הלך יהודה לתמר לקדשה לו לאשה" – סימן בעיגול את התיבות: "דפירש"י לא הלך יהודה לתמר לקדשה לו לאשה", וכתב:

כן מפורש בקרא (לח, טו, שם, כ).

[3] על מה שכתב: "ופירש"י שחשש שיתפרסם הדבר ויהי גנאי" – סימן שני קווים תחת תיבת "ופירש"י"; מחק תיבת "שחשש"; סימן בעיגול את התיבות "שיתפרסם הדבר ויהי גנאי", וכתב:

הרי מפורש גם דעת רש"י – שלולא הפרסום אין בכך כלום

[4] על מה שכתב: "ואם לא הי' בעצם המעשה שום ענין של גנאי למה חשש לפרסומו", כתב:

כמפורש בפירש"י (כט, כא)

קסה

[כ"ז טבת, תשכ"ח]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "הנני להודיע שהיום נגמר ונחתם הקאנטראקט בין המל"ח והקאנטראקטאר, מר קרימסקי שי', לתיקוני בנין הספרי". כפי החוזה הנ"ל בא הקאנטראקטאר להתחיל בהעבודה במשך חמשה ימים מהיום. בנוגע להאייר-קאנדישאנינג והיטינג, נשאר שיעשו סענטראל אייר-קאנדישאנינג לכל הבית, וגם יעשו כל ההיטינג-סיסטעם מחדש" (מצילום כתי"ק – תשורה פוטערפאס ג' סיון תשע"א ע' 20):

על התיבות: "הנני להודיע", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ות"ח

ויהא כ"ז בהצלחה רבה ובזריזות מכאן ולהבא.

[וראה לקמן מענה קעט].

קסו

[ט"ו בשבט, תשכ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ דו"ח ע"י הרשמ"מ שי' בוטמאן" (מצילום כתי"ק – תשורה שפריצער יו"ד אדר תשנ"ט ע' 17):

להחזיר

כנראה אין ידוע ל[צעירי אגודת חב"ד] כלל ששכונה היא ספוגה פוליטקא מסובכת ביותר, ומן קצה הימין ועד כו'!?

והרי נתפרסם (מקצתה) גם במכ"ע, ויותר ידוע לכל דרי השכונה, שביניהם כו"כ מאנ"ש שי'.

ופשוט שאין לצאגו"ח לקחת חלק בזה וכו'.

קסז

[ט"ו בשבט, תשכ"ח]

מענה לר' יהושע קארף שכתב – בקשר לסי' ליקוטי ביאורים בסי' התניא" שבעריכתו: "עתה נמצאים כבר בסוף הדפסת הספר, באמצע אגה"ק. ההשמטות עומדות ג"כ להמסר עתה לסדור. גם עפ"י הצעת רי"ל שי גראנער מוסיפים בסוף ליקוט משיחות ומכתבי רבותינו אודות ספר התניא, ושיעורי חת"ת. ליקוט זה יגמר אי"ה מחר. ובזה מצורפת שיחה נוספת מכ"ק, אשר נרשמה מזכרון השומעים, ואין זוכרים מתי נאמרה" (מצילום כתי"ק – תשורה מונדשיין י"ז כסלו תשס"ח ע' 23):

[1] סימן שני קווים תחת תיבת "מחר", וכתב:

ובטח לא יאחר, שהרי אין לדבר סוף

[2] על כללות המכתב, כתב:

אפשר לצרף

המכ' לסיום חלקי תניא (להאכלער שי' טורונטו – ועוד).

[3] על מעטפת המכתב, כתב:

מהיר

קסח

[כ"א שבט, תשכ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ דו"ח בענין "מבצע תפילין" מזמן האחרון. הפעולות בזה מתרחבות ת"ל, והננו מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי בהם):

ות"ח ת"ח

אזכיר עה"צ

קסט

[שבט, תשכ"ח]

מענה להת' משה יהודה קאטלארסקי על מכתבו – בקשר ל"כפתורים" שהפיק עם הכיתוב (באנגלית): "אני ב"ה הנחתי תפלין היום, האם אתה הנחת?", בקשר ל"מבצע תפלין" שעליו הכריז כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה קאטלארסקי ג' מרחשון תשע"ד ע' 49-50):

[1] על מה שכתב: "האם לעשות עוד מהם" – מחק תיבת "האם", וסימן קו תחת התיבות: "לעשות עוד מהם".

[2] על מה שכתב: "אם יש איזה שינוי שכ"ק אד"ש חושב בזה" – מחק את התיבות: "אם יש איזה", וכתב:

אין [שינוי] ובפרט שכבר הורגלו בכזה, רק יצינו כתובת לאן יכולים לפנות לאינפורמצ' וכיו"ב

[3] על מה שכתב: "ואקווה שיגרום נח"ר לכ"ק אד"ש", כתב:

וגרם [נח"ר] רב [לכ"ק אד"ש] במאוד. אזכיר עה"צ.

קע

[לפני חודש אדר, תשכ"ח]

מענה להשליח הרב משה יחיאל פעלער ("צדי"ק למלך" חוברת ז ע' 240):

[1] במכתבו כתב שבדעתו לפרסם מאמר בעיתון היהודי המקומי, היו"ל בתקופת אדר-ניסן, ע"ד דיני החגים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) יוסיף ע"ד משלוח מנות ומתל"א, מכירת חמץ.

[2] במכתבו שאל האם נכון להדפיס דבר-תורה בעיתון.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) נכון במאד.

[3] במכתבו שאל כיצד לנהוג בקשר לביקור אינם-יהודים בבית הכנסת.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

3) להשתמש מזה (באם אפשר – ממענה בכלל).

[4] במכתבו שאל מה ללמד בשיעור בעניני יהדות לקבוצת "הדסה", שיתכן שישתתפו בו גם גויים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

4) ללמוד אותם דינים, מכירת חמץ, ונכון.

הרי אין זה דוקא (ואדרבא – ה"ז, ככתבו, "הדסה") שיבואו גויים. ואין לו גריבלען זיך ובלבד להציל בני"י מאיזה איסור בחה"פ, שידעו (ויקבלו) כזית שמורה וכו'.

קעא

[ר"ח אדר, תשכ"ח]

מענה להשליח הרב משה יחיאל פעלער על דו"ח – בו כתב ע"ד מימון מבצע תפלין שנערך עבור הנערים המשתתפים בכינוס מטעם ארגון "בני ברית" המתקיים במיניסוטה (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם זה לראשונה באדיבות משפחת הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

וצודק בזה. ויקבל מכאן השבעים דולר. אזכיר עה"צ.

[וראה לקמן מענה קעת].

קעב

[בדר"ח אדר, תשכ"ח]

מענה לשאלה ע"ד המובא בסה"מ תש"ח (ע' 170) בנוגע לאגה"ק "פותחין בברכה" אשר חלקה הראשון נכתב עוד קודם נסיעת אדמו"ר הזקן למעזריטש, ולכאורה עפ"ז מהו הביאור במש"כ שם "ברוב עיירות ומנינים מאנ"ש" –

נדפס באגרות-קודש חכ"ה ע' קב.

קעג

[לאחר ש"פ תשא, ט"ז אדר, תשכ"ח]

מענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדות ש"פ תשא :

"בהשיחות דש"פ תשא, נאמר :

אז פורים ווערט אנגערוּפן בשם מועד, געפינט מען עס אין דברי חז"ל כל המועדים עתידים להתבטל חוץ מפורים. אזוי אויך אז פורים ווערט אנגערוּפן חג, געפינט מען עס אין דעם וואס די גמרא (מגילה טז, ב) ברענגט דעם פסוק "ושמחת בחגך" בנוגע צו פורים. אבער אז פורים הייסט אויך מיטן נאמען יו"ט, איז הגם אז אין די התועדות פון פורים האט מען געבראכט א רא"י דערצו פון ה' תענית און ה' נדרים, איז עס דאך בלויז א רא"י בנוגע צו לשון בני אדם, און ניט בנוגע צו לשון חכמים. פון מגילת תענית אבער זעט מען אז אויך בלשון חכמים הייסט פורים בשם יו"ט.

שאלה : אם נכון כפי שנרשם כאן. כי במס' מגילה שם הובא הפסוק ושמחת בחגך להוכחה אשר "שמחה זה יום טוב". ואינו מובן : א) בגמרא שם, קאי על תיבת "שמחה" שבפסוק ליהודים היתה גו', שתיבת "שמחה" שם אינו קאי לכאורה על השמחה דפורים, כי אם, שאז קיימו עליהם ענין השמחה שבשאר ימים טובים (כדמוכח לכאורה בפירש"י שם), וכמו שקיימו אז "אורה, ששון ויקר", שאינם קשורים בענין הפורים. וא"כ, מהי ההוכחה מהגמרא שפורים נקרא בשם חג, והרי הכתוב "ושמחת בחגך" הובא בגמרא שם לענין תיבת "שמחה" שבפסוק ליהודים, שכוונתו הוא לשמחת יו"ט ולא לשמחת פורים? ב) באם מפרש בהשיחה שתיבת "שמחה" שבפסוק זה, וכן מה שאמרו בגמרא על תיבה זו "ושמחת בחגך", שייך לענין פורים עצמו, הרי אמרו שם "שמחה זה יום טוב", וא"כ מוכח משם שפורים נקרא (לא רק חג, אלא גם) יום טוב?."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חכ"ה ע' 481):

[1] על מה שכתבו : "שתיבת "שמחה" שם אינו קאי לכאורה על השמחה דפורים, כי אם, שאז קיימו עליהם ענין השמחה שבשאר ימים טובים (כדמוכח לכאורה בפירש"י שם)", כתב :

לשולל הקושיא – הזכרתי בפי' בהתועדות המאמר (דפורים?) תרכ"ו

[2] על מה שכתבו: "הרי אמרו שם "שמחה זה יום טוב", וא"כ מוכח משם שפורים נקרא (לא רק חג, אלא גם) יום טוב" – על התיבות: "וא"כ מוכח משם", כתב:

ע"פ השקו"ט שבמאמר הנ"ל וחולק על כמה מהמפרשים בזה.

משא"כ במגלת תענית ובפרט שנלמד שם בק"ו שאדם דן מעצמו ונעשה דין תורה

קעד

[כ"ה אדר, תשכ"ח]

מענה לר' עזריאל זעליג סלונים שכתב – בתקופה שלאחר פטירת זוגתו מרת חי' פייגל ע"ה: "בין כך אני שבור מכל, ובהיותי היום לבד בחדרי, בכיתי הרבה, על רוע מזלי, וירחם המרחם" (מצילום כתי"ק – סי' "עבד מלך" ע' 387):

על התיבות: "בכיתי הרבה, על רוע מזלי", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

!?" ה"ז היפך פס"ד מפורש שבימים אלו מרבים בשמחה

מהיר

קעה

[כ"ו אדר, תשכ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "הננו להודיע בשמחה שהבנין של המקוה באטלאנטיק סיטי נגמר ת"ל בשעטו"מ והמקוה נפתחה לקהל. במשך השנים האחרונות ביקרו באטלאנטיק סיטי משלחות צאגו"ח בקשר עם בנין המקוה יותר מחמישים פעמים. יש לציין לטוב את ר' מרדכי שי' קאלמענסאן שהתמסר והשתדל הרבה בזה ונתן מזמנו וכחו בהרבה נסיעות לשם וכן בקשר מתמיד בשיחות טלפוניות עם העוסקים בזה, וכן לאחרונה גם הרב מאיר שי' גרינבערג שעסק בזה במרץ. ויעזור השי"ת שנוכל תמיד לברך בשו"ט. ומוס"פ דו"ח מהנסיעה האחרונה לאטלאנטיק סיטי" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי בהם):

ות"ח על הבשו"ט

אזכיר עה"צ אשר [יעזור השי"ת שנוכל תמיד לבשר בשו"ט]

קעו

[אדר, תשכ"ח]

מענה להשליח ר' יצחק דוד גראנער (תשורה גראנער כ"ה סיון תשע"א ע' 13. תשורה וילהלם ו' תמוז תשפ"א ע' 36. והעתקת המזכיר):

[1] במכתבו כתב ע"ד שאלת אשה מסויימת השוהה במלבורן האם לעשות ניתוח.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כדעה אחידה דשני רופאים מומחים כו'.

[2] במכתבו כתב ע"ד שאלת הנ"ל האם להודיע לאחיי ע"ד המצב, וכן האם כדאי שבעלה יבוא עתה למלבורן.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אין צורך בזה כלל. וחבל על ההוצאות ומוטב שיתנו הכסף לצדקה.

אזכיר עה"צ.

[3] במכתבו כתב דו"ח ע"ד ההתעסקות במבצע תפלין, וע"ד הפעולות בנוגע למשלוח מנות ומתנות לאביונים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ת"ח על הבשו"ט. היודפס סו"ס התניא ויתחילו ללמוד בו בפועל!!

קעז

[חורף, תשכ"ח]

מענה לא' הרבנים שכתב שהנהלת בית-הכנסת שלו ביקשה ממנו לנסוע להשתתף ב"וועידה העולמית מבתי כנסיות" המתקיימת באה"ק, ואף מימנה את הוצאות הנסיעה, וימים אחדים לפני הנסיעה נודעה לו דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א נגד קיום הוועידה וההשתתפות בה. במכתבו התנצל על תכנית נסיעתו, ושאל את עצת כ"ק אדמו"ר שליט"א איך להסביר להבעלי-בתים שלו את ביטול נסיעתו (מצילום כתי"ק – סי' "מאוצר המלך" ח"א ע' 146):

(1) פשוט – שעליו לפנות בזה אל [.] ולעשות כהוראתם.

ולשאלתו (תמוהה) מה יאמרו הבעה"ב שלו באם [.] תפסוק הדין שלא כרצונם ישאלם: האם לדעתם הם עצמם – עליו לעשות נגד פס"ד של זה (אלו) שמהם קיבל סמיכה לרבנות!?

(2) עיין דרכי תשובה יו"ד ס' צט ס"ק סב. בכל אופן זה נוגע רק לברר מצבו, אבל אינו משנה הפס"ד.

קעח

[חורף, תשכ"ח]

ממענה להשליח הרב משה יחיאל פעלער על מכתבו (להנהלת ה"מרכז לענייני חינוך") בו כתב: "והנני מבקש גמ"ח לסניף המל"ח דכאן של \$1,000.00 לעזור לנו משך חדשים אלו כי הנני נמצא עכשיו במצב קצת דחוק, היות שאף שנתן לי המל"ח גמ"ח עבור התפילין הי' לי עוד הוצאות של כ"ג מאה או יותר מהמבצע תפילין . . ואשלים, בלי נדר, החצי עד חג הפסח והחצי השני עד חג השבועות, ה'תשכ"ח". במשך החורף נערך במיניסוטה כינוס מטעם ארגון "בני ברית" ל-450 נערים ונערות יהודים, וסידר הנ"ל שעם 200 הנערים יניחו תפילין (מצילום כתי"ק – תשורה בעלינאו ד' תמוז תשנ"ח ע' 65. "תחינו" גליון 2 ע' 48-49):

למלאות הבקשה "לאות הכרה ובתור סיוע באופן יוצא מן הכלל לענייני מבצע תפילין, מבצע יוצא מן הכלל (2)

קעט

[חורף, תשכ"ח]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "כפי הנראה כעת יגמור הקאנטראקטאר עבודתו בתיקוני בנין הספריי במשך כשבועיים. ונשאר עדיין לסדר קניית הארונות להספרים ושאר הרהיטים הדרושים וכו' ועצם סידור הספרים . . ." (מצילום כתי"ק – תשורה פוטערפאס ג' סיון תשע"א ע' 21):

[1] במכתבו כתב: "אם רוצים להכניס להבנין גם טלפון לכאורה כדאי לסדר זה קודם גמירת התיקונים בכדי שלא יראו החוטים. והנני שואל אם לסדר שם טלפון, ואם כן אם במספר הטלפון של המל"ח ב-770 או מספר אחר, או אם במספר המל"ח וגם מספר אחר מיוחד להספריי".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "אחר, או אם", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות: "במספר המל"ח וגם מספר אחר מיוחד להספריי".

[2] במכתבו כתב: "וגם הנני שואל אם ימצאו אנשים שירצו לנדב ספרים או כספים לקניית ספרים, או כספים בכלל להספריי, אם יכולים להציעם שיהיו שמותיהם (או שמות שירצו) רשומים על הספר או על ארון של ספרים או על איזה מהחדרים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "אנשים", וכתב:

הגונים וסכומים מתאימים.

במקום ספק – שב ואל תעשה.

וכן לא אותם שיחשבו שזהו ענין דמסנ"פ מצדם.

קפ

[לאחר ש"פ ויקרא, ר"ח ניסן, תשכ"ח]

מענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדויות ש"פ ויק"פ וש"פ ויקרא:

"בהשיחות דש"פ ויק"פ נתבאר במ"ש רש"י ד"ה ואתה דבר אל בני ישראל "ואתה אעפ"י שהפקדתיך לצוותם על מלאכת המשכן אל יקל בעיניך לדחות את השבת כו"י", כי באם היו שומעים "ואך את שבתותי תשמרו" שלא באופן דהקהל (רק ככל הענינים שבתורה), הי' זה קל

בעיניהם. ונאמר בזה הלשון: כי מכיון שענין מלאכת המשכן שמעו ממשה באופן דהקהל, לכן, אם הציווי אך את שבתותי תשמרו היו שומעים שלא באופן דהקהל, הי' זה קל בעיניהם.

אמנם, בהשיחות דש"פ ויקרא נאמר הלשון: הטעם ש"ויקהל משה את כל עדת בניי גוי למסור להם הציווי דשבת ומשכן הוא לפי שאמר לו הקב"ה "ואתה דבר אל בניי".

לכאורה, סתירה משיחת ש"פ ויקרא לשיחת ש"פ ויק"פ. ומסתמא טעינו בחזרת אחת השיחות. איך נכון?

באם הלשון שנעתק כאן מהשיחות דש"פ ויקרא [אשר כל הענין ד"ויקהל", גם בנוגע לציווי המשכן, הי' מצד שאמר הקב"ה למשה "ואתה דבר גוי"] חזרנו נכון, צריך לתקן בהרשימה דש"פ ויק"פ. וצ"ל שם: מכיון שענין המשכן הוא "ושכנתי בתוכם", ועי"ז ידעו שנתכפר להם כו', שלכן היו רדופין וזריזין במלאכת המשכן, במילא (גם אם ציווי המשכן הי' שלא בהקהל), הי' קל בעיניהם לדחות את השבת. ולכן אמר הקב"ה למשה ואתה דבר גוי, שלא יקל כו'. ומכיון שאמר הקב"ה למשה ואתה דבר בנוגע לשבת, היתה במילא ההקהלה, גם בנוגע לציווי המשכן.

אם נכון. ועדיין צריך ביאור: הרי "ואתה דבר גוי" נאמר לכאורה רק בנוגע ל"אך את שבתותי תשמרו" ומדוע הי' ה"ויקהל" גם בנוגע למשכן?

באם הלשון שנעתק לעיל משיחת ש"פ ויק"פ [אשר טעם הציווי ואתה דבר גוי (הקהל) בנוגע לשבת הוא לפי שציווי המשכן הי' בהקהל (מצד איזה טעם אחר, לא מצד הציווי "ואתה דבר") (ודלא כמו שחזרנו בהשיחות דש"פ ויקרא)] הוא נכון, חסר ביאור: אי' מצינו באמירת הקב"ה למשה שיקהיל אותם בנוגע למשכן?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – סי' "שערי ישיבה גדולה" חכ"ה ע' 482. חכ"ו ע' 434):

[1] על מה שכתבו: "כי מכיון שענין מלאכת המשכן שמעו ממשה באופן דהקהל, לכן, אם הציווי אך את שבתותי תשמרו היו שומעים שלא באופן דהקהל, הי' זה קל בעיניהם", כתב:

לכן א"ל הקב"ה ואתה תדבר גם בנוגע לשבת

[2] על מה שכתבו: "הטעם ש"ויקהל משה את כל עדת בניי גוי למסור להם הציווי דשבת ומשכן הוא לפי שאמר לו הקב"ה "ואתה דבר אל בניי" – סימן בעיגול תיבת "ומשכן", וכתב:

ע"ז לא נתבאר הטעם דנצטוה ואתה דוקא (בפשטות י"ל – כיון שבא לתקן ושכנתי בתוכם (ע"ד פי' הרמב"ן)

[3] על מה שכתבו: "הרי 'ואתה דבר גוי' נאמר לכאורה רק בנוגע ל"אך את שבתותי תשמרו" ומדוע הי' ה"ויקהל" גם בנוגע למשכן", כתב:

זהו גופא הוכחה שגם ע"ז נצטווה להקהיל (וכו"כ ענינים ישנם שנתפרשה רק פעולת משה ולא הציווי אליו)

קפא

[ועש"ק צו, ז' ניסן, תשכ"ח]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן על מכתבו בו ברכות ואיחולים לרגל יום הבהיר י"א ניסן (מצילום כתי"ק – סי' "לשמע אוזן") (הוצאת תשע"ו) ע' 350):

ת"ח על הנ"ל והמצו"ב (מכ' השני) ויתברך על הברכות כפס"ד חז"ל בזה – הידוע.

להחזיר המצו"ב

קפב

[לאחר יום הבהיר י"א ניסן, תשכ"ח]

מענה להרב מרדכי מענטליק שכתב – בקשר למכתב כללי י"א ניסן (אגרות-קודש חכ"ה ע' קכח ואילך) – שאלות בהמראי-מקומות דהמכתב (מצילום כתי"ק – תשורה חאנין כ"ט כסלו תשס"ג ע' 93):

[1] במכתבו כתב:

"בהמ"מ דהמכתב שעל חה"פ . . . אלע וואכנטעג: (הפמ"ג באשל אברהם שם שאפשר שבלילה אין מצוה רק היתר מה"ת).

אפי' ללשון אדמוה"ז לילה זמן תפלין הוא מן התורה לכאוי הפי' דרבנן גזרו שלא להניח שמא ישן בהם. אבל לא שאמרו שלילה לאו זמן תפלין כמו שאיתא שם ולכן אף לאחר שעלה עמוד השחר שהוא יום... אסור להניחם. ומשמע משום שמא ישן ולא משום וראו. וכן איתא בפמ"ג שם במשבצות זהב".

על התיבות : "שלא ישן בהם", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א :

דלכאורה י"ל דלאחרי גזרתם נעשה הלילה לאו זמן תפלין [דוגמא בעניני חה"פ – שו"ע אדה"ז סתל"ג ס"ל] וזה שולל בהמ"מ (לס"ל סע"ב) : אם כו' כל הלילה מותר. – שקו"ט בזה בחקרי הלכות ג"כ.

[2] במכתבו כתב :

"מצוה פון תפלין : שם ראה בכורות ה, א.

לכאוי התחלת המחלוקת הוא ד, ב, ובה, א איתא דאיפך. ואי משום הברייתא דבי רבי ישמעאל זה איתא גם בקידושין לו, ב. ומוזכר שם בגמרא מפורש תפלין ופטר חמור".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) מחק תיבת "ואיי", וסימן בחץ את התיבות "משום הברייתא דבי רבי ישמעאל".

(ב) על מה שכתב : "זה איתא גם בקידושין לו, ב. ומוזכר שם בגמרא מפורש תפלין ופטר חמור", כתב :

שם יל"פ (בדוחק עכ"פ) בגלות (אבל לאחר מ"ת) – כדי שתכנסו כו' (בתו"ש חי"ב – ראשונים שפי' כן)

[3] במכתבו כתב :

"חייב אדם לראות את עצמו : שם ואינו בשאר הזכירות. ולכאוי גם יצי"מ אין בהלכה בכל לראות את עצמו בכל יום".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

1) ישנו עכ"פ בכל דור (משנה). 2) אדה"ז בתניא מפרט "בכל יום" – וכנראה כוונתו שזוהי כוונת המשנה (שהרי 1) אין מקור אחר 2) מתחיל בל' המשנה)

[4] במכתבו כתב :

"ד. טאג טעגליך : פס"ז ס"א.

ה. כי לי בני ישראל : בהר כה, נח אבן עזרא מב, שם".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קטעים אלו, וכתב :

כצ"ל

[5] במכתבו כתב :

"א איד לעגט תפלין : שם (גם לדעת המכילתא וירש') מסתמא הכוונה מה שאיתא ברא"ש הל' תפלין סי' כט דלשיטת הירוש' גם אם תפלין לאו זמן גרמא נשים פטורות (וכן גם לשיטת רש"י קידושין לה, א) אם גם אז האנשים מוציאות אותן, העיר הר"ל שי' גראנער ע"ז מאור התורה בראשית 332".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתב : "מסתמא הכוונה" – מחק תיבת "מסתמא", וכתב :

דעת (הבבלי בברכות (כ, ב) "פשיטא" וכפס"ד) אדה"ז (סל"ח ס"ג) דפטורות מתפלין מפני דהוי מ"ע שהז"ג (ועכ"צ לדחוק בסוגיא דקידושין דמשמע כהירוש' – לכאורה) – משא"כ להירוש' ומכילתא [וכפשטות] [בסוגיא דקידושין] לדילפינן שאר מ"ע שהזמ"ג דפטורות – מתפלין [משא"כ להרא"ש – המכילתא והירוש' דלא כהלכה].

(ב) על מה שכתב : "אם גם אז האנשים מוציאות אותן", כתב :

לפ"ז – צ"ל הבי' שבאוה"ת זה – דהוקשו לתורה, המשכת המוחין לז"א – וכפי' אדה"ז במרוז"ל הקב"ה מניח תפלין.

[6] במכתבו כתב :

"אפילו אין פארגלייך : תיבת כו' שם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

[זכרון, טוטפות מל' הטף ועוד]

קפג

[י"ד ניסן, ערב חג הפסח, תשכ"ח]

מענה לתלמידי הקבוצה שהגיעו מאה"ק ללמוד בחצרות קדשנו למשך שנה הבע"ל (סי' "מקדש מלך" ח"ג ע' ריד. אגרות-קודש חכ"ה ע' קלה) :

בודאי ילמדו בהתמדה ושקידה אמיתיות נגלה וחסידות (ובפרט שפס"ד תוה"ק ע"ד היתר יציאה לחו"ל בשביל ת"ת – נותן כח מיוחד) וה' יצליחם בכל.

קפד

[ח"י ניסן, ב' דחומי"פ, תשכ"ח]

מענה לא' התמימים שכתב – בקשר ליהודי מסויים באה"ק: "סובל מכאבים חזקים בגב ובעורף וחולשה גדולה ויורד במשקל וסובל משלשולים. . . וכל הפרופסורים בדעה אחת שהכל בא מהפרעות בסדרי העיכול" (תשורה הלפרין כ"ד סיון תשע"ח ע' 62):

לפלא גדול – שאין מוזכר דבר ע"ד חו"ד רופא מומחה לעצבים. ועכ"פ כדאי עתה לשאול חו"ד רופא כזה [.] אזכיר עה"צ.

קפה

[כ"ד ניסן, תשכ"ח]

מענה לר' אפרים וואלף שכתב:

"הרישום לבתי הספר התחיל, ובקשר למצב בשכונת הרכבת בלוד אינו נראה שיהי' טוב יותר משנים קודמות, והננו לבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה מופלגה בעניני הרישום ובעניין בית הספר בשכונת הרכבת בלוד.

קבוצת התלמידים ששהתה אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א הגיעה היום ארצה.

ר' שלום שיי' חסקינד יוצא בע"ה בימים הקרובים לביקור בארה"ב לטובת מוסדותינו וישהה עד לאחר חג השבועות. הננו לבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחתו."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (סי' יימי תמימים" ח"ד ע' 76):

אזכיר עה"צ.

קפו

[כ"ה ניסן, תשכ"ח]

מענה לר' אפרים וואלף שכתב :

"בשנה שעברה כתבנו בדבר הצעתנו ושאלת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם כדאי לבוא בדברים עם ראשי אגודת ישראל בדבר ביטול בית הספר שלהם שבלוד [ראה ליקוט מענות קודש תשכ"ז מענה עב], במשך השנה לא עשינו בהני"ל כלום כי לפי דעת המבינים בזה, לא נצליח אצלם.

אולם עתה בהתקרב הבחירות הכלליות באה"ק חושבים אנו אולי כן יפלו דברינו על אוזן קשבת, וחושבים אנו אולי כדאי לבוא בדברים עם מר . . . ומר . . . שהם ראשי החינוך העצמאי ולהסבירם, היות אשר בקיום בית ספרם בלוד אין מטרה של הפצת יהדות וכד' כי ברור שבע"ה בתי ספרנו לא יתנו פחות יהדות מאשר הם, אלא ברור שכל כוונתם בקיום בית הספר שלהם שבלוד אינה אלא או רווח כספים שהם מקבלים מהממשלה עבור ילדים, או לשם בחירות בכדי שיהי' להם מקום וכו' לצבירת קולות בבחירות.

מכיון שספק לנו אם אמנם הם מרויחים על בית הספר שלהם כי ההוצאות בודאי מרובות, אבל בענין הבחירות יכולים אנו להסביר להם, היות אשר לוד היא בע"ה עיר חב"דית מתפתחת ותוך השנים הקרובות יגורו בלוד מאות משפחות מאנ"ש, וכן תיבנה בע"ה הישיבה קטנה וכן יש לנו 2 בתי ספר וגני ילדים וכו' כך, שאם נחליט שבידינו לתת להם העבודה והקולות של אנ"ש שבלוד יהי' להם הרבה יותר מאשר בית ספרם יכול להביא, וברור שמניעת הקולות וכו' יהי' להם הפסד יותר, ולשם ביטול בית ספרם מוכנים אנו להתחייב בפניהם לסדר שבבחירות העבודה והקולות שלנו יהי' עבורם.

אנו חושבים שאולי יבינו דבר זה שלכאורה הוא הגיוני ויסכימו לפנות את בית ספרם.

הננו לבקש חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם אמנם לבוא אליהם לדון בענין בית הספר ולהציע בפניהם הצעות הני"ל."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (סי' יימי תמימים" ח"ד ע' 76-77):

סימן בעיגול את התיבות: "אנו להתחייב בפניהם לסדר שבבחירות העבודה והקולות שלנו יהי' עבורם", וכתב:

! ? מפורסם שחב"ד על מפלגתי ולפלא הקס"ד.

קפז

[כ"ה ניסן, תשכ"ח]

מענה למרת פערל לאה לעבאוויק על מכתבה (תשורה לעבאוויק י"ז אלול תשע"ט ע' 31):

אזכיר על הציון להצלחה בכהנ"ל.

לצדקה לפני הדלקת הנרות בערב שבת ויום טוב, בל"נ.

קפח

[ניסן, תשכ"ח]

מענה לא' התמימים מתלמידי ישיבת תו"ת המרכזית – שכתב ע"ד רצונו להכנס ל"יחידות" לתיקון מצבו הרוחני שאינו כדבעי (תשורה הלפרין כ"ד סיון תשע"ח ע' 62):

ע"פ הוראת רבותינו נשיאינו – עליו לדבר ולהתייעץ (בנוגע להמצב כו') עם המשפיע שי' ולעשות כהוראותיו.

שתכנס ליחידות עדהנ"ל – אינו ענין.

קפט

[בדר"ח אייר, תשכ"ח]

מענה למשפחה שביקשו ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לנסיעתם המתכוננת לאה"ק בחדשים תמוז-מנ"א (מצילום כתי"ק – תשורה קליין י"ז סיון תשס"ו ע' 17):

[1] במכתבם – ביקשו הוראות: "איך ומה לעשות גם לפני עלייתנו לגבולנו ובזמן שאנחנו נמצאים בארץ הקדושה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

להוסיף בתומ"צ – בתור הכנה לביקור באהקת"ו.

לא להיות שם שלשים יום רצופים (אפשר להפסיק בנתיים ע"י ביקור באילת וכיו"ב – שהיא מחוץ לגבולות אה"ק)

בדהתפואה"ז.**אזכיר עה"צ**

[2] במכתבם כתבו: "יש בדעתנו לתת נתינות לשיבת תומכי תמימים בכפר חב"ד, בירושלים ובלוד בלי נדר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לתת נתינות חשובות**קצ**

[ב' אייר, תשכ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית (מצילום כתי"ק – תשורה כינוס השלוחים פאריז ר"ח אייר תשע"ח ע' 11):

ת"ח על הבשו"ט. אזכיר עה"צ להנ"ל.

קצא

[לאחר ש"פ תזו"מ, ו' אייר, תשכ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שהכניסו "רשימת חברי צא"ח שהלכו לחזור דא"ח בבתי כנסיות בשבת פ' שמיני תשכ"ח" (מצילום כתי"ק, באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד"):

[בשבת פ' שמיני] – **תזומ"צ** [תשכ"ח]

נת' ות"ח.

קצב

[לאחר ש"פ אחו"ק, י"ג אייר, תשכ"ח]

מענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדות ש"פ אחו"ק:

"בהשיחות דש"פ אחו"ק נתבאר שג' הענינים (אבות פ"ג מ"ד) הם כפי סדר הזמנים והמדריגות: חביב אדם שנברא בצלם – בזמן בריאת האדם. חביבין ישראל שנקראו בניס למקום – בהזמן שנבדלו ישראל מאו"ה,

וזה הי' גם קודם מ"ת, שגם אז נקראו בניי כמ"ש בני בכורי ישראל. חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה – בעת מ"ת.

שאלה: מדוע הובא במשנה הפסוק "בניי אתם לה' אלקיכם" שנאמר אחרי מ"ת ולא הפסוק בני בכורי ישראל?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חנ"ב (תשכ"ח ח"ב)):

[1] על מה שכתבו: "נתבאר שג' העניינים (אבות פ"ג מי"ד) הם כפי סדר הזמנים והמדריגות", כתב:

[נתבאר שג' העניינים (אבות פ"ג מי"ד) הם כפי סדר הזמנים] והעיקר – [המדריגות]

[2] על מה שכתבו: "הובא במשנה הפסוק "בניי אתם לה' אלקיכם" – סימן בחץ תיבת "בניי", וכתב:

ראי' על שנק' בניי

[3] על מה שכתבו: "ולא הפסוק בני בכורי ישראל", כתב:

[הפסוק בני בכורי ישראל] אפ"ל בב' פניי: 1) דיש עוד בניי (או"ה), 2) מעלת בן בכור (ראשית אוננו וכו') אבל אין עוד בניי כדיוק המשנה – נודעת להם (גם כהפי' – שהודיעום), משא"כ [הפסוק בני בכורי ישראל] נאמר לפרעה

ועוד י"ל.

קצג

[ט"ו אייר, תשכ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו:

"בהמשך להחצעה שהועלתה (ע"י ר' אהרן קליין) בהתועדות חבריי שהתקיימה ביום ב' אייר העבר לחזק ביתר שאת את מבצע תפילין בימי הספירה ע"י שכירת מכונית לנסוע ולבקר במקומות שונים בעיר, התדברנו עם ר"ז טורניק לעסוק בזה. שכרנו מכונית משא ותלינו עליי שלטים שונים בקשר עם מבצע תפילין. ר"ז טורניק נוהג בה וכל יום מצטרפים אליו מתנדבים לסייע בזה.

על המכוננית הותקן רם קול, ור"ש שרגא משתדל בהשגת הרשיונות לעצור במקומות שרוצים.

ההתחלה היתה ביום ועש"ק העבר ונסעו לברוקלין סענטער של הלאנג איילענד יוניווארסיטי וכן לברוקלין קאלעדזש. הנוסעים לקחו עמהם מי סודה ומזונות לחלק למניחי התפילין, דבר שעזר הרבה. בברוקלין קאלעדזש הניחו כ-100 סטודענטים. הנוסעים: ר"ז טורניק, ר"א קליין, שמואל פאטילאס מהדר התורה, יוסף שלמה סעמיועלס.

ביום א' (אתמול) ביקרו ברחוב דילענטי קאר. עסעקס סט. באיסט סייד נ.י. כן ביקרו אצל ה-5 עוו. לייברערי (5 עוו. קאר. 42 סט. נ.י.) ואח"כ עצרה המכוננית ע"י המלון בו התקיימה התערוכה של צאגו"ח, ולבסוף ביקרו בגרעניטש ווילעדזש בנ.י. בכל המקומות הניחו עם אנשים שונים אבל ההצלחה העיקרית היתה בגרעניטש ווילעדזש שם חולק ג"כ מי סודה ומזונות והניחו שם קרוב למאה איש. הנוסעים: ר"ז טורניק, רי"ח לאזאר, ר"י נעמעס, דוד שאפירא, ר' אהרן קליין, שלמה דרימער.

והננו מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] על כללות הדו"ח, כתב:

ת"ח על הבשו"ט

[2] על מה שכתבו: "והננו מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה", כתב:

אזכיר עה"צ

קצד

[כ"א אייר, תשכ"ח]

מענה לר' אפרים וואלף שכתב:

"מהנהלת ישיבת אחי תמימים בראשון לציון כתבו בזמנו לכ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד תכניתם להעביר לישיבה לראשלי"צ כמה מהתלמידים הקשישים שלומדים בכפר חב"ד בכדי שנוכחותם בראשלי"צ תביא להרמת מצב הלימודים בראשלי"צ.

בהמשך להנ"ל בא הרה"ח ר' מרדכי שי' גולדברג בדברים עם התלמידים הספרדיים המבוגרים בישיבה בכפר חב"ד, וכן ישתדל לצרף אליהם כמה מהתלמידים האשכנזיים וילמדו יור"ד בהזדרכת הרב הספרדי שבראש"צ, ובשעות הערב יעסקו עם התלמידים מראש"צ, ובעיקר חסידות.

כן בדעתו להשתדל שהת' אלי' שי' קוק יעבור לראש"צ וישמש כמשפיע לתלמידים הצעירים.

לפי התכנית עומדים להתחיל בזה מיד לאחר חג השבועות.

הננו לבקש חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א לתכנית זו."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (סי' יימי תמימים" ח"ד ע' 78-79):

ותהא בשטומו"צ.

קצה

[אייר, תשכ"ח]

מענה להשליח ר' יצחק דוד גראנער (תשורה גראנער כ"ה סיון תשע"א ע' 15):

[1] על ההודעה ע"ד חגיגת חנוכת-הבית למבנה החדש עבור בית הספר "בית רבקה" בהשתתפות ראש ממשלת אוסטרליא – כתב:

ת"ח על הבשו"ט

[2] על שאלתו בנוגע לנסיעה לחצרות קדשנו – כתב:

לעשות נסיעה הנ"ל ונכון הוא וטוב

קצו

[כ"ב אייר, תשכ"ח]

מענה לר' משה אהרן קליין שכתב: "הנני להודיע שביום א' העבר הייתי עם עוד אחדים מאנ"ש שיחיו עם התפילין טראק בשכונת איסט גרענוויטש ווילעדש למשך כשש שעות, והיה בהצלחה רבה. מאות יהודים הניחו תפילין ובכלל היה קידוש שם שמים" ("התקשרות" גליון שצא ע' 13):

תשואות חן על הבשורות טובות כן יבשר טוב סוף סוף גם בענייני הרחבת בית-הכנסת ובניינו.

קצז

[שלהי אייר, תשכ"ח]

מענה להתי' יצחק מאיר טייטלבוים שכתב ע"ד כינוס בוגרים שאירגן לחברי כתתו בישיבת תו"ת (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

ויה"ר שיהא כהנ"ל בהצלחה ולפירות טובות במשך כל השנה

קצח

[תחלת סיון, תשכ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שהכניסו את המודעה שהכינו בקשר ל"תהלוכה" ביום א' דחג השבועות (סי' "משבחי רבי" ע' 99-100):

בודאי הודיעו ע"ד המדובר ע"ד משקה וכו'

הבפו"מ?

קצט

[י"א סיון, תשכ"ח]

מענה לר' שניאור זלמן יפה (סי' "Mr. Manchester" ע' 194):

[1] במכתבו כתב ע"ד השקעה מסויימת שעומד לערוך, שתניב רווחים כעבור משך זמן.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

א"כ אינו ענין.

[2] במכתבו כתב ע"ד נאום שעומד לשאת בפני "נשי ובנות חב"ד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויהא בהצלחה.

ר

[ט"ו סיון, תשכ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "ההכנות לתכנית ה"פגישה" עבור הפרופ. שתתקיים אי"ה בש"ק ויום א' הבע"ל מתקדמות והולכות באופן משביע רצון ת"ל. . והננו מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה רבה" (מצילום כתי"ק – קובץ ועד תלמידי התמימים חה"ס תשע"ט ע' 21):

(1) ת"ח על הבשו"ט [מתקדמות והולכות באופן משביע רצון ת"ל].
ההמשך בפו"מ?

(2) אזכיר עה"צ.

רא

[לאחר ש"פ בהעלותך, י"ט סיון, תשכ"ח]

מענה להמניחים שכתבו "שאלות בהשיחות דפירש"י בהעלותך" (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חנ"ג (תשכ"ח ח"ג)):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר הטעם על מה שרש"י אינו רוצה לפרש שפירוש קישואים הוא קשין לכל גופו של אדם כבגמרא (פסחים נז, ב (בהשמטת תיבת כל). ע"ז יא, א. כט, א) – אף שענין זה מרומז בתיבת קישואים (והרי דרכו של רש"י הוא לפרש אשר שם הדבר מורה על ענינו, כמו שמצינו בפרשת שמיני) – כי מכיון שמונה בכתוב כל חמשת המינים (מקישואים ואילך) בחדא מחתא ("ואת" בוא"ו המחבר), ובנוגע לשומים מצינו שאינם קשים לכל אדם [ואדרבה, שהרי עזרא תיקן לאכול שום בערב שבת (ב"ק פב, א. או"ח סי' רפ)], ורק קשים למיניקות, הנה מצד זה מוכרח גם בנוגע לקישואים שאינם קשים לכל אדם ורק למיניקות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "מוכרח", וכתב:

[מצד זה] פשוט יותר לומר שכן הוא [גם בנוגע לקישואים שאינם קשים לכל אדם ורק למיניקות]

ועוד: ופשוט (באם רברבי) – לא היו אומרים טענה שתומ"י יענום שקשים לכל אדם

ועוד: לא כ"כ פשוט שבנוגע לטעם – יש חילוק בין רברבי לזוטרי. ואת"ל שאין חילוק מתורצת קושיית התו"ת מכתובות (ס, ב).

וסימן בחץ תיבת "ופשוט".

[2] במכתבם כתבו:

"שאלה: לכאורה, זה מה שהכתוב מונה את כל חמשת המינים בוא"ו המחבר הוא רק מצד צד השוה שבהם שהמן לא נשתנה למינים אלו (משא"כ לדגים), ומהי ההוכחה אשר גם הסיבה מה שהמן לא נשתנה לכל מינים אלו, היא אותה הסיבה?

ובפרט, אשר הכתוב מספר כאן מה שאמרו המתאוננים "זכרנו גו". והרי המתאוננים חשבו אשר זה מה שהמן אינו משתנה למינים אלו הוא לפי שהקב"ה פארגינט זיי ניט ח"ו ולא לפי שהוא מאכל קשה (כמובן מ"משל למלך כו"), וא"כ, בנוגע לטענתם הם, הרי ודאי אין להוכיח לכאורה שמה שהמן לא הי' משתנה לכל המינים שנמנו בכתוב הוא מצד אותה

הסיבה, כי גם כשנאמר שהיו כמה סיבות בזה, מובן מה שכללו את כל המינים בחדא מחתא, כי לפי שיטתם הם, היתה סיבה אחת (וואס מען פארגינט זיי ניט ח"ו) בכל המינים?

על מה שכתבו: "ומהי ההוכחה אשר גם הסיבה מה שהמן לא נשתנה לכל מינים אלו, היא אותה הסיבה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

האומנם: (1) זהו גלאטיקער בדרך הפשט לומר שלכאור"א טעם בפ"ע?! (ובנדו"ד ב) דקרא מדבר דוקא ברברבי אבל זוטרי הווי להו?!?!]

[3] במכתבם כתבו:

"הקשה על מ"ש רש"י "שום ובצל", היפך הסדר שבכתוב. – בההתועדות, לא נאמר תירוץ על זה בפירושי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי הוזכר שבנ"י נקראו אוכלי שום (נדרים פ"ג מ"י) וא"כ לכל לראש דארפן דאס באוארענען

[4] במכתבם כתבו:

"ואולי הכוונה, לפי שמהמשך הענינים שנאמרו בהשיחה, מובן התירוץ מעצמו. והוא: מכיון שהוכחת רש"י בנוגע לקישואים הוא משומים (כנ"ל אות א'), הקדים רש"י שום לבצל [בענין "אומרים לאשה אל תאכלי כו' מפני התינוק", אשר גם מזה מוכח שהוא קשה "מפני התינוק" דוקא ולא לכל אדם], כי עיקר הוכחתו הוא משום. [ואף אשר מזה עצמו שאומרים לאשה כו' מפני התינוק מוכח שגם בצל קשה "מפני התינוק" דוקא, מ"מ, אי"ז הוכחה חזקה כ"כ כההוכחה משום, שהרי מתקנת עזרא מוכח שלא רק שאינו קשה אלא אדרבה יש בזה מעלה כו']. אם נכון?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "ואולי", וכתב:

ועוד (באופן אחר קצת): שומים בדא נמצא בסעודה (בשבת עכ"פ) – ע"פ תקנת עזרא – משא"כ בצל כו'

רב

[כ"ב סיון, תשכ"ח]

מענה להנהלת ישיבת "אחי תמימים" ראשון לציון שכתבו: "באסיפת הנהלת הישיבה האחרונה . . הוחלט להציע לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א ולשאול חו"ד הק'. . ותוכן הבלאנק דלעיל אם ראוי להדפיסו בצלמו ובדמותו הנ"ל. המטרה של הכותרת היא להרים את קרן הישיבה ולפרסמה בפרסום" (סי' "מקדש מלך" ח"א ע' 78):

[1] על הצד הימני של ה"בלאנק", כתב:

ב"ה

וסימן זאת בחץ.

[2] סימן להשמיט את התיבות "בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש" בלה"ק ובאנגלית.

רג

[לאחר ש"פ שלח, כ"ו סיון, תשכ"ח]

מענה לר' שניאור זלמן גורארי" על מכתבו – בהמשך להמדובר בהתועדויות ש"פ בהעלותך וש"פ שלח (מצילום כתי"ק – תשורה שוויי ד' כסלו תשע"ו ע' 15-17):

[1] במכתבו כתב: "בענין השיחה מש"ק העבר – וש"ק זה, בענין ר' שמעון. הנה השואלים ידעו שבפרק ישנו "הם אמרו" והכל דברו מזה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "והכל דברו מזה", וכתב:

– א"כ למה מכל ששאלו בזה אף אחד לא הזכיר עד"ז?! (1)

[2] במכתבו כתב: "והנה כ"ק בש"ק העבר אמר הלשון, שסתם ר"ש הוא רשב"י וזאת הי' אי מובן. וכדאי לפרש זאת כי ישנם שואלים מה זה. אף שהתירוץ שהוא הענין המתיחס לרשב"י, וגם לר' שמעון בן נתנאל, אבל הענין הנ"ל צריך הסברה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "אי מובן", כתב:

[אי מובן] כלל וכלל (2)

(ב) על כללות הענין, כתב:

וג"ז הוא היחיד ששאל זה [הפי': 1] דין בשו"ע יו"ד. 2) ענין המובן ע"פ משנ"ת בתניא בענין צדקה (3)

[3] במכתבו כתב: "וגם אני היתי מתקשה בענין הפשוט, שכ"ק אמר אז כי אינו שייך לעוברות יען במן רק טעם ולא ריח ולעוברות קשה הריח, וכמו שמצינו בחז"ל. אבל שם קשה הריח לדבר שאין משיגים מפני התאוה, וכאן קשה לעוברות ולמניקות מפני הילד, שילד רך קשה דבר קשה כמו קשואים. וא"כ אף שאין לו ריח ג"כ קשה למעוברות מפני הטעם אף שאין לו ריח, כן לכאורה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "וכמו ש", וכתב:

[ולעוברות קשה הריח] שזה [מצינו בחז"ל] מפורש (במשנה)

רד

[סיון, תשכ"ח]

מענה לר' אברהם יוסף יפה (לקו"ש חכ"ג ע' 547. ס' "Mr. Manchester" ע' 193):

[1] במכתבו כתב – בקשר לנאום שנשא – אשר נאומו הי' בלתי מסודר.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1) נאום ברבים – מטרתו השפעה על השומעים, וכיון שהם שבעי רצון – הושגה המטרה. ובאם הנואם איננו שבע רצון – מעלה נוספת – שהצלחתו לא הביאתו לגאווה וכיו"ב.

[2] למכתבו צירף חוברת מסויימת, וממון לצדקה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2) הצריך לאשר להשולח? (באם הן – מהותו, שמו בלה"ק, באיזה לשון?)

3) קבלה.

רה

[אדר"ח תמוז, תשכ"ח]

מענה לר' אפרים וואלף שכתב: "לוטה פה דו"ח מאסיפה שהתקיימה אתמול במשרד הישיבה בלוד בקשר לעניני החינוך וכפי ההחלטות לבקש חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א. . כן הוחלט לבקש חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אשר עם היות ומשרד החינוך יתבע השתלמויות מורים באוניברסיטות אם להסכים להשתלמויות אלו של המורים" (סי' יימי תמימים" ח"ד ע' 87):

ידונו עד"ז (1) באם יתבע (2) באם לא יהיו מורים שמכבר השתלמו וכו'.

כיון שמתחילים לדבר עכ"פ – שהמורה בבי"ס חב"ד צ"ל מושלם כו', אולי סו"ס יעשו משהו עכ"פ להשתלמות המורים דעתה שבביה"ס הרשת – שמשנה לשנה מתרבות התלונות והתביעות בזה והרי לזה אין צורך כלל לבקר באוניברסיטא, ובמילא אין כל חשש – ורק שצריך שמי שהוא יתענין בזה ברצינות ובעקביות ויתחיל במעשה בפועל בזה וע"ע לא ידעתי אפילו מהזזה כל שהיא בענין!!

רו

[לאחר ש"פ קרח, ג' תמוז, תשכ"ח]

מענה לא' על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ קרח (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חנ"ג (תשכ"ח ח"ג)):

[1] במכתבו כתב:

"בהמשך להתועדות דתמול שכ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר בעת ביאורו את הרש"י בהנוגע לבני קהת שהם היו נכנסים למשכן, והלא בפי המסעות פרק י' פסוק י"ז ופסוק כ"א מפורש שבני קהת היו מחכים עד שהמשכן הי' מפורק ע"י בני גרשון ומררי (וזה הי' אחרי שמכיר ובניו כיסו את הארון וכו') וא"כ איזה שייכות מיוחדת היתה להם להכנס למשכן?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "מפורש שבני קהת היו מחכים עד שהמשכן הי' מפורק ע"י בני גרשון ומררי", כתב:

[שבני קהת היו מחכים] בנסיעתם (ובמילא – אולי – גם בלקיחת הארון)
 [עד שהמשכן הי' מפורק ע"י בני גרשון ומררי] ונסעו (1)

(ב) על מה שכתבו: "וא"כ איזה שייכות מיוחדת היתה להם להכנס למשכן", כתב:

כמפורש שם (כא) והקימו עד בואם, ובפרש"י שם (2)

[2] במכתבו כתב:

"וכן בהנוגע למה שה"תינוקות" קורין לאבי אביהן "אבא", ואח"כ תוך כדי דיבור סתר זאת כ"ק אדמו"ר שליט"א שמצינו גם באברהם אבינו כן, והרי שם בהנוגע לאברהם רש"י אומר "וכדי לאמת את דבריו השיבו כן". ואף שרש"י מסביר זאת על מה שאמר תחלה בהנוגע לבני נח (שלפי האמת אברהם שקיים את כל התורה לא הי' נוהג היתר של בני נח, זהו לכאוי הנלענ"ד, השפתי חכמים מפרש שזהו ביאור על מה שאמר אח"כ "אך לא בת אמ"י, אבל רש"י הלא אינו מעתיק מהכתוב רק תיבות "אחותי בת אבי היא" וא"כ אא"ל שמפרש מה שכתוב אח"כ), אבל ההסבר מסביר גם בהנוגע למה שכותב אח"כ, שכיון שכל ההסבר של אברהם הי' "בכדי לאמת את דבריו" אמר דבר שיש לו משמעות ותינוקות וכיו"ב משתמשים בסגנון כזה. וא"כ לכאוי אין ראיי שגם "הכתוב" קורא לאבי אבא "אביך".

ולכאורה הרי אפשר לומר בפשטות שבית אביך פירושו הבית בו נתגדל אביך שהוא הי' עמרם, וא"כ הפירוש הוא לכל בני קהת שנתגדלו [..].

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "וא"כ לכאוי אין ראיי שגם "הכתוב" קורא לאבי אבא "אביך", כתב:

! הרי מפורש בפרש"י שם: וכן כו' בלוט (3)

(ב) על מה שכתב: "ולכאורה הרי אפשר לומר בפשטות" – סימן שני קווים תחת תיבת "בפשטות", וכתב:

!!! ה"ז היפך מר"פ לך (4)

רז

[ה' תמוז, תשכ"ח]

מענה להתי' שלום אהרן הלוי בלאנק שכתב אשר המשגיח ר' שלום מאראזאוו הציע לו לבקש הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מה לעשות במשך זמן הקייץ, האם: (א) לנסוע בשליחות המל"ח, או (ב) לשמש כמשגיח בפנימיית ישיבת "הדר התורה" (תשורה בלאנק ו' אלול תשע"ז ע' 9):

גם בזה כעצת הנהלת הישיבה

רח

[לאחר ש"פ פנחס, כ"ד תמוז, תשכ"ח]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו "בהנתבאר בפרש"י עה"פ והוא לא הי' וגו'" (מצילום כתי"ק – תשורה עמאר ט"ו סיון תשנ"ח ע' 40):

[1] במכתבו כתב:

"נתבאר בטעם שר"ע נקט מקושש עצים, כיון שאוהב ישראל הי' חפש ענין היותר קטן שעבר עליו.

ולכאורה, בענין מקושש עצים כותב רש"י בגנותן של ישראל דבר הכתוב שלא שמרו אלא שבת ראשונה ושני' בא זה וחללה, הרי שאפילו אם נאמר שעבירה זו כשלעצמה היא קטנה, אבל במקרה זה הרי גרמה גנותן של (כל) ישראל, וא"כ הי' לו לר"ע למצוא חטא כזה שאין בה קשר והשפעה על שאר בניי (ע"ד מעפילים, שלא מצינו שבשביל מעשה זו דויעפילו יגרמו גנות וכיו"ב לשאר בניי), ולא לנקוט עבירה כזו שגרמה כני"ל.

ועל דרך שמצינו בנוגע למשה רבינו בפי' חקת (כ, יב) ברש"י שם: והלא הצאן ובקר ישחט קשה מזו (מי מריבה) אלא לפי שבסתר חסך עליו הכתוב וכאן שבמעמד כל ישראל לא חסך עליו הכתוב מפני קדוש השם.

הרי שמצינו שמעשה היחיד המשפיע על הכלל, אעפ"י שלעצמה אינו קשה כ"כ, גרוע יותר מעבירה יותר קשה אבל נוגע רק לעצמו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות: "בגנותן של ישראל דבר הכתוב"; סימן קו תחת תיבת "בגנותן", וכתב:

ולא חטא וכפרש"י (ט, א)

(ב) על מה שכתב: "אבל במקרה זה הרי גרמה גנותן של (כל) ישראל" – סימן בעיגול את התיבות "גרמה גנותן", וכתב:

זהו הַיַּפֵּד פֶּרֶשׁ"י – לא "גרמה" – כ"א שדבר (ומגלה) הכ' מצב המגונה דבני"י

(ג) על מה שכתב: "ואי"כ הי' לו לר"ע למצוא חטא כזה שאין בה קשר והשפעה על שאר בני"י" – סימן בעיגול את התיבות "קשר והשפעה על שאר בני"י", וכתב:

איזו השפעה [המשפיע]?! רש"י שינה מל' הספרי ומדגיש [בא זַה] והוא רוצה לפרש להיפך!

(ד) על מה שכתב: "וכאן שבמעמד כל ישראל לא חסך עליו הכתוב מפני קדוש השם" – סימן בעיגול את התיבות "קדוש השם", וכתב:

– חטא והכי גדול

[2] במכתבו כתב:

"בהא שאיתא ברש"י ולא בחטא מתלוננים נתבאר שהכוונה כאן לעצת מרגלים, אם אפ"ל שהכוונה להנאמר בפי קרח (יז, ו) וילונו כל עדת . . ויהיו המתים במגפה, שאז המשך הפסוק הוא בענין אחד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– א"כ האריכות למה!?!

[3] במכתבו כתב:

"ג' נתבאר טעם שלילתן מהמתלוננים (עצת מרגלים), כי להמתלוננים אין חלק בארץ, משא"כ הוא לא הי' בתוכם אלא וכו', ואליו אין שייך המדה כנגד מדה וכו'. לכאורה, עה"פ (כו, נה) לשמות מטה אבותם איתא ברש"י שהארץ נחלק לפי האבות שיצאו ממצרים (לאחרי נטילת באי הארץ את חלקם), וכן עה"פ נתן נתן כותב רש"י: שני חלקים חלק אביהן שהי' מיוצאי מצרים.

הרי מזה משמע שגם לאחר חטא עצת מרגלים יש להם שייכות לחלוקת הארץ, ואדרבה, שלאחרי נטילת כ"א את חלקו חזר לאביהן או אבי

אביהן וכו' ועפ"ז נחלק אח"ז. ועפ"ז, לכאורה, מכיון שכאן המתים יורשים את החיים, טענו אבינו מת במדבר (היינו שהי' מיוצאי מצרים) א"כ למה יגרע שם אבינו . . כי אין לו בן (היינו שאבינו המת לא יוכל להיות בין היורשים את החיים).

ולפי"ז אין מובן מה נוגע לשלול שלא הי' בעצת המרגלים, כיון שכל יוצאי מצרים היו בינם, וככתוב ובאלה לא הי' איש מפקודי . . בני ישראל במדבר סיני, ואעפ"כ חזרה החלוקה להם.

(ד) לא נתבאר מה שכתוב ברש"י: ולא החטיא את אחרים עמו, מה מוסיף זה בטענתם שצריכים לקבל חלק בארץ".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את כללות השאלות, וכתב:

כבר נמנו

[4] במכתבו כתב:

"לא נתבאר לשון רש"י: לא בחטא מתלוננים ולא בעדת קרח – למה בראשון הוסיף התיבה חטא ובשני לא כתב זה (לכאורה יכולים לומר שכן כתוב בפסוק בעדת קרח, א"כ למה הוסיף: שהצו על הקב"ה)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות: "בעדת קרח", וכתב:

לחידודי י"ל מפני שגם יונקי שדיים אבדו (פרש"י טז, כז)

(ב) על מה שכתב: "למה בראשון הוסיף התיבה חטא ובשני לא כתב זה" – על תיבת "למה", כתב:

להכפיל עוה"פ?

(ג) על מה שכתב: "לכאורה יכולים לומר שכן כתוב בפסוק בעדת קרח" – מחק תיבת "לכאורה", וסימן קו תחת התיבות "שכן כתוב בפסוק בעדת קרח".

(ד) על מה שכתב: "א"כ למה הוסיף: שהצו על הקב"ה" – סימן בעיגול תיבת "א"כ", וכתב:

!!

זה בלאה"כ צריך ב"י.

רט

[לאחר ש"פ פנחס, כ"ד תמוז, תשכ"ח (1)]

מענה לא' על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ פנחס (מצילום כתי"ק – תשורה שפערלין ח' טבת תשע"ה ע' 10-11):

[1] במכתבו כתב:

"ת"ל בעד החייה"ש, נפלאתי לשמוע בש"ק מפי קדשו, האופן למצוא פנינים טמונים, והלכות סתימין, בענינים שאין עולה על הדעת, שמרגניתא טבא תותה.

זכורני עדיין ההלכות שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לגלות מהפסוק גם בני מכיר בן מנשה יולדו על ברכי יוסף, שהפליאו אז את אוזן קהל השומעים.

בקושינו הנפלאה של כ"ק אדמו"ר שליט"א, למה לא אמרו האמת כמ"ש שמקושש עצים הי' תחת הביטוי של "בחטאו מת" ובוזה היו סרו כל הקושיו' והספקו', והאריכו' דלהלן למותר הוא?

והואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להעלות מזה דין כיבוד אב שקיימו הבנות, ותמוה לכאור', כי אף שנניח שנוהרו משום כבו"א להזכיר ולקרות בשם מהו חטא אביהם, אבל סוכ"ס הלא קראוהו חוטא, באמרם כי בחטאו וגו'

כי מה שהאריכו במה שלא הי' אביהן, הי' צורך בזה לברר, שמגיע להם הנחלה, לא הי' במתלוננים שנגזר עליהם במדבר הזה וגו' ואין להם שום חלק בא"י, וגם שלא הי' בעדת קרח, שמרדו במלך הוא משרע"ה – ויהי בישורון מלך שנכסיהם למלכות, ולישתקו מ"בחטאו מת" – כי הלא לפני בי"ד הכי-גדול הן עומדות ותובעות ובטח יבררו אופן וסיבת מיתת אביהן כמ"ש וחקרת ודרשת, ובפרט כי אופן מיתתו משונה בכפלים, שענשו יצא מפי בי"ד ש"מ וענשו ע"י ריגום, ובכל מחנה ישראל קלא דלא פסיק מנידו"ז, כי בחטאו מת, והואיל וחכמניו' היו, למה קראוהו חוטא?"

על מה שכתבו: "קראוהו חוטא", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) לֹא חִידְשׁוּ בְּזֶה כ"א שֶׁהִי זֶה חֲטָאֵן, כִּי: (1) סַתֵּם הַמֵּתִים אֵז – הֵינְנוּ בַחֲטָא וְגִזְרַת מַרְגְּלִים (2) מַרְש"י (שְׁמוֹת ל, טז) מִשְׁמַע דְּלֹא הָיוּ מֵתִים אֵז כ"א ע"י חֲטָא

[2] במכתבם כתבו :

"גם תמיהני איך אפשר לומר שהמעפילי מסרו נפשם בשעה שמרע"ה אמר להם דברים ברורי" "אל תעלו כי אין ה' בקרבכם ואל תנגפו וגו' למה זה אתם עוברים וגו' והוא לא וגו' אלא שסמכו על הנס, כי אין מעצור לה' להושיע – והלא אסור לעבור תחת כותל רעוע – ואין סומכין עה"נ – אף דלא ברי כ"כ היזיקא – אולם כאן דברי היזיקא כי העמלקי יושב וגו'.

וכיון שעברו על דברי התראתו של מרע"ה לכאורה קרוב לומר כי מאבדין עצמם לדעת היו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתב: "גם תמיהני איך אפשר לומר שהמעפילי מסרו נפשם", כתב :

(2) כך מפורש בקרא ומס"נ ביותר – כטענתו שידעו שהעלמקי גו'.

(ב) על מה שכתב: "והלא אסור לעבור תחת כותל רעוע", כתב :

(3) מכ"ז ראי' רק שיש בזה חטא – וכמפורש בחטאו.

[3] במכתבו כתב :

"בשם הבעש"ט הק' ראיתי, כי אף שאמרו חטאנו, אבל באמת לא הכירו חטאתם – אלא "אשר אמר ה' כי חטאנו" ובעיני ה' זהו נחשב לחטא ולכן הננו ועלינו מיד ואין זו תשובה הראוי' להתקבל – לפי שלא היתה חרטה בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתב: "בשם הבעש"ט הקי", כתב :

ב"ס' הבעש"ט" לא מצאתיו (4)

(ב) על מה שכתב: "בשם הבעש"ט הק' ראיתי", כתב :

המדובר בנוגע לפרש"י – ע"ד הפשט (5)

(ג) על מה שכתב: "ולכן הננו ועלינו מיד", כתב :

– כ"ז היפך פרש"י (יד, ט) דאליבי' קיימינן. (6)

[4] במכתבו כתב :

"לוטה פה המחאה מעמד בעד בית חיינו שליט"א בעד חדש מנחם אב ויה"ר שיהפכו הימים האלו לששון ולשמחה אכ"ר".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת תיבת "מעמד", וכתב :

קבלה (7)

רי

[לאחר ש"פ פנחס, כ"ד תמוז, תשכ"ח (2)]

מענה לא' שכתב – בהמשך להמענה שקיבל (מצילום כתי"ק – תשורה שפערלין חי טבת תשע"ה ע' 15-12) :

א. במכתבו כתב – שאלות בהמדובר בפרש"י עה"פ "והוא לא הי' גוי" (פנחס כז, ג) : "עד עתה נמנעתי מלשאול, אך ראיתי שאדרבה, כ"ק דוקא רוצה שנשאל (כשיש קושיא) . . .":

[1] במכתבו כתב :

"ברש"י דאתמול : לכאורה אכתי קשה למה הוצרכו לכל האריכות אבינו מת במדבר וגו', דהרי רש"י לעיל (פסוק נ"ה) סתם כמ"ד לבאי הארץ נחלקה הארץ, ואין נ"מ כלל האיד ומתי מת צלפחד כיון דלא באות לירש אלא מכח חפר ע"י חזרה. ועד"ז הקשו התוס' ב"ב קי"ח ע"ב (וכן ק' ארש"י קושית רשב"א שם, דרש"י פי לעיל י"ד, ל"ח דיהושע וכלב נטלו חלקם). ודוחק לומר שלא ידעו מזה, כיון שחכמניות ודרשניות היו. וכן משמע מפשטות לשון הגמ' (שבת קי"ח) דלמ"ד הנ"ל דמחו לחזרה וליטול בנכסי חפר. (כן ק' רש"י לקמן פסוק ז' ד"ה נתן, וראיתי בשפתי חכמים שהרא"ם נדחק בזה והניח בצ"ע)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתב : "דהרי רש"י לעיל (פסוק נ"ה) סתם כמ"ד לבאי הארץ נחלקה הארץ", כתב :

לפי יוצאי מצרים

(ב) על מה שכתב : כיון דלא באות לירש אלא מכח חפר ע"י חזרה" – מחק תיבת "חזרה", וכתב :

[ע"י] **שהם בנות צלפחד – דאם מת במצרים לא היו נוטלים מאומה**

[2] במכתבו כתב:

"ברש"י כ"ז, א': וללמדך שהיו כולם צדיקים. ע"כ אם הי' מקושש, לא הי' צדיק. ודוחק לומר דהכוונה רוב זכיות, שהרי רש"י בא לפרש למה נאמר בן יוסף, א"כ בפשטות הי' צדיק בערך ליוסף, ואם הי' מהמעפילים, הי' כעין בעל תשובה (דא"ל לכאורה שהי' ב"ת ממש, דהרי המעפילים טבלו עם שרץ בידם, דבשעת שעשו תשובה עשו נגד רצון הקב"ה. והגם שחרטה גמורה ודאי היתה, אך מה שעלו בפועל ודאי לא נחשב להם כחלק מהתשובה. ואין זה כדחק השעה ועשה תשובה, דהרי משה אמר להם בפירוש אל תדחקו השעה, למה זה אתם עוברים וגו', וכן בדברים: ותמרו את פי ה'. וכן אמרו בנות צלפחד: בחטא מת. וכן איתא ברש"י. שלא הרשיע כל כך כו")."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "ע"כ אם הי' מקושש, לא הי' צדיק" – על תיבת "ע"כ", כתב:

הקושיא מהמפורש בחטא

(ב) על מה שכתב: "א"כ בפשטות הי' צדיק בערך ליוסף", כתב:

אשתמיטתי' פרש"י וישב (לז, ב. מ, כג) ועוד.

[3] במכתבו כתב:

"ברש"י דאתמול: הא דאמר כ"ק דלר"ע אכתי לא ידעינן סיבה חיובית לירושת צלפחד משא"כ לר"ש. 1) כיון דזה ענין טוב, למה לא אמרו אבינו הי' מהמעפילים. 2) למה לי סיבה חיובית, הרי ארץ ישראל מוחזקת היא (ב"ב קיט): ואם לא איבד נחלתו ע"י חטא, למה לא יירש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "דלר"ע אכתי לא ידעינן סיבה חיובית", כתב:

דפשיטא דמחזקת הטענה

(ב) על מה שכתב: "כיון דזה ענין טוב", כתב:

בנוגע לירושת הארץ

(ג) על מה שכתב: "למה לא אמרו אבינו הי' מהמעפילים", כתב:

– חטא דעוברים פי ה'

(ד) על מה שכתב: "הרי ארץ ישראל מוחזקת היא", כתב:

לכלל ישראל

(ה) על מה שכתב: "ב"ב קיט)", כתב:

אישתמיטתי פרש"י לך (טו, א). ועוד יש להאריך בזה

[4] במכתבו כתב:

"ברש"י הנ"ל: לא בחטא המתלוננים. ע"כ, והרי המעפילים היו ג"כ מהמתלוננים ובאמת מתו בחטא המתלוננים דמפני זה נהרגו, ומה לי אם מתו תיכף ע"י בחירתם החפשית (דהרי אם אחרים מהמתלוננים היו רוצים לאבד עצמם לדעת באופן אחר, ודאי הי' ביכלתם, ומ"מ היו בכלל מתי המדבר) אם מתו אחר מ' שנה, מ"מ הגזירה במדבר הזה יתמו וגו' היתה הסיבה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "והרי המעפילים היו ג"כ מהמתלוננים", כתב:

עשו תשובה הכי גדולה

(ב) על מה שכתב: "ובאמת מתו בחטא המתלוננים דמפני זה נהרגו", כתב:

– זהו היפך הכתוב פשוטו [דמפני זה נהרגו]

[5] במכתבו כתב:

"בהנ"ל: הא דמביא רש"י המימרא בשם ר"ש ולא בשם ריב"ב לכאורה יש לפרש בפשיטות . . . רק כיון דלא גמר ג"ש לא קבלו. משא"כ ר"ש (בילקוט שמעוני) אומר דאי אפשר שהי מקושש מפני שא"כ יוצא שבנות נאות וכשירות כאלו לא התחתנו עד שהיו לכה"פ בנות מ' שנה, אותה הסיבה שלפירוש כ"ק הכריחה רש"י לכתוב רע"א.

כלומר: אלו הי' כותב י"א מקושש וי"א מויעפילו, תיכף יקשה הבן חמש קושיא הנ"ל (דהיא קושיא פשוטה כמ"ש כ"ק) וימשיך: בשלמא להי"א הבי' הקושיא מתורצת, אבל לי"א האי מאי איכא למימר, לזה מביא רש"י רע"א (וכפירוש כ"ק). כיון שכבר מביא מ"ד א' בשמו מוכרח להביא גם שם המ"ד הבי' (דלמה יגרע שמו, הרי הוא באמת הי' צדיק) וכיון דטעמא דר"ש הוא הגורם (בדרך הפשט) להמחלוקת ובמילא ג"כ הגורם לרש"י להביא רע"א, לזה מביא ר"ש. כלומר רש"י בעצמו, ע"י שמביא ר"ש במקום ריב"ב, מפרש למה מביא המ"ד בשמם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) סימן קו תחת התיבות : "ר"ש (בילקוט שמעוני)", וכתב :

לא לזה כוונת פרש"י וכדלקמן

(ב) סימן את התיבות : "אותה הסיבה", וכתב :

**קושיא זו גם את"ל שהי' מהמעפילים (חילוק בשנה אחת) ולכן ר"ש
ביל"ש ס"ל דלא הי' מהמעפילים. ראה שם**

(ג) על מה שכתב : "בשלמא להי"א הב' הקושיא מתורצת" – סימן בעיגול
תיבת "מתורצת", וכתב :

!?

[6] במכתבו כתב :

"כמדומני, שע"פ רוב (עכ"פ הרבה פעמים) כשכ"ק מבאר הטעם שרש"י
מביא מ"ד בשמו, הביאור מיוסד ע"פ איזה ענין המובא בגמרא, מדרש
כו' השייך למ"ד ההוא. 1) מניין לבן חמש ידיעה בגמרא כו'. ודוחק לומר
שרש"י פארלאזט זיך אייפ'ן מלמד שיסביר לו, ובפרט שרואים בחוש
דאפי' המלמדים לא מרגישים שום קושי בזה, וכ"ש שלא יעלה על דעתם
התירוץ, ולא רק המלמדים, אלא שכמדומני שאף א' עד הדור הזה לא
הרגיש בקושי זה (ואחרים כיוצא בו) ברש"י, ואם הרגישו לא הי' יכול
לתרצו. 2) אין זה דרך הפשט (לכאורה). דבדרך כלל בגמרא איתא המון
ענינים השייכים להמ"ד המובא, ואפי' מי שבקי בש"ס ומדרש כו' האיך
יכול לדעת לזווג דווקא ענין זה, או ענינים אלו, להמ"ד המובא. בשלמא
אם כוונת כ"ק להוציא היינה של תורה וכדומה מרש"י, ניחא, אבל כ"ק
מדגיש בכל פעם ופעם שכל התירוצים הם בדרך הפשט.

לדוגמא : בהרש"י הנ"ל אילו הי' איפכא ר"ש אומר מקושש ור"ע –
מויעפילו, הי' אפשר לקשר המ"ד עם המימרא. דהרי ר"ע הי' ב"ת וגם
מסר נפשו, וגם אצלו הי' הענין הננו ועלינו (בבר כוכבא) ואמרו לו והיא
לא תצלה (יעלו עשבים בלחיד כו'). וגם זה לימוד זכות על דור המדבר,
ואדרבה, עוד יותר ממקושש, דהוא הי' יחיד משא"כ המעפילים. ור"ש
מצינו למימר דס"ל כהמדרש (הובא בתוס' ב"ב קי"ט ע"ב ד"ה אפילו)
דמקושש לש"ש נתכוון, או כת"י שג"כ פי' עדי"ז. ולפי"ז יוצא ג"כ שדרש
טעמא דקרא, ועוד הי' אתי שפיר טפי תירוץ חדא"ג מהרש"א בתוס'
הנ"ל, דהקשה האיך חטא בחילול שבת כו' ומת' דהי' מלאכה שאינה
צריכה לגופה, דמ"ש פטור".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתב: "כשכ"ק מבאר הטעם שרש"י מביא מ"ד בשמו", כתב:

ואינו מפרש הנפק"מ – היינו שגם הקושיא אינה מוכרחת

(ב) על מה שכתב: "ודוחק לומר שרש"י פארלאזט זיך אייפן מלמד שיסביר לו" – מחק את תיבות "ודוחק לומר ש", וכתב:

ואין זה דרך [רש"י פארלאזט זיך אייפן מלמד שיסביר לו] בהמוכרח לפשוטו של מקרא

(ג) על מה שכתב: "דהרי ר"ע הי' ב"ת" – סימן בעיגול תיבת "ב"ת", וכתב:

!?! המקור? ובפרט שמפורש "כל ימי" (ברכות סא, ב).

(ד) על מה שכתב: "ואמר לו והיא לא תצלח (יעלו עשבים בלחייך כו)", כתב:

ואז כנראה חזר בו (עיין סנה' צג, ב דקטלוהו)

(ה) על מה שכתב: "ור"ש מצינו למימר דס"ל" – סימן בעיגול תיבת "מצינו", וכתב:

איפוא?

(ו) על מה שכתב: "דמקושש לש"ש נתכוון", כתב:

היפך דרך הפשט לגמרי, וא"כ מהו הגנות שמזכיר רש"י

ב. במכתבו כתב – שאלות בהמדובר בפרש"י עה"פ "וירד מיעקב והאביד שריד מעיר" (בלק כד, יט): "הנה נא הואלתי להקשות: בהביאור דהרש"י פ' בלק . . .":

[7] במכתבו כתב:

"היכן מצינו גבי דוד: וקרקר כל בני שת. ואם איירי בשלמה: (1) אין זה דרך הפשט כ"כ לדלג ממלכות לחברתה ולחזור עוה"פ לראשונה (והי' אדום ירשה, דכפשוטו איירי בדוד). דהיינו טעמא, כפי שפי' כ"ק, דלא ניחא לי' לרש"י פי' הרמב"ם. ואם איירי גם והי' אדום ירשה בשלמה, מאי קמ"ל, הרי בכלל מאתים מנה. ואם מפני שאדום יהי' ירשה, היכן מצינו חילוק בין אדום לשאר אומות בימי שלמה. (2) האם בימי שלמה הי' כל בני שת ממש?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתב: "היכן מצינו גבי דוד: וקרקר כל בני שת" – מחק תיבת "היכן", וכתב:

[מצינו גבי דוד: וקרקר כל בני שת] **הרי נת' דזהו הדיוק – לפרש"י – לשון נקרתם ולא השמדה**

(ב) על מה שכתב: "האם בימי שלמה הי' כל בני שת ממש" – מחק תיבת "האם", וכתב:

והוא בעצמו "שלוש הי' בימיו" כ"א הוכן ע"י מלחמות דוד.

[8] במכתבו כתב:

"היכן מצינו והי' שעיר ירשה בימי דוד. בשלמא אדום ניחא, כנ"ל, אבל שעיר מנין. (לכאורה החילוק (בפשטות, אף שהרמב"ן פי' בא"א) ביניהם – ובוה יתורץ גם מה שהק' כ"ק למה נקט רש"י מעיר החשובה של אדום ולא "של שעיר" – הוא, דשעיר הוא שם הארץ, ונקראת כן ע"ש בני שעיר שישבו שם קודם שבא עשו לשם (רש"י בראשית ל"ו, כ'), ואחר שבא עשו הוא אדום ונתיישב שם הוא ובניו נקראת על שמו, אבל בכלל, אדום מוסב על האומה או על המלוכה שיצאה מעשו ושעיר מוסב על הארץ. וע"ד שלאחר שבאו ב"י לארץ כנען, נקראת על שם, ומסתמא השם מלך ישראל מוסב גם על הארץ בו יושבת האומה, אבל בכלל, בתנ"ך (אולי תמיד, אבל לא למדתי כל התנ"ך) ישראל סתם מוסב על האומה (ולהעיר – בדא"ג – מצפנת פענח בראשית דף קס"ט). (ולהעיר מרש"י בראשית ל"ג, י"ד ד"ה עד אשר אבא אל אדני שעירה, ואימתי ילך בימי המשיח שנאמר ועלו מושיעים בהר ציון וגו' – אותו הפסוק שמביא הרמב"ם לראי' ש"והי' שעיר ירשה" הוא בימי המשיח, ואילו לפי' כ"ק ברש"י דבלק, כבר הלך בימי דוד או שלמה). ולפי"ז אי אפשר לרש"י לנקוט מעיר החשובה של שעיר, דרומי אינה בשעיר, רק כוונתו: מעיר החשובה של (מלכות אדום)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) סימן בעיגול את התיבות: "היכן מצינו והי' שעיר ירשה בימי דוד. בשלמא אדום ניחא", וכתב:

בר"פ וישלח לו, ז-ח. ועוד

(ב) על מה שכתב: (ולהעיר מרש"י בראשית ל"ג, י"ד ד"ה עד אשר אבא אל אדני שעירה", כתב:

שזה בא בהמשך לולא יהי' שריד

(ג) על מה שכתב: "ואילו לפי כ"ק ברש"י דבלק, כבר הלך", כתב:

מוכח בלאה"כ וראה דה"א (ד, מב) אלא שאח"כ מרדו.

[9] במכתבו כתב:

"על דרך כוכב מיעקב פי' כ"ק דרש"י לא ס"ל דאיירי במלך, וכמו שמסיים: יקום מזל. והרי רש"י כ' כתרגומו, והתרגום הוא כד יקום מלכא מיעקב. ולכאורה כוונת רש"י הוא לקשר לשון הפסוק עם פירושו הפשוט (תרגומו), דמזלות שייכות בבני אדם ג"כ דהרי כל א' נולד תחת איזה מזל (כדאיתא בשבת), משא"כ כוכב".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "והרי רש"י כ' כתרגומו", כתב:

ומפרש תיכף – בפ' דרך

(ב) על מה שכתב: "והתרגום הוא כד יקום מלכא מיעקב", כתב:

וגם מפרש משיחא (היפך פרש"י גם בזה)

[10] במכתבו כתב:

"לפי ג' קושיות הנ"ל הי' לכאורה אפ"ל דבאמת רש"י לא חולק על הרמב"ם (דלהרמב"ם אתי שפיר, כמובן). והא דכ' רש"י על דרך כוכב מיעקב: ועוד יהי' מושל אחר מיעקב, אפשר ליישב (בדוחק קצת, אבל לכאורה כמו שיש להשוות הבבלי והירושלמי אפי' בדוחק קצת, כמו"כ טוב עכ"פ להשוות ב' עמודי התורה שמדייקים בלשונם כבלשון המשנה, ובפרט שלפירוש זה נצטרך לדחוק רק פ"א, משא"כ לפירוש כ"ק, אם הקושיות הנ"ל קושיות, נצטרך לכאורה לדחוק כמה פעמים) דהדיוק הוא "מיעקב": דכיון דהזכיר הכתוב לעיל ב' שמות יעקב וישראל, וכאן מזכיר רק יעקב, לזה מפרש רש"י, חוץ מהמושל הנ"ל (דוד) מיעקב, יהי' עוד מושל מיעקב (משיח), ואף שכבר הזכיר משיח, ב"וקם שבט מישראל", הרי גם לפי כ"ק הכתוב מחלקם ללא צורך לכאורה (ובפרט אם נפרש כקושיא ג' [לעיל 8]) דהן הכוכב הן השבט איירי בדוד (או מזלו) והול"ל דרך כוכב וקם שבט מיעקב (או ישראל), אלא בע"כ צ"ל שיש איזה איזה כוונה בזה שמחלקם וכל א' מדוייק, הני צ"ל שיש איזה כוונה במה שמדייק וירד מיעקב ולא "מישראל", ואדרבה, לפי"ז הכתוב לשיטתי' דבכל פעם שמשנה השם, משונה הנדון. אם הרחבתי הדבור, עם כ"ק הסליחה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתב: "והא דכ' רש"י על דרך כוכב מיעקב" – מחק את התיבות "דרך כוכב", וכתב:

וירד [מיעקב]

(ב) על מה שכתב: "ואף שכבר הזכיר משיח" – סימן בעיגול את התיבות: "הזכיר משיח", וכתב:

מי [הזכיר משיח]!!!

(ג) על מה שכתב: "ב"וקם שבט מישראל", כתב:

תיכף לזה נא' ומחץ גו' ופרש"י דוד

(ד) על מה שכתב: "הרי גם לפי כ"ק הכתוב מחלקם ללא צורך לכאורה" – סימן בעיגול את התיבות: "לפי כ"ק הכתוב מחלקם ללא צורך", וכתב:

!?

הרי כן הוא כו"כ פעמים בנבואות בלעם מתחלה ועד סוף!!

(ה) על מה שכתב: "והול"ל דרך כוכב וקם שבט מיעקב (או ישראל)" – על התיבות: "והול"ל דרך", כתב:

עלית מזלו ועד שנעשה מלך

ריא

[לאחר ש"פ פנחס, כ"ד תמוז, תשכ"ח (3)]

מענה לא' שכתב – בהמשך להמענות שקיבל: "הרי תכלית השאלות ששאלתי ברש"י היתה להבינו, ומה אעשה, דעתי קצרה, ועדיין אינו מובן... (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חנ"ג (תשכ"ח ח"ג)):

[1] במכתבו כתב:

"מה שהשיב כ"ק אקושיתי דרש"י סתם כמ"ד לבאי הארץ כו': לפי יוצאי מצרים ואם מת צלפחד במצרים לא היו נוטלות מאומה – לכאורה מנה"מ, דמה לי אם איבד נחלתו לאחר שיצא ממצרים או קודם, בכל אופן אינן באות מכחו כלל (כדלקמן). וכמו שבני המרגלים כו' ירשו ע"י זקנם, ה"נ הכא, ולכה"פ הי' להן לירש חלק הפשיטות של צלפחד בנכסי

חפר, דע"ז יש טענה נוספת – מלבד הא דבמקום אבא קאמינא – מכח אבוה דאבא קאמינא (ב"ב קנ"ט ע"א). ובכל אופן אכתי ק' והוא לא הי' וגוי ל"ל, וכקושיית התוס"י.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "לכאורה מנה"מ", כתב:

מפורש בכתוב דכל טענתן מכח "אבינו" – ג"פ.

(ב) על מה שכתב: "בכל אופן אינן באות מכחו כלל (כדלקמן)", כתב:

!?

(ג) על מה שכתב: "וכמו שבני המרגלים כו' ירשו ע"י זקנס" – סימן בעיגול את התיבות: "ע"י זקנס", כתב:

היפך (1) דרך הפשט לגמרי (2) פרש"י מפורש (יד, לח).

[2] במכתבו כתב:

"אהא דכתבתי דדוחק לוי' שכוונת רש"י בכתבו "צדיקים" היינו רוב זכיות כיון דהוי בערך ליוסף – השיב כ"ק מרש"י וישב ל"ז, ב' מ', כ"ג, ועוד.

לכאורה מרש"י ויצא לי כ"ה משמע דהי' צדיק יותר מיעקב [וביעקב מצינו הרבה פעמים ברש"י שהי' צדיק כגון ויצא כ"ח, י', שם י"ז, שם כ"א, וישב ל"ז, א'ן, דהרי זה תלוי בזכיות (רש"י וישלח ל"ב, י"א). וכן מרש"י וישלח ל"ה כ"ב משמע שהי' צדיק גמור ומשנה לשון הספרי דראובן עשה תשובה – אלא דלא חטא כלל. וברש"י וישב מ', א' (גם לאחר סלסול השערות עוה"פ שם ל"ט, ו'), וברש"י שמות א', ה'. וכן קצת מרש"י ויגש מ"ו, כ"ט; מ"ז, כ"א ועוד.

ובלי כ"ז, הרי אינו דומה סלסול שערות כו' לחילול שבת. ובאמת הרבה ענינים ברש"י שאינם מובנים ע"ד הפשט – לך י"ז, כב. וארא ז', ד'. כי תשא ל"ג, כ"ג וכדו"י.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "לכאורה מרש"י ויצא לי כ"ה משמע" – סימן בעיגול תיבת "משמע", וכתב:

לא ככתבו – כ"א שצריך שניהם ביחד.

(ב) סימן בעיגול את התיבות: ומשנה לשון הספרי דראובן עשה תשובה",
וכתב:

**כי ע"ד הפשט אפ"ל כן בכתוב שסמך ובוא"ו המוסיף ומחבר: וישכב
גו' ויהיו גו'. ופשוט.**

(ג) על מה שכתב: "אלא דלא חטא כלל" – מחק תיבת "כלל".

[3] במכתבו כתב:

"עדיין איני מבין איך עוברים פי ה' ע"י "תשובה הכי גדולה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "עוברים פי ה'", כתב:

בענין א'

(ב) על כללות הענין, כתב:

**ולפלא גדול שכנראה אישתמיטי' כל הענין דמצוה הבאה בעבירה!
ומכש"כ בנדו"ד**

ריב

[ער"ח מנ"א, תשכ"ח]

מענה לגיסא דבי נשיאה הרש"ג בקשר להאפשרות לרכישת מגרש נוסף
לבנין ישיבת תו"ת ברחוב אשען פארקוויי, בו יוכלו להקים פנימי' וכו'
(סי' "שליחות כהלכתה" ע' 444):

**ידוע דעתי מאז ומקדם – שכל ענין של הרחבה אמיתית דתומכי
תמימים – ברוחניות או גם בגשמיות (ועל דרך הנ"ל) – רצוי הוא ולא
עוד אלא שבסופו של חשבון – ההכנסה בזה גדולה תהי' יותר משל
ההוצאה בנוגע לכסף כפשוטו ממש. ואם בכל שאר (גם מל' שיריים)
הישיבות דניו יאָרק כן הוא, כנראה במוחש, על אחת כמה וכמה בנוגע
לתומכי תמימים. אזכיר על הציון לכל הנ"ל**

ריג

[ה' מנ"א, תשכ"ח]

מענה לר' יצחק צבי אייזנבך על מכתבו בקשר לנסיעת זוגתו לארצות הברית (תשורה וקסלשטיין ד' טבת תשס"ה ע' 17. תשורה אייזנבך כ"ט סיון תשע"ו ע' צו):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת מה שכתב: "תיאלץ לסגור את מסחרה דוקא בתקופה זו הטובה ביותר במסחר וגם זה עלול להשפיע על הקשרים עם הלקוחות", וכתב:

א"כ אין לנסוע

ריד

[ו' מנ"א, תשכ"ח]

מענה להתי' יהושע מונדשיין על מכתבו – שכתב עם הגיעו לחצרות קדשנו למשך הזמן שלפני חתונתו (תשורה מונדשיין י"ז כסלו תשס"ח ע' 28):

נת' אזכיר עה"צ להנ"ל.

בטח יתחיל תומ"י בלימוד בהתמדה גדולה (וכפס"ד הרמב"ם הידוע).

רטו

[ועש"ק דברים, ח' מנ"א, תשכ"ח]

מענה לר' דוד ראסקין שכתב: "מוסג"פ רשימה מהתי' שי' מביהמ"ד מ-770, שנמצאים במקומות שונות בזמן הקיץ" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

נת ותח

רטז

[לאחר ש"פ ואתחנן, ט"ז מנ"א, תשכ"ח]

מענה לר' שניאור זלמן גוראריי שכתב:

"הנני לעורר אודות שיחת קודש דרש"י היום.

(א) כ"ק שליט"א דיבר הטעם מה שרש"י ז"ל הביא רכב ישראל וגוי' למה.

והנה בהאזינו על שאל אביך ג"כ רש"י ז"ל הביא אלו הנביאים וראי מרכב ישראל מלכים, ולא סיים וגוי'. למה? האם משום שסמך על מה שכתב כאן?

(ב) כאן כתב כך הרב קרוי אב שנא', ושם לא כתב שאל אביך רבך, רק אלו הנביאים? האם משום שהם רבם של ישראל? וא"כ כאן הי' לרש"י ז"ל ג"כ אלו הנביאים שהם רבם של ישראל.

(ג) רש"י ז"ל הביא רא"י שתלמידים קרוים בנים ממה שאנו נקראים בנים למקום. כפי שכ"ק ביאר שהשי"ת לומד עמנו התורה ומשו"ז אנו בנים.

וא"כ בסוף שרב קרוי אב ג"כ יש להביא אותו הרא"י שהשי"ת נקרא אבינו, אבינו מלכינו. ובתורה כתוב הלא הוא אביך קניך, הלא הוא אביך עניך אחד, וקניך עניך שני, כן שם בתרגום. הלא הוא אביך ואת דילי הוא עבדך, ואתקנך. נמצא שהוא אביך פשוט. ואולי שם פירש רש"י ז"ל לא כן. וא"כ רא"י שרב קרוי אב, מאותו רא"י הראשונה שרש"י ז"ל הביא על תלמידים קרוים בנים, בנים אתם לה'.

מענין פרשה זו, יש לי לשאול בתרגום. כי מי גוי אשר לו אל' קרובים, תרגום קריב לי' לקבל צלותי בעדן עקתי". האם בכתוב הובא "רק בעדן עקתי", מהיכן לקח. האם משום שהזכיר שם אלקי ולא שם ה'? האם זהו הפירוש?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה שוויי ד' כסלו תשע"ו ע' 21-22):

[1] סימן בעיגול את ס"א וס"ב שבמכתבו, וכתב

שייך לש"פ להאזינו

[2] על מה שכתב: "והנה בהאזינו על שאל אביך ג"כ רש"י ז"ל הביא אלו הנביאים וראי מרכב ישראל מלכים, ולא סיים וגוי'. למה? האם משום שסמך על מה שכתב כאן?", כתב:

מה נוגע ופרשיו (פעולה) למענה לשאל אביך?!

[3] על מה שכתב: "כאן כתב כך הרב קרוי אב שנא', ושם לא כתב שאל אביך רבך, רק אלו הנביאים" – סימן בעיגול תיבת "רבך", וכתב:

ה"ז כתוב בפני: זקניך!!

[4] על מה שכתב: "וא"כ בסוף שרב קרוי אב ג"כ יש להביא אותו הראי שהשי"ת נקרא אבינו, אבינו מלכינו", כתב:

הרי נת' שהכוונה בזה להוכיח – שהרב צריך להטריח עצמו וכו' ושנתם – ופשוט שראי' מוכחת היא מרב בו"ד, ולא מהשי"ת.

[5] על מה שכתב: "מענין פרשה זו, יש לי לשאול בתרגום" – סימן בעיגול תיבת "בתרגום", וכתב:

מבואר בכ"מ – שבכ"מ מבאר ע"פ מדרז"ל ולא ע"ד הפשט (אף שלא בשופי כ"כ כבתיב"ע)

ריז

[לאחר ש"פ ואתחנן, ט"ז מני"א, תשכ"ח]

מענה להרב מרדכי מענטליק שכתב:

"ע"ד השיחה ברש"י ד"ה לבניך, אלו התלמידים:

(א) עה"פ בני בכורי פרש"י לשון גדולה ואמר שם זהו פשוטו (ולא פי' לי בכור).

(ב) שבת פט, ע"ב בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם בני בכורי ופרש"י שהי' גלוי לפניך שהן עתידין לומר לפניך בסיני נעשה ונשמע לקבל עולך מאהבה כבנים.

(ג) בתניא פ"ב משמע שבי' הפסוקים מצד הנשמה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ריש אגרות-קודש חכ"ה ע' כג (ע' ריד)):

[1] על מה שכתב: "עה"פ בני בכורי פרש"י לשון גדולה ואמר שם זהו פשוטו (ולא פי' לי בכור)", כתב:

(1) הרי גם עפ"ז – הי' לפני מ"ת. (2) מדובר כ"פ, שכל המובא בפרש"י עה"ת – צ"ל (ע"פ הודעת רש"י עצמו) – פשוטו של מקרא (ובאם א"א

– אומר רש"י לא ידעתי (שהרי גם שם יש פי' רז"ל וק"ל) – אלא שבפשט עצמו אפ"ל דרגות וכו'. ובמילא המשך רש"י על אתר – (שמות ד, כב) – ומדרשו א זהו ג"כ ע"פ פשוטו (אלא שלא בפשטות כ"כ). ב) עוד (ועיקר): מוכיח שהפי' שקדמו אינו מספיק כו'. וק"ל.

[2] סימן בעיגול את מה שכתב: "ב) שבת פט, ע"ב . . ג) בתניא פ"ב . .", וכתב:

אינו ע"ד הפשט.

[3] על מה שכתב: "בתניא פ"ב משמע שב' הפסוקים מצד הנשמה", כתב:

ובהדגשה שזהו מעלת הנשמה מצד עצמה (ולא מצד קבלת התורה – ולא כהספרי ופרש"י כאן דבנים אתם גו' – ה"ז מצד מ"ת. אף שבדוחק קצת י"ל).

ריח

[כ"ף מנ"א, תשכ"ח]

מענה להת' דוד קרץ (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב שבאי קבלת הוראה הפוכה מהחלטתו, רואה בזה הסכמה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבות אלו, וכתב:

כי מפורסם ששייך להנהלת הרשת

[2] במכתבו כתב: "הפשוט והנוח ביותר הוא תענד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[הפשוט והנוח] **וטוב** [ביותר הוא תענד]

וסימן בחץ תיבות אלו.

[3] סימן בחץ את מה שכתב: "יכול לחפש עבודה בשטח אחר לא ברשת!".

[4] על כללות המכתב (ליד חתימת הנמען), כתב:

אזכיר עה"צ להנ"ל חת"ת?

ריט

[לאחר כ"ף מנ"א, תשכ"ח]

מענה להתי' יהושע מונדשיין שכתב :

"ז"ל בשו"ת מן השמים סי' ג' (מהד' הרב מרגליות) :

ועוד נסתפקנו על הא דאמרינן פושעי ישראל דגופן דלא מנח תפלין, ופירשו לנו רבותינו דלא מנח תפלין מעולם, ושאלתי על זה אם הדבר כאשר פירשו לנו שאם מניחים אותם פעם אחת בשנה לא נקראו פושעים או אם הוא כאשר כתוב בספרים שנקרא פושע כל מי שיכול להניחם ואינו מניחם, ע"כ.

ובהנ"ל צ"ע דאין מעלה כלל פיי "מעולם" פ"א בימיו (כפי שנלמד הפשט בכו"כ התועדויות), ואף שבלי הרמב"ם (הלי' תשובה פ"ג ה"ה) ק' לפרש פעם אחת בשנה, אולם מה שהכריחו לומר כן בדברי הגמ' (ר"ה י"ז) אולי יכריח ג"כ ברמב"ם. (הקושי יותר בדברי הרמב"ם מהגמ', כוונתי היות וכותב לשון עבר – שלא הניח – משא"כ לשון בגמ' "מנח" הוא כלשון הווה, ומורה על הפעולה).

ואולי יש לקשר ענין פ"א בשנה לספרי שדובר בו בהתועדות כי מנ"א השתא דהנחת תפלין מורידה ג' מאות עונשים, ולפיכך מי שלא הניח אפי' פ"א בשנה הוא קרקפתא וכו', משא"כ המניח כנ"ל ירדו מעליו עונשי כל שנה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חני"ג (תשכ"ח ח"ג)) :

[1] סימן בעיגול את התיבות "מעולם" . בשנה", וכתב :

כיון שלא מצאתי (לע"ע) מי שיעורר על הסתירה מיני' ובי' – צ"ע בשאר הדפוסים אולי במקום בשנה צ"ל בחיוו וכיו"ב

[2] על מה שכתב : "כפי שנלמד הפשט בכו"כ התועדויות", כתב :

ע"פ המובא בכו"כ ראשונים (נסמנו גם בתו"ש ס"פ בא)

[3] על מה שכתב : "משא"כ לשון הגמ' "מנח" הוא כלשון הווה, ומורה על הפעולה", כתב :

הרי (לראשונים הנ"ל) מסיים הש"ס מעולם

רכ

[כ"א מנ"א, תשכ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שהכניסו דו"ח מביקור חברי צאגו"ח במסיבת-סיום של "טשאפליין'ס" – קציני-דת יהודים בצבא ארצה"ב (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי בהם):

קראתי ת"ח ולהחזיר**רכא**

[לאחר שי"פ עקב, כ"ג מנ"א, תשכ"ח]

מענה לר' שניאור זלמן גוראריי שכתב:

"תמול ברש"י הי' בשיחות קדש, כנראה משום ששאלו, למה רש"י ז"ל מפרש (ספרי) לדבר במ משעה שהבן וכו', ולא תלמידים כפירושו בפי ראשונה ושנתם ג"כ כספרי, לבניך אלו תלמידים.

לכאורה הוא כפשוטו.

שם ושנתם לשון חדוד, היינו לתלמיד שכבר למד, וצריך ללמדו שאם ישאלך אדם יענה דבר ברור, שייד לתלמיד, אבל כאן לדבר משעה שמתחיל לדבר, וקודם שלמדו במה נעשה תלמידו שמחויב להטריח, כמו אב, ולכן מוכרח להיות בן.

ושם אדרבה ענין חדוד שייד רק למי שיודע תורה וצריך רק לשננו וזהו אין כלל לבן רק כלל לתלמיד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה שוויי ד' כסלו תשע"ו ע' 20-21):

[1] על מה שכתב: "שם ושנתם לשון חדוד, היינו לתלמיד שכבר למד" – מחק תיבת "לתלמיד", וכתב:

גם לשיטתו – י"ל דהיינו לבן [שכבר למד]

[2] על מה שכתב: "וצריך ללמדו שאם ישאלך אדם יענה דבר ברור, שייד לתלמיד", כתב:

[וצריך ללמדו] **מתחלה ועד כו'** (וכמו בפרש"י ר"פ משפטים) [שאם ישאלך אדם יענה דבר ברור]

[3] על מה שכתב: "שייך לתלמיד אבל כאן כו" – מחק את התיבות "לתלמיד אבל", וכתב:

[שייך ל]בן גדול יותר

[4] על מה שכתב: "ושם אדרבה ענין חדוד שייך רק למי שיודע תורה וצריך רק לשננו" – מחק תיבת "למי", וכתב:

[ושם אדרבה ענין חדוד שייך רק] לבן [שיודע תורה וצריך רק לשננו]

[5] על מה שכתב: וזהו אין כלל לבן רק כלל לתלמיד" – סימן בעיגול את התיבות "אין כלל לבן", וכתב:

!?

רכב

[לאחר ש"פ ראה, אדר"ח אלול, תשכ"ח]

מענה לר' שניאור זלמן גוראריי על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ ראה (תשורה שטרנברג אדר"ח תמוז תשע"ט ע' 42-40):

[1] במכתבו כתב:

"בהש"ק דתמול, אולי לא הבנתי אבל מהו החילוק בין טובל ושרץ בידו (כי לא נפסק הטומאה) למחוסר זמן כמו אם נדה טבלה קודם שבעת ימים מדרבנן או מדאורייתא זבה קודם הזמן. האם זהו לא שעוד לא נפסק הטומאה. מחוסר זמן דהערב שמש הוא ענין אחר. מחוסר זמן להביא קרבנות ג"כ ענין אחר אבל טבילה קודם הזמן האם הוא לא משום כי הטומאה לא הפסיקה לדוגמא בזבה אותו יום אף שאחרי שנפסק. לא הבנתי ההפרש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "טובל ושרץ בידו (כי לא נפסק הטומאה)", כתב:

[טובל ושרץ] **טומאה** [בידו] **מתחבר** [(כי לא נפסק)] **[הטומאה]**

(ב) על מה שכתב: "למחוסר זמן" – סימן בעיגול תיבת "זמן", כתב:

אינו ענין דטומאה כ"א שחסר תנאי צדדי

(ג) על מה שכתב: "האם זהו לא שעוד לא נפסק הטומאה" – סימן בעיגול את התיבות: "שעוד לא נפסק הטומאה", וכתב:

י"ל כך ויל"פ בכו"כ אופנים

[2] במכתבו כתב:

"גם חציצה שמעתי אולי לא הבנתי כי הוא ענין חוץ מהטבילה. האם חציצה דאורייתא כמו שכ"ק אמר רובו ומקפיד הוא לא ענין שלא טבל כיון דטבילה הוא ענין שיכנוס כל גופו במים, וכשיש חציצה גמורה הינו שלא נכנס במים הינו שלא טבל כלל לא פסול צדדי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: כי הוא ענין חוץ מהטבילה", כתב:

(כי הוא ענין חוץ) **מטומאה** (מהטבילה)

(ב) על מה שכתב: "רובו ומקפיד", כתב:

מפני הקפדתו

(ב) סימן בעיגול את מה שכתב: "כיון דטבילה הוא ענין שיכנוס כל גופו במים", וכתב:

או שזהו תנאי

(ג) על מה שכתב: "וכשיש חציצה גמורה הינו שלא נכנס במים הינו שלא טבל כלל לא פסול צדדי", כתב:

מה דפשיט לי' – מוכח הפכו, מהא דמיעוטו חוץ למים – טמא מה"ת (רמב"ם מקואות א ב) מיעוטו חוצץ – טהור [מה"ת] ואפילו רובו כשאינו מקפיד

[1] במכתבו כתב – בקשר לנישואי בנו הת' נתן עבי"ג צבי מרים הענדל:

"הנה רצוני לדפוס להחתונה לזכות הזוג. והנה אם ליקח תורה אור הנה הרב חאדאקאוו שיי' יתן לי איזהו קאפיעס ולא יתן לי דבר בשלימות עכ"פ הוצאה אחת. ולזאת יש לי להציע אם שייך שידפס המאמר מתמול יען הוא סמוך להחתונה. והעיקר שנדבר בו ענין נישואין. ולמה לא יהא לי זכות להדפיס דבר של כ"ק שליט"א. ובאם לאו כשיודיעוני אחשוב אודות ענין אחר. ואולי כ"ק יאמר מה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובעיגול את התיבות: "המאמר מתמול", וכתב:

אינו מוגה כלל

חסרים המ"מ וכו'

רכג

[תחלת אלול, תשכ"ח]

מענה להחתן הת' דניאל אליעזר ליפא קורצווייל (תשורה פרידמן ט"ו מרחשון תשע"ט ע' 6-7):

[1] במכתבו כתב: "האם כ"ק אדמו"ר שליט"א מסכים להצעה זו שאשכיר דירה בכפר".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "זו שאשכיר דירה", וכתב:

[מסכים להצעה] לדור [בכפר]

האם לקנות או לשכור ואיזו – לברר על אתר שם (1)

[2] במכתבו כתב ע"ד הלימוד ב"כולל", ושאל האם כ"ק אדמו"ר שליט"א מסכים לזה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות: "מסכים לזה", וכתב:

באם: (1) זהו בהסכמת ב"ג תי', (2) ילמוד בהתמדה ושקידה, (3) הנהלת הכולל שם תסכים ע"ז. (2)

[3] במכתבו שאל בקשר לקביעת מועד החתונה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כפי שיתדברו ביניהם (3)

אזכיר עה"צ לכהנ"ל (4)

רכז

[בדר"ח אלול, תשכ"ח]

ממענה להתי' שלום אהרן הלוי בלאנק שכתב שחתונת בן-דודו מתקיימת בקליפורני, וקיבל רשות מהנהלת הישיבה להשתתף בה (תשורה בלאנק ו' אלול תשע"ז ע' 8):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות (בתרגום מאנגלית):
 "שאלתי את ההנהלה ונתנו רשות להשתתף", וכתב:

ויהי בשטמו"צ (1)**רכה**

[לאחר בדר"ח אלול, תשכ"ח]

מענה להתי' שלום אהרן הלוי בלאנק שכתב שבמטוס בדרכו לקליפורני לחתונת בן-דודו – הניח תפלין ליהודי – בהמשך ל"מבצע תפלין" (תשורה בלאנק ו' אלול תשע"ז ע' 8):

ת"ח ת"ח על הבשו"ט**רכו**

[ח' אלול, תשכ"ח]

מענה לר' אפרים וואלף על דו"ח מאסיפת הנהלת ישיבת תו"ת המרכזית באה"ק, בו עלתה ההצעה לייסד עבור ילדי הסביבה בקרית-גת ישיבה תיכונית (סי' יימי תמימים" ח"ד ע' 113):

לא יכנסו לכל ענין זה וכמענתי מאז. בכלל:

חסר כוח אדם, תקציב, תלמידים וכו' – בסניף הקיים בקרית גת, ורוצים לתקן זה ע"י שיוסיפו שם:

(1) עוד מוסד.**(2) מסוג שלא נוסו בו כלל.****(3) שאין מי שירצה ללמוד איך לנהל מוסד זה.****(4) שכהנ"ל יחסר בו ביתר שאת וביתר עז!**

רכז

[ח' אלול תשכ"ח]

מענה לר' דוד קרץ על מכתבו בו ביקש ברכה לבריאות אמו, וכן ביקש עזת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקשר למשרתו (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי בהם):

בנוגע למשרה עניתיו מכבר.

אזכיר עה"צ לכהנ"ל

רכח

[יו"ד אלול, תשכ"ח]

מענה לר' שלום מענדל קלמנסון (ס' "פעילות חוצה גבולות" ח"ב ע' 235-236):

[1] במכתבו כתב – בקשר לרב מסויים מצרפת המסייע לענייני בית הספר "שניאור" שבניהולו: "הרב . . . ביקש אותי, לסדר עבורו הגבלת זמן להכנס אל כ"ק . . ."

מזכ' להסביר

מפורסם שאין [הגבלת זמן] בזמנים אלו וכבר השיבו פני כמה בשנה זו בנדו"ד ומובן שא"א להעלות וכו' קפידתם שי' – ע"י שי' שישו למי שהוא כו' ואפילו גדול וכו'

[באופן שיוכל למסור להמבקש שלא בשבה"כ וק"ל].

[2] במכתבו כתב ע"ד תכניותיו למשך זמן ביקורו בארצה"ב.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ לכ"ז

רכט

[גי'ט אלול, תשכ"ח]

מענה להשליח ר' אברהם ליפסקר שביקש הסכמה לנסיעה לחצרות קדשנו (תשורה ליפסקר כ"ט אד"ר תשע"ט ע' 34):

לא [נכון שאסע לחצרות כ"ק אדמו"ר שליט"א] – והרי מפורסם – שצ"ל עכ"פ שתי שנים

אזכיר עה"צ

רל

[אלול, תשכ"ח]

מענה לאחת על מכתבה בקשר למצבה הנפשי (מצילום כתי"ק – ריש אגרות קודש חכ"ה ע' כה (ע' רנו-רנז)):

ע"פ סיום המכ' – בודאי תעשה כנ"ל, והשי"ת יצליחה:

תלמוד עד שתדע התוכן (לאו דוקא התיבות) של מזמור 23 בתהלים (אין נפק"מ באיזה לשון תלמד).

תאמר מזמור הנ"ל ביום הש"ק, ב', ה'. בל"נ.

בבוקר דימות החול וכן לפהדה"נ בעשויו"ט – תפריש סענט אחדים לצדקה, בל"נ.

לא תשים לב כלל – מכאן ולהבא – באם מי שהוא מדבר אודותה וכיו"ב, וגם לא תשאלם עד"ז כלל, כי (כאמור במזמור הנ"ל) ה' עמדה, ואך טוב וחסד ירדפוה – ובמילא, אין שליטה עלי', ח"ו, ממי שהוא כלל.

באם הרופא המשפחתי – יתן פ'לן הרגעה וכיו"ב, תמלא הוראותיו.

אזכירה עה"צ להנ"ל ולכוח"ט.

לבעלה שי' – בדהתפורהמ"ז באם ל"נ ביב"ח האחרונים.

רלא

[תשכ"ח]

מענה לאי התמימים שלא ראה הצלחה בלימודיו –

נדפס באגרות-קודש חכ"ה ע' רנז.

רלב

[תשכ"ח]

מענה לאי התמימים שכתב אשר מאחר שיש לו מחשבות זרות בשעת
"מבצע תפילין", בדעתו להפסיק להניח תפילין לאנשים (תשורה וילהלם
י"ד סיון תשע"ג ע' 46):

ח"ו וח"ו להפסיק להניח תפילין לבנ"י שליט"א.

ליקוט מענות קודש

– תשכ"ט –

רלג

[ד' תשרי, תשכ"ט]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ המכתב שנשלח לאנ"ש שי בברוקלין ובערי השדה דארה"ב, וכן לסניפים במדינות אחרות" (מצילום כתי"ק, באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד"):

ויה"ר שיהיו פירות טובות מהנ"ל ופירי פירות וכו'

רלד

[ט' תשרי, ערב יום הכיפורים, תשכ"ט]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "בקשר עם סידור אש"ל עבור האורחים שבאו לכאן בחדש זה, הנה בעז"ה הכל סודר. ר' צבי מאיר שי שטיינמעץ בהיותו דר בשכונת פלעטבוש ואין ביכולתו לקיים בתכיפות כ"כ מצות הכנסת אורחים, שכר על חשבוננו דירה לחדש זה סמוך ל770 ויש בה מקום לעשרה אנשים ללון. הוא עשה כזאת גם בשנה העברה, וביקש להזכירו לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א" (מצילום כתי"ק – תשורה לאזאר ו' אד"ש תשע"ו ע' יג):

ת"ח ת"ח על ב' הבשוט. 1) [הכל סודר כו' 2] [שכר על חשבוננו דירה כו']

רלה

[לאחר יום הכיפורים, תשכ"ט]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער שכתב: "ישנם שהעירו – און טראכטין איבער – על זה אשר בהברכה אשר הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לברך את ישראל בערב יוהכ"פ אחר מנחה לא הזכיר – וכרגיל בכל שנה ושנה – לשון הברכה "א חתימה און גמר חתימה טובה" (מצילום כתי"ק – סי' "המזכיר" ח"א ע' 384):

הרי נאמרה בפי' – וכענין בפ"ע – לאחרי סיום ברכת הת' שי' בסיום עריוהכ"פ ובהתחלת יום הקדוש

רלו

[ועש"ק האזינו, י"ב תשרי, תשכ"ט]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "הננו בזה לרשום את התכנית שבדעתנו לסדר בכינוס צאגו"ח הבע"ל . . ." (מצילום כתי"ק – קובץ ועד תלמידי התמימים חה"ס תשע"ט ע' 91):

ות"ח. אזכיר עה"צ שיהא בהצלחה מופלגה ולפירות טובות על כל השנה הבע"ל

להחזיר המצו"ב

רלז

[לאחר ש"פ האזינו, י"ג תשרי, תשכ"ט]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ האזינו בביאור אגה"ת פ"א (מצילום כתי"ק – "יחי המלך" גליון תשג ע' 14-15):

[1] במכתבם כתבו:

"הלשון בירושלמי הוא: "ג' הם חוץ מן התשובה". והיינו שג' חלוקי הכפרה הם: יו"כ, יסורין ומיתה. וכן משמע גם בפירש"י (יומא פו, א) ד"ה אמר לו (כמ"ש בחדא"ג מהרש"א שם). אבל מאגה"ת משמע שמפרש שג' חלוקי כפרה הם: תשובה, יו"כ, ויסורים (ואינו מונה מיתה).

אם כן הוא הכוונה באגה"ת, כי לפי"ז צריך ביאור:

(א) מני"ל לאדה"ז לחדש פירוש זה? ואפשר שני"ל לאדה"ז שמשלשון הש"ס "אבל מי שיש חילול השם בידו כו"י משמע שהו"ע בפ"ע. (אבל אי"ז הוכחה, כי כ"ה גם בירושלמי, ובתוספתא).

(ב) הלשון "ותשובה עם כל אחד". דלכאורה, מכיון שתשובה היא אחת מג' חלקי הכפרה, אינו מתאים הלשון "עם כל אחד", שב"כ אחד" נכלל גם תשובה?

ואולי אפשר לומר, שמטעם זה כותב אדה"ז "ותשובה עם כל אחד" – ולא "עם כל אחד ואחד" כלשון הש"ס, כי הלשון "כאו"א" מורה יותר שהכוונה הוא לכולם ממש, ולכן משמיט תיבת "ואחד", לרמז שקאי על יו"כ ויסורים. אם נכון?

(ג) לפי"ז אין מקום לכאורה לכתחילה להקשיא שהקשה בהשיחה מדוע מציין לסוף יומא דוקא ולא לירושלמי, הרי בירושלמי מפורש חנץ מן התשובה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כמ"ש בחדא"ג מהרש"א שם", כתב:

הקשה עליו בהרש"ש

(ב) על מה שכתבו: "אבל מאגה"ת משמע שמפרש שג' חלוקי כפרה הם: תשובה, יו"כ, ויסורים (ואינו מונה מיתה)" – מחק את התיבות: "תשובה", "תשובה, יו"כ, ויסורים (ואינו מונה מיתה)"; וכתב:

[אבל מאגה"ת משמע שמפרש] כפשוטו – וכפרש"י [שג' חלוקי]ם [כפרה] ו[הם]: מ"ע מל"ת, כריתות ומיתות ב"ד. (ועפ"ז מתורצות כמה קושיות שבמפרשי הש"ס)

[2] במכתבם כתבו:

"בנוגע להלשון "תניא", הנה בראבי"ה איתא הלשון "דתניא עבר על מ"ע כו"י ומונה שם כל החילוקים שבכפרה (לא כבשבועות וזבחים, שמדבר רק ע"ד עבר על מ"ע), אלא שמקודם לזה אינו אומר הלשון "שלשה חלוקי כפרה". אם יש לומר שמקורו של אדה"ז (להגירסא "תניא") הוא גם מראבי"ה?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על תיבת "בראבי"ה", כתב:

אינו תח"י

(ב) על התיבות: "אלא שמקודם לזה אינו אומר הלשון "שלשה חלוקי כפרה", כתב:

א"כ ה"ז ל' התוספתא אבל בכס"מ: "הברייתא" כבאגה"ת

הלח

[תשרי, תשכ"ט]

מענה להרב פנחס קארף שכתב:

"... עבודה בדא"ח ששם אפשר שיוכל להיות בא' משני אופנים הני"ל, או אפשר שכדאי לבקש עבודה במקום אחר כמו במקום שיש שם שלוחי המל"ח ששם יכול להיות לכאורה ב' הענינים הן הנהלה והן עבודה... ויש עוד ענין שמטיל אצלי ספק בעבודתי עתה והיא כי בהיחידות דחודש אב תשכ"ב אמר לי כ"ק שליט"א שעבודתי תהי' מלמדות, וא"כ אפשר הכונה דוקא מלמדות ולא השגחה.

בתי חנה בת חי' גאלדא יתמלא לה אי"ה ג' שנים מחרת יוכ"פ ואבקש ברכת כ"ק שליט"א.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה נמירובסקי י"ד אלול תשפ"א ע' 70):

[1] סימן בעיגול את התיבות: "לבקש עבודה במקום אחר", וכתב:

פשוט שמופרך לגמרי.

[2] על כללות המכתב, כתב:

בספקותיו – בהתייעצות עם אלו הרואים הענינים על אתר.

אזכיר עה"צ

רלט

[ועש"ק נח, ד' מרחשון, תשכ"ט]

מענה לר' יצחק צבי אייזנבך על מכתבו בקשר למצבו הרפואי של פלוני (תשורה אייזנבך כ"ט סיון תשע"ו ע' ק-קא):

לעשות כדעת הרופאים. זהירות בדיני טהמש"פ כדרוש. אזכיר עה"צ.

רמ

[י"ד מרחשון, תשכ"ט]

מענה לר' דוד עזאגווי על שאלתו האם לעבור דירה מעירו לידו אנגליא (מהעתקת המזכיר):

ימשיך במקומו עתה, וישתדל במרץ הכי גדול לחזק היהדות בעירו (ע"י שיתוף פעולה רבה עם הרב שי' בזה) ולהפיצה. כולל, כמובן, ועיקר, בענין חינוך הילדים שי' שם.

ולפי גיל הילדים שי' שלו – עכ"פ עוד כשנה – שנתיים יוכלו להמשיך בלידו. ולאח"י ידונו בשאלתו (הלהעתיק משם) לפי המצב שיהי' אז.

בדיקת התפלין והמזוזות באם לא נבדקו בי"ב חודש.

[וראה לקמן מענה רמד].

רמא

[לאחר ש"פ חיי שרה, כ"ה מרחשון, תשכ"ט]

מענה לר' שניאור זלמן גוראריי על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ חיי שרה (תשורה שטרנברג אדר"ח תמוז תשע"ט ע' 45-47):

[1] במכתבו כתב: "אודות הרש"י שכ"ק דיבר תמול. הנה הי' שאלה למה נקרא עבד אליעזר עבדי אבות לשון רבים הלא לא הי' עבדו של יצחק ויעקב. אינני זוכר התשובה על הקושי אבל אולי (לדעת) יען אמר בסוף הסדרה הוא אדוני על יצחק ונמצא שהי' עבדו של יצחק ג"כ. כי לא אמר הוא בן אדוני שלכאורה הלא זהו זלזול בכבודו של אברהם כמו ביואב שאמרו עליו ואדוני אם לא הי' עבדו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול תיבת "אדוני" ותיבת "עבדו", וכתב:

לשיטתי' היו כל בני חת עבדי אברהם כמפורש (לפירושו) בפרשתנו (כג, ו) אברהם עבד לערבים (יח, ג) ועוד!

(ב) סימן בעיגול את התיבות: "בן אדוני", וכתב:

עדיפא מזה הו"ל לתרץ מפרש"י מפורש לפני זה (כד, י)

[2] במכתבו כתב: "גם כ"ק אמר כי אדם הראשון נגרש מגן עדן רק אחרי שבת שעשה מקודם שנגרש תשובה בשבת".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "אדם הראשון נגרש מגן עדן רק אחרי שבת", וכתב:

היפך גמרא מפורשת (סנה' לח, ב)

[3] במכתבו כתב: "כן כמדומה לי ששמעתי לבד הפלא איך תשובה לא יועיל אף על גן עדן, ממ"נ אם התשובה לא כדבעי הלא חסר התשובה ואם כדבעי למה לא, הלא על גן עדן אחרי אריכות ימים מועיל תשובה כמאמר במקום שבעלי תשובה עומדים צ"ג אין יכולים לעמוד ובפשטות הוא בגן עדן, ולמה כשהי' בחיים לא הועילה. לבד זה ישנו מדרש המובא באור החיים על פסוק ויאמר א' "ועתה פן ישלח ידו אמר ר' אבא בר כהנא וכו' והוא אומר פן אין פן אלא לאו שלא עשה תשובה". ואולי לא שמעתי כדבעי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות "כמדומה לי"; סימן בעיגול את התיבות: "תשובה לא יועיל אף על גן עדן", וכתב:

מדובר בכונ"ב התועדויות וגם בש"ק זו ג"כ – באגה"ת ונתחלתה: ויסורים כו'.

(ב) על מה שכתב: "לבד זה ישנו מדרש המובא באור החיים על פסוק ויאמר א' "ועתה פן ישלח ידו אמר ר' אבא בר כהנא וכו' והוא אומר פן אין פן אלא לאו שלא עשה תשובה" – על תיבת "והוא", וכתב:

במקומו (ב"ר כא, ו).

(ג) על מה שכתב: "ואולי לא שמעתי כדבעי" – מחק את התיבות "ואולי לא".

[4] במכתבו כתב: "בכל אופן אם תשובה לא מועיל על ענינים יהי' מובן לי מדוע כ"ק על אחדים שהיו פעם זמן רב עכ"פ לא כדבעי בעבודה אף אם עושים תשובה לא מקבלים אותם, הלא לכאורה בדוגמא של מעלה ותשובה מועילה. וכדברי כ"ק שתשובה בעיקרה עזיבת החטא וכו' ווידוי דברים הוא לא מעיקרי תשובה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "אף אם עושים תשובה לא מקבלים אותם", וכתב:

ח"ו. ואפילו כשאין עושים תשובה וכנראה במוחש. ומכש"כ אלה הממוצעים בין הנ"ל – שתשובתם בתקיפות גדולה אז דער אנדערער מוז ווערן אנדערש וא"א אחרת.

רמב

[ער"ח כסלו, תשכ"ט]

מענה לא' מרבני אני"ש שכתב ע"ד ספר תורה שנפל לי"ע בבית-הכנסת שם מכהן כרב (קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ לך תשפ"ב ע' 25):

[1] במכתבו כתב – תיאור במדוייק ממה שאירע עם הס"ת.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) שאלה לרב מאנ"ש מורה הוראה מכמה שנים.

[2] במכתבו כתב – שלדעתו אירע הנ"ל מפני "שנאת חינוס" השורר בבית הכנסת.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) כמו בכ"כ ביהכנ"ס ובפרט בהגדולים

(ועיין יומא ט: שכן הי' בביהמ"ק שני).

[3] במכתבו כתב – אשר ברבים אמר, שהנ"ל אירע מפני שהפריזו בדיבור בעת קריאת התורה בשבת שעברה. וציטט בקשר לזה ממאמר אדמו"ר מהרי"ץ, ש"המדבר עם זולתו" בעת קריאת התורה "מרבה ח"ו וח"ו מתים" בישראל.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) פשוט שלהבא יזהר מדבורים כאלה ומכמה טעמים.

[4] במכתבו שאל – אם בכדי לשפר המצב בבית הכנסת עליו לעשות דבר דרמטי, כגון לאיים בהתפטרות.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(4) אין [לעשות דבר dramatic]

הביהכנ"ס הוא פרנסתו הרוחנית (וגם הגשמיית).

[5] במכתבו שאל – אם בכדי לשפר המצב בבית הכנסת עליו להשאר בביתו בש"ק, ולמאן ללכת לבית הכנסת עד שלא יקבל שיתוף-פעולה מלא מאת חברי הקהילה וכיו"ב.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(5) הרי זה היפך מילוי תפקידו (כלפי שמיא) בתור רב.

[6] במכתבו שאל – אם בכדי לשפר המצב בבית הכנסת עליו לדבר עם פלוני, בדרכי נחת, אשר לא יבוא עוד לבית הכנסת.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(6) ח"ו – על רב להרבות מתפללים ולא לגרשם!

[7] במכתבו – ביקש עצת כ"ק אדמו"ר שליט"א מה עליו לעשות לשיפור המצב בבית הכנסת.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(7) בדרכי נועם ובדרכי שלום ולאט לאט – ולזכור שאפילו במשה רבינו היו הבעלי בתים כפוש"י (דברים א, יב), ואין מה איבערנעמען זיך.

(8) אזכיר עה"צ.

רמג

[בדר"ח כסלו, תשכ"ט]

מענה לר' יהושע שניאור זלמן סערעבראנסקי שכתב ע"ד ההצעה אשר תלמידים השלוחים דישיבה גדולה מלבורן יבקרו בעיר פערט אוסטרליא במסגרת "שליחות המל"ח". ושאל – בהתאם לזה שהוצאות הנסיעה הן גדולות – הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה (סי' "איי המלך" ע' צו; צט הערה 42) :

א"כ אינו כדאי

רמד

[ה' כסלו, תשכ"ט]

מענה לר' דוד עזאגווי על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל מענה רמ) בנוגע למקום מגוריו (מהעתקת המזכיר):

המענה הקודמת. עוד שנה או שנתיים להשאר, ואח"כ יחליט הלהעתיק או להמשיך בלידז בהתאם להמצב אז.

רמה

[יום הבהיר י"ד כסלו, תשכ"ט]

מענה לר' אפרים וואלף ור' שלמה מיידנצייק שכתבו:

"זה זמן שחושבים אנו שנחוץ הדבר שכפר חב"ד והמוסדות יקבלו אדם מתאים אשר ידאג להגברת התיירות של אנשים אמידים לכפר חב"ד וכן ידאג להתרמתם, עתה, הועלתה ההצעה שנקבל את הרה"ח ר' שלום דב ש"י בוטמן לעבודה זו, שוחחנו אתו בהקשר לכך ועקרונית הוא מוכן לקבל על עצמו עבודה זו.

אנו מצדנו החלטנו שכדאי לקבלו לנסיון למשך חצי שנה ולתת לו משכורת חודשית של 1200 ל"י לחודש, ומה שיעשה יותר מההוצאות יקבל 15%.

לאחר חצי שנה כאשר נראה שכדאי הדבר נסדר אתו חוזה ותנאים וכו'.

הננו לבקש חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם לקבל אדם למשרה זו והאם לקבל את הנ"ל לעבודה זו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' יימי תמימים" ח"ח ע' 507, 415-414):

שייך להעסקנים דאנ"ש ש"י שעל אתר.

רמו

[מוצש"ק וישלח, ט"ז כסלו, תשכ"ט]

מענה לר' משה פנחס הכהן כ"ץ (מצילום כתי"ק – תשורה דריזין ה' ניסן תשפ"א ע' י-יב):

[1] במכתבו כתב: "הנני בזה ע"ד שזכיתי להיות הכהן המברך ביום ה' העבר – בלילה – לרגלי חגיגת שנת הארבעים לחתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א עם זוגתו הרבנית שתליט"א. הנה טרם שנכנסנו להיכל כ"ק אדמו"ר שליט"א לא אמרו לי כלל שאני אצטרך להיות הכהן המברך וא"כ כשנכנסנו פנימה והרה"ח הרה"ג רש"ל שי' אמר לי שבתור כהן אתן ברכה נתרגשתי מאד, כי לא חשבתי כלל מזה, ולא ידעתי באיזהו אופן ומה לומר, וגם, זה הפעם הראשון אחרי שעברתי על הנתוח ל"ע שזכיתי ליכנס להיכל כ"ק אדמו"ר שליט"א, וגם עלה במחשבתי החזיון של החתונה לפני מ' שנה שהייתי אז בגיל ט"ו שנה, וע"כ לא ידעתי בתחלה מה לעשות משו"ז חכיתי מעט, ואחרי שהרש"ל שי' אמר לי עוה"פ הנה אחזני – ל"ע – רעדה בפו"מ ודא לדא נקשן ואמרתני את הברכה ויותר לא יכלתי לדבר אז אבל בלבי הי' להגיד כל הברכות שהי' צריכים להגיד בדבור והרי כאלו הייתי פורטס".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "לא ידעתי", וכתב:

"עיקר ומקור כל הברכות לעולם המשיך יצחק דוקא" (סי' סוף ש' התקיעות) ונמשך דוקא ע"י ש"לא ידעתי" (אוה"ת ע' 327) ובאופן "במרמה" – לא ידעתי. (1)

[2] במכתבו כתב: "בהזדמנות זו הנני מרהיב בי להעיר ע"ד המדובר אז מכ"ק אד"ש בענין מ' סתומה ומ' פתוחה שבפ' וישלח – פרשה שני – (ל"ב ט"ו) פסוק עזים מאתים וגו' הנה הפסוק הזה יש לו שמונה תיבות וכל תיבה סופה במ' סתומה (ואשר לא נמצא פסוק באופן כזה בתנ"ך)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול תיבת "שמונה" ותיבת "תיבות", וחיברן; וכתב:

ה (מל' או בינה – אוה"ת ע' 125) – סה"כ ארבעים (2)

(ב) על כללות הענין, כתב:

ת"ח על ההערה היפה. ועיין בעה"ט, מדרש לקח טוב, ל"ת להאריז"ל וס' הליקוטים – עה"פ (3)

ולהעיר ג"כ ד"שמינית שבשמינית" – הפ' קטונתי (נדפס בשם הגרא?)
(4)

[3] במכתבו כתב: "וכן להעיר אשר במשנה (אבות סוף פ"ה) בן ארבעים לבינה הנה המימרא של הארבעים לבינה היא השמינית מהתחלה בן חמש למקרא".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "לבינה", וכתב:

ספי' השמינית (ממטלמ"ע) (5)

רמז

[לאחר י"ט כסלו, תשכ"ט]

מענה לקבוצה מתלמידי ישיבת תו"ת המרכזית שכתבו "דו"ח מהתוועדות י"ט כסלו ה'תשכ"ט שנתקיים בבאסטאן, מאס". – בהמשך להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א להנהלת הישיבה בעת ה"יחידות" החודשית שלהם, שהתמימים שנסעו יכניסו דו"ח מדברי הרב יוסף דוב הלוי סולובייצ'יק ומדבריהם שלהם ("תחיינו" גליון 2 ע' 26-27):

ת"ח על הדו"ח

בודאי, כמדובר כמה פעמים, שקו"ט [ירחמיאל סטילמאן; שד"ב וויינבערג הלוי; שד"ב ליפסקאר; שד"ב לויטין; יהודא ליב שפירא; זלמן יודא דייטש; אברהם אבא פיקארסקי] **גם משלהם בענינים הנ"ל (לא רק חזרה בהנדבר בהתועדויות). ותבוא ע"ב**

רמח

[כסלו, תשכ"ט]

מענה להנהלת ישיבת "אחי תמימים" ראשון לציון שכתבו ע"ד ההצעה לפתוח מחלקה מיוחדת לבחורים בגיל 19-20 אשר ישתלמו בלימוד הוראת איסור והיתר תחת פיקוחו של רב מסויים (ס' "מקדש מלך" ח"ג ע' קלט. אגרות-קודש חכ"ו ע' נג):

באם סיכויים טובים שיהיו בחורים שיהיו מעוניינים בדבר – מובן שכדאי הנ"ל וטוב.

רמט

[כ"ד כסלו, ערב חנוכה, תשכ"ט]

מענה לר' משה פנחס הכהן כ"ץ שכתב:

"ראיתי בספר "תוספות יום הכיפורים" על יומא (מהרה"ג ר' משה ן' חביב זלה"ה) שמפרש הסוגיא שלשה חלוקי כפרה כמו שפירש הוד כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות י"ט כסלו דהאי שתא. וכותב שם וז"ל:

"ואלו לא מסתפינא מכבודו דרש"י ז"ל הייתי מפרש דתשובה מכפרת על עשה הוא מכלל הגי' ומאי דמפיק ממנינא הוי ההיא דחלול ה' דאין לו כפרה עד שימות ואין ראוי להכניס במנין ולומר ד' חלוקי כפרה כיון דאינו מתכפר לו בעודו חי עד שימות ואין המתים נכנסים למנין חלוקי כפרה אלא בעלי תשובה שהן חיים וכן מצאתי שפירש בעל העקדה שער ס"ג (וראיתי בבעל העקדה והוא בפי' אחרי, וכותב שם וז"ל: "ולזה מה שכתוב ד' הן ותשובה עם כל אחד מהן כי החלוקים שיאמר עליהם שהאדם יתכפר מהם בחייו אינם אלא גי' כי הדי' שייכא ביי' כפרה כי האי גוונא כיון שלא יכופר עד ימותו").

ולפי דרך זה יומתק מה שכתב התנא אבל מי שיש בידו חלול ה' כו' דמאי אבל דקתני והלא היא אחת מגי' חלוקי כפרה והול"ל ומי שיש בידו חלול ה' אלא לפי מאי דפרישית דחלול ה' אינו נכנס בכלל חלוקי כפרה לכך שינה לשונו ואמר אבל.

וראיתי בדברי מרן הכסף משנה ספ"א דתשובה הביא ברייתא זו . . . כלומר גי' הן הנחלקין דהיינו אחד עבר על עשה, ב' על ל"ת, גי' על כריתות ומיתות ב"ד, אבל עבירה דחילול ה' שהיא צריכה לכולם אינה מן המניין".

(מה שהביא מהכסף משנה לא מצאתי זהו הלשון שם, וכן אינו מביא את המהרש"א בחא"ג, ולבסוף מתרץ שיטת רש"י ג"כ).

ומצאתי לנכון לכתוב מזה להוד כ"ק אדמו"ר שליט"א".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (קובץ "נישואי צדי"ק" ח"ב ע' 54. והעתקה):

סימן את מה שכתב: "ומצאתי לנכון לכתוב מזה להוד כ"ק אדמו"ר שליט"א", וכתב:

ות"ח במאד ות"ל שכוונתי. ונכון שימסור הנ"ל להרושמים שי', בכדי שיכניסו בהערה בהר"ד לזכות הרבים. וזכות הרבים תלוי בו.

רנ

[כ"ה כסלו, א' דחנוכה, תשכ"ט]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן על מכתבו בו כמה סיפורים – בהמשך להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א אליו במכתב טו"ב כסלו, במענה על איחוליו וברכותיו לרגל יובל הארבעים לנישואי כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית הצדקנית: "מאשר הנני קבלת המכתב (הר"ד וסיפורים) ות"ח. ובטח ישלים למספר מ"ם בחנוכה" (מצילום כתי"ק – סי' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 54-52):

[1] כ"ק אדמו"ר שליט"א ציין את הסיפורים שבמכתבו – במספרים: [3], [4], [5], [6], [7], [8]. .]

[2] בעלה בפ"ע, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נמצא בר"ד זו – יב סיפורים

” וכשיוסיף עוד כ"ח ”

” יהי' סה"כ מ ”

” ובאם יוסיף עוד מ' ”

יהי' כפי שרשמתי מ"ם ” (מ פתוחה, ם סתומה)

[3] על המעטפה, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרשז"ד שי' הלוי

מהיר

רנא

[ער"ח טבת, ה' דחנוכה, תשכ"ט]

מענה להרב יצחק דובער אושפאל (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב ע"ד הבחירות שנערכו בבית-הכנסת שלו, שנבחרו אנשים שומרי תומ"צ; וכן כתב ע"ד שיעורי הלימודים בבית-הכנסת ושמירתם.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

ות"ח על הבש"ט

[2] במכתבו כתב שגבאי בית-הכנסת הציעו לכבדו בסעודת מרעים ברוב עם, ושאל האם לקבל ההצעה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות : "לקבל ההצעה לכבודי", וכתב :

הזמן המסוגל כעת שיכבדו אותו בכתב רבנות בלי הגבלת זמן.

[נראה לקמן מענות : רפה, רפו].

רנב

[לפני ש"פ מקץ, אדר"ח טבת, ו' דחנוכה, תשכ"ט]

מענה לר' שרגא פייזויל רימלער שכתב : "ובד"א (אין זה שייך לעיל) בפירש"י ויגש על וקרהו אסון שהשטן מקטרג וכו' וחשש האסון כבר נזכר פעמיים לפני כן בפי מקץ ובפעם הראשון פירש"י כבר כנ"ל (באריכות יותר) ולכאורה י"ל ההכרח לרש"י לחזור ולפרש אותו הענין שפירש בסדרה הקודמת" (מצילום כתי"ק – תשורה רימלער י"ד סיון תשס"ה ע' 28) :

1) מפני שמה [שפירש] הי' [בסדרה הקודמת] 2) לשלול הפשט הפשוט – שהאסון מפני שעוזב את אביו שנפשו קשורה בנפשו [וכמו שרש"י שולל זה גם בפסוק כב] ויש להאריך בזה.

רנג

[לאחר ש"פ מקץ, אדר"ח טבת, ו' דחנוכה, תשכ"ט]

מענה לר' אהרן חיטריק על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ מקץ (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חנ"ה (תשכ"ט ח"ב)) :

[1] במכתבו כתב : "כפי שביאר כ"ק ברש"י מ"ב פסוק ד', סובר ר' אליעזר ב"ר יעקב שבי פעמים הוא חזקה. אבל בירושלמי שבת ספ"ו הל' ב' מפורש שר' אליעזר אומר שג' פעמים הוא חזקה וז"ל – ובלבד לאחר ג' סימנים, כגון ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל, יוסף איננו ושמעון איננו

ואת בנימין וגוי עכ"ל. ועוד קשה למה לא הביא רש"י מאמר ר' אליעזר בן יעקב במקומו בפי ל"ח כמובא בב"ר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתב : "סובר ר' אליעזר ב"ר יעקב שבי פעמים הוא חזקה", כתב :

בדרכים

(ב) על מה שכתב : "אבל בירושלמי שבת כו", כתב :

עדיפא מיני' הולל ש[מפורש שר' אליעזר אומר שג' פעמים] **ג"כ לא הוי חזקה, ואפילו לא נחש (ורק סימן בעלמא – כל' רש"י בחולין צה, ב).**

(ג) סימן בעיגול את התיבות "שמעון איננו", וכתב :

לא הי' בדרך – ואינו ענין לחזקה בדרכים שלדעת רש"י (יבמות סד, ב) דאליבני' עסקינן אינו למדין חזקה זו מענין לענין

(ד) סימן בעיגול תיבת "במקומו", וכתב :

!?

(ה) סימן בעיגול תיבת "ל"ח", וכתב :

בא לאחר פסוק ד'

[2] במכתבו כתב : "בשבת דף ק"ו ע"א – אחד מן האחין שמת ידאגו כל האחין וכו' ואמרי דמית קטן, ובזה יכולים לפרש את – יהונתן בן עוזיאל – שפירש שבנימין הי' הקטן – הצעיר – ואם יקרה אסון ח"ו עם הצעיר מהאחים – כל האחים בסכנה, וזו היתה הכונה של יעקב. וזהו פשוטו של מקרא. וכן איתא במצפה איתן בחולין דף צה :".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על התיבות : "אחד מן האחין שמת ידאגו כל האחין וכו'", כתב :

א"ל דמת גדול

(ב) על התיבות : "ואמרי דמית קטן", כתב :

(מפני שבקלקלה מתחילין מן הצד. וא"כ כשלא ישלח בנימין – יקרה האסון להקטן שבהשאר)

(ג) על מה שכתב: "וזהו פשוטו של מקרא" – סימן בעיגול את התיבות:
"פשוטו של מקרא", וכתב:

? הנמצא המחז"ל במקרא או בפרש"י עה"ת!?

(ד) על מה שכתב: "וכן איתא במצפה איתן" – סימן בעיגול את התיבות:
"וכן איתא", וכתב:

**!?! שם המדובר בפי' עלי היו כולנה (מה שיהי' לאחר בנימין תקחו ולא
הטעם לוקרהו אסון).**

רנד

[לאחר ש"פ ויגש, ז' טבת, תשכ"ט]

מענה להמזכיר הר"ל גראנער על מכתבו בהמשך להמדובר בהתועדות
ש"פ ויגש:

"להשאלה בענין כשם שאני רוקד כנגדך וכו' – הי' המענה אשר בנוגע
לאויבי לא נאמר שבאם ירקדו לא יגעו אלא סתם שלא יוכלו לנגוע, וענין
הרקידה של איש הישראלי הוא ע"ד דוגמא חרוסת בפסח שהוא רק זכר
וסימן לטיט וכו'.

אם להעיר מהנוסח המובא בטור או"ח סי' תכ"ו (בשם מס' סופרים כ),
ב), וכ"ה במחזור וויתרי, אבודרהם, לבוש ועוד): ורוקד ג' רקידות ויאמר
כשם שאני רוקד כנגדך ואיני יכול ליגע בך, כך אם ירקדו אחרים כנגדי
להזיקני א יוכלו ליגע בי. ובשבלי הלקט סי' קסז: ויאמר שלש רקידות
שאני רוקד . . כך אם ירקדו אחרים עלי לא יגעו בי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – סי' נלכה באורחותיו" ע'
: 210-211)

[1] סימן בעיגול את התיבות "המענה אשר בנוגע לאויבי", וכתב:

לא זהו (עיקר) המענה – כ"א מה שסיימתי "א מאדנע קשיא". ובדוגמת
"הקושיא" (וצע"ג אם מי שהוא יקשה זאת) בפרש"י (לך טו, יא
בסופו): רמז שיבוא כו': הרי דוד בא נגדם והעייט ירד על גו'. אלא
[שהוא רק זכר וסימן לטיט וכו']

[2] על מה שכתב: "אם להעיר" – מחק תיבת "אם", וכתב:

לא [להעיר]

[3] סימן בעיגול את התיבות (מלי הטור): "אם ירקדו", וכתב:

הרי:

(1) לא נתקבל נוסח זה והטעם פשוט שלאו דוקא רקידה.

(2) לדעתו – מהי דעת הטור באם האויב ירקוד 4 פעמים?

רנה

[ט"ז טבת, תשכ"ט]

מענה לר' אפרים וואלף ור' יעקב יהודה העכט שכתבו:

"בהמשך לחגיגת הנחת אבן הפנה שהתקיימה בבתי הספר למלאכה, להקמת ביי"ס לאלקטרוניקה ע"ש מר שמעון יואל שי' מיסעטי, שוחחנו עם הרה"ח הרב יעקב יהודה שי' העכט, בקשר לפרטים הבאים:

א. אם העסק ייעשה דרך קרן החינוך של המגבית המאוחדת ע"י מר שמואלי ממשד החינוך, אזי יוצא שהכסף שיתרום מר מיסעטי צריך להיכנס לקופת הממשלה, ממילא הכסף לא יעבור ע"י הרב הכט, אלא כל הכסף יילך לממשלה לבניית בית ספר זה.

אולם בקשר אם העסק ייעשה דרך משרד החינוך ישנם 2 בעיות:

(1) יתכן שמר שמואלי לא יסכים לענין זה.

(2) אולי יפריע התקשרות זו עם מר שמואלי, התכניות להתקשרות סמינר בית רבקה עם מר שמואלי לבניית כפר חב"ד ב', ואשר הר"ש חפר כבר עוסק בזה זמן רב.

ב. אם העסק לא ייעשה דרך משרד החינוך, אלא מר מיסעטי יעביר את התרומה ישירות ע"י הרב הכט שי', סיכמנו עם הרב יעקב שי' הכט כדלהלן:

אנו נבנה ע"ש מר מיסעטי בנין ביי"ס לאלקטרוניקה וכן בנין הכתות לימוד יהי על שמו, התקציב שהרב הכט יעמיד לרשותנו יהי סך \$150,000.

תקציב זה יהי כולו עבור הבניה והציוד.

לסיכום מכתבנו, הננו בבקשת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם להשתדל שהעסק ייעשה דרך משרד החינוך, או שלא לטפל בזה.

כן סיכמנו שכל הסיכומים הנ"ל יקבלו תוקף בקבלת הסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לזה, היינו הסכמה כללית לכל התכנית וההתקשרות הזאת, והפרטים שבוה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (סי' יימי תמימים" ח"ח ע' 420-419, 507):

[1] על מה שכתבו: "בקשר לחגיגת כו", כתב:

בודאי ידוע שכחב"ד לאַזט ניט אריין קיין אַנדערע בעה"ב בהכפר ורק השגחה אפשרית

[2] על מה שכתבו: "יתכן שמר שמואלי לא יסכים לענין זה", כתב:

– הרי בעצמו הציע כחב"ד !!

[3] על מה שכתבו: "אולי יפריע התקשרות זו עם מר שמואלי, התכניות להתקשרות סמינר בית רבקה עם מר שמואלי לבניית כפר חב"ד ב', ואשר הר"ש חפר כבר עוסק בזה זמן רב", כתב:

מובן שתנאי בהענין – באַואַרענען זה.

[4] על מה שכתבו: "הננו בבקשת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם להשתדל שהעסק ייעשה דרך משרד החינוך, או שלא לטפל בזה" – מחק את התיבות: "או שלא לטפל בזה", וכתב:

באם יצליחו באַואַרענען כהנ"ל – מובן שמוכרח [להשתדל] ולקבל השתתפותו מלאה במימון הבני' וכו'.

רנו

[ט"ז טבת, תשכ"ט]

מענה להנערה תרצה שפר (סודקביץ) על מכתבה (תשורה וילהלם אדר"ח אדר תשפ"א ע' כה):

לאחרי שהשקיעה כ"כ עמל וזמן בלימודי' בגייטסייד – מובן שעלי' להמשיך שם החדשים האחדים שנותרו, עד שתסיים ותקבל התעודה וכו'. ובודאי שזה יהי' ג"כ לשביעת רצון האב שי'.

רנז

[ח"י טבת, תשכ"ט]

מענה למרכז "צעירי אגודת חב"ד" באה"ק שכתבו ע"ד שיעור תורה הנמסר באי הקיבוצים – שמתחלה הותנה שהאנשים והנשים ישבו בהפרדת מחיצה, ותחלה הסכימו לתנאי זה, אך כעבור זמן התחרטו – וביקשו הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א כיצד לנהוג ("התקשרות" גליון סו ע' 14. אגרות-קודש חכ"ו ע' ע):

הרי כותבים להנ"ל בפירוש שלדעתם שמקור הענין בהלכה ושפילו שמה"שומר הצעיר" דרשו זה וכו'.

ועפ"ז תמי' הכי גדולה לשאלתם: לאחרי כ"ז – איך אפשר שפתאום יתחרטו מהלכה וכו'!?

רנח

[ח"י טבת, תשכ"ט]

מענה לר' יצחק צבי אייזנבך על מכתבו (תשורה אייזנבך כ"ט סיון תשע"ו ע' קג-קד):

[1] על בקשת ברכה עבור פלוני, כתב:

אזכיר עה"צ

[2] על מה שכתב ע"ד שידוך שהוצע לאחיו, כתב:

למה כרגיל – אין המדובר אחיו שי' שואל עד"ז?

ולא עוד אלא שאפילו הוא [שם הנמען] אינו מזכיר מהי דעתו?

רנט

[כ"ף טבת, תשכ"ט]

מענה לר' משה אהרן קליין ("התקשרות" גליון שצא ע' 13-14):

[1] במכתבו כתב: "בקשר למכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א וחגיגת תומכי תמימים, שמעתי בשבוע העבר מהמאטעסדארפער רב שי' שביקר אצל כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נבג"מ עוד בהגרייסטאן האטעל, ואמר לו כ"ק

אדמו"ר נייע על זריעת תומכי-תמימים בארצות הברית שיהיה מזריעה זו רבה כצמח השדה נתת, פון דעם גרעזעלע וועלן זיך פארשפרייטן טויזענטער אין גאנץ אמעריקע".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

ותשואות חן על המילי מעלייתא.

[2] במכתבו כתב: "הנני מצרף בזה המחאה בסך \$500 כבכל שנה לפני יו"ד שבט, בשביל תלמידי תומכי-תמימים בפאריז, לקניית ביצים וחלב עבורם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

קבלה כו'.

[3] במכתבו כתב: "והנני מבקש ברכה שבזכות הבל תשב"ר יוגמר בניין בית-הכנסת דכאן בהקדם הכי אפשרי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

אזכיר על הציון (אלא שכמובן מצער אופן ה"ארבעט" בהבניין שאינו נראה כלל!).

[4] במכתבו כתב כמה בקשות ברכה בעניניו הפרטיים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

אזכיר על הציון.

רס

[כ"ט טבת, תשכ"ט]

מענה לא' שרצה לעשות עבודת "דוקטורט" בנושא השמות הקדושים –

נדפס באגרות-קודש חכ"ו ע' עט.

רסא

[ב' שבט, תשכ"ט]

ממענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן (מצילום כתי"ק – סי' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 359-358):

[1] במכתבו בין השאר ציטט את פתגם הרב יצחק הלוי הורוויץ (המתמיד) הי"ד, אשר מעולם הזה אין "צימעס מאכין" (לעשות ענין חשוב).

מענה כ"ק אדמו"ר שליטי"א:

בתניא ע' 68 בתחלתו – להיפך. ויתרה מזו "מעדנים להשיב הנפש" ומודגש שזהו קשור "במטעמים גשמיים" [דלכאורה בתיבות אלו מאי קמ"ל? וק"ל] (2)

[2] במכתבו כתב שהטעם שמתמקד בעניני "צדיקים", הוא כיון שתשובה שייכת לרשעים ש"מלאים חרטות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליטי"א:

ח"ו – דוקא תשו"ע (5)

רסב

[מוצש"ק בא, ו' שבט, תשכ"ט]

מענה לר' משה פנחס הכהן כ"ץ (מצילום כתי"ק – תשורה דריזין ה' ניסן תשפ"א ע' יב-יג):

[1] במכתבו כתב:

"מוסג"פ נוסח המכתב (ע"י סטענסיל) להתעוררות התועדות יו"ד שבט דהאי שתא ששלחתי לכו"כ עיירות, אחרי שהואיל כ"ק אד"ש להגיהו".

על התיבות: "ששלחתי לכו"כ עיירות", כתב כ"ק אדמו"ר שליטי"א:

ויה"ר שיהא בהצלחה (1)

[2] במכתבו כתב:

"בהפרשה דאזלין מינה פרשת בא, שהוכפל בה מצות תפילין, ארהיב בי לשאול בזה על המכתב כללי של י"א ניסן ה'תשכ"ח כתוב וזלה"ק:

"צווישן די מצות וועלכע זיינען אנגעזאגט געווארען אין מצרים איז פאראן איין מצוה וכו' דאס איז די מצוה פון תפילין".

והנה לכאורה מפשטות הכתובים משמע דנאמרה הפרשה אחרי יציאתם ממצרים. וכמו"ש ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה (י"ב ל"ז) ומובא בספורנו (שם פסוק ל"ט שרעמסס שהיא בארץ מצרים עד שהגיעו לסכות שהיא חוץ לגבולם) ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' (שם מ"א) וכן (פסוק נ"א) ויהי בעצם היום הזה הוציא ה'. ואח"ז מתחלת פרשה י"ג, פ' קדש ששם מצות תפילין (ורש"י עה"פ זאת חקת הפסח (י"ב מ"ג) ב"י"ד ניסן נאמרה להם פרשה זו, ולכאורה נראה שזהו פרשה זו דחקת הפסח.

וראיתי בפירוש נחל קדמות עה"ת (י"ג ב') כותב: "ומצוה ראשונה אחר יצ"מ היא קדש". ובאור התורה להצ"צ פ' ואתחנן (עמוד של"ו) כותב: "ובזה יובן מ"ש פ' תפילין אחר יצ"מ". וכן החינוך (ומנ"ח) מביאים מצוות תפילין בפ' ואתחנן (ולא בפ' בא) . .

וכן הרשב"א במנחות (ל"ד, א') שמובא בהמ"מ של המכתב הנ"ל כתוב שנאמר פרשת תפילין בשעת יציאתם ממצרים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שהביא מהמכתב כללי, כתב:

ע"פ בכורות (ד, סע"ב): במצרים כו' קדש לי גו' (2)

(ב) על מה שכתב: "וכן הרשב"א במנחות (ל"ד, א') שמובא בהמ"מ של המכתב הנ"ל כתוב שנאמר פרשת תפילין בשעת יציאתם ממצרים" – סימן שני קווים תחת תיבת "בשעת".

[3] במכתבו כתב:

"בכו"כ שיחות שנאמרו ע"י כ"ק אד"ש בעת המדובר ע"ד מבצע תפילין הי' מדובר (מאלו שאין רוצים ל"ע להתעסק במבצע תפילין) שיבחרו מצוה מהמצות הנשארים של תרי"ב מצות. וארהיב בי ג"כ לשאול הלא מצות תפילין ש"י וש"ר נחשבים בין מוני המצות לשני מצות . . ואחרי שדברי נשיאנו כל הגה והגה בדיוק אמרתי לכתוב עדי"ז".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "לשני מצות", וכתב:

כדי להגדיל הבחירה שלהם – ינקטו כדעת כמה ראשונים (בה"ג ועוד) דתפילין מצוה אחת. וכ"מ בז"ח (ק"ט, ד) זח"ג (רנז, א). וראה תוד"ה סח (מנחות לו, א) צפע"נ להל' תפילין פ"ד ה"ד. (3)

[4] במכתבו כתב :

"לא יכלתי לכתוב עדי"ז בעת שזכינו להופעת המכתב הנ"ל וגם מהשיחות קדש הנ"ל מפני מצב בריאותי אז לי"ע ולי"ע, ועתה בהגיע הפרשה הזו אמרתי לבוא בהדברים האלו במכתב ואם שגיתי אבקש סליחה על שהטרחתי בענייני".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב :

האין זה מתמיי' (ומצער) שאף מאחד לא הגיעוני שאלות אלו (וכיו"ב) במשך כל הזמן?! (4)

רסג

[ח' שבט, תשכ"ט]

מענה להשליח ר' יעקב נח קראנץ על דו"ח מפעילות המרכז לבני נוער בעיר דעטראיט (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "שליחות כהלכתה" וזכות הרבים תלוי' בהם) :

[1] במכתבו כתב : "דער בילדינג האט זיך שוין פארענדיקט אונד ווערט שוין גענוצט אויך".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

ויהא בשטומ"צ בכל.

[2] במכתבו כתב : "אור לראש חודש שבט, איז פארגעקומען דער "דעדיקיישאן באנקעט". 200 הונדערט מענטשן בערך, האבן גענומען איינטייל אין דעם באנקעט. בדרך כלל איז דאס געוועזן ברוב הצלחה. הרב דוד משה שי' ליבערמאן האט זייער דערנומען דעם עולם מיט זיין ריידן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

ות"ח על הבשו"ט.

[3] במכתבו כתב : "מיט דעם פרטי-כל גיבן מיר מיט איין צוזאמען-קלייב פון ענינים וועלכע האבן איין שייכות צו דעם יוגנד סענטער ביז נאכן באנקעט".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

נת' ות"ח.

רסד

[לאחר יום הבהיר יו"ד שבת, תשכ"ט]

"צעטלי" בכת"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים – בו ציין את המראי-מקומות למאמר ד"ה באתי לגני שנאמר בהתועדות יו"ד שבת (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חנ"ה (תשכ"ט ח"ב)):

ציונים להמאמר להכניסם להנחה

לקו"ת דברים סח, א.

שם שה"ש כד, א ואילך (ס' תקסב)

תו"א יד, ב.

סה"מ אידיש 138.

מא"ש 34. זח"ב (קפד, ב)

או"ת קרוב לסופו (דפוס ירוש' קעז, ב) (בהיום יום נג)

תו"ח בשלח שכב ואילך

יהל אור טז, יא

אוה"ת בשלח תרעו

סה"מ תרכט נט (אוה"ת שם תרעט)

ראה החילותי אעת"ר

רסה

[ט"ז שבת, תשכ"ט]

מענה לאי מרבני אני"ש שכתב אשר בש"פ בא – שבת שלפני יו"ד שבת – נאם אי מאני"ש בבית-הכנסת מסויים לפני קבוצת נוער אודות בעל ההילולא אדמו"ר מהרי"ץ (קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ בראשית תשפ"א ע' 16):

[1] על כללות המכתב, כתב:

ת"ח על הבשו"ט.

[2] סימן בעיגול את שם הנואם, וכתב:

האומנם יש איזו (עכ"פ) אחיזה להשמועה לא טובה – שבעת הסכסוך שלו (ל"ע) עם [. .] שי' [. .] – הלשין [. .] עליו – בהמשרדים וכו' באופן שהי' עלול לסכן קיום מוסד [. .] וכו' וכו'

מוסד של [בעל ההילולא]

ובשעה האחרונה ממש – בטלו ההלשנה?

רסו

[לפני שי"פ משפטים, כ"ז שבט, תשכ"ט]

"צעטלי" בכתי"ק בו ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א את הפרשיי שיתבאר בהתועדות שי"פ משפטים (מצילום כתי"ק – סי' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 330):

רש"י הא' דפסוק (כב, כד) וראה פרש"י בפרשתינו (כא, ל) בפ' שלפני' (כ, כב) ויקרא (ב, יד) מסעי (לו, ד)

מהיר

רסז

[אדר"ח אדר, תשכ"ט]

מענה להשליח ר' דובער בוימגארטען (תשורה איידעלמאן ל"ג בעומר תשס"ו ע' 48-49):

[1] במכתבו כתב ע"ד שתי הצעות לשידוך עבור א' התמימים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

א"כ יברר ע"ד שתיהן ובהתאם לבירור יפעול.

[2] במכתבו כתב – בין השאר: (א) ע"ד החובות שלו, ואשר זקוק כעת לגמ"ח מאת המזכיר הרחמ"א חדקוב. ובין ההוצאות – עליו לממן את נסיעתם לחצרות קדשנו של בחורים מבואנוס איירס, ולדוגמא – הת' ק.ס., ששב מצרפת לפני יו"ד שבט, כנראה כי אין לו ניירות מתאימות. (ב) שאלת ר' חיים לפידות, שזכה לקבל קנקן יין מכ"ק אדמו"ר שליט"א, ואינו יודע מה לעשות עם הבקבוק עתה. וכמו"כ הוא (הנמען), נשאר

אצלו קנקן וחצי משקה שזכה לקבל מכ"ק אדמו"ר שליט"א. (ג) ע"ד מר ח.י.ל.ג. שזקוק לברכה להצלחה בפרנסה ולבריאות הנכונה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

הת' ק. שי' ס. – כדאי להתענין שיקבל האזרחיות דכאן

היין שלא חילקוהו עדיין – לחלקו בימי הפורים וכיו"ב (עכ"פ לפני חה"פ כמובן)

מר ג. שי' – אזכיר עה"צ (וכן שאר הפ"נ שכותבם) בל"נ. בהדהתוהמ"ז באם ל"נ ביב"ח.

הגמ"ח (עה"ח) שכותבו יקבל מחצה עתה ומחצה בתחלת ניסן הבע"ל

רסח

[ז' אדר, תשכ"ט]

מענה להרב מרדכי דוב אלטיין (מצילום כתי"ק – תשורה זלמנוב ב' אלול תשס"ח ע' 5-6):

[1] במכתבו כתב: "היום היתה אסיפה בועד הרבנים דבראנקס, ובתוך הרבנים היו אחדים (הרב וויליאמאוסקי והרב אלטוסקי שי" שבאו בחזרה מארץ ישראל (בתור משלחת של אגודת הרבנים) ומסרו מהנעשה ומה שפעלו. בתחלה דבר הרב וויליאמאוסקי שי" ובתוך הנאום שלו אמר שבקרו כפר חב"ד ונתפעלו עד להפליא מכל מה שראו בכל הענינים הישיבה לנערים, לנערות, הסמינריון, הכולל, הבית ספר למלאכה, ואיך שלומדים שם בהתמדה עד לאין לשער, וכל צעד וצעד מלא קדושה וממש קדש קדשים, ונעשה רושם גדול ממה שדבר. ואמר שהלואי שנזכה שבנינו ילמדו בהתמדה גדולה כמו שלומדים התלמידים שם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

ת"ח על הבשו"ט וגודל הנח"ר (1)

[2] במכתבו כתב: "זוגתי רחל דוואשא בת שיינא תחי' הלכה אתמול לרופא לבדוק את הדם שלה. . ואמר שאיה"ש ביום ו' הבע"ל ישיג את הרעפארט מהדם. מלבד הנ"ל יש לה חום קצת ועדיין אינו יודע מהסיבה. ואמר שנמתין עד קבלת הרעפארט הנ"ל. ונא לברכה מיוחדת בעד שתהיי בריאה ושלמה בגו"ר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

אזכיר עה"צ לרפואה (2)

[3] במכתבו כתב: "בנוגע לישיבתנו בבראנקס, המצב הגשמי הוא דחוק עד מאוד בשני חדשים האחרונים, ועכשיו עוד יותר. והוצרכתי ללות הרבה, ונא מכא"ש לברכה מיוחדת בעד זה אז דער מצב הגשמי זאל זיך פארבעסערן ונצליח בהפלגה יתרה בגו"ר. לעצטענס האב איך געקראגען שטארקע קאפווייטאגען פון ערגערנישען, והנני חפץ לשמוע אך דברים אחדים של חזוק מכא"ש וברכתו הק"י".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

– יעיין בהנ"ל ע"ד כחב"ד (שהרי מייסדם ומנהלם אחד הוא – כ"ק מו"ח אדמו"ר והוא (והם) שלוחיו (3)

[4] במכתבו כתב: "ואע"ג דברור אצלי שהשי"ת יצליחני בהנ"ל כי בודאי זה הוא רצונו שישבתנו תצליח והנני רואה כן בכל פסיעה, כי בכוחותי הנני מרגיש שאיני יכול לעשות כלום והכל על פי נס ובזכות כא"ש וכל רבותינו נשיאינו המייסדים, אבל מה אעשה שבפעמים בסיבת המצב הדחוק ווער איך פארט אמאל זייער דערשלאגען, והשי"ת ירחם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

אזכיר עה"צ (4)

רסט

[ט' אדר, תשכ"ט]

מענה להנהלת "איגוד תלמידי הישיבות" שע"י תלמידי ישיבת תו"ת כפר חב"ד, ששאלו: (א) מה ללמוד בשיעורי תניא; (ב) האם להדפיס קונטרס מיוחד עם פס"ד אדמו"ר הצמח צדק בנוגע לגילוח הזקן ע"מ להפיצו בין תלמידי הישיבות –

נדפס באגרות-קודש חכ"ו ע' קא.

ער

[ט' אדר, תשכ"ט]

מענה להת' שמואל הלוי הבר שהכניס מכתב שכתב אביו ר' ישראל צבי הלוי הבר – בקשר לבוא בתו מרת רחל בקשרי השידוכין עב"ג הת' זלמן אליהו הכהן הענדל – וכתב: "מכתב אבי שיי" (מהעתקה):

אזכיר עה"צ לתוכן [מכתב אבי שיי]

רעא

[ועש"ק תצוה, יו"ד אדר, תשכ"ט]

מענה לר' יהושע שניאור זלמן סערעבריאנסקי שכתב:

"כבר התחלנו ברישום תלמידים לשנת תש"ל הבע"ל, ישנה השערה קרובה אשר בע"ה יתוספו לזמן הבע"ל לערך ט"ו ויותר תלמידים, ונחוץ יהי להרחיב הבנין או לבנות בנין חדש במגרש הישיבה.

עד עתה לא בקשנו רשיון מהעירי' שהישיבה תמצא במקום שקנינו, לע"ע נחשב הבנין רק כמקום דירה לתלמידים, כן אמרנו להעירי' וכן באמת נוהגים אשר סדרי הנגלה לומדים בבנין ישיבה אהלי י"י שנמצא קרוב לישיבה גדולה – מהלך שש או שבע דקות – אבל כאשר נצטרך לבנות אז בטח צריך יהי רשיון בעוד מועד.

דברתי אודות זה עם האחים הר' גוטניק שיי, ומפני שראיתים מפקפקים בדבר הגשת בקשת רשיון מחשש שמא ישיבו פנינו ריקם, ע"כ אני כותב הנ"ל ומבקש הוראת וברכת כ"ק שליט"א בזה, וכאשר נקבל הוראה יחזק זה האחים גוטניק שיי, ונתחיל בזה בע"ה לעסוק בהשגת רשיון, כי אם נתאחר בזה אז מה נעשה בהתוסף תלמידים בע"ה, כי איפה נאכנס?!"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה סערעבריאנסקי ט"ו מרחשון תשפ"א ע' 6-7):

שייד לעסקני אנ"ש שיי שבמקום

ערב

[כ"ז אדר, תשכ"ט]

מענה לר' משה פנחס הכהן כ"ץ שכתב: "בהיותנו באה"ק ת"ו בקיץ תשכ"ז נתן לי הרב ר' עזריאל זעליג סלונים שי ביכעל חסידות בתורת שאלה לכ"ק אדמו"ר שליט"א ומסרתי הביכעל ביום ב' תמוז תשכ"ז כשזכיתי אני וזוגתי ליכנס להיכל כ"ק אדמו"ר שליט"א. ועתה שואל הרב סלונים שי ממני מה ע"ד הביכעל שניתן אז בתורת שאלה. מצדי אוכל להשתדל שיעשה פוטו מהביכעל הנ"ל" (מצילום כתי"ק – תשורה כ"ץ י"ד שבט תשע"ב ע' 15):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "ביכעל חסידות", וכתב:

למצאו

על השלחן העגול?

רעג

[אדר, תשכ"ט]

מענה להתי' מנחם מענדל וואלף וב"ג פייגל שוסטערמאן שביקשו הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך שלהם (מצילום כתי"ק – תשורה ונקרט כ"ד שבט תש"פ ע' 28):

נכון השידוך ויהא בשטומו"צ בכל.

ערד

[שלהי חורף, תשכ"ט]

מענה להתי' זלמן יהודה דייטש וב"ג צירל איידלמן שביקשו הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך שלהם (ס' "ויהי איש מצליח" ע' 88):

נכון השידוך וטוב ויהא בשטומו"צ בכל

ערה

[אור לבי' ניסן, תשכ"ט]

מענה להתי' שמואל הלוי הבר על מכתבו בשם הוריו בו כתב שקבעו את ה"ווארט" – של בתם מרת רחל עבי"ג התי' זלמן אליהו הכהן הענדל – ליום בי' ניסן (מהעתקה):

ויהא בשעטומ"צ

רעו

[ועש"ק ויקרא, בי' ניסן, תשכ"ט]

מענה לרי' משה פסח גאלדמאן שכתב: "מוסג"פ דו"ח פ' ויקרא ע"י רכ"ב ש"י קאסטעל ורשמ"מ ש"י בוטמאן (מצילום כתי"ק, באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד"):

ראיתי ות"ח

להחזיר

רעז

[מוצש"ק ויקרא, ג' ניסן, תשכ"ט]

מענה לרי' שניאור זלמן הלוי דוכמאן על מכתבו – בהמשך להמאורע שאירע בבוקר ש"פ ויקרא, אשר הוכרז על הפרש"י שיתבאר בעת ההתועדות, בה בשעה שלא עמדה להתקיים התועדות בשבת זו (מצילום כתי"ק – סי' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 331-332):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "קרה לי", וכתב:

הרי הטעוהו ואנוס הי'. ולחקירתו הוא מיהו הראשון כו' – עיין בלקו"ש שנדפסו דוקא לש"ק העבר – ויתבונן בהשגח"פ מלמעלה שרואים במוחש – אשר מאי נפק"מ לדינדי' שהרי הרבה שלוחים למקום.

רעח

[לאחר ש"פ ויקרא, ג' ניסן, תשכ"ט]

מענה לר' שניאור זלמן גורארי' (תשורה שטרנברג בדרי"ח תמוז תשע"ט ע' 48-51):

[1] במכתבו כתב – בקשר להלקוי"ש דש"פ ויקרא:

"בשיחה החדשה שנדפסה ויקרא, שם מבואר הפירוש ברש"י "למי שהממון שלו" למען לא ללמוד שטובת הנאה שלו, בשם מפרשים רא"ם.

לא אבין מהו שייך כאן טובת הנאה. כי בקדשים טובת הנאה, וכן בתרומה לאיזה כהן שירצה, כי להכהן ישנו הנאה, והוא יכול לתנו לכהן המכירו ואולי יגרום לו טובה מזה.

אבל כאן השליח הוא של הגזלן ועומד ברשותו כל זמן שלא הגיע לידו, אם לא כשהשליח הוא של נגזל בעדים, וא"כ להשליח רק רעה ולא טובה, ומהו טובת הנאה להמשלח אם ישלח ע"י זה או זה. אם הי' שליח של נגזל והוא צדיק ישנו נחת רוח להשליח שהוא שלוחו ויש לו ההתחברות ע"י מילוי רצונו. לא כן בשלוחו של גזלן, ועדיין אין לו כפרה עדי הגיע ליד נגזל, ומהו טובת הנאה.

בהגה 8 עם הכוכב להעיר שכאן כמו בכ"מ מהו הפירוש, ואיך להסביר זה לאחרים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

סימן בעיגול את התיבות: "בשם מפרשים רא"ם", וכתב:

(1) ומה זה נוגע להשיחה!?

סימן בעיגול את התיבות: "ועומד ברשותו כל זמן שלא הגיע לידו", וכתב:

(2) י"ל (ואפילו לא ע"ד הפשט) שה"ז הדין לאחר שנלמד [למי שהממון שלו] למען לא ללמוד שטובת הנאה שלו]

אבל לפני"ז לא:

א) כיון שנשבע מתיאשים הבעלים

ב) רשעה אחת אתה מחייבו (כתובות לב) ועוד – ודלא כמש"כ המפרשים.

"וכנראה" – שהוא וחבריו לא עמדו על כל הרייכקייט שבנדו"ז!!

על מה שכתב: "וא"כ להשליח רק רעה ולא טובה" – סימן בעיגול תיבת "להשליח", וכתב:

(3) כבוד שמאמינים לו וכו', שמסייע לתקן עון גזל שנוגע לכל העולם (פרש"י נח ו, יג ועוד)

סימן בעיגול את מה שכתב: "ועדיין אין לו כפרה", וכתב:

(4) ?? הרי התחיל להשיב!!

[2] במכתבו כתב:

"גם יש לי שאלה בחת"ת בהקביעות ללמוד, שגם זה תורה היא וללמוד צריך.

הנה השיעורים מתחלקים לימי החודש, ישנו הפרש לשנה פשוטה מכמו מעוברת פשוט הנה החילוק הוא בחורף פשוט שאז החדשים אחרים, אבל אחרי שביום א' שבועות מצד דברי הבעש"ט שניהם שוים בחצי הראשון בפרק, ואחרי שבועות חדשי פשוטה ומעוברת שוה כי אחרי ניסן החדשים לעולם ניסן מלאה וכו', למה יש חילוק בהשיעורים בין פשוטה ומעוברת".

על התיבות: "הנה החילוק", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(5) שכל השנה חלוק בין פשוטה למעוברת – ואפילו בנגלה (בדינים התלויים ביב"ח ונאמר בהם הל' שנה. אמירת ולכפרת פשע ועוד)

רעט

[ועש"ק צו, ט' ניסן, תשכ"ט]

מענה לר' מנחם מענדל פוטערפאס ששאל מה עליו לעשות עם קנקן המשקה שזכה לקבל מכ"ק אדמו"ר שליט"א לחלק בביקורו הבע"ל בדרום אפריקא – שכן שלטונות ההגירה אינם מאפשרים את כניסתו, וחג פסח מתקרב ובא (תשורה לו אסחה"ש תשפ"א ע' 68):

יחלקה – בהתועדות אנ"ש שי', כמובן – ביחד עם הרר"ש שי' לו (שלוחם של סאוד אפריקא).

הפ"נ המצו"ב יקראו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

רפ

[לאחר ש"פ צו, יו"ד ניסן, תשכ"ט]

מענה לא' על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ צו :

"בין הדברים שדיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות היום, הי' בש"ע אדמוה"ז ובהפרט שלמה דוקא נקבע שבת הגדול למועד, ולא שאר הדי' ימים וע"ז ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א כיון דדש, דש וכו'.

לכאורה לפי מה שמביא אדמוה"ז הטעם לשבת הגדול מהתוס' דמס' שבת (דהיינו שהנס לא הי' מזה שהיהודים לקחו האליל שלהם לשחוט (וכמ"ש הטור) אלא מפני מלחמת הבכורים) אין מקום בכלל לשאלה זו, ובאמת כן הוא המשמעות עד כדי כך שזה כמעט במפורש בהב"י על המקום".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חני"ו (תשכ"ט ח"ג)):

ע"פ סברא – כשהכו הבכורים במצרים ביו"ד ניסן ובכ"ז לא שלח פרעה את בני"י מארצו – בודאי המשיכו להכות ביא' ניסן וכו'. ואדרבא ככל שקרב זמן מכת בכורות צ"ל הכאתם יותר. וק"ל.

רפא

[לאחר יום הבהיר י"א ניסן, תשכ"ט]

מענה להרב מרדכי מענטליק שכתב – בקשר למכתב כללי י"א ניסן (אגרות-קודש חכ"ו ע' קיב ואילך): "בלמדי המכתב עם הת' שיחיו, הי' שאלות בפשט הענינים דלהלן. " (מצילום כתי"ק – תשורה חאנין כ"ט כסלו תשס"ג ע' 93):

[1] במכתבו כתב:

"אן אינערליכער צוזאמענבונד צווישן ביידע ענינים" – אם זה מצד ענין הא' המוזכר להלן, "אין מיטעלפונקט פון לעבן", או ענין הב' "משכב וקחור".

על התיבות: "אן אינערליכער צוזאמענבונד צווישן ביידע ענינים", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– ששניהם הוראות הקשורות בחילוק מצב האדם בקשר לגילו

[2] במכתבו כתב :

"עמוד ב' : "צדיק עשה טוב בעל תשובה סור מרע ועשה טוב", אם התיבות ועשה טוב לרמז על תשובה נעלית יותר, או שכן הוא בתשובה בכללי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על התיבות : "בעל תשובה סור מרע", כתב :

(כל' עזיבת החטא)

(ב) על התיבות : "ועשה טוב", כתב :

אח"כ צ"ל עבודה מסודרת כמשנ"ת בעולת תמיד וכו'

(ג) על מה שכתב : "אם התיבות ועשה טוב לרמז על תשובה נעלית יותר", כתב :

כן [לרמז על] וע"ט באופן נעלה יותר כיתרון האור מתוך החושך.

[3] במכתבו כתב :

"במ"מ : "מפרשים ליחזקאל ט"ז". אם על פסוק ח', או גם בשאר הפסוקים. ולכאורה כן משמע בדברים ד, כ, אבל בדברים כז, ט, משמע ע"י מצוות, וכן משמע בזוהר תרומה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתב : "אם על פסוק ח'", כתב :

אז הייתי מצוין הפסוק

(ב) על מה שכתב : "אם גם בשאר פסוקים" – מחק תיבת "אם", וסימן בחץ את התיבות "גם בשאר פסוקים"; וכתב :

כמפורש במפרשים וכמובן ג"כ מתו"א ר"פ וארא.

[4] במכתבו כתב :

"שם : "וכן במילה – הסרת הערלה (שאינו ערל, סור מרע) שהוא מהול (מ"ע)", משמע שהפעולה הוא ענין הא', וענין הב' הוא התוצאה, אבל זהו המצוה. וזוה יתורץ מדוע הל' "(שאינו ערל, סור מרע)" כי אינו ל"ת. "שהוא מהול (מ"ע)", ולא הלשון ועשה טוב, לרמז על הנ"ל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) על מה שכתב: "וענין הב' הוא התוצאה" – סימן בעיגול תיבת "התוצאה", וכתב:

! ? הרי גם בשחיטה וכיו"ב כן וא

(ב) סימן בחץ ובעיגול את התיבות: "ולא הלשון ועשה טוב", וכתב:

כי "מ"ע" – כולל יותר מל' וע"ט.

רפב

[לאחר ש"פ שמיני, כ"ד ניסן, תשכ"ט]

מענה לר' שניאור זלמן גורארי' על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ שמיני (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדות חניו (תשכ"ט ח"ג). תשורה שוויי ד' כסלו תשע"ו ע' 18-19):

[1] במכתבו כתב:

"בשיחה מהיום בפרש"י, אשר משה לא אמר שכחתי כ"א הודה שלא שמע, ואהרן חידש הדבר ומשה רבינו קבל שהחידוש הוא טוב וזהו וייטב בעיניו.

לא אבין:

(א) איך אפשר שמשה לא שמע, הלא כל מה שתלמיד וותיק עתיד לחדש הכל נתנה למשה, ואם דין שנתחדש ע"פ שכל הפרש בין קדשי דורות לקדשי שעה זה לא נמסר?

בשלמא בבנות צלפחד שם כתוב טעם, אבל בלי טעם מפורש והוא פשוט דין, איך אפשר שלא נמסר. בשלמא אם שכח משום ויקצוף ואהרן שמע מקודם אולי ממנו, כמו בענין פנחס שנתעלמה הלכה, אבל בדין שנתחדש ע"פ שכל לא קבלה, האם זה לא נמסר?

(ב) אם משה לא קיבל ואהרן לא שמע ממנו איך הורה הלכה בפני רבו, בשלמא אם שמע ממנו ושכח ואף שלא אמר בפירוש, אולי מותר להורות מה ששמע ממנו מכבר, אבל אם לא קבל ממנו והוא חידש בעצמו דין מסברא שישנו חילוק ועשה כן למעשה, האם זה לא הוראה בפני רבו?

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

(א) סימן בעיגול את התיבות : "אפשר שמושה לא שמע", וכתב :

והרי עדיין לא שמע כל הנאמר מפ' זו ואילך.

ועוד יתרה מובן ממנחות כט, ב.

(ב) על מה שכתב : "איך הורה הלכה בפני רבו", כתב :

[הורה] לא [הלכה] כ"א הסברה למה נשרף ובמענה לשאלתו

[2] במכתבו כתב :

"וכן בענין הסיבה, אם הסיבה הוא ענין בפני עצמו ולמי שאין ר"ל יין ומצה ג"כ מחויב להסב, למה לא יהא תלמיד שאכל הסדר בפני רבו שאינו שייך להסיב כי אין לו התפשטות בפני רבו, אבל אחרי זה למה לא יהא חייב ושייך אצלו הסיבה בלי אכילה, בשלמא אם נאמר שהסיבה הוא שייך רק במצה ויין הלא מצה כבר יצא וארבע כוסות יצא כשפטור מהסיבה, אבל אם הסיבה הוא דבר בפ"ע, יהי עכ"פ כמי שאין לו הנ"ל".

על מה שכתב : "אבל אחרי זה למה לא יהא חייב ושייך אצלו הסיבה בלי אכילה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א :

כיון דאדחי (ועשה כל הסדר) אידחי

[3] במכתבו כתב :

"וכן מה הי' הקושי למה לא יהא חייב בהסיבה כיון שרבו ג"כ מחויב בהמצוה, הלא גם על הרב להפריש התלמיד משארי איסורין, והתלמיד אם יסיב ויעשה התפשטות בפני רבו הוא חטא, הלא גם זה מחויב הרב להפרישו, והוא לא בגדר שאביו אמר לו לחלל שבת או רבו שאתה ואביך מחויב בדבר, הוא דבר שגם זה הוא איסור, וממילא מחויב הרב למנוע אותו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

עיין סוטה מא, ב.

רפג

[ב' אייר, תשכ"ט]

מענה לר' אפרים וואלף שכתב :

יעתה, כאשר כבר עברו כמה חדשים מאז באו העולים החדשים ללוד מתחילה להתעורר בעיית החינוך הילדים.

בין קבוצת העולים יש כאלו שהם בוגרי אוניברסיטה וכד' והם תובעים לחנך את בניהם בדרך זו.

באופן כללי במסגרת חב"ד, כמעט ואפשר לפתור את הבעיה היינו (א) ביי"ס במתכונת כל ביי"ס רגיל, יש בלוד, (ב) ביי"ס יחד עם ישיבה – כפי שאצלנו בלוד – ולעל יסודי יש : (א) בתי ספר מקצועיים, (ב) ישיבה (מה) שחסר הוא מגמה עיונית בבסל"מ, היינו כעין ישיבה תיכונית).

הבעיה החינוכית מתייחסת לקראת השנה החדשה ל-23 משפחות מתוך 45 המשפחות הגרות בלוד, ל-23 משפחות אלו יש ילדים או בגיל ביי"ס יסודי או בגיל ביי"ס על יסודי.

אילו היינו עושים משאל בין ההורים איזה חינוך הם רוצים, יתכן וכ-10 משפחות מבין 24 היו מסכימים שילדיהם יתחנכו כפי שאנ"ש מחנכים את ילדיהם, היינו בישיבה קטנה ואח"כ הישיבה בכחב"ד וכו'.

אולם, חושבים אנו שלא כדאי לשאול לחוות דעתם בענין זה, אבל באו 2 מההורים אחד תבע שילדו יתחנך במתכונת ביי"ס רגיל, והשני תבע גמינוזיה (בנו הוא בן 15). לשני אלו יכולים היינו לפתור את הבעיה, לשלוח את הילד לביי"ס שלנו כאן (ולא במסגרת הישיבה), והשני, אם יהי לנו מסלול עיוני בבסל"מ אזי טוב, ואם לא, אזי אולי איזה ישיבה תיכונית (מקצוע אינו רוצה ללמוד וגם לא בישיבה).

ממילא מתעוררת הבעיה (א) אם אחד ילך לביה"ס – ולא במסגרת הישיבה – בודאי זה ימשוך אחרים, וממילא האם להרשות זאת כי גם ביה"ס הוא במסגרת חב"ד ומי שרוצה יילך לביה"ס. (ב) אם לפתוח מגמה עיונית בבסל"מ בכדי שיהי לנו להציע חינוך במסגרת חב"ד לכל אחד, או אם להנחותם לישיבה תיכונית אחרת – לאלו שמעונינים –.

הננו בבקשת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א לענין זה.

הענין הנ"ל מתייחס בינתיים רק ללוד, ורק לבנים כי לבנות הן התענינותם אינה כ"כ חזקה כמו לבנים, וכן לבנות החינוך שלנו הוא כרגיל בכל הארץ'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (סי' יימי תמימים" ח"ד ע' 190, 211):

פשוט שאין מקום למשאל מה צריך להיות חינוך חבד"י וזהו קבוע מאז ע"י נשיאינו.

מאז נודע שאין לחב"ד באהקת"ו שייכות לישיבה תיכונית (אפילו באם יכנו זאת בשם אחר – כיון שהחששות אינן מתמעטות עי"ז).

כנראה ממכתבים המתקבלים אין איש מתעניין כלל וכלל בהשפעה רוחנית על המתיישבים בשיכון חב"ד בלוד – ואיך לדעת אנ"ש ישמר צביון חב"ד בו?!

רפד

[ב' אייר, תשכ"ט]

מענה לר' אפרים וואלף שכתב שבדעת המתעסקים בזה בנחלת הר חב"ד – להצטמצם בגודל בנין המקוה, בניגוד לדעת ראש המועצה שיש לבנות מקוה גדולה (סי' יימי תמימים" ח"ח ע' 453):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים תחת התיבות: "לבנות מקוה גדולה", וכתב:

ולפלא גדול ומצער הספק בזה

רפה

[אביב, תשכ"ט]

מענה להרב יצחק דובער אושפאל שכתב ע"ד ההכנות להחגיגה שעורכים לכבודו גבאי בית-הכנסת שלו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי בהם):

ויהא כל הנ"ל בשטומ"צ

וטרם הפצת ההזמנות אזכיר על הציון. שתהא הפצת ההזמנות וכו' בהצלחה רבה.

רפו

[ועש"ק במדבר, ער"ח סיון, תשכ"ט]

מענה להרב יצחק דובער אושפאל על דו"ח ע"ד החגיגה שערכו לכבודו גבאי בית-הכנסת שלו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי בהם):

ת"ח ת"ח על הבשו"ט

ויה"ר שיהיו פירות טובות מכל הנ"ל ובאופן דמוסיף והולך ואור.

רפז

[ר"ח סיון, תשכ"ט]

מענה לר' אפרים ראזענבלום על מכתבו בקשר לקנין בית (תשורה לוינוון י"א שבט תשפ"א ע' 37):

לחכות עוד עד שנמצא בית אחר יותר צוגעפאסט כיון שאף שאינו כותב פרטים מספיקים – אבל כנראה – בכל הבתים הנ"ל יצטרכו להוציא מדי חודש – בהרבה – יותר מאשר עתה (ואפילו מבלי להביא בחשבון תיקוני בית וכיו"ב – שאינם צפויים מראש). וגם כנראה כבר עתה רואים חסרונות בכאו"א מהם.

על להבא: צ"ל קניית בית כזה: (1) שהוא בסוג שאנ"ש שי' במקומו – קונים כיו"ב, (2) שלדעת ידידים שעל אתר – התנאים מתאימים, (3) שישר בעיני זוג' תי'.

רפח

[ד' סיון, תשכ"ט]

מענה לר' יוסף ישראל בלוי שהכניס מכתבים שכתבו יוצאי גרוזיא המתגוררים בשיכון חב"ד בלוד (סי' יימי תמימים" ח"ד ע' 194):

הפ"נ שע"י – יקראו על הציון.

רפט

[י"ב סיון, תשכ"ט]

מענה לר' אפרים וואלף על מכתבו בקשר לבניית הקומה התחתונה
 ב"בית הכנסת צמח צדק" בירושלים העתיקה (ס' "ימי תמימים" ח"ד ע'
 :194)

על מה שכתב "שעובדים שם עכשיו במרץ", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:
התקוה שכן הוא בפו"מ.

רצ

[י"ב סיון, תשכ"ט]

מענה לר' יוסף ישראל בלוי שכתב שמחליטים עתה ע"ד חוק חינוך-חובה
 לשנה נוספת, ושאל כיצד לנהוג בקשר לישיבה קטנה בלוד (ס' "ימי
 תמימים" ח"ד ע' 195):

בטח גם אז – יהיה נוגע לשנת תשל"א
ובאם יתקבל חוק – ילחמו נגדו?

רצא

[ח"י סיון, תשכ"ט]

מענה לר' יוסף ישראל בלוי שכתב ע"ד כינוס הכללי שעורכים בנחלת הר
 חב"ד, שמציעים לערוך יחד עם התועדות חג הגאולה ביום י"ג תמוז (ס'
 "ימי תמימים" ח"ד ע' 196-197):

אין להדגיש שהנ"ל באו ממדינה ההיא, מטעמים מובנים ולכן הנ"ל
אינו רצוי וק"ל.

רצב

[כ"ף סיון, תשכ"ט]

מענה לר' שניאור זלמן גוראריי (סי"ב בכל ביתי נאמן הוא" ע' 329. "צדיק" למלך" חוברת ז ע' 217. תשורה באטלער ו' תשרי תשע"ח ע' צג):

אין באפשרותי כלל פירן כאו"א מאנ"ש שי' בכל דבר קטן וגדול פארן האנד כאילו היו פעוטות (בנוגע לפעילות איזו שהיא וכיו"ב), ובמילא – אין זה מתפקידה של המזכירות ג"כ, ואמרתי לפני כו"כ חדשים – שעל אנ"ש – באם ישנם כאלו בברוקלין – לבחור ועד שיתעסק בכל כיו"ב בפועל, ובאופן מסודר, ובהתייעצות ביניהם. באם עד עתה לא נמצא כאלו אין לי עצה אחרת בשביל אלו הדריס בקראונהייטס שעכ"פ ימצא אחד – שתפקידו יהי' לא ח"ו להתבונן מה לעשות (ואיפה תמצא המס"נ עד כדי כך?) כ"א אך ורק לשאול על כל דבר את אנשי סאטמאר וקלוענבורג מה היו עושים ואיך נאך טאן זיי ויה"ר שיהא בהצלחה.

רצג

[ועש"ק שלח, כ"א סיון, תשכ"ט]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "ההכנות של הפגישה עם הפראפעסארען ב"ה בלי קישוים, ומוסג"פ. " (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] סימן בחץ ובעיגול תיבת "ההכנות", וסימן בעיגול את התיבות "בלי קישוים"; וכתב:

ת"ח על הבשו"ט. ההמשך? אזכיר עה"צ להנ"ל.

[2] סימן בעיגול תיבת "ומוסג"פ", וכתב:

[ומוסג"פ] – להחזיר

רצד

[אור לכ"ה סיון, תשכ"ט]

מענה לתלמיד ישיבה שביקש הדרכה כיצד להשפיע על פלוני – יהודי שגדל כקתולי ר"ל – להאמין בהשי"ת (מצילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ ואתחנן תש"פ ע' 11):

יפגישו עם רב וכיו"ב שכבר הי' לו נסיון בכאלו. והשפעתו הוא (דהכותב) תהי' – שיתבונן וישמע לדברי הרב.

רצה

[סיון, תשכ"ט]

מענה לאי מעסקני חב"ד (תשורה סלאווין ט"ז מנ"א תשס"ה ע' 77):

בכ"ז צריכים להתייעץ ביניהם (וע"פ הנ"ל – כנראה גם ל. .] נוגע הדבר) ועד "שיתדברו בפועל וכלפי חוץ (עכ"פ) יופיעו כולם כדעה אחת, וד"ל.

רצו

[סיון, תשכ"ט]

מענה לאי מעסקני חב"ד (תשורה סלאווין ט"ז מנ"א תשס"ה ע' 77):

כפשוט צריכים להתדבר בכל הנ"ל כל הנ"ל, ואם יש ספיקות – כהוראת רב.

רצז

[תחלת תמוז, תשכ"ט]

"צעטלי" שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א בו הורה להמזכירות למסור טופסים משיחת אחש"פ תשכ"ט – בה הוסיף כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס"י) ע"ד הענין אשר "לאחר השרפה מתעשרים" – לכאו"א מהתמימים שהיו מעורבים בתאונת הדרכים בחזרה מחתונת אי' התמימים שהתקיימה בבאסטאן, בה כל המכונית עלתה באש והתמימים הנוסעים ניצלו בנס (מהעתקה):

בע' יג שורה ד"ה (בתורה) – בסופה להוסיף:

אבל י"ל דהרי נאמר בהם "מאד", וי"ל בנוגע לג' או ד'. ואכ"מ.

לתת לכאו"א שליט"א טופס א' (לאחרי שיוסיפו בו הרשום עה"ג בע' יג) – בצירוף ברכת רפוקו"ש ולהיות חי"ל ובאופן – כל' רבותינו נשיאינו – דמתעשרים.

רחצ

[תחלת תמוז, תשכ"ט]

מענה להת' יוסף מינקאוויטש שהי' מעורב בתאונת הדרכים בחזרה מחתונת א' התמימים שהתקיימה בבאסטאן (מהעתקת המזכיר):

והוא רפוש"ק ויתקיים מאמר קדושי עליון

אזכיר עה"צ

רצט

[ח' תמוז, תשכ"ט]

מענה להשליח ר' אברהם יצחק שם-טוב שכתב – בקשר לקניית שטח מחנה קינץ "גן ישראל" בפארקסוויל ניו יארק: "הקנין נגמר לפנות ערב, ת"ל. . המפתחות שקיבלנו מצו"פ" (מצילום כתי"ק – סי' אלבום "בנאות דשא" ע' 94):

ויהא בשטומוצ בגו"ר ולפירות טובות במשך כל השנה

ש

[י"ג תמוז, תשכ"ט]

מענה לא' התמימים שכתב: "שמעתי שאתמול בשעת ההתוועדות, כ"ק אד"ש דבר אודות אלו שיש להם טייפ"ס. יש לי כמה טייפ"ס של כ"ק אד"ש. ואבקש את חווי"ד הק' מה לעשות בנוגע לזה" (מצילום כתי"ק – סי' "מבית המלכות" ח"א ע' 106):

כמפורש: ללמוד אגה"ת בע"פ ובמשך הזמן ק"א דף גמרא

שא

[י"ז בתמוז, תשכ"ט]

מענה להנהלת ישיבת תו"ת המרכזית שכתבו: "בהיות שאנו רוצים לעורר את התלמידים שיי שילמדו בע"פ נגלה וחסידות כפי שדובר בהתועדות, הננו שואלים בזה אם הכוונה היא ידיעה בע"פ עם התיבות או רק ידיעת הענינים עפ"י הסדר שבהגמרא והמאמרים, בנוגע לאגה"ת לכאורה הכוונה לידיעת התיבות" (אגרות-קודש חכ"ו ע' רה. והעתקה, באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד"):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "או רק", וסימן בחץ מה שכתבו: "ידיעת הענינים כו", וכתב:

[ידיעת הענינים עפ"י הסדר שבהגמרא והמאמרים] **מלבד יחידים**
שבקלות אצלם [בע"פ עם התיבות]

[וראה לקמן מענה שב].

שב

[ח"י תמוז, תשכ"ט]

מענה להנהלת ישיבת תו"ת המרכזית (מצילום כתי"ק – "כפר חב"ד" גליון 1088 ע' 17. אגרות-קודש חכ"ו ע' רה):

[1] במכתבם כתבו: "בהתאם למענה כ"ק אדמו"ר שליט"א [לעיל מענה שא] קראנו אתמול בלילה את התל' שיי ודברנו עמהם שינצלו את זמן הקיץ לחזור בע"פ את אגה"ת (עם האותיות) וגמרא עם מאמרים (הענינים, לבד יחידים שבקלות אצלם לחזור בע"פ עם התיבות), ואשר קודם ר"ה נמסור לכ"ק אדמו"ר שליט"א את רשימת התל' שיי שחזרו בע"פ ואת סכום הדפים והמאמרים. הצענו להם שעד ר"ה יחזרו כמאה דפים גמרא ועשרה מאמרים מלבד אגה"ת, וכן עוררנו שילמדו בשקידה ושישמרו את זמני הלימודים".

על התיבות: "כמאה דפים", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ואחד – וכמשנ"ת בלקו"ת ראה (כב, ג) דגם עתה מעלה בק"א דוקא.

[2] במכתבם כתבו: "כן הזכרנו להם שיכינו הענינים בנגלה ובחסידות קודם נסיעתם בשליחות המל"ח".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות: "בנגלה ובחסידות קודם נסיעתם בשליחות המל"ח", וכתב:

ומוכרח הוא.

[3] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויה"ר שיבוא כהנ"ל בפו"מ.

אזכיר עה"צ

שג

[ח"י תמוז, תשכ"ט]

מענה להת' מנחם מענדל וואלף ובי"ג פייגל שוסטערמאן שכתבו: "התדברנו לקביעת יום החתונה ליום ג' ט"ו כסלו תש"ל. הנ"ל הוא בהסכמת הורי והורי יחיו. ובאנו בזה בשאלת כ"ק אדמו"ר שליט"א ולברכתו הק"י (מצילום כתי"ק – תשורה ונקרט כ"ד שבט תש"פ ע' 29):

ויהא בשטומו"צ בכל

דש

[תמוז, תשכ"ט]

מענה לר' אפרים וואלף על מכתבו – בו כתב בין השאר: "ע"ד זמן החתונה ומקום הסתדרותם של הזוג החדש, הם בטח ישאלו בעצמם חווי"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א" (מצילום כתי"ק – תשורה ונקרט כ"ד שבט תש"פ ע' 29-30):

אזכיר עה"צ לתוכן כתבו זה. ויבש"ט.

שה

[ה' מנ"א, תשכ"ט]

מענה לר' משה פנחס הכהן כ"ץ שכתב :

"כמו שהודעתי לכ"ק אד"ש הי' לי היום משעה 1.30 עד 1.45 צהרים שיעור ברדיו WEVD כפי התוכן השיחה אשר זכיתי שכ"ק אד"ש יגיה אותה.

הוספתי ב' נקודות מהתועדות של אתמול ש"ק דברים (חזון) מהמדובר ע"ד תפילין א) שמה שכותב הרא"ש בה' קטנות הלי' תפילין אין הכונה דוקא על אנשי המלחמה שהם יניחו תפילין כ"א שנוגע לכל ישראל אחרי שכל ישראל ערבים זל"ז, אחרי שקבלנו הערבות, ב) וחיוב בדיקת תפילין.

כפי שהנני זוכר הי' מדובר בהתועדות לבדוק התפילין פ"א בשתי שנים כפסק המכלתא ולמצוה מן המובחר (למהדרין) פ"א בשנה.

כידוע לי שכ"ק אד"ש דעתו תמיד שקודם שמשמיעים לעיין בהמקומות בפנים, ראיתי אשר בהמכלתא סוף פ' בא כותב מגיד שאדם צריך לבדוק את התפילין אחת לשנים עשר חודש. וכן התו' במנחות דמ"ג ע"א מביאים דעת המכלתא פ"א ל"ב חודש, ומביאים שם את הירושלמי בפ"י מערובין צריך לבדוקן אחת לשנים עשר חודש. וכן הרא"ש בהלי' קטנות סוף הלי' תפילין כותב דעת המכלתא פ"א ל"ב חודש. וכן הפסקי תוספות במנחות שם כתבו בסתם בודקין בכל שנה. בהקיצור שו"ע והוספות מהר"ר פלדמן מביא בשם המכלתא ובשם הרבנו בחיי פ' בא שצריך לבדוק התפילין בכל שנה ושנה.

(התורה תמימה בפ' בא עה"פ הזה מביא המכלתא אמנם הוא מחליף את ב"ש לב"ה בהמכלתא ומסתייע מהרמב"ם הלי' תפילין (כנראה ממה שמסיים הלל הזקן הי' אומר אלו של אבי אמא) וראיתי אשר הרא"ש בס' הלכות תפילין שם כותב צריך לבדוקן אחד ל"ב חודש דברי ב"ש, בית הלל אומרים אין צריך בדיקה, וכנראה כן גירסת המהרש"א שם (במנחות).

ואחרי שדברתי עד"ז עם ידידינו הרב רחמ"א שי' יעץ לי שלפ"ז לא להזכיר שם הפוסק עד"ז רק לאמר בסתם.

וע"כ אמרתי שכ"ק אד"ש עורר ע"ד בדיקת תפילין לבדקם, מען זאל זיי בודק זיין עפטער, ולכל הפחות איין מאהל אין צוויי יאהר ולהמהדרין פ"א בשנה ווי דער דין ווערט דערקלערט אין הלכה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה כ"ץ י"ד שבט תשע"ב ע' 16):

[1] על מה שכתב: "הוספתי ב' נקודות מהתועדות של אתמול ש"ק דברים (חזון) מהמדובר ע"ד תפילין" – סימן קו תחת התיבות "מהמדובר ע"ד תפילין", וכתב:

ונכון במאד (1)

[2] על מה שכתב: "כפי שהנני זוכר הי' מדובר בהתועדות לבדוק תפילין פ"א בשתי שנים כפסק המכלתא ולמצוה מן המובחר (למהדרין) פ"א בשנה" – מחק את התיבות: "בשתי שנים", "ולמצוה מן המובחר (למהדרין)"; וכתב:

מובן שצ"ל "שתי פעמים בשבוע (שמיטה) כפסק השו"ע ולמהדרין (כפסק המכלתא פ"א בשנה)" ות"ח ת"ח שתיקן זה (2)

[3] סימן בעיגול את מה שכתב: "התורה תמימה בפ' בא עה"פ הזה . . . וכנראה כן גירסת המהרש"א שם במנחות", וכתב:

עין בכ"ז בתורה שלימה עה"פ (3)

שו

[ועש"ק ואתחנן, יו"ד מנ"א, תשכ"ט]

מענה לר' משה פנחס הכהן כ"ץ (מצילום כתי"ק – תשורה כ"ץ י"ד שבט תשע"ב ע' 17):

[1] במכתבו כתב: "הנני מצ"ב תוכן השיחה להשמיע בהרדיא בההרים WVOB ביום ב' הבע"ל ואבקש מכ"ק אד"ש אם אפשר להגיה, כדי שלא אטעה ח"ו בהכוונה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מוחזר בזה (1)

[2] במכתבו כתב: "אני וזוגתי נוסעים בעזה"י היום אחה"צ להמלון צינער בגלענווילד נ.י. על שבוע – בנינו שי נמצאים בגן ישראל בפארקסוויל נ.י. – ואבקש ברכת כ"ק אד"ש להצלחה שם ובפה. זוגתי מינדל בת לאה חלושה ביותר וזקוקה לברכת רפוי"ש ורפוי"ק".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

אזכיר עה"צ (2)

[3] במכתבו כתב – בהמשך להמדובר בהתועדויות ש"פ דברים וש"פ ואתחנן : "ראיתי בתפארת יהונתן להר"י אייבעשיץ על פ' נחמו עה"פ וירח ה' את ריח הניחוח וכותב שם : דמדוע מ"ש כי בכדור לבנה ג"כ מקום ישוב כמו בכדור ארץ".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א :

כמדומה שלפני כשנתיים נכתב עד"ז במכ"ע. ובכל אופן ת"ח על ההערה.

מדובר עד"ז גם בס' כוזרי שני. ואינו עתה תח"י.

ולאחכ"ז – צ"ע ליישב מש"כ בהל' יסוה"ת פ"ג (3)

לענין ימים ימימה דהמכילתא ושנתיים – להעיר מנזיר ה, רע"א [כמובן, אין זה משנה בהנרשם שלי הקודם – אלא לפלפולא כו']

שז

[י"ט מנ"א, תשכ"ט]

מענה להשליח הרב משה יחיאל פעלער (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען שי' וזכות הרבים תלוי בו) :

(1) ת"ח ויה"ר שיהיו פירות טובות מזה וכיו"ב

(2) כהוראת רב בכל זה

(3) [מצות מעשיות] שהמעשה הוא העיקר ועוד שעל ידי זה ניתוסף "בהנשמע" (נבין) במשך הזמן.

(4) אעה"צ

שח

[כ"ף מני"א, תשכ"ט]

מענה להתי' גד ונקרט שביקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצעת השידוך עב"ג (תשורה ונקרט כ"ד שבט תש"פ ע' 24):

יהא בשטומו"צ

שט

[מני"א, תשכ"ט]

מענה בקשר לחלוקת המעטפות והפתקאות עבור המגבית לטובת "קרן לוי יצחק" בהתועדות כ"ף מנחם-אב (תשורה בעלינאו ד' תמוז תשנ"ח ע' 77):

גם בעיני יפלא (קצת) – כי בכלל השיטה דשב ואל תעשה עדיף – מתקבלת אצל אנ"ש שי' זכאן באופן דמוסיף והולך – בכל הענינים שלפי הבנתם הם עניני "הכלל" – הטעם שלא סיימתי כפי הנוסח הרגיל (והולך) "ואור", כי לפי הבנתי אני – ה"ז הוספה בחושך – ר"ל).

שי

[ערי"ח אלול, תשכ"ט]

מענה להרב שלום ריבקין ששאל – עה"פ (משלי כז, כ) "שאול ואבדה לא תשבענה גו", מצויין בספרי התנ"ך שהקרי של תיבת "ואבדה" הוא "ואבדון", אמנם בס' משלי הוצאת "קורן" לא מצויין זה –

נדפס באגרות-קודש חכ"ו ע' קפג-קפז.

שיא

[לאחר ש"פ שופטים, ב' אלול, תשכ"ט]

מענה לר' שרגא פייוויל רימלער שכתב – בהמשך להמדובר בהתועדות ש"פ שופטים :

"בביאור פרש"י ע"פ יינה של תורה – חסידותי דרבי עקיבא – לכאוי י"ל הגמ' דשבקה ר"ע לחסידותי וכפירש"י שהי רגיל לזכות את ישראל, ומפ' בגמ' מאי חסידותי שאומר קטני בני רשעי ישראל באים לעולם הבא. כאן אומר ר"ע שדור המדבר ועדת קורח ועשרת השבטים אינם באים לעולם הבא, ואפ"י שכל רשעי ישראל פירש"י שהם עצמם לא באים לעולם הבא, רק הקטנים שלא חטאו, עליהם אומר ר"ע שבאים לעולם הבא, הרי בכל הסוגים הנ"ל מחייב אותם ר"ע ובסוג א' בלבד מזכה, ובגלל זה חסידותי שרגיל לזכות את ישראל ובכל המקומות שבקה ר"ע לחסידותי. הרי לכאוי הסברא הפוכה. ועוד, למה שבקה ר"ע לחסידותי לגבי סוגים אלו. ועוד, לפירש"י קטני רשעי ישראל לא חטאו ומה החידוש לזכות ישראל שלא חטאו, שבגלל זה חסיד מתקרי.

בתוספתא גופא איתא ר' יהושע במקום ר' עקיבא ואין מציינים לשנות הגירסא בהגמ' שמביא תוספתא זו (סנהדרין פי י"ג).

שאלות הנ"ל אינן בביאור כ"ק אדמו"ר שליט"א, אבל ד"א הנ"ל דורש ביאור. ובפרט שזה בא ככלל גדול מהו חסידות ור' עקיבא הרי יש למנוע מקום לטעות לכאוי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חנ"ז (תשכ"ט ח"ב). תשורה רימלער י"ד סיון תשס"ה ע' 29) :

[1] על כללות השאלות, כתב :

ועוד וג"ז עיקר – [רגיל] פשיטא שזהו יותר מפעם א' – והראי רק על פ"א! וראה יומא לח, סע"א. ובירוש' שקלים פ"ה סוף ה"א: זלגו עיניו דמעות

[2] על מה שכתב: "שאלות הנ"ל אינן בביאור כ"ק אדמו"ר שליט"א", כתב :

שאלות הנ"ל אינן בביאור כ"ק אדמו"ר שליט"א [כלל וכלל כ"א בגמרא – ויל"ע במפרשי הש"ס שם.

שיב

[יו"ד אלול, תשכ"ט]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קונטרס "אילנא דחיי" ע' 54):

לדבר בזה עם הרבנים שי' דשם – השייכים, עכ"פ המתכתבים עם 770

שיג

[יו"ד אלול, תשכ"ט]

מענה לר' אפרים וואלף על מכתבו בקשר להחצעה לפתוח "הוסטל" בנחלת הר חב"ד (סי' יימי תמימים" ח"ד ע' 200):

החששות בזה גדולות ומבהילות כמובן ופשוט

שיד

[כ"ז אלול, תשכ"ט]

מענה להנהלת ישיבת תו"ת המרכזית באה"ק שכתבו: "בקשר לישיבה בקרית גת לקראת זמן הלימודים הבא, הרמ"ם בכפר חב"ד מעונינים כי הכתה המסיימת לימודה בישיבה קטנה בלוד תעבור לישיבה בכפר חב"ד, ולא לישיבה בקרית גת. הרמ"ם סוברים כי אם תעבור הכתה מלוד לקרית גת, והכתה הנמצאת עתה בקרית גת תעבור לכפר חב"ד, לא תצליח כתה זו בכפר חב"ד כי הם כבר מבוגרים ונמצאים שנתיים בקרית גת ולא יוכלו להכנס לסדרי הישיבה כרגיל, משא"כ הכתה מלוד שהם צעירים בשנתיים. הננו בשאלת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם להשתדל לשלוח הכתה מלוד לכפר חב"ד או לשלחם לקרית גת" (מהעתקת המזכיר):

מובן (וגם מפורסם) שבשאלות כהנ"ל על הנהלות הישיבות להחליט על אתר.

אזכיר עה"צ.

שטו

[אלול, תשכ"ט]

מענה להתי' דניאל דוב גאלדבערג שהכניס דו"ח מפורט מנסיעתו – יחד עם התי' בנימינ גבריאל הכהן כהן – בשליחות המל"ח לאיזור אונטריו קנדה (מצילום כתי"ק – תשורה גאלדבערג כ"ג אלול תשפ"א ע' 27-28):

[1] על כללות הדו"ח, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

דו"ח – לדוגמא

וראויים ל"יישר כח" מיוחד ע"ז – ביחד עם תמי' שכנראה קיצרו ביותר בשקו"ט עם רבנים וכיו"ב בחד"ת – למרות ההוראה בזה.

[2] במהלך הדו"ח ציין שכדאי מאד להראות את הדו"ח לשלוחי המל"ח שיבקרו באותו איזור בשנה הבע"ל.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

נחוץ במאד

שטז

[תשכ"ט]

מענה להנערה תרצה שפר (סודקביץ) ששאלה האם לנסוע לבקר בחצרות קדשנו (סי' "הרב אשכנזי" ע' 297):

תבקר בכפר חב"ד ותיתדבר עם נשי ובנות הכפר, ובפרט עם מרת סימא תחי' אשכנזי.

שיז

[תשכ"ט]

מענה לאי מאנ"ש שכתב ע"ד דין-ודברים בין חתנו לבין מנהל אי ממוסדות חב"ד שם עבד (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות אי מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי בו):

(1) יש לו משרה באותו המוסד

(2) בנוגע להבא – שוהה כאן (עד לאחרי פורים לערך) הרב [. .] שי' ומה טוב שידבר אתו פא"פ (לא בטלפון) ויברר מה שעבר ובנוגע להבא.

(3) אזכיר עה"צ.

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א